

T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ARKEOLOJİK MİRASIN KORUNMASINDA ÖREN
YERİ MÜZELERİNİN ROLÜ

113752

MÜZECİLİK ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS BİTİRME TEZİ

NEVRA ERTÜRK

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

Tez Danışmanı: Öğr. Gör. Sedat Göksu

ÖNSÖZ

Tez çalışmama yön veren ve bu çalışmayı oluşturmam sırasında desteğini esirgemeyen, YTÜ Mimarlık Fakültesi Mimarlık Tarihi Anabilim Dalı'dan hocam ve tez danışmanım Sayın Öğr. Gör. Sedat Göksu'ya; tecrübelerinden yararlanmamı mümkün kılan YTÜ Müzecilik Anabilim Dalı Başkanı, hocam Sayın Prof. Tomur Atagök'e; müzecilik ve arkeoloji alanlarındaki bilgi birikimi ve tecrübesi ile tez çalışmama katkıda bulunan İstanbul Üniversitesi Klasik Arkeoloji Anabilim Dalı'ndan hocam Sayın Doç. Dr. Sümer Atasoy'a; maddi ve manevi destekleri ile çalışmamın her safhasında yanımda olan sevgili aileme ve beni destekleyen dostlarımın hepsine teşekkürü bir borç bilirim.

İstanbul, Ocak 2002

Nevra Ertürk

ÖZET

Ülkemizde ören yeri müzeleri ile ilgili yapılan ilk çalışma olan bu tezin amacı, ören yeri müzelerinin arkeolojik mirasın korunmasında neden gerekli olduğunu tespit etmek; ülkemizde mevcut ve kurulmakta olan ören yeri müzeleri için tanım, yer ve bina, bölümler, yönetim ve kadro, koleksiyon ve sergileme, güvenlik ve eserlerin korunması ile ilgili öneriler getirmektir.

Bu tezde kütüphaneler ve internet aracılığıyla yabancı ve Türkçe kitaplar, tezler, süreli yayınlar taranmış; ABD, Fransa, İngiltere, İspanya, İtalya, Macaristan ve Yunanistan'daki müzelerin bağlı olduğu kurumlar, müze müdürlükleri, T.C. Kültür Bakanlığı Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Çatalhöyük Ören Yeri Müze Projesi yetkililerden yazılı açıklamalar alınmış; gönderilen kanun metinleri, müze rehber kitapları, kataloglar, broşürler, istatistiki bilgiler incelenmiş; ülkemizde ören yeri müzesi olarak değerlendirilebilecek Side, Gordion, Milet, Aphrodisias, Pamukkale (Hierapolis) Arkeoloji Müzeleri ziyaret edilmiş, müze müdürleri ve Çatalhöyük Ören Yeri Müze Projesi yetkilileri ile görüşülmüştür. Bütün bu yöntemlerle tezde sunulan bilgileri destekleyecek slayt, kanun metinleri; müze kataloglarından, broşürlerden ve konuyla ilgili yayınlardan fotoğraf, harita, çizim gibi malzemeler elde edilmiştir.

Yapılan araştırmalar sonucunda ortaya çıkan bu tez, Giriş; Tanımlar; Ören Yerlerinin Tahrip Nedenleri; Ören Yeri Müzelerinden Örnekler; Arkeolojik Mirasın Korunmasında Ören Yeri Müzelerinin Rolü; Ülkemizde Mevcut ve Kurulmakta Olan Ören Yeri Müzeleri için Öneriler ve Sonuç olmak üzere yedi bölümden oluşmaktadır. Bu tezde, ören yeri müzelerinin uluslararası alanda veya ülkemizde resmi herhangi bir tanımının yapılmadığı; ABD ve Avrupa'da ören yeri müzelerinin, ülkemizde ise ören yeri müzesi niteliğinde müzelerin olduğu; Akropolis, Çatalhöyük, Troia, Zeugma ve Aphrodisias'ta ören yeri müzelerinin kurulması konusunda girişimlerde bulunduğu; Akropolis, Çatalhöyük ve Aphrodisias'ta ören yeri müzelerinin projelendirildiği tespit edilmiştir.

Bu tez kapsamında yapılan araştırmalar sonucunda arkeolojik eserlerin kendi ortamında korunmasına ve araştırılmasına imkan vermek; ören yerlerinin güvenliğini sağlamak; ören yerinin ve ören yeri müzesinin bulunduğu bölgenin tanıtımını yapmak için ören yeri müzelerinin gerekli olduğu; mevcut kanunlar, teşkilatlanma şeması ve kadro yapısı değiştirilerek, arkeolojik mirasın korunması için ören yeri müzelerinin kurulması gerektiği sonucuna varılmıştır.

ABSTRACT

The aim of this thesis, which is the first research about site museums in our country, is to establish the necessity of site museums on the protection of the archaeological heritage and to make proposals about the definition, place, location and building, departments, management and staff, collection and exhibition, security, protection of objects for the existing and forthcoming site museums in our country.

In this thesis, foreign and Turkish books, thesis, periodicals were searched from libraries and by internet; correspondence were made with the connected institutions of site museums and site museums' head offices at USA, France, England, Spain, Italy, Hungary, Greece, The Turkish Ministry of Culture General Directorate of Monuments and Museums, and authoritatives of Çatalhöyük Site Museum Project; texts of law, museum guide books, catalogs, brochures, statistical information were examined; museums in our country, which can be accepted as site museums like Side, Gordion, Milet, Aphrodisias, Pamukkale (Hierapolis) Archaeological Museum, were all visited and was met the head offices of site museums, authoritatives of Çatalhöyük Site Museum Project also. To support the idea of this thesis, materials such as slides, texts of law, museum catalogs, brochures and photographs, maps, illustrations from the connected publications were obtained by using all these methods.

This thesis, which is formed by the result of these researches, is included seven parts like Introduction, Definitions, The Destruction Reasons of Sites, Examples of Site Museums, The Role of the Site Museums on the Protection of the Archaeological Heritage; Proposals for the Existing and the Forthcoming Site Museums and Conclusion. The following findings were established in this thesis: There isn't any official definition of site museums in international area and in our country, there are site museums in the USA, Europe and in our country, there are interferences in building site museums in Acropolis, Çatalhöyük, Troia, Zeugma and Aphrodisias, the projects of Acropolis, Çatalhöyük and Aphrodisias were done also.

The result of this researches, which were done in the frame of this thesis, is site museums are necessary to protect and to research the archaeological objects in situ, to provide the security of archaeological sites, and to make the publicity of site and the region where the site museum is. By changing the existing laws, organization plan and staff structure, site museums are necessary to protect the archaeological heritage.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖNSÖZ.....	I
ÖZET.....	II
ABSTRACT.....	III
KISALTIMA LİSTESİ.....	IX
RESİM LİSTESİ.....	X
ŞEKİL LİSTESİ.....	XII
ÇİZİM LİSTESİ.....	XIII
1. GİRİŞ.....	1
2. TANIMLAR.....	4
2.1. Arkeolojik Miras.....	4
2.2. Milli Park.....	6
2.3. Bölge Müzesi.....	10
2.4. Yerel Müze.....	14
2.5. Açık Hava Müzesi.....	19
2.6. Sit.....	24
2.6.1. Ören Yeri / Arkeolojik Sit, Arkeoloji Parkı.....	25
2.7. Ören Yeri Müzesi.....	28
3. ÖREN YERLERİNİN TAHRİP NEDENLERİ.....	32
3.1. Doğanın Neden Olduğu Tahrip.....	32
3.2. İnsanın Neden Olduğu Tahrip.....	33
3.2.1. Kaçakçılık ve Kaçak Kazılar.....	33
3.2.2. Definecilik.....	35
3.2.3. Yanlış İmar Planları.....	36
3.2.4. Sanayileşme.....	37
3.2.5. Hatalı Kazı ve Onarım Uygulamaları.....	38
3.3. Bitki ve Hayvanların Neden Olduğu Tahrip.....	40

4.	ÖREN YERİ MÜZELERİNDEN ÖRNEKLER.....	41
4.1.	ABD'deki Ören Yeri Müzelerinden Örnekler.....	41
4.1.1.	Blackwater Draw Müzesi, New Mexico, Portales.....	43
4.1.2.	Dickson Höyükleri Müzesi, Illinois, ABD.....	44
4.2.	Avrupa'daki Ören Yeri Müzelerinden Örnekler.....	44
4.2.1.	Fransa'daki Ören Yeri Müzelerinden Örnekler.....	44
4.2.1.1.	Eveche Müzesi, Grenoble.....	45
4.2.1.2.	Gallo-Roma Medeniyetleri Müzesi, Lyon.....	46
4.2.2.	İngiltere'deki Ören Yeri Müzelerinden Örnekler.....	47
4.2.2.1.	Verulamium Müzesi, St. Albans, Hertfordshire.....	48
4.2.2.2.	Corbridge Roma Dönemi Ören Yeri Müzesi, Corbridge, Northumberland.....	49
4.2.3.	İspanya'daki Ören Yeri Müzelerinden Örnekler.....	50
4.2.3.1.	Viladonga Hillfort Müzesi, Lugo, Galicia.....	50
4.2.4.	İtalya'daki Ören Yeri Müzelerinden Örnekler.....	54
4.2.4.1.	Palatino Müzesi, Roma.....	55
4.2.4.2.	Turritano Ören Yeri Müzesi, Porto Torres.....	56
4.2.5.	Macaristan'daki Ören Yeri Müzelerinden Örnekler.....	58
4.2.5.1.	Aquincum Müzesi, Budapeşte.....	58
4.2.6.	Yunanistan'daki Ören Yeri Müzelerinden Örnekler.....	59
4.2.6.1.	Akropolis Müzesi, Atina.....	60
4.2.6.2.	Delphi Arkeoloji Müzesi, Delphi.....	61
4.3.	Türkiye'deki Ören Yeri Müzelerinden Örnekler.....	63
4.3.1.	Side Müzesi, Side, Antalya.....	63
4.3.2.	Gordion, Polatlı, Ankara.....	66
4.3.3.	Milet Müzesi, Balat, Aydın.....	68
4.3.4.	Aphrodisias Müzesi, Karacasu, Aydın.....	69
4.3.5.	Pamukkale (Hierapolis) Arkeoloji Müzesi, Pamukkale, Denizli.....	71
4.4.	Ülkemizde Proje Aşamasında Olup, Ören Yeri Müzesi Olarak Değerlendirilecek Müzelerden Örnekler.....	74
4.4.1.	Çatalhöyük, Çumra, Konya.....	74
4.4.2.	Aphrodisias Müzesi, Karacasu, Aydın.....	79
5.	ARKEOLOJİK MİRASIN KORUNMASINDA ÖREN YERİ MÜZELERİNİN ROLÜ.....	82
5.1.	Arkeolojik Eserlerin Kendi Ortamında Korunmasına ve Araştırılmasına İmkan Verilmesi.....	82

5.1.1.	Konservasyon ve Restorasyon Laboratuvarları.....	83
5.1.2.	Fotoğraf Atölyesi.....	83
5.1.3.	Depo.....	83
5.1.4.	Kütüphane.....	84
5.2.	Ören Yerinin Güvenliğinin Sağlanması.....	85
5.3.	Ören Yerinin ve Ören Yeri Müzesinin Bulunduğu Bölgenin Tanıtımının Sağlanması.....	86
6.	ÜLKEMİZDE MEVCUT VE KURULMAKTA OLAN ÖREN YERİ MÜZELERİ İÇİN ÖNERİLER.....	87
6.1.	Tanım.....	87
6.2.	Yer, Konum ve Bina.....	87
6.3.	Bölümler.....	90
6.4.	Yönetim ve Kadro.....	93
6.5.	Koleksiyon ve Sergileme.....	97
6.6.	Güvenlik.....	99
6.7.	Eserlerin Korunması.....	100
7.	SONUÇ.....	103
	SÖZLÜK.....	108
	KAYNAKLAR.....	112
	EKLER	
Ek 1	20 Kasım 1970 tarihli Avrupa Arkeolojik Mirasın Korunması Sözleşmesi.....	128
Ek 2	31 Ekim 1979 tarihli Arkeolojik Kaynakları Koruma Kanunu.....	133
Ek 3	1990 tarihli ICOMOS Arkeolojik Mirasın Korunması ve Yönetimi Tüzüğü.....	142
Ek 4	16 Ocak 1992 tarihli Arkeolojik Mirasın Korunmasına İlişkin Gözden Geçirilmiş Avrupa Sözleşmesi.....	148
Ek 5	ABD'deki milli parkların haritası.....	156

Ek 6	İngiltere'deki milli parkların haritası.....	157
Ek 7	Dartmoor Milli Parkı (Dartmoor, İngiltere)nin broşürü.....	158
Ek 8	9 Ağustos 1983 tarihli ve 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu.....	159
Ek 9	12 Aralık 1986 tarihli ve 19309 sayılı Milli Parklar Yönetmeliği.....	165
Ek 10	Augusta Raurica Açık Hava Müzesi (Basel, İsviçre)nin broşürü.....	173
Ek 11	5 Aralık 1956 tarihli Arkeolojik Kazılarda Uygulanacak Uluslararası İlkeler Konusunda Tavsiyeler.....	174
Ek 12	19 Kasım 1968 tarihli Kamu veya Özel Çalışmaların Tehlikeye Düşürdüğü Kültürel Varlıkların Korunması Konusunda Tavsiyeler.....	182
Ek 13	14 Mayıs 1954 tarihli Silahlı Bir Çatışma Halinde Kültür Mallarının Korunması Hakkındaki La Haye Sözleşmesi.....	191
Ek 14	14 Kasım 1970 tarihli Kültür Varlıklarının Kanunsuz İthal, İhraç ve Mülkiyet Transferinin Önlenmesi ve Yasaklanması için Alınacak Tedbirlerle İlgili UNESCO Sözleşmesi.....	204
Ek 15	24 Haziran 1995 tarihli Çalınmış veya İlegal Olarak İhraç Edilmiş Kültürel Objeler ile İlgili UNITDROIT Sözleşmesi.....	212
Ek 16	2863 sayılı KTVKK'nun 25, 28, 32 ve 33. maddeleri.....	221
Ek 17	16 Şubat 1984 tarihli ve 18314 sayılı Korunması Gerekli Taşınır Kültür ve Tabiat Varlıklarının Yurt Dışına Çıkarılması ve Yurda Sokulması Hakkında Yönetmelik...224	
Ek 18	2863 sayılı KTVKK'nun 6. maddesi.....	227
Ek 19	27 Ocak 1984 tarihli ve 18294 sayılı Define Arama Yönetmeliği.....	229
Ek 20	1931 tarihli Carte Del Restauro.....	232
Ek 21	1964 tarihli Venedik Tüzüğü.....	234
Ek 22	Blackwater Draw Müzesi (Portales, New Mexico, ABD)nin broşürü.....	236
Ek 23	Eveche Müzesi (Grenoble, Fransa)nin broşürü.....	237
Ek 24	Gallo-Roma Medeniyetleri Müzesi (Lyon, Fransa)nin broşürü.....	238
Ek 25	Verulamium Müzesi (St. Albans, Hertfordshire, İngiltere)nin broşürü.....	239
Ek 26	Viladonga Hillfort Müzesi (Lugo, Galicia, İspanya)nin broşürü.....	240
Ek 27	Yeni Akropolis Müzesi (Atina, Yunanistan) için Türkiye'nin sunduğu proje.....	241

Ek 28 Akropolis Müzesi (Atina, Yunanistan)nin broşürü.....	247
Ek 29 Delphi Arkeoloji Müzesi (Delphi, Yunanistan)nin broşürü.....	248
Ek 30 Aphrodisias (Geyre, Aydın) antik şehrinin planı.....	249
Ek 31 Yeni Aphrodisias Müze Projesi (Geyre, Aydın).....	250
Ek 32 Müzeler İç Hizmetler Yönetmeliği.....	254
Ek 33 2863 sayılı KTVKK'nun 41. maddesi.....	261
Ek 34 10 Ağustos 1984 tarihli ve 18485 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarıyla İlgili Olarak Yapılacak Araştırma, Sondaj ve Kazılar Hakkında Yönetmelik.....	262
Ek 35 13 Ağustos 1984 tarihli ve 18488 sayılı Korunması Gerekli Taşınır Kültür ve Tabiat Varlıklarının Tasnifi, Tescili ve Müzelere Alınmaları Hakkında Yönetmelik.....	267
ÖZGEÇMİŞ	269

KISALTMA LİSTESİ

AAM	The American Association of Museums
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
FBE	Fen Bilimleri Enstitüsü
GAP	Güneydoğu Anadolu Projesi
ICMAH	International Committee for Museums of Archaeology and History
ICOM	International Council of Museums
ICOMOS	International Council of Monuments and Sites
İTÜ	İstanbul Teknik Üniversitesi
KTVKK	Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu
KTVKYK	Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu
ODTÜ	Orta Doğu Teknik Üniversitesi
SBE	Sosyal Bilimler Enstitüsü
TAÇDAM	Tarihsel Çevre Araştırma Merkezi
TAY	Türkiye Arkeolojik Yerleşmeleri
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
UNITDROIT	International Institute for the Unification of Private Law
YTÜ	Yıldız Teknik Üniversitesi

RESİM LİSTESİ

Resim 2.2.1	Troia Tarihi Milli Parkı (Troia, Çanakkale)nın içindeki Troia ören yerinden bir görüntü.....	9
Resim 2.3.1	Kuzey Arizona Müzesi (Arizona, ABD)nin etnoloji koleksiyonuna bir örnek.....	12
Resim 2.3.2	Kuzey Arizona Müzesi (Arizona, ABD)nin güzel sanatlar koleksiyonuna bir örnek.....	12
Resim 2.3.3	Aquitaine Müzesi (Bordeaux, Fransa)ndeki sergi salonlarından bir görüntü.....	13
Resim 2.4.2	Elmbridge Müzesi (Surrey, İngiltere)deki sergi salonlarından bir görüntü.....	15
Resim 2.4.2	Elmbridge Müzesi (Surrey, İngiltere)deki emlakçı dükkanından Bir görüntü.....	16
Resim 2.4.3	Rogers Tarih Müzesi (Arkansas, ABD)ndeki Tavan Arası adlı sergiden bir görüntü.....	16
Resim 2.4.4	Rogers Tarih Müzesi (Arkansas, ABD)ndeki Hawkins Evi'ndeki oturma odasından bir görüntü.....	16
Resim 2.4.5	Efes Müzesi (Selçuk, İzmir)ndeki İmparator Kültleri ve Portreleri Salonu'ndan bir görüntü.....	18
Resim 2.5.1	Augusta Raurica Açık Hava Müzesi (Basel, İsviçre)ndeki yeniden inşa edilmiş mutfaktan bir görüntü.....	20
Resim 2.5.2	Augusta Raurica Açık Hava Müzesi (Basel, İsviçre)nde yeniden inşa edilmiş fırıncı dükkanında çocuklar ekmek yapmayı öğrenirken.....	20
Resim 2.5.3	Chucalissa Açık Hava Müzesi (Memphis, Tennessee, ABD)nde yeniden inşa edilmiş yapıların dışarıdan görünüşü.....	21
Resim 2.7.5	Chucalissa Açık Hava Müzesi (Memphis, Tennessee, ABD)nde yeniden inşa edilmiş ikinci evin dışarıdan görünüşü.....	26
Resim 3.1.1	Dere taşması sonucu tahrip olmuş bir höyük (Harmankaya, Tefenni)...	32
Resim 3.2.1	Tarımsal faaliyet nedeniyle tahrip olmuş Wasfe Höyüğü (Başpınar, Hatay).....	33
Resim 3.2.1.1	Kaçak kazılarla tahrip olmuş bir höyük ve bu höyük üzerine inşa edilmiş bir ev (Kızılcapınar, Germencik, Aydın).....	34
Resim 3.2.2.1	Definecilik nedeniyle tahrip olmuş Aliköy Höyüğü (Aliköy, Merkez, Isparta).....	36
Resim 3.2.3.1	Karayolu refüjü nedeniyle tahrip olmuş Tell Dahab Höyüğü (Reyhanlı, Hatay).....	37
Resim 3.2.4.1	Ilisu Barajı'nın suları altında kalacak olan Hasankeyf'ten bir görüntü (Batman).....	38
Resim 3.2.5.1	Pompei antik şehri Formu (İtalya)ndaki sütun ve kaidelerin onarımı ile ilgili bir görüntü.....	40
Resim 4.1.1.1	Blackwater Draw Müzesi (Portales, New Mexico)ndeki sergi salonlarındaki sergilemeden örnekler.....	42

Resim 4.1.2.1	Dickson Höyükleri Müzesi (Illinois, ABD)ndeki konferans salonundan bir görüntü.....	43
Resim 4.1.2.2	Dickson Höyükleri Müzesi (Illinois, ABD)ndeki kütüphaneden bir görüntü.....	43
Resim 4.2.2.2.1	Corbridge Ören Yeri Müzesi (Corbridge, Northumberland, İngiltere)nin dışarıdan görünüşü.....	49
Resim 4.2.3.1.1	Viladonga Hillfort ören yerinin (Lugo, Galicia, İspanya) yukarıdan görünüşü.....	51
Resim 4.2.3.1.2	Viladonga Hillfort Müzesi (Lugo, Galicia, İspanya)ndeki laboratuvarın bir görüntü.....	52
Resim 4.2.3.1.3	Viladonga Hillfort Müzesi (Lugo, Galicia, İspanya)ndeki giriş salonundan bir görüntü.....	53
Resim 4.2.3.1.4	Viladonga Hillfort Müzesi (Lugo, Galicia, İspanya)ndeki Malzeme Kültürü Salonu'ndan bir görüntü.....	54
Resim 4.2.4.2.1	Turritano Ören Yeri Müzesi (Porto Torres, İtalya)nin dışarıdan görünüşü.....	56
Resim 4.2.5.1.1	Aquincum Müzesi (Budapeşte, Macaristan)nin dışarıdan görünüşü.....	58
Resim 4.3.1.1	Side ören yerinin (Side, Antalya) yukarıdan görünüşü.....	64
Resim 4.3.1.2	Side Müzesi (Side, Antalya)nin dışarıdan görünüşü.....	65
Resim 4.3.1.3	Side Müzesi (Side, Antalya)ndeki sergi salonlarından bir görüntü.....	66
Resim 4.3.2.1	Gordion Müzesi (Polatlı, Ankara)nin bahçesinde koruma altına alınmış Galat Mezarı.....	67
Resim 4.3.2.2	Gordion Müzesi (Polatlı, Ankara)ndeki sergi salonlarından bir görüntü.....	68
Resim 4.3.4.1	Aphrodisias Müzesi (Karacasu, Aydın)nin dışarıdan görünüşü.....	70
Resim 4.3.4.2	Aphrodisias Müzesi (Karacasu, Aydın)ndeki Aphrodite Salonu'ndan bir görüntü.....	71
Resim 4.3.5.1	Pamukkale (Hierapolis) Arkeoloji Müzesi (Pamukkale, Hierapolis, Denizli) nin dışarıdan görünüşü.....	72
Resim 4.3.5.2	Pamukkale (Hierapolis) Arkeoloji Müzesi (Pamukkale, Hierapolis, Denizli) nin Küçük Eserler Salonu'ndan bir görüntü.....	73
Resim 4.4.1.1	Çatalhöyük ören yerinin (Çumra, Konya) yukarıdan görünüşü.....	74

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 6.4.1	Teşkilat Şeması Önerisi.....	94
-------------	------------------------------	----

ÇİZİM LİSTESİ

Çizim 2.5.1	Aşağı Pınar Açık Hava Müzesi (Aşağı Pınar, Kırklareli)ndeki model köyün planı.....	23
Çizim 4.4.1.1	Mimar Han Tümertekin tarafından Dünya Bankası'na sunulan Çatalhöyük Ören Yeri Müze Projesi (Çumra, Konya)nin planı.....	77

1. GİRİŞ

Topraküstünde, toprakaltında ve sualtındaki tüm taşınır ve taşınmaz kültür varlıkları, bellek oluşturacak geçmişe ait tüm bulgular **arkeolojik mirasın** öğeleridir.

Dünyada **arkeolojik miras** kavramı, Rönesans, Sanayi Devrimi, Ulus, Devletleşme Süreci ile beraber, özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrasında gelişmiş ülkelerde önem kazanmıştır. 1960'lı yıllardan itibaren bilimsel esaslara dayanarak gelişen arkeoloji, dünya savaşları ve sonrasında modernizmin kültürel çevrede yaptığı yıkımların yarattığı tepkiler, ulusal-yerel kimlik arayışları, **arkeolojik mirasın korunması** bilincini geliştirmiştir (Tuna, 1998, s.39).

Topraklarında büyük bir arkeolojik zenginliğe sahip olan Osmanlı İmparatorluğu ise Batılı araştırmacı ve gezginlerin yapmış oldukları keşiflere, kazı çalışmalarına ve bu çalışmalar sonucunda bulunan eserleri kendi ülkelerine götürmelerine Osman Hamdi Bey'e kadar ilgisiz kalmıştır.

Arkeolog, müzeci, ressam Osman Hamdi Bey, İstanbul Arkeoloji Müzesi'ni kurarak, çok sayıda bilimsel arkeolojik kazı yaparak, yayın hazırlayarak ve Batılı yasaların örnekleri doğrultusunda düzenlediği, kazı yapana ve arazi sahibine pay verilmesini ve eski eserlerin yurt dışına çıkarılmasını yasaklayan 1884 tarihli II. Asar-ı Atika Nizamnamesi'ni yürürlüğe koyarak, bilimsel arkeolojinin ve müzeciliğin temelleri ile **arkeolojik mirasın korunması** fikrini ilk defa ortaya atmıştır.

Cumhuriyet Dönemi'nde ise **arkeolojik mirasın korunması** konusundaki çalışmalara Atatürk devam etmiştir. Atatürk'ün Anadolu topraklarında yaşamış olan kültürlerin tümünü ulusal tarihin ve geçmişin bir parçası olarak algılaması; arkeolojik mirasın korunması konusunu Devlet'in bir kültür politikası haline getirmesi; Devlet tarafından birçok öğrencinin arkeoloji eğitimi almak için yurt dışına gönderilmeleri; Anadolu tarihini gün ışığına çıkaracak bilimsel araştırmalar ve arkeolojik kazıların yapılması, **arkeolojik mirasın korunması** konusundaki kararlılığı göstermekteydi.

Ülkemizde ören yeri müzeleri ile ilgili yapılan ilk çalışma olan bu tezin amacı, sualtı dışında, toprakaltında ve topraküstünde bulunan arkeolojik mirasın korunmasında ören yeri müzelerinin gerekliliğini ortaya koymak; henüz yurt dışında ve ülkemizde resmi herhangi bir tanımı olmayan; ancak dünyada olduğu gibi ülkemizde de örnekleri bulunan ören yeri müzeleri için ülkemizde yürürlükte olan kanunlar, yönetmelikler, tanımlar, teşkilat şeması, kadro yapısı çerçevesinde, ülkemizin müzecilik ve arkeoloji alanındaki yapısına uygun öneriler getirmektir.

Bu tezin amaçları doğrultusunda İstanbul Arkeoloji Müzeleri Kütüphanesi, Beyazıt Merkez Kütüphanesi, İstanbul Üniversitesi Klasik Arkeoloji Bölümü Kitaplığı, Alman Arkeoloji Enstitüsü, Fransız Arkeoloji Enstitüsü, Hollanda Arkeoloji Enstitüsü, Y.T.Ü. Müzecilik Anabilim Dalı Kitaplıkları, Y.T.Ü. Yüksel Sabancı Kütüphanesi ve internet aracılığıyla arkeolojik mirasın korunması, ören yerleri ve ören yeri müzeleri ile ilgili yabancı ve Türkçe kitaplar, tezler, süreli yayınlar taranmış; haklarında daha ayrıntılı bilgi bulunduğu için ABD, Fransa, İngiltere, İspanya, İtalya, Macaristan, Yunanistan'daki ören yeri müzeleri ve bu müzelerin bağlı olduğu kurumlar, müze müdürlükleri, T.C. Kültür Bakanlığı Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü ve Çatalhöyük Ören Yeri Müze Projesi yetkililerinden koruma kanunları, ören yerleri ve ören yeri müzeleri ile ilgili yazılı açıklamalar alınmış; gönderilen kanun metinleri, müze rehber kitapları, kataloglar, broşürler, 2001 yılında ülkemizdeki ören yerleri ve müzelerin gelir durumu, müzelerdeki eser sayısı, ören yerleri ve müzelerin ziyaretçi sayısı ile ilgili istatistiki bilgiler incelenmiş; ülkemizde ören yeri müzesi olarak değerlendirilebilecek Side, Gordion, Milet, Aphrodisias, Pamukkale (Hierapolis) Arkeoloji Müzeleri ziyaret edilmiş; Efes Müzesi Müdürü Sayın Selahattin Erdemgil, Side Müzesi Müdürü Sayın Ali Harmankaya, Pamukkale (Hierapolis) Arkeoloji Müzesi uzmanlarından Sayın Salim Yılmaz ile ören yeri ve müze hakkında, Çatalhöyük Ören Yeri Müze Projesi ile ilgili olarak da Sayın Doç. Dr. Ayfer Bartu ile görüşülmüştür.

Tez giriş bölümü de dahil olmak üzere yedi bölümden oluşmaktadır. **Giriş bölümünü** takip eden **ikinci bölümde** arkeolojik miras, milli park, bölge müzesi, yerel müze, açık hava müzesi, sit, ören yeri / arkeolojik sit, arkeoloji parkı ve ören yeri müzesi gibi kavramlar, ABD, Avrupa ve ülkemizden birer örnek verilerek açıklanacak; **üçüncü**

bölümde doğa, insan, kaçakçılık ve kaçak kazılar, definecilik, yanlış imar planları, sanayileşme, hatalı kazı ve onarım uygulamaları, bitki ve hayvanlarla ören yerlerinin nasıl tahrip olduğu, uluslararası alanda ve ülkemizde yürürlükte olan kanunlarla ve konuyla ilgili örnekler verilerek incelenecek; **dördüncü bölümde** ABD, Fransa, İngiltere, İspanya, İtalya, Macaristan, Yunanistan'dan haklarında daha ayrıntılı bilgi bulunan ören yeri müzelerinden örnekler sunulacak, ülkemizden ise ören yeri müzesi niteliğindeki Side, Milet, Gordion, Aphrodisias, Pamukkale (Hierapolis) Arkeoloji Müzeleri ile Çatalhöyük ve Aphrodisias Ören Yeri Müze Projeleri örnek olarak verilecek; **beşinci bölümde** arkeolojik mirasın korunmasında ören yeri müzelerinin rolü irdelenecek; **altıncı bölümde** ülkemizde mevcut ve kurulmakta olan ören yeri müzeleri için tanım, yer, konum, bina, bölümler, yönetim ve kadro, koleksiyon ve sergileme, güvenlik, eserlerin korunması konularında öneriler sunulacak; **yedinci bölüm olan sonuç bölümünde** ise tez kapsamında yapılan çalışmaların tümü özetlenecektir.

2. TANIMLAR

Bu bölümde **arkeolojik miras**; ören yeri müzelerinin bulunduğu yerlere örnek olarak **milli parklar, sit alanlarından ören yerleri / arkeolojik sit alanları, arkeoloji parkları**; ören yeri müzelerinin koleksiyonlarındaki eser sayısının artmasına paralel olarak müze binalarının yer ihtiyacına cevap verememesi durumunda, koleksiyona yeni katılan eserlerin gönderildiği **bölge müzeleri**; yerel özelliğe sahip eserleri toplayan, koruyan, sergileyen, yapı olarak ören yeri müzelerinden farklı olan **yerel müzeler**; müze alanı olarak belirlenmiş alanların yanı sıra ören yerlerinde de kurulan, ancak yapı ve işlev açısından ören yeri müzelerinden farklı bir müze türü olan **açık hava müzeleri**; ören yerlerinin / arkeolojik sit alanlarının, milli parklar içindeki ören yerlerinin, arkeoloji parklarının içinde veya yakınında kurulan, söz konusu yerlerden çıkarılan buluntuların korunduğu ve sergilendiği **ören yeri müzeleri** gibi kavramlar açıklanacaktır.

Bu bölümde adı geçen tanımlar açıklanırken, kavram, yapı ve işlev açısından farklılıkları göstermeye dikkat edilmiş; söz konusu farklılıkları ortaya koymak için ABD, Avrupa ve ülkemizden birer örnek verilmiştir. Örnekler, tezin konusu olan arkeolojik mirasın bulunduğu ve korunduğu, haklarında daha ayrıntılı bilgi bulunan yerler arasından seçilmiştir.

2.1. Arkeolojik Miras

Arkeolojik miras kavramının tanımı, uluslararası sözleşme ve tüzüklere, ABD'deki 1979 tarihli Arkeolojik Kaynakları Koruma Kanunu (Archaeological Resources Protection Act of 1979)na, ülkemizdeki 17 Haziran 1986 tarihli ve 3386 sayılı Kanuna göre yapılacaktır.

6 Mayıs 1969 tarihinde Londra'da yapılan ve 20 Kasım 1970 tarihinde yürürlüğe giren **Avrupa Arkeolojik Mirasın Korunması Sözleşmesi** (European Convention on the Protection of the Archaeological Heritage)nde **arkeolojik miras** yerine **arkeolojik eser** kavramı kullanılmıştır. Söz konusu anlaşmaya göre **arkeolojik eser**, kazılar gibi bilimsel çalışmalar aracılığı ile bulunan, tarihi akışı içinde belirli bir dönemin veya uygarlığın kanıtı olan tüm kalıntılar veya eserler olarak açıklanmıştır

(http://www.tufts.edu/departments/fletcher/multi/www/europe_arch69.html) (Bkz. Ek 1).

ABD’de 31 Ekim 1979 tarihinde yürürlüğe giren ve halen yürürlükte olan **Arkeolojik Kaynakları Koruma Kanunu’nda arkeolojik miras yerine arkeolojik kaynak kavramı** kullanılmaktadır. Söz konusu kanuna göre **arkeolojik kaynak**, geçmişte yaşayan insanların hayatlarına ait olan her türlü kalıntı olarak tanımlanmaktadır. Çanak çömlek, sepet işleri, cam eşyalar, silahlar, mermiler, aletler, yapılar veya yapıların bölümleri, çukur barınaklar (pit houses), kaya resimleri, yontma eserler, oyma işler, mezarlar, insan iskeletleri **arkeolojik kaynak** olarak kabul edilmekte; fosilleşmiş veya fosilleşmemiş paleontolojik kalıntılar ise arkeolojik bir ortamda bulunmadığı ve en az yüz yaşında olmadığı sürece **arkeolojik kaynak** olarak kabul edilmemektedir (Malaro, 1998, s.129-130) (Bkz. Ek 2).

Ülkemizde 21 Temmuz 1983 yılında kabul edilen **2863 sayılı KTVKK’nda arkeolojik miras kavramının tanımı yoktur**. 2863 sayılı KTVKK’nun tanımlar ve kısaltmalar başlıklı 3. maddesi, 17 Haziran 1987 tarihli ve **3386 sayılı Kanun** ile değiştirilmiştir. Söz konusu maddede **arkeolojik miras kavramı** ile anlam açısından örtüşen **kültür varlıkları kavramı**, “tarih öncesi ve tarihi devirlere ait bilim, kültür, din ve güzel sanatlarla ilgili, yerüstünde, yeraltında veya sualtındaki bütün taşınır ve taşınmaz varlıklar” olarak tanımlanmaktadır (T.C. Kültür Bakanlığı, 1990, s.3).

Uluslararası alanda **arkeolojik miras kavramı** ilk defa ICOMOS Genel Meclisi tarafından 1990 yılının Ekim ayında İsviçre’nin Lausanne şehrinde onaylanan, **ICOMOS Arkeolojik Mirasın Korunması ve Yönetimi Tüzüğü** (ICOMOS Charter for the Protection and Management of the Archaeological Heritage)nde tanımlanmıştır. Söz konusu tüzükte **arkeolojik miras kavramı**, iskeletler, terk edilmiş yapılar, tüm taşınabilir kültür varlıkları ile toprakaltındaki veya sualtındaki kalıntılar olarak açıklanmaktadır (http://www.icomos.org/archaeological_charter.html) (Bkz. Ek 3).

16 Ocak 1992 tarihinde Malta’nın Valletta şehrinde yapılan **Arkeolojik Mirasın Korunmasına İlişkin Gözden Geçirilmiş Avrupa Sözleşmesi** (European Convention on the Protection of the Archaeological Heritage-Revised)nde **arkeolojik eser yerine**

arkeolojik miras kavramının kullanılmasına karar verilmiştir. Söz konusu sözleşmenin 1. maddesine göre,

Korunması ve incelenmesi, insanlığın ve insanlığın doğal çevre ile ilişkisinin tarihteki gelişimini saptayacağı; başlıca bilgi edinme yolları kazı ve keşiflerden olduğu kadar insanlığı ve çevresini ilgilendiren diğer araştırma yöntemlerinden de oluşan, tarafların yetkisi altındaki her çeşit mekanda bulunan tüm kalıntılar, varlıklar ve insanlığın geçmiş varlığının izleri **arkeolojik mirasın** öğeleri olarak kabul edilirler.

Yapılar, mimari eser grupları, açılmış sit alanları, taşınır varlıklar, diğer tüm anıtlar ve bunların çevresi, ister toprakta ister su altında bulunsunlar **arkeolojik mirasa** dahildirler (Özden, 2000, s.186) (Bkz. Ek 4).

2.2. Milli Park

Milli parkın tanımı, ABD'deki Milli Park Servisi'ne, Avrupa'dan örnek olarak İngiltere'deki 1949 tarihli Milli Parklar ve Kırsal Bölgeyi Kullanma Kanunu (The National Parks and Access to the Countryside Act 1949)na ve ülkemizdeki 9 Ağustos 1983 tarihli ve 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'na göre yapılacaktır.

Dünyadaki ilk milli park 1872 yılında ABD'nde kurulan **Yellowstone Milli Parkı'dır**. ABD'de milli parklar 25 Ağustos 1916 tarihinde İçişleri Bakanlığı'na bağlı olarak kurulmuş olan **Milli Park Servisi'ne** bağlıdır. Bu servisin yapmış olduğu tanıma göre **milli park**, farklı özelliklere sahip, bazen önemli tarihi varlıkları da içine alan geniş doğal alandır; milli parkta avlanmak, maden çıkarmak gibi tahrip edici tüm faaliyetler yasaktır (<http://www.nps.gov/legacy/nomenclature.html>) (Bkz. Ek 5).

Petrified Forest Milli Parkı, Arizona, ABD: Petrified Forest Milli Parkı 1906 yılında Milli Anıt, 1962 yılında ise **Milli Park** statüsü kazanmıştır. Milli parkta ormanlık alanlar, ören yerleri, tarihi yapılar ve fosil kalıntılarının yanı sıra Kızılderili sanatçıların yapmış olduğu el sanatlarının, Petrified Forest Bölgesi'nin kültür tarihinin ve duvar resimlerinin sergilendiği **Painted Desert (Boyalı Çöl) Hanı**; parkla ilgili bilginin verildiği **Painted Desert Ziyaretçi Merkezi**; milli parktaki ormanlık alanlar, burada yaşamış sürüngenler ve dinazorlarla ilgili sergilerin sunulduğu **Rainbow Forest Müzesi** bulunmaktadır.

Milli parkta rehberler önderliğinde okul gezileri ve hands-on etkinlikler düzenlenmektedir (<http://www.nps.gov/pefo>).

Milli park kurma fikri, ABD'nin ardından hemen diğer ülkeler tarafından da benimsenmiş ve tüm dünyaya kısa sürede yayılmıştır. Avrupa ülkelerindeki milli parklara örnek olarak İngiltere'deki milli parkların tanımı, yönetimi ve İngiltere'den bir milli parkı verebiliriz.

ABD'ndeki milli parklardan farklı olarak İngiltere'deki **milli parklar** devlet malı değildir, her milli parkın içinde kamusal kesime ve özel mülkiyete ait pek çok arazi vardır. İngiltere'de en güzel, en göz alıcı ve en etkileyici kırsal bölgelere İngiliz Parlamentosu tarafından **milli park** statüsü verilmektedir. 1949 tarihli **Milli Parklar ve Kırsal Bölgeyi Kullanma Kanunu**'na göre milli park statüsünü vermek ve milli park yönetimine öneride bulunmak için **Milli Park Komisyonu**'nun kurulmasına karar verilmiştir. 1968 yılında komisyonun adı **Kırsal Bölge Komisyonu** olarak değiştirilmiş ve 1991 yılından itibaren Kırsal Bölge Komisyonu milli parkların sorumluluğunu **Galler Kırsal Bölge Konseyi** ile paylaşmaya başlamıştır. İngiltere'deki milli parklar ile ilgili bağımsız bir konsey olan **Milli Parklar Konseyi**'nin görevleri, kaçak kazılara karşı milli parkları korumak, doğal ortamında çiftçilik yapmayı teşvik etmek, milli parklar hakkında raporlar yayınlamak, eğitim ile ilgili kaynaklar hazırlamaktır.

İngiltere'nin yaklaşık % 10'unu kaplayan on iki adet milli park vardır ve bu parklar pek çok gönüllü koruma teşkilatı tarafından da yönetilmektedir (Dartmoor National Park Authority, 1999; National Parks in England and Wales, 1992) (Bkz. Ek 6).

Dartmoor Milli Parkı, Dartmoor, İngiltere: 945 km²lik bir alanı kaplayan Dartmoor Milli Parkı'na 1951 yılında **milli park** statüsü verilmiştir. Milli parkın büyük bir bölümü Cornwall Dükası'na, geri kalanı ise çiftçilere, Bölge Konseyi'ne, Orman Komisyonu'na ve Savunma Bakanlığı'na aittir.

Dartmoor Milli Parkı'nda Prehistorik Dönem'e ve Orta Çağ'a tarihlenen köyler; Prehistorik Dönem'e tarihlenen anıtlar, menhirler, dolmenler vardır.

Milli parkın içinde veya milli park sınırının hemen yakınında bulunan beş adet **müzed** parktaki ören yerinden çıkarılan arkeolojik kalıntılar; **ziyaretçi merkezinde** ise yerel ressamların ve fotoğrafçıların eserleri sergilenmektedir. Milli parkta ayrıca sekiz **bilgi merkezi** vardır (Dartmoor National Park, 1989; Dartmoor National Park Authority, 1999; Dartmoor National Park Authority Education Service, 1998) (Bkz. Ek 7).

Ülkemizde Milli Park Kanunu'nun yürürlüğe girmesi, milli parkın tanımının yapılması ve milli park olabilecek alanlara milli park statüsünün verilmesi, ABD ve Avrupa'ya göre daha geç bir tarihte olmuştur.

9 Ağustos 1983 tarihinde kabul edilen **2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'na** göre **milli park**, "bilimsel ve estetik bakımdan, ulusal ve uluslararası ender bulunan doğal ve kültürel kaynak değerleri ile koruma, dinlenme ve turizm alanlarına sahip tabiat parçaları"nı ifade etmektedir (T.C. Kültür Bakanlığı, 1990, s.57) (Bkz. Ek 8 ve Ek 9).

2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'na göre koruma altına alınan ve toplam 678.753 hektarlık alanı kaplayan otuz iki adet milli park vardır. Söz konusu milli parklar içinde tez konusu ile bağlantılı, ağırlıklı olarak arkeolojik kalıntıların bulunduğu Beydağları Olympos; Boğazköy-Alacahöyük; Güllük Dağı Termessos; Honaz Dağı; Karatepe-Aslantaş; Köprülü Kanyon; Nemrut Dağı; Troia Tarihi Milli Parkı olmak üzere sekiz adet milli park bulunmaktadır (<http://www.milliparklar.gov.tr/left13.htm>).

Troia Tarihi Milli Parkı, Çanakkale: 13.350 hektarlık Troia Tarihi Milli Parkı 30 Eylül 1996 tarihinde **tarihi milli park** alanı ilan edilmiştir (Korfmann, 1998, s.439).

Ekolojik ve jeolojik zenginliğe sahip olan Troia Tarihi Milli Parkı'nda antik Troia şehri başta olmak üzere çok sayıda kültürel ve tarihi anıt vardır. Troia Tarihi Milli Parkı sınırları içindeki antik Troia şehir kalıntılarının bulunduğu bölge aynı zamanda I. derecede arkeolojik sit alanıdır.

Milli parkın içinde veya milli park sınırının hemen yakınında bulunan beş adet **müzed** parktaki ören yerinden çıkarılan arkeolojik kalıntılar; **ziyaretçi merkezinde** ise yerel ressamların ve fotoğrafçıların eserleri sergilenmektedir. Milli parkta ayrıca sekiz **bilgi merkezi** vardır (Dartmoor National Park, 1989; Dartmoor National Park Authority, 1999; Dartmoor National Park Authority Education Service, 1998) (Bkz. Ek 7).

Ülkemizde Milli Park Kanunu'nun yürürlüğe girmesi, milli parkın tanımının yapılması ve milli park olabilecek alanlara milli park statüsünün verilmesi, ABD ve Avrupa'ya göre daha geç bir tarihte olmuştur.

9 Ağustos 1983 tarihinde kabul edilen **2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'na** göre **milli park**, "bilimsel ve estetik bakımdan, ulusal ve uluslararası ender bulunan doğal ve kültürel kaynak değerleri ile koruma, dinlenme ve turizm alanlarına sahip tabiat parçaları"nı ifade etmektedir (T.C. Kültür Bakanlığı, 1990, s.57) (Bkz. Ek 8 ve Ek 9).

2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'na göre koruma altına alınan ve toplam 678.753 hektarlık alanı kaplayan otuz iki adet milli park vardır. Söz konusu milli parklar içinde tez konusu ile bağlantılı, ağırlıklı olarak arkeolojik kalıntıların bulunduğu Beydağları Olympos; Boğazköy-Alacahöyük; Güllük Dağı Termessos; Honaz Dağı; Karatepe-Aslantaş; Köprülü Kanyon; Nemrut Dağı; Troia Tarihi Milli Parkı olmak üzere sekiz adet milli park bulunmaktadır (<http://www.milliparklar.gov.tr/left13.htm>).

Troia Tarihi Milli Parkı, Çanakkale: 13.350 hektarlık Troia Tarihi Milli Parkı 30 Eylül 1996 tarihinde **tarihi milli park** alanı ilan edilmiştir (Korfmann, 1998, s.439).

Ekolojik ve jeolojik zenginliğe sahip olan Troia Tarihi Milli Parkı'nda antik Troia şehri başta olmak üzere çok sayıda kültürel ve tarihi anıt vardır. Troia Tarihi Milli Parkı sınırları içindeki antik Troia şehir kalıntılarının bulunduğu bölge aynı zamanda I. derecede arkeolojik sit alanıdır.

Milli parkın içinde veya milli park sınırının hemen yakınında bulunan beş adet **müzede** parktaki ören yerinden çıkarılan arkeolojik kalıntılar; **ziyaretçi merkezinde** ise yerel ressamların ve fotoğrafçıların eserleri sergilenmektedir. Milli parkta ayrıca sekiz **bilgi merkezi** vardır (Dartmoor National Park, 1989; Dartmoor National Park Authority, 1999; Dartmoor National Park Authority Education Service, 1998) (Bkz. Ek 7).

Ülkemizde Milli Park Kanunu'nun yürürlüğe girmesi, milli parkın tanımının yapılması ve milli park olabilecek alanlara milli park statüsünün verilmesi, ABD ve Avrupa'ya göre daha geç bir tarihte olmuştur.

9 Ağustos 1983 tarihinde kabul edilen **2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'na** göre **milli park**, "bilimsel ve estetik bakımdan, ulusal ve uluslararası ender bulunan doğal ve kültürel kaynak değerleri ile koruma, dinlenme ve turizm alanlarına sahip tabiat parçaları"nı ifade etmektedir (T.C. Kültür Bakanlığı, 1990, s.57) (Bkz. Ek 8 ve Ek 9).

2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'na göre koruma altına alınan ve toplam 678.753 hektarlık alanı kaplayan otuz iki adet milli park vardır. Söz konusu milli parklar içinde tez konusu ile bağlantılı, ağırlıklı olarak arkeolojik kalıntıların bulunduğu Beydağları Olympos; Boğazköy-Alacahöyük; Güllük Dağı Termessos; Honaz Dağı; Karatepe-Aslantaş; Köprülü Kanyon; Nemrut Dağı; Troia Tarihi Milli Parkı olmak üzere sekiz adet milli park bulunmaktadır (<http://www.milliparklar.gov.tr/left13.htm>).

Troia Tarihi Milli Parkı, Çanakkale: 13.350 hektarlık Troia Tarihi Milli Parkı 30 Eylül 1996 tarihinde **tarihi milli park** alanı ilan edilmiştir (Korfmann, 1998, s.439).

Ekolojik ve jeolojik zenginliğe sahip olan Troia Tarihi Milli Parkı'nda antik Troia şehri başta olmak üzere çok sayıda kültürel ve tarihi anıt vardır. Troia Tarihi Milli Parkı sınırları içindeki antik Troia şehir kalıntılarının bulunduğu bölge aynı zamanda I. derecede arkeolojik sit alanıdır.

Milli parkın içinde veya milli park sınırının hemen yakınında bulunan beş adet **müzed** parktaki ören yerinden çıkarılan arkeolojik kalıntılar; **ziyaretçi merkezinde** ise yerel ressamların ve fotoğrafçıların eserleri sergilenmektedir. Milli parkta ayrıca sekiz **bilgi merkezi** vardır (Dartmoor National Park, 1989; Dartmoor National Park Authority, 1999; Dartmoor National Park Authority Education Service, 1998) (Bkz. Ek 7).

Ülkemizde Milli Park Kanunu'nun yürürlüğe girmesi, milli parkın tanımının yapılması ve milli park olabilecek alanlara milli park statüsünün verilmesi, ABD ve Avrupa'ya göre daha geç bir tarihte olmuştur.

9 Ağustos 1983 tarihinde kabul edilen **2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'na** göre **milli park**, "bilimsel ve estetik bakımdan, ulusal ve uluslararası ender bulunan doğal ve kültürel kaynak değerleri ile koruma, dinlenme ve turizm alanlarına sahip tabiat parçaları"nı ifade etmektedir (T.C. Kültür Bakanlığı, 1990, s.57) (Bkz. Ek 8 ve Ek 9).

2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'na göre koruma altına alınan ve toplam 678.753 hektarlık alanı kaplayan otuz iki adet milli park vardır. Söz konusu milli parklar içinde tez konusu ile bağlantılı, ağırlıklı olarak arkeolojik kalıntıların bulunduğu Beydağları Olympos; Boğazköy-Alacahöyük; Güllük Dağı Termessos; Honaz Dağı; Karatepe-Aslantaş; Köprülü Kanyon; Nemrut Dağı; Troia Tarihi Milli Parkı olmak üzere sekiz adet milli park bulunmaktadır (<http://www.milliparklar.gov.tr/left13.htm>).

Troia Tarihi Milli Parkı, Çanakkale: 13.350 hektarlık Troia Tarihi Milli Parkı 30 Eylül 1996 tarihinde **tarihi milli park** alanı ilan edilmiştir (Korfmann, 1998, s.439).

Ekolojik ve jeolojik zenginliğe sahip olan Troia Tarihi Milli Parkı'nda antik Troia şehri başta olmak üzere çok sayıda kültürel ve tarihi anıt vardır. Troia Tarihi Milli Parkı sınırları içindeki antik Troia şehir kalıntılarının bulunduğu bölge aynı zamanda I. derecede arkeolojik sit alanıdır.

Milli parkın içinde veya milli park sınırının hemen yakınında bulunan beş adet **müzed** parktaki ören yerinden çıkarılan arkeolojik kalıntılar; **ziyaretçi merkezinde** ise yerel ressamların ve fotoğrafçıların eserleri sergilenmektedir. Milli parkta ayrıca sekiz **bilgi merkezi** vardır (Dartmoor National Park, 1989; Dartmoor National Park Authority, 1999; Dartmoor National Park Authority Education Service, 1998) (Bkz. Ek 7).

Ülkemizde Milli Park Kanunu'nun yürürlüğe girmesi, milli parkın tanımının yapılması ve milli park olabilecek alanlara milli park statüsünün verilmesi, ABD ve Avrupa'ya göre daha geç bir tarihte olmuştur.

9 Ağustos 1983 tarihinde kabul edilen **2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'na** göre **milli park**, “bilimsel ve estetik bakımdan, ulusal ve uluslararası ender bulunan doğal ve kültürel kaynak değerleri ile koruma, dinlenme ve turizm alanlarına sahip tabiat parçaları”nı ifade etmektedir (T.C. Kültür Bakanlığı, 1990, s.57) (Bkz. Ek 8 ve Ek 9).

2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'na göre koruma altına alınan ve toplam 678.753 hektarlık alanı kaplayan otuz iki adet milli park vardır. Söz konusu milli parklar içinde tez konusu ile bağlantılı, ağırlıklı olarak arkeolojik kalıntıların bulunduğu Beydağları Olympos; Boğazköy-Alacahöyük; Güllük Dağı Termessos; Honaz Dağı; Karatepe-Aslantaş; Köprülü Kanyon; Nemrut Dağı; Troia Tarihi Milli Parkı olmak üzere sekiz adet milli park bulunmaktadır (<http://www.milliparklar.gov.tr/left13.htm>).

Troia Tarihi Milli Parkı, Çanakkale: 13.350 hektarlık Troia Tarihi Milli Parkı 30 Eylül 1996 tarihinde **tarihi milli park** alanı ilan edilmiştir (Korfmann, 1998, s.439).

Ekolojik ve jeolojik zenginliğe sahip olan Troia Tarihi Milli Parkı'nda antik Troia şehri başta olmak üzere çok sayıda kültürel ve tarihi anıt vardır. Troia Tarihi Milli Parkı sınırları içindeki antik Troia şehir kalıntılarının bulunduğu bölge aynı zamanda I. derecede arkeolojik sit alanıdır.

Milli parkın içinde veya milli park sınırının hemen yakınında bulunan beş adet **müzed** parktaki ören yerinden çıkarılan arkeolojik kalıntılar; **ziyaretçi merkezinde** ise yerel ressamların ve fotoğrafçıların eserleri sergilenmektedir. Milli parkta ayrıca sekiz **bilgi merkezi** vardır (Dartmoor National Park, 1989; Dartmoor National Park Authority, 1999; Dartmoor National Park Authority Education Service, 1998) (Bkz. Ek 7).

Ülkemizde Milli Park Kanunu'nun yürürlüğe girmesi, milli parkın tanımının yapılması ve milli park olabilecek alanlara milli park statüsünün verilmesi, ABD ve Avrupa'ya göre daha geç bir tarihte olmuştur.

9 Ağustos 1983 tarihinde kabul edilen **2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'na** göre **milli park**, "bilimsel ve estetik bakımdan, ulusal ve uluslararası ender bulunan doğal ve kültürel kaynak değerleri ile koruma, dinlenme ve turizm alanlarına sahip tabiat parçaları"nı ifade etmektedir (T.C. Kültür Bakanlığı, 1990, s.57) (Bkz. Ek 8 ve Ek 9).

2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'na göre koruma altına alınan ve toplam 678.753 hektarlık alanı kaplayan otuz iki adet milli park vardır. Söz konusu milli parklar içinde tez konusu ile bağlantılı, ağırlıklı olarak arkeolojik kalıntıların bulunduğu Beydağları Olympos; Boğazköy-Alacahöyük; Güllük Dağı Termessos; Honaz Dağı; Karatepe-Aslantaş; Köprülü Kanyon; Nemrut Dağı; Troia Tarihi Milli Parkı olmak üzere sekiz adet milli park bulunmaktadır (<http://www.milliparklar.gov.tr/left13.htm>).

Troia Tarihi Milli Parkı, Çanakkale: 13.350 hektarlık Troia Tarihi Milli Parkı 30 Eylül 1996 tarihinde **tarihi milli park** alanı ilan edilmiştir (Korfmann, 1998, s.439).

Ekolojik ve jeolojik zenginliğe sahip olan Troia Tarihi Milli Parkı'nda antik Troia şehri başta olmak üzere çok sayıda kültürel ve tarihi anıt vardır. Troia Tarihi Milli Parkı sınırları içindeki antik Troia şehir kalıntılarının bulunduğu bölge aynı zamanda I. derecede arkeolojik sit alanıdır.

Milli parkın içinde veya milli park sınırının hemen yakınında bulunan beş adet **müzed** parktaki ören yerinden çıkarılan arkeolojik kalıntılar; **ziyaretçi merkezinde** ise yerel ressamların ve fotoğrafçıların eserleri sergilenmektedir. Milli parkta ayrıca sekiz **bilgi merkezi** vardır (Dartmoor National Park, 1989; Dartmoor National Park Authority, 1999; Dartmoor National Park Authority Education Service, 1998) (Bkz. Ek 7).

Ülkemizde Milli Park Kanunu'nun yürürlüğe girmesi, milli parkın tanımının yapılması ve milli park olabilecek alanlara milli park statüsünün verilmesi, ABD ve Avrupa'ya göre daha geç bir tarihte olmuştur.

9 Ağustos 1983 tarihinde kabul edilen **2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'na** göre **milli park**, "bilimsel ve estetik bakımdan, ulusal ve uluslararası ender bulunan doğal ve kültürel kaynak değerleri ile koruma, dinlenme ve turizm alanlarına sahip tabiat parçaları"nı ifade etmektedir (T.C. Kültür Bakanlığı, 1990, s.57) (Bkz. Ek 8 ve Ek 9).

2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'na göre koruma altına alınan ve toplam 678.753 hektarlık alanı kaplayan otuz iki adet milli park vardır. Söz konusu milli parklar içinde tez konusu ile bağlantılı, ağırlıklı olarak arkeolojik kalıntıların bulunduğu Beydağları Olympos; Boğazköy-Alacahöyük; Güllük Dağı Termessos; Honaz Dağı; Karatepe-Aslantaş; Köprülü Kanyon; Nemrut Dağı; Troia Tarihi Milli Parkı olmak üzere sekiz adet milli park bulunmaktadır (<http://www.milliparklar.gov.tr/left13.htm>).

Troia Tarihi Milli Parkı, Çanakkale: 13.350 hektarlık Troia Tarihi Milli Parkı 30 Eylül 1996 tarihinde **tarihi milli park** alanı ilan edilmiştir (Korfmann, 1998, s.439).

Ekolojik ve jeolojik zenginliğe sahip olan Troia Tarihi Milli Parkı'nda antik Troia şehri başta olmak üzere çok sayıda kültürel ve tarihi anıt vardır. Troia Tarihi Milli Parkı sınırları içindeki antik Troia şehir kalıntılarının bulunduğu bölge aynı zamanda I. derecede arkeolojik sit alanıdır.

Milli parkın içinde veya milli park sınırının hemen yakınında bulunan beş adet **müzede** parktaki ören yerinden çıkarılan arkeolojik kalıntılar; **ziyaretçi merkezinde** ise yerel ressamların ve fotoğrafçıların eserleri sergilenmektedir. Milli parkta ayrıca sekiz **bilgi merkezi** vardır (Dartmoor National Park, 1989; Dartmoor National Park Authority, 1999; Dartmoor National Park Authority Education Service, 1998) (Bkz. Ek 7).

Ülkemizde Milli Park Kanunu'nun yürürlüğe girmesi, milli parkın tanımının yapılması ve milli park olabilecek alanlara milli park statüsünün verilmesi, ABD ve Avrupa'ya göre daha geç bir tarihte olmuştur.

9 Ağustos 1983 tarihinde kabul edilen **2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'na** göre **milli park**, "bilimsel ve estetik bakımdan, ulusal ve uluslararası ender bulunan doğal ve kültürel kaynak değerleri ile koruma, dinlenme ve turizm alanlarına sahip tabiat parçaları"nı ifade etmektedir (T.C. Kültür Bakanlığı, 1990, s.57) (Bkz. Ek 8 ve Ek 9).

2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'na göre koruma altına alınan ve toplam 678.753 hektarlık alanı kaplayan otuz iki adet milli park vardır. Söz konusu milli parklar içinde tez konusu ile bağlantılı, ağırlıklı olarak arkeolojik kalıntıların bulunduğu Beydağları Olympos; Boğazköy-Alacahöyük; Güllük Dağı Termessos; Honaz Dağı; Karatepe-Aslantaş; Köprülü Kanyon; Nemrut Dağı; Troia Tarihi Milli Parkı olmak üzere sekiz adet milli park bulunmaktadır (<http://www.milliparklar.gov.tr/left13.htm>).

Troia Tarihi Milli Parkı, Çanakkale: 13.350 hektarlık Troia Tarihi Milli Parkı 30 Eylül 1996 tarihinde **tarihi milli park** alanı ilan edilmiştir (Korfmann, 1998, s.439).

Ekolojik ve jeolojik zenginliğe sahip olan Troia Tarihi Milli Parkı'nda antik Troia şehri başta olmak üzere çok sayıda kültürel ve tarihi anıt vardır. Troia Tarihi Milli Parkı sınırları içindeki antik Troia şehir kalıntılarının bulunduğu bölge aynı zamanda I. derecede arkeolojik sit alanıdır.

Milli parkın içinde veya milli park sınırının hemen yakınında bulunan beş adet **müzed** parktaki ören yerinden çıkarılan arkeolojik kalıntılar; **ziyaretçi merkezinde** ise yerel ressamların ve fotoğrafçıların eserleri sergilenmektedir. Milli parkta ayrıca sekiz **bilgi merkezi** vardır (Dartmoor National Park, 1989; Dartmoor National Park Authority, 1999; Dartmoor National Park Authority Education Service, 1998) (Bkz. Ek 7).

Ülkemizde Milli Park Kanunu'nun yürürlüğe girmesi, milli parkın tanımının yapılması ve milli park olabilecek alanlara milli park statüsünün verilmesi, ABD ve Avrupa'ya göre daha geç bir tarihte olmuştur.

9 Ağustos 1983 tarihinde kabul edilen **2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'na** göre **milli park**, "bilimsel ve estetik bakımdan, ulusal ve uluslararası ender bulunan doğal ve kültürel kaynak değerleri ile koruma, dinlenme ve turizm alanlarına sahip tabiat parçaları"nı ifade etmektedir (T.C. Kültür Bakanlığı, 1990, s.57) (Bkz. Ek 8 ve Ek 9).

2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'na göre koruma altına alınan ve toplam 678.753 hektarlık alanı kaplayan otuz iki adet milli park vardır. Söz konusu milli parklar içinde tez konusu ile bağlantılı, ağırlıklı olarak arkeolojik kalıntıların bulunduğu Beydağları Olympos; Boğazköy-Alacahöyük; Güllük Dağı Termessos; Honaz Dağı; Karatepe-Aslantaş; Köprülü Kanyon; Nemrut Dağı; Troia Tarihi Milli Parkı olmak üzere sekiz adet milli park bulunmaktadır (<http://www.milliparklar.gov.tr/left13.htm>).

Troia Tarihi Milli Parkı, Çanakkale: 13.350 hektarlık Troia Tarihi Milli Parkı 30 Eylül 1996 tarihinde **tarihi milli park** alanı ilan edilmiştir (Korfmann, 1998, s.439).

Ekolojik ve jeolojik zenginliğe sahip olan Troia Tarihi Milli Parkı'nda antik Troia şehri başta olmak üzere çok sayıda kültürel ve tarihi anıt vardır. Troia Tarihi Milli Parkı sınırları içindeki antik Troia şehir kalıntılarının bulunduğu bölge aynı zamanda I. derecede arkeolojik sit alanıdır.

Milli parkın içinde veya milli park sınırının hemen yakınında bulunan beş adet **müzed** parktaki ören yerinden çıkarılan arkeolojik kalıntılar; **ziyaretçi merkezinde** ise yerel ressamların ve fotoğrafçıların eserleri sergilenmektedir. Milli parkta ayrıca sekiz **bilgi merkezi** vardır (Dartmoor National Park, 1989; Dartmoor National Park Authority, 1999; Dartmoor National Park Authority Education Service, 1998) (Bkz. Ek 7).

Ülkemizde Milli Park Kanunu'nun yürürlüğe girmesi, milli parkın tanımının yapılması ve milli park olabilecek alanlara milli park statüsünün verilmesi, ABD ve Avrupa'ya göre daha geç bir tarihte olmuştur.

9 Ağustos 1983 tarihinde kabul edilen **2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'na** göre **milli park**, "bilimsel ve estetik bakımdan, ulusal ve uluslararası ender bulunan doğal ve kültürel kaynak değerleri ile koruma, dinlenme ve turizm alanlarına sahip tabiat parçaları"nı ifade etmektedir (T.C. Kültür Bakanlığı, 1990, s.57) (Bkz. Ek 8 ve Ek 9).

2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'na göre koruma altına alınan ve toplam 678.753 hektarlık alanı kaplayan otuz iki adet milli park vardır. Söz konusu milli parklar içinde tez konusu ile bağlantılı, ağırlıklı olarak arkeolojik kalıntıların bulunduğu Beydağları Olympos; Boğazköy-Alacahöyük; Güllük Dağı Termessos; Honaz Dağı; Karatepe-Aslantaş; Köprülü Kanyon; Nemrut Dağı; Troia Tarihi Milli Parkı olmak üzere sekiz adet milli park bulunmaktadır (<http://www.milliparklar.gov.tr/left13.htm>).

Troia Tarihi Milli Parkı, Çanakkale: 13.350 hektarlık Troia Tarihi Milli Parkı 30 Eylül 1996 tarihinde **tarihi milli park** alanı ilan edilmiştir (Korfmann, 1998, s.439).

Ekolojik ve jeolojik zenginliğe sahip olan Troia Tarihi Milli Parkı'nda antik Troia şehri başta olmak üzere çok sayıda kültürel ve tarihi anıt vardır. Troia Tarihi Milli Parkı sınırları içindeki antik Troia şehir kalıntılarının bulunduğu bölge aynı zamanda I. derecede arkeolojik sit alanıdır.

Milli parkın içinde veya milli park sınırının hemen yakınında bulunan beş adet **müzede** parktaki ören yerinden çıkarılan arkeolojik kalıntılar; **ziyaretçi merkezinde** ise yerel ressamların ve fotoğrafçıların eserleri sergilenmektedir. Milli parkta ayrıca sekiz **bilgi merkezi** vardır (Dartmoor National Park, 1989; Dartmoor National Park Authority, 1999; Dartmoor National Park Authority Education Service, 1998) (Bkz. Ek 7).

Ülkemizde Milli Park Kanunu'nun yürürlüğe girmesi, milli parkın tanımının yapılması ve milli park olabilecek alanlara milli park statüsünün verilmesi, ABD ve Avrupa'ya göre daha geç bir tarihte olmuştur.

9 Ağustos 1983 tarihinde kabul edilen **2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'na** göre **milli park**, "bilimsel ve estetik bakımdan, ulusal ve uluslararası ender bulunan doğal ve kültürel kaynak değerleri ile koruma, dinlenme ve turizm alanlarına sahip tabiat parçaları"nı ifade etmektedir (T.C. Kültür Bakanlığı, 1990, s.57) (Bkz. Ek 8 ve Ek 9).

2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'na göre koruma altına alınan ve toplam 678.753 hektarlık alanı kaplayan otuz iki adet milli park vardır. Söz konusu milli parklar içinde tez konusu ile bağlantılı, ağırlıklı olarak arkeolojik kalıntıların bulunduğu Beydağları Olympos; Boğazköy-Alacahöyük; Güllük Dağı Termessos; Honaz Dağı; Karatepe-Aslantaş; Köprülü Kanyon; Nemrut Dağı; Troia Tarihi Milli Parkı olmak üzere sekiz adet milli park bulunmaktadır (<http://www.milliparklar.gov.tr/left13.htm>).

Troia Tarihi Milli Parkı, Çanakkale: 13.350 hektarlık Troia Tarihi Milli Parkı 30 Eylül 1996 tarihinde **tarihi milli park** alanı ilan edilmiştir (Korfmann, 1998, s.439).

Ekolojik ve jeolojik zenginliğe sahip olan Troia Tarihi Milli Parkı'nda antik Troia şehri başta olmak üzere çok sayıda kültürel ve tarihi anıt vardır. Troia Tarihi Milli Parkı sınırları içindeki antik Troia şehir kalıntılarının bulunduğu bölge aynı zamanda I. derecede arkeolojik sit alanıdır.

Milli parkın içinde veya milli park sınırının hemen yakınında bulunan beş adet **müzed** parktaki ören yerinden çıkarılan arkeolojik kalıntılar; **ziyaretçi merkezinde** ise yerel ressamların ve fotoğrafçıların eserleri sergilenmektedir. Milli parkta ayrıca sekiz **bilgi merkezi** vardır (Dartmoor National Park, 1989; Dartmoor National Park Authority, 1999; Dartmoor National Park Authority Education Service, 1998) (Bkz. Ek 7).

Ülkemizde Milli Park Kanunu'nun yürürlüğe girmesi, milli parkın tanımının yapılması ve milli park olabilecek alanlara milli park statüsünün verilmesi, ABD ve Avrupa'ya göre daha geç bir tarihte olmuştur.

9 Ağustos 1983 tarihinde kabul edilen **2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'na** göre **milli park**, "bilimsel ve estetik bakımdan, ulusal ve uluslararası ender bulunan doğal ve kültürel kaynak değerleri ile koruma, dinlenme ve turizm alanlarına sahip tabiat parçaları"nı ifade etmektedir (T.C. Kültür Bakanlığı, 1990, s.57) (Bkz. Ek 8 ve Ek 9).

2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'na göre koruma altına alınan ve toplam 678.753 hektarlık alanı kaplayan otuz iki adet milli park vardır. Söz konusu milli parklar içinde tez konusu ile bağlantılı, ağırlıklı olarak arkeolojik kalıntıların bulunduğu Beydağları Olympos; Boğazköy-Alacahöyük; Güllük Dağı Termessos; Honaz Dağı; Karatepe-Aslantaş; Köprülü Kanyon; Nemrut Dağı; Troia Tarihi Milli Parkı olmak üzere sekiz adet milli park bulunmaktadır (<http://www.milliparklar.gov.tr/left13.htm>).

Troia Tarihi Milli Parkı, Çanakkale: 13.350 hektarlık Troia Tarihi Milli Parkı 30 Eylül 1996 tarihinde **tarihi milli park** alanı ilan edilmiştir (Korfmann, 1998, s.439).

Ekolojik ve jeolojik zenginliğe sahip olan Troia Tarihi Milli Parkı'nda antik Troia şehri başta olmak üzere çok sayıda kültürel ve tarihi anıt vardır. Troia Tarihi Milli Parkı sınırları içindeki antik Troia şehir kalıntılarının bulunduğu bölge aynı zamanda I. derecede arkeolojik sit alanıdır.

Milli parkın içinde veya milli park sınırının hemen yakınında bulunan beş adet **müzed** parktaki ören yerinden çıkarılan arkeolojik kalıntılar; **ziyaretçi merkezinde** ise yerel ressamların ve fotoğrafçıların eserleri sergilenmektedir. Milli parkta ayrıca sekiz **bilgi merkezi** vardır (Dartmoor National Park, 1989; Dartmoor National Park Authority, 1999; Dartmoor National Park Authority Education Service, 1998) (Bkz. Ek 7).

Ülkemizde Milli Park Kanunu'nun yürürlüğe girmesi, milli parkın tanımının yapılması ve milli park olabilecek alanlara milli park statüsünün verilmesi, ABD ve Avrupa'ya göre daha geç bir tarihte olmuştur.

9 Ağustos 1983 tarihinde kabul edilen **2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'na** göre **milli park**, “bilimsel ve estetik bakımdan, ulusal ve uluslararası ender bulunan doğal ve kültürel kaynak değerleri ile koruma, dinlenme ve turizm alanlarına sahip tabiat parçaları”nı ifade etmektedir (T.C. Kültür Bakanlığı, 1990, s.57) (Bkz. Ek 8 ve Ek 9).

2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'na göre koruma altına alınan ve toplam 678.753 hektarlık alanı kaplayan otuz iki adet milli park vardır. Söz konusu milli parklar içinde tez konusu ile bağlantılı, ağırlıklı olarak arkeolojik kalıntıların bulunduğu Beydağları Olympos; Boğazköy-Alacahöyük; Güllük Dağı Termessos; Honaz Dağı; Karatepe-Aslantaş; Köprülü Kanyon; Nemrut Dağı; Troia Tarihi Milli Parkı olmak üzere sekiz adet milli park bulunmaktadır (<http://www.milliparklar.gov.tr/left13.htm>).

Troia Tarihi Milli Parkı, Çanakkale: 13.350 hektarlık Troia Tarihi Milli Parkı 30 Eylül 1996 tarihinde **tarihi milli park** alanı ilan edilmiştir (Korfmann, 1998, s.439).

Ekolojik ve jeolojik zenginliğe sahip olan Troia Tarihi Milli Parkı'nda antik Troia şehri başta olmak üzere çok sayıda kültürel ve tarihi anıt vardır. Troia Tarihi Milli Parkı sınırları içindeki antik Troia şehir kalıntılarının bulunduğu bölge aynı zamanda I. derecede arkeolojik sit alanıdır.

Milli parkın içinde veya milli park sınırının hemen yakınında bulunan beş adet **müzed** parktaki ören yerinden çıkarılan arkeolojik kalıntılar; **ziyaretçi merkezinde** ise yerel ressamların ve fotoğrafçıların eserleri sergilenmektedir. Milli parkta ayrıca sekiz **bilgi merkezi** vardır (Dartmoor National Park, 1989; Dartmoor National Park Authority, 1999; Dartmoor National Park Authority Education Service, 1998) (Bkz. Ek 7).

Ülkemizde Milli Park Kanunu'nun yürürlüğe girmesi, milli parkın tanımının yapılması ve milli park olabilecek alanlara milli park statüsünün verilmesi, ABD ve Avrupa'ya göre daha geç bir tarihte olmuştur.

9 Ağustos 1983 tarihinde kabul edilen **2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'na** göre **milli park**, "bilimsel ve estetik bakımdan, ulusal ve uluslararası ender bulunan doğal ve kültürel kaynak değerleri ile koruma, dinlenme ve turizm alanlarına sahip tabiat parçaları"nı ifade etmektedir (T.C. Kültür Bakanlığı, 1990, s.57) (Bkz. Ek 8 ve Ek 9).

2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'na göre koruma altına alınan ve toplam 678.753 hektarlık alanı kaplayan otuz iki adet milli park vardır. Söz konusu milli parklar içinde tez konusu ile bağlantılı, ağırlıklı olarak arkeolojik kalıntıların bulunduğu Beydağları Olympos; Boğazköy-Alacahöyük; Güllük Dağı Termessos; Honaz Dağı; Karatepe-Aslantaş; Köprülü Kanyon; Nemrut Dağı; Troia Tarihi Milli Parkı olmak üzere sekiz adet milli park bulunmaktadır (<http://www.milliparklar.gov.tr/left13.htm>).

Troia Tarihi Milli Parkı, Çanakkale: 13.350 hektarlık Troia Tarihi Milli Parkı 30 Eylül 1996 tarihinde **tarihi milli park** alanı ilan edilmiştir (Korfmann, 1998, s.439).

Ekolojik ve jeolojik zenginliğe sahip olan Troia Tarihi Milli Parkı'nda antik Troia şehri başta olmak üzere çok sayıda kültürel ve tarihi anıt vardır. Troia Tarihi Milli Parkı sınırları içindeki antik Troia şehir kalıntılarının bulunduğu bölge aynı zamanda I. derecede arkeolojik sit alanıdır.

Milli parkın içinde veya milli park sınırının hemen yakınında bulunan beş adet **müzed** parktaki ören yerinden çıkarılan arkeolojik kalıntılar; **ziyaretçi merkezinde** ise yerel ressamların ve fotoğrafçıların eserleri sergilenmektedir. Milli parkta ayrıca sekiz **bilgi merkezi** vardır (Dartmoor National Park, 1989; Dartmoor National Park Authority, 1999; Dartmoor National Park Authority Education Service, 1998) (Bkz. Ek 7).

Ülkemizde Milli Park Kanunu'nun yürürlüğe girmesi, milli parkın tanımının yapılması ve milli park olabilecek alanlara milli park statüsünün verilmesi, ABD ve Avrupa'ya göre daha geç bir tarihte olmuştur.

9 Ağustos 1983 tarihinde kabul edilen **2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'na** göre **milli park**, "bilimsel ve estetik bakımdan, ulusal ve uluslararası ender bulunan doğal ve kültürel kaynak değerleri ile koruma, dinlenme ve turizm alanlarına sahip tabiat parçaları"nı ifade etmektedir (T.C. Kültür Bakanlığı, 1990, s.57) (Bkz. Ek 8 ve Ek 9).

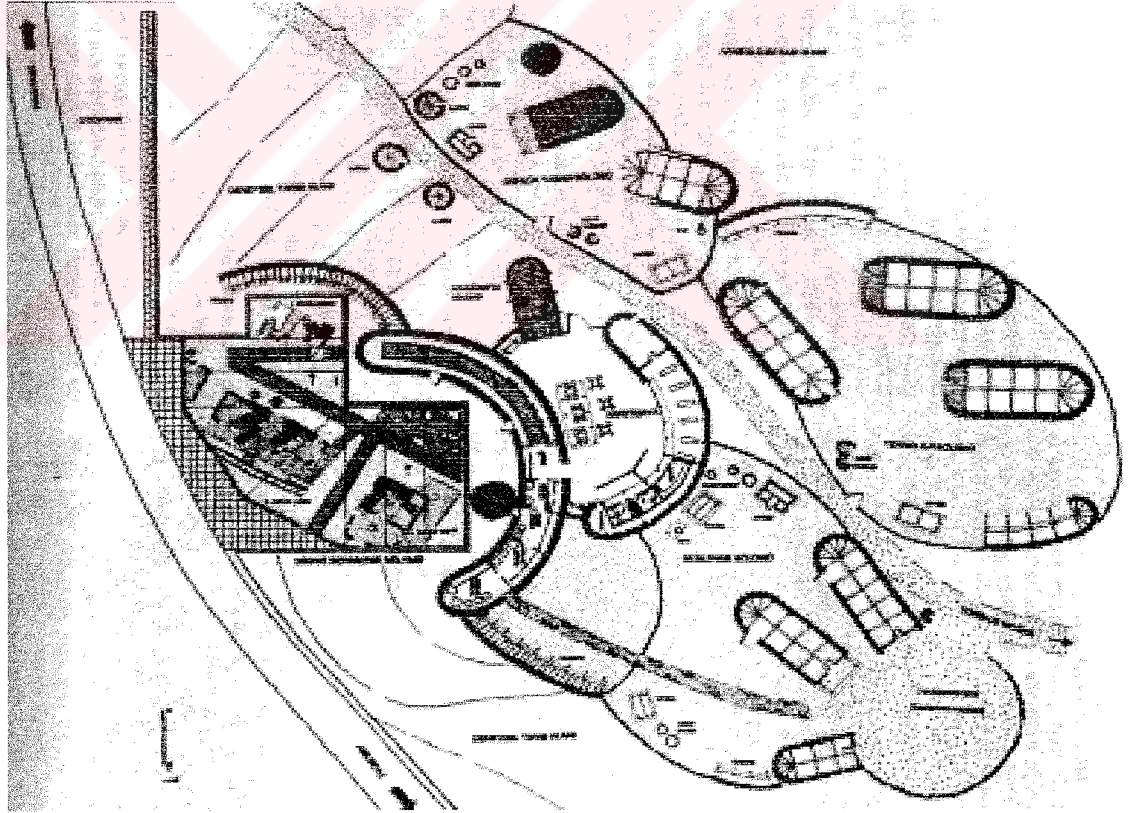
2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'na göre koruma altına alınan ve toplam 678.753 hektarlık alanı kaplayan otuz iki adet milli park vardır. Söz konusu milli parklar içinde tez konusu ile bağlantılı, ağırlıklı olarak arkeolojik kalıntıların bulunduğu Beydağları Olympos; Boğazköy-Alacahöyük; Güllük Dağı Termessos; Honaz Dağı; Karatepe-Aslantaş; Köprülü Kanyon; Nemrut Dağı; Troia Tarihi Milli Parkı olmak üzere sekiz adet milli park bulunmaktadır (<http://www.milliparklar.gov.tr/left13.htm>).

Troia Tarihi Milli Parkı, Çanakkale: 13.350 hektarlık Troia Tarihi Milli Parkı 30 Eylül 1996 tarihinde **tarihi milli park** alanı ilan edilmiştir (Korfmann, 1998, s.439).

Ekolojik ve jeolojik zenginliğe sahip olan Troia Tarihi Milli Parkı'nda antik Troia şehri başta olmak üzere çok sayıda kültürel ve tarihi anıt vardır. Troia Tarihi Milli Parkı sınırları içindeki antik Troia şehir kalıntılarının bulunduğu bölge aynı zamanda I. derecede arkeolojik sit alanıdır.

1998 yılında başlanan Aşağı Pınar Açık Hava Müze Projesi'nde ören yerindeki iyi korunmuş olan yapı kalıntıları, mevcut durumlarıyla veya üzeri koruma amaçlı örtülüp, üzerine kısmi rekonstrüksiyon yapılarak sergilenecek; Trakya Bölgesi'nde kış mevsimi sert geçtiği için müze kışın kapatılacak; yapılar üzerleri örtülüp, koruma altına alınacaktır.

Aşağı Pınar'ı veya daha genel anlamıyla tarihöncesi dönem Trakya yerleşimlerini ziyaretçilere anlatabilmek için Aşağı Pınar'daki bilimsel verilere dayanan, geleneksel bina ve malzeme tekniğinin kullanılacağı bir model köy, kazı çalışmalarının bittiği veya gelecekte çalışmaların yapılmayacağı alanlar üzerinde oluşturulacak; ileride olabilecek bir değişikliğe göre proje alanında gerektiğinde kazı çalışması yapılabilecek, özgün malzeme üzerine yapılan çalışmalar da geri dönüşüm niteliği olacak şekilde tasarlanacaktır.

Çizim 2.5.1 Aşağı Pınar Açık Hava Müzesi'ndeki model köyün planı (Çiz. Zeynep Eres, Arkeoloji ve Sanat 101/102, 2001, s.31)

Model köyde o dönemin aletlerinin, araç ve gereçlerinin kopyaları, ziyaretçilerin el sürebilecekleri, kullanmayı deneyebilecekleri şekilde sergilenecek; atölye çalışması ortamı yaratılarak, öğrencilerin veya bilim adamlarının bu ortamda deneysel çalışmalar yapmalarına imkan verilecektir.

Model köye giriş bölümünden sonra gezi güzergahına göre sırasıyla günlük yaşamı, teknolojiyi ve beslenme kültürünü anlatan üç birim gezilecek ve sonra bir kışla topluluğuna ulaşılabilecektir. Kışla topluluğu hem farklı tabakalardan yapıların birarada sergilenmesi ile bir yerleşmenin nasıl höyük haline geldiği gösteren mimari sergileme bölümüne girişi sağlayacak, hem de kafeterya, satış reyonu, tuvalet gibi birimleri içerecek; kışla topluluğu içindeki bir yapıda da günümüz etnografik malzemesi sergilenecektir. Tüm bu yapı grupları höyüğün üzerinde yer alırken, höyüğün diğer tarafı deneysel tarım alanı olarak değerlendirilecektir (Eres, 2001, s.26, 32, 34; Özdoğan, 1999, s.185-188).

2.6. Sit

Sit alanının tanımı, ABD'deki 1966 tarihli Milli Tarihi Koruma Kanunu (The National Historic Preservation Act)na, uluslararası sözleşmelere, toplantılara ve ülkemizdeki 2863 sayılı KTVKK'na göre yapılacaktır.

ABD'deki koruma kanunlarında **sit** kavramının tanımı, 1966 tarihli **Milli Tarihi Koruma Kanunu** dışında yapılmamıştır. Bu Kanun'da kullanılan **sit** kavramı anlam açısından **özen yeri / arkeolojik sit alanı** ile örtüşmektedir. Söz konusu Kanuna göre **sit**, tarihi veya arkeolojik değere sahip, ayakta duran veya yıkılmış binaların, yapıların bulunduğu alanlardır (<http://archnet.asu.edu/archnet/tropical/crm/usdocs/36cfr61.html>).

16 Kasım 1972 tarihinde kabul edilen **Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunmasına Dair Sözleşme** (Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage)de **sit**, “tarihsel, estetik, etnolojik veya antropolojik bakımlardan istisnai evrensel değeri olan insan ürünü eserleri, doğa ve insanın ortak eserlerini ve arkeolojik siteleri kapsayan alanlar” olarak tanımlanmaktadır (T.C. Kültür Bakanlığı, 1990, s.38).

22 Mayıs 1978 tarihinde Moskova'daki **ICOMOS V. Genel Toplantısı'nda** yapılan tanıma göre **sit**, arkeolojik, tarihi, estetik, etnoğrafik veya antropolojik değere sahip, tarihi parkları ve bahçeleri de içine alan, insan ürünü eserlerin veya doğa ve insan ürünü olan eserlerin yer aldığı tüm topoğrafik ve kırsal alanları kapsamaktadır
(<http://life.csu.edu.au/~dspennem/VIRTPAST/Conventions/ICOMOS/STATUTES.HTM>).

2863 sayılı KTVKK'na göre **sit**, “tarih öncesinden günümüze kadar gelen çeşitli uygarlıkların ürünü olup, yaşadıkları devirlerin sosyal, ekonomik, mimari ve benzeri özelliklerini yansıtan şehir ve şehir kalıntıları, önemli tarihi hadiselerin cereyan ettiği yerler ve tesbiti yapılmış tabiat özellikleri ile korunması gerekli alanlardır” (T.C. Kültür Bakanlığı, 1990, s.3).

1985 tarihli **Avrupa Mimari Mirasının Korunması Sözleşmesi'ne** göre **sit**, “topoğrafik olarak tanımlanabilecek derecede yeterince belirgin ve homojen özelliklere sahip, aynı zamanda tarihsel, arkeolojik, sanatsal, bilimsel, sosyal ve teknik bakımlardan dikkate değer, kısmen inşa edilmiş, insan emeği ile doğal değerlerin birleştiği alanlardır” (T.C. Kültür Bakanlığı, 1990, s.96).

Sit, doğal sit, tarihi sit, kentsel sit, kırsal sit, karmaşık sit ve tezin konusu olan ören yeri/ arkeolojik sit olmak üzere altı başlık altında sınıflandırılmaktadır.

2.6.1. Ören Yeri / Arkeolojik Sit, Arkeoloji Parkı

Ören yeri / arkeolojik sit alanının tanımı, ABD'deki koruma kanunlarına ve ülkemizde yürürlükte olan KTVKYK'nun 5 Kasım 1999 tarihli ve 658 sayılı Arkeolojik Sitler, Koruma ve Kullanma Koşulları ilke kararına göre yapılacaktır.

ABD'deki koruma kanunlarına göre **eyalet sit alanı / eyalet arkeolojik sit alanı** ile **ören yeri / arkeolojik sit alanı** aynı anlama gelmektedir. **Eyalet sit alanı / eyalet arkeolojik sit alanı**, eyalet veya belediyenin sahip olduğu kara veya denizdeki topraklar ile arkeolojik eserlerin veya diğer arkeolojik kanıtların bulunduğu yer anlamına gelmektedir. Söz konusu tanım, yerlilere ait tüm höyükleri, gömüleri, tarihi kalıntıları ve eyalet topraklarındaki diğer arkeolojik kalıntıları kapsamaktadır

(<http://www.revisor.leg.state.mn.us/stats/138/31.html>).

Tez kapsamında değerlendirilen **arkeoloji parkı** kavramı **ören yeri / arkeolojik sit alanı** anlamında kullanılmaktadır.

Avrupa’da herhangi bir tanımı olmayan **arkeoloji parkı** kavramı, ABD’de korunan ve halka açık olan **ören yeri / arkeolojik sit alanı** ile aynı anlama gelmektedir. ABD’de **arkeoloji parkları** genellikle park sistemlerinin, tarihi toplulukların, müzelerin ve üniversitelerin bir bölümü olarak eyalet veya federal hükümet tarafından idare edilmektedir (<http://www.uark.edu/misc.aras>).

KTVKYK’nun **5 Kasım 1999 tarihli ve 658 sayılı Arkeolojik Sitler, Koruma ve Kullanma Koşulları** ilke kararına göre **ören yeri / arkeolojik sit**, “insanlığın varoluşundan günümüze kadar ulaşan eski uygarlıkların yeraltında, yerüstünde ve sualtındaki ürünlerini, yaşadıkları devirlerin sosyal, ekonomik ve kültürel özelliklerini yansıtan her türlü kültür varlığının yer aldığı yerleşmeler ve alanlardır” (T.C. Kültür Bakanlığı, 1999, s.23).

Söz konusu İlke Kararı’nda **ören yeri / arkeolojik sit** şöyle düzenlenmiştir:

I. Derece Arkeolojik Sit: I. derece arkeolojik sit, korunmaya yönelik bilimsel çalışmalar dışında aynen korunacak sit alanlarıdır. Bu alanlarda kesinlikle hiçbir yapılaşmaya izin verilmemesine, imar planlarında aynen korunacak sit alanı olarak belirlenmesine ve bilimsel amaçlı kazıların dışında hiçbir kazı yapılmamasına karar verilmiştir. Ancak;

- a) Resmi ve özel kuruluşlarca zorunlu durumlarda yapılacak alt yapı uygulamaları için müze müdürlüğünün ve varsa kazı başkanının görüşüyle konunun koruma kurulunda değerlendirilmesine,
- b) Yeni tarımsal alanların açılmamasına, yalnızca sınırlı mevsimlik tarımsal faaliyetlerin devam edebileceğine, koruma kurullarınca uygun görülmesi halinde seracılığa devam edilebileceğine,
- c) Höyük ve tümülüslerde toprağın sürülmesine dayanan tarımsal faaliyetlerin kesinlikle yasaklanmasına, ağaçlandırmaya gidilmemesine, yalnızca mevcut ağaçlardan ürün alınabileceğine,
- ç) Taş, toprak, kum vb. alınmamasına, kireç, taş, tuğla, mermer, kum, maden vb. ocakların açılmamasına, toprak, cüruf, çöp, sanayi atığı ve benzeri malzeme dökülmemesine,

- d) Bu alanlar içerisinde yer alan ören yerlerinde gezi yolu düzenlemesi, meydan tanzimi, açık otopark, WC, bilet gişesi, bekçi kulübesi gibi ünitelerin koruma kurulundan izin alınarak yapılabileceğine,
- e) Bu alanlar içerisinde bulunan ve günümüzde halen kullanılan umuma açık mezarlıklarda sadece defin işlemlerinin yapılabileceğine,
- f) Taşınmaz kültür varlıklarının mahiyetine tesir etmeyecek şekilde ilgili koruma kurulundan izin almak koşuluyla birleştirme (tevhit) ve ayırma (ifraz) yapılabileceğine dair karar alınmıştır.

II. Derece Arkeolojik Sit: Korunması gereken, ancak koruma ve kullanma koşulları koruma kurulları tarafından belirlenecek, korumaya yönelik bilimsel çalışmalar dışında aynen korunacak sit alanlarıdır. Bu alanlarda, yeni yapılaşmaya izin verilmemesine, ancak;

- a) Günümüzde kullanılmakta olan tescilsiz yapıların basit onarımlarının yürürlükteki ilke kararı doğrultusunda yapılabileceğine,
- b) I. derece arkeolojik sit alanı koruma ve kullanma koşullarının a,b, c, ç, d, e, f maddelerinin geçerli olduğuna karar verilmiştir.

III. Derece Arkeolojik Sit: Koruma-kullanma kararları doğrultusunda yeni düzenlemelere izin verilebilecek arkeolojik alanlardır. Bu alanlarda,

- a) Geçiş dönemi yapılanma koşullarının belirlenmesine, geçiş dönemi yapılanma koşullarının belirlenmesinde;
 - Öneri yapı yoğunluğunun, mevcut imar planı ile belirlenmiş yoğunluğu aşmamasına,
 - Alana gelecek işlevlerin uyumuna,
 - Gerekli alt yapı uygulamalarına,
 - Öneri yapı gabarilerine,
 - Yapı tekniğine ve malzemesine,
 mevcut ve olası arkeolojik varlıkların korunması ve değerlendirilmesini sağlayacak bir biçimde çözümler getirilmesine,
- b) Varsa onaylı çevre düzeni ve nazım planı kararları ile yerleşime açılmış kesimlerinde arkeolojik değerlerin korunmasını gözeterek, koruma amaçlı imar planlarının yapılmasına,
- c) Bu ilke kararının alınmasından önce Koruma Amaçlı İmar Planı yapılmış yerlerde planın öngördüğü koşulların geçerli olduğuna,
- ç) Bu alanlarda, belediyece veya valilikçe inşaat izni verilmeden önce ilgili müze müdürlüğü uzmanları tarafından sondaj kazısı gerçekleştirilerek, sondaj sonuçlarının bu alanlarla ilgili, varsa kazı başkanının görüşleriyle birlikte müze müdürlüğünce koruma kuruluna iletilip, kurul kararı alındıktan sonra uygulamaya geçilebileceğine,
- d) III. derece arkeolojik sit alanı olarak belirlenen arkeolojik sit alanlarında koruma kurullarının, sondaj kazısı yapılacak alanlara ilişkin genel sondaj kararı alabileceğine,
- e) Taşınmaz kültür varlıklarının mahiyetine tesir etmeyecek şekilde ilgili koruma kurulundan izin almak koşuluyla birleştirme (tevhit) ve ayırma (ifraz) yapılabileceğine,

- f) Bu alanlarda, taş, toprak, kum vb. alınmamasına, kireç, taş, tuğla, mermer, kum, maden vb. ocakların açılmamasına, toprak, cüruf, çöp, sanayi atığı ve benzeri malzeme dökülmemesine,
- g) Ülke enerji üretiminde getireceği katkı ve kamu yararı doğrultusunda bu alanlarda koruma kurulunca uygun görülmesi halinde rüzgar enerji santralleri yapılabileceğine,
- h) Sit alanlarındaki su ürünleri üretim ve yetiştirme tesislerine ilişkin yürürlükteki ilke kararının geçerli olduğuna karar verilmiştir (T.C. Kültür Bakanlığı, 1999, s.23-26).

2.7. Ören Yeri Müzesi

Ören yeri müzesinin tanımı, AAM ve ICOM'a bağlı uluslararası bir komite olan ICMAH'ın özel çalışma grubunun, yabancı arkeolog ve araştırmacıların yazmış oldukları yazılara veya yapmış oldukları araştırmalara dayanarak yapılacaktır. Bu tanımlar dışında **ören yeri müzesinin** ne ICOM, ne de ülkemizdeki kanunlarda, müzecilik veya arkeoloji bilgilerinde resmen kabul edilmiş herhangi bir tanımı yoktur.

UNESCO tarafından sunulan tavsiyelerde **ören yeri müzesi** kavram olarak kullanılmış; KTVKYK tarafından yürürlüğe konan ilke kararında ise eserlerin kendi ortamından koparılmaksızın korunması ve sergilenmesi için ören yerlerinde bir **sergi alanının** veya bir **müzenin** kurulabileceği yönünde kararlar alınmıştır.

UNESCO tarafında sunulan 5 Aralık 1956 tarihli **Arkeolojik Kazılarda Uygulanacak Uluslararası İlkeler Konusunda Tavsiyeler** (Recommendation on International Principles Applicable to Archaeological Excavations)in 11.maddesinde, ören yerlerinde kalıntılar hakkında bilgi vermek için eğitsel küçük bir sergi alanının, muhtemelen bir **müzenin** kurulabileceği; 19 Kasım 1968 tarihli **Kamu veya Özel Çalışmaların Tehlikeye Düşürdüğü Kültürel Varlıkların Korunması Konusunda Tavsiyeler** (Recommendation Concerning the Preservation of Cultural Property Endangered by Public or Private Works)in 2. maddesinin 12 numaralı bendinde ise arkeolojik kazılarda veya kurtarma kazılarında bulunan taşınır eserlerin **ören yeri müzelerinin** de dahil olduğu müzeler, üniversiteler gibi kurumlarda araştırma için korunabilecekleri veya sergilenebilecekleri yönünde kararlar alınmıştır (UNESCO, 1985, s.108, 155) (Bkz. Ek 11 ve Ek 12).

I. ve II. derecede arkeolojik sitlerdeki ören yerlerinde Kültür ve Tabiat Varlıklarının korunması ve sergilenmesine yönelik mekanların oluşturulması konusunda Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün 27 Ekim 1997 tarihli ve 8729 sayılı yazısının ve ek raporların değerlendirilmesi sonucunda T.C. Kültür Bakanlığı KTKVKYK tarafından 3 Mart 1998 tarihli ve 572 sayılı **I. ve II. Derecede Arkeolojik Sit Alanlarındaki Ören Yerlerinde Kültür ve Tabiat Varlıklarının Korunması ve Sergilenmesine Yönelik Mekanların Oluşturulması** ilke kararına göre;

I. ve II. derece arkeolojik sit alanlarındaki ören yerlerinde açığa çıkarılan taşınır kültür varlıklarının alana yönelik işlevsel ve mekansal bağlarının kurulabilmesine olanak sağlamak üzere mahallinde korunması ve değerlendirilmesine yönelik bilimsel faaliyetler kapsamında; muhafaza, bakım, onarım, restorasyon, teşhir-tanzim ve tanıtımlarına yönelik Kültür Bakanlığınca ihtiyaç duyulan **kapalı ve açık sergi mekanları** ile ziyaretçilere yönelik açık otopark, WC gibi düzenlemelerin bilimsel araştırma ve kazısı tamamlanmış olup, yeraltı katmanlarında korunması gerekli kültür varlığı bulunmadığı saptanan antik yerleşmelerin surdışı alanlarında ilgili Koruma Kurulu'nun özel izni ile yapılabileceğine,

Uygulama öncesinde ören yerinin yakın çevresinin işlevsel bütünlüğü içinde etkin bir şekilde korunması ve yaşatılmasına yönelik alan kullanım ve düzenleme kararlarını içeren 1/500 ölçekli Çevre Düzenleme Projesi ile ön izin alınmasına, buna bağlı olarak düzenlenecek **kapalı ve açık mekanların** işlev, yerleşme, yapılaşma, estetik ve peyzaj düzenleme koşulları ile kapasitelerinin sergiye konu eserler, **sergi mekanlarının** mahal listeleri ile alana yönelik araştırma, kazı, restorasyon ve çevre düzenleme proje raporları çerçevesinde Koruma Kurulu'nca belirlenmesine, açık alan düzenlemelerinin onaylı 1/200, mimari mekanların 1/50 ve daha alt ölçekli uygulama projeleri ile uygulanabileceğine,

Kapalı sergi ve depolama mekanı ihtiyaçlarının restorasyonu tamamlanabilecek mevcut mekanlardan da karşılanabileceğine,

Ören yeri bünyesinde **kapalı sergi mekanları** bütününden bağımsız olarak ticari mekanlara kesinlikle izin verilmeyeceğine karar verilmiştir
(<http://www.kultur.gov.tr/bakanlik/yeni/k-tabiat-ilkekarar/11.html>).

İngilizce'deki **site museum** kavramı, yer, mevki, mahal, arsa, inşaat alanı, özel olarak ilgi çeken bir şeyin bulunmuş veya oluşmuş olduğu yer (Longman-Metro Büyük İngilizce-Türkçe Sözlük, 1993, s.1421-1422), arkeoloji literatüründe ise **buluntu yeri** (Çambel, Arsebük ve Kantman, 1994, s.91) anlamına gelen **site** kelimesinden doğmuştur. Bilimsel arkeolojik çalışmalar (yüzey araştırması, kazı vb.) yapılarak yerleri tespit edilmiş, koruma kanunlarındaki tanımlara göre sınırları belirlenmiş olan **ören yeri / arkeolojik sit alanı** ile

arkeolojik eserlerin bulunduğu **buluntu yeri** kavramı anlamca örtüşmektedir; buna göre **site museum** kavramının iki anlamı vardır. Bunlar:

1. Bilimsel arkeolojik çalışmaların yapıldığı ören yerlerinde kurulan müze türü.
2. Belirli bir şehrin veya bölgenin kendine özgü bir özelliği nedeniyle söz konusu şehir veya bölgede kurulan müze türü. Tuz çıkarılan bir bölgede kurulan tuz müzesi veya maden çıkarılan bir bölgede kurulan maden müzesi gibi (Lehmbruck, 1974, s.138).
Örneğin, Polonya'daki Cracow Tuz Madencilik Müzesi.

Bu tezde incelenecek olan **site museum** ise yukarıda, 1. maddede açıklanan ören yeri müzeleridir (Bkz. Bölüm 4).

ICMAH tarafından 1966 yılında Varşova'da düzenlenen toplantıda **ören yeri müzelerinin** ilkeleri ve işlevleri irdelenmiştir. Bu toplantı, ICOM'un **ören yeri müzeleri** ile ilgili ilk girişimidir (Deledalle, 2001, s.9).

ICOM tarafından Norveç'in Stavanger şehrinde 2-7 Temmuz 1995 tarihinde gerçekleştirilen **XVII. Genel Konferans'ta** ise **ICMAH**'ın özel çalışma grubu tarafından **ören yeri müzeleri** ile ilgili değerlendirmeler sunulmuştur (Kleppe ve Reisi, 1996, s.3).

ICOM ve ICMAH'ın yapmış oldukları bu ortak çalışmalar sonucunda **ören yeri müzesi**, endüstri arkeolojisini de içine alan, farklı dönemlere ait ören yerlerinden çıkarılan buluntuları kendi ortamından ayırmadan koruyan, sergileyen müze türü olarak tanımlanmıştır (Deledalle, 2001, s.9).

AAM'e göre iki tip **ören yeri müzesi** vardır. Birinci tip ören yeri müzesi, bir merkez binası olan, bir veya birden fazla ve birbirinden farklı yerlerdeki ören yerlerinden çıkan eserleri koruyan ve birden fazla binaya sahip müzelerdir; ikinci tip ören yeri müzesi ise tek bir müze binasından oluşan ve tek bir ören yerinden çıkan buluntuların korunduğu müzelerdir (<http://www.aam-us.org/accredapp.htm>).

Yabancı arkeolog ve araştırmacıların yazmış oldukları yazılara veya yapmış oldukları araştırmalara dayanarak **ören yeri müzesi** şöyle tanımlanabilir:

Araştırmacı B. Ch. Chhabra'ya göre **antiquarium** olarak da adlandırılan **ören yeri müzesi** tarihi önemi olan belirli bir ören yerinde bulunmuş ve söz konusu ören yerinden çıkarılan taşınabilir eserlere ev sahipliği yapan, konum olarak kalıntıların merkezinde, ören yerinin içinde veya kalıntıların hemen yakınındaki bir yerde bulunan müze türüdür. Ören yeri müze binası olarak yeni bir bina inşa edilmekte veya müze binası olarak hizmet vermesi için kalıntıların arasındaki eski bir bina kullanılmaktadır (Chhabra, 1956, s.42).

Arkeolog I. K. Sarma'ya göre **ören yeri müzesi** kazı, keşif ve araştırma çalışmaları sırasında eserlerin çıkarıldığı ören yerlerinde yer alan, söz konusu çalışmalar aracılığı ile bulunmuş eserlere ev sahipliği yapan ve eserleri sergileyen müze türüdür.

Ören yeri müzelerinin koleksiyonlarındaki eserler, ören yeri ve ören yerindeki yapılarla bağlantılı ayrılmaz unsurlar olduğundan ödünç verilmemeli, ülke içinde bile olsa uzun süreli olarak kaynağından koparılmamalı, yeri değiştirilmemeli veya değiş tokuş edilmemelidir.

Ören yeri müzelerindeki eserler tipolojilerine göre sergilense de, kazı alanının stratigrafisi ve eserlerin kronolojik sırası sergilemede dikkate alınmalıdır. Ören yeri müzelerindeki sergilerde ören yerinde bulunan eserlerin ait olduğu dönemler ve genel koşullar, fotoğraflar, modeller vb. ile açıklanmalıdır (Sarma, 1998, s.44, 47-48) (Bkz. Bölüm 4 ve Bölüm 6.1).

Yabancı arkeolog ve araştırmacıların yazmış oldukları yazılara veya yapmış oldukları araştırmalara dayanarak **ören yeri müzesi** şöyle tanımlanabilir:

Araştırmacı B. Ch. Chhabra'ya göre **antiquarium** olarak da adlandırılan **ören yeri müzesi** tarihi önemi olan belirli bir ören yerinde bulunmuş ve söz konusu ören yerinden çıkarılan taşınabilir eserlere ev sahipliği yapan, konum olarak kalıntıların merkezinde, ören yerinin içinde veya kalıntıların hemen yakınındaki bir yerde bulunan müze türüdür. Ören yeri müze binası olarak yeni bir bina inşa edilmekte veya müze binası olarak hizmet vermesi için kalıntıların arasındaki eski bir bina kullanılmaktadır (Chhabra, 1956, s.42).

Arkeolog I. K. Sarma'ya göre **ören yeri müzesi** kazı, keşif ve araştırma çalışmalarını sırasında eserlerin çıkarıldığı ören yerlerinde yer alan, söz konusu çalışmalar aracılığı ile bulunmuş eserlere ev sahipliği yapan ve eserleri sergileyen müze türüdür.

Ören yeri müzelerinin koleksiyonlarındaki eserler, ören yeri ve ören yerindeki yapılarla bağlantılı ayrılmaz unsurlar olduğundan ödünç verilmemeli, ülke içinde bile olsa uzun süreli olarak kaynağından koparılmamalı, yeri değiştirilmemeli veya değiş tokuş edilmemelidir.

Ören yeri müzelerindeki eserler tipolojilerine göre sergilense de, kazı alanının stratigrafisi ve eserlerin kronolojik sırası sergilemede dikkate alınmalıdır. Ören yeri müzelerindeki sergilerde ören yerinde bulunan eserlerin ait olduğu dönemler ve genel koşullar, fotoğraflar, modeller vb. ile açıklanmalıdır (Sarma, 1998, s.44, 47-48) (Bkz. Bölüm 4 ve Bölüm 6.1).

Yabancı arkeolog ve araştırmacıların yazmış oldukları yazılara veya yapmış oldukları araştırmalara dayanarak **ören yeri müzesi** şöyle tanımlanabilir:

Araştırmacı B. Ch. Chhabra'ya göre **antiquarium** olarak da adlandırılan **ören yeri müzesi** tarihi önemi olan belirli bir ören yerinde bulunmuş ve söz konusu ören yerinden çıkarılan taşınabilir eserlere ev sahipliği yapan, konum olarak kalıntıların merkezinde, ören yerinin içinde veya kalıntıların hemen yakınındaki bir yerde bulunan müze türüdür. Ören yeri müze binası olarak yeni bir bina inşa edilmekte veya müze binası olarak hizmet vermesi için kalıntıların arasındaki eski bir bina kullanılmaktadır (Chhabra, 1956, s.42).

Arkeolog I. K. Sarma'ya göre **ören yeri müzesi** kazı, keşif ve araştırma çalışmalarını sırasında eserlerin çıkarıldığı ören yerlerinde yer alan, söz konusu çalışmalar aracılığı ile bulunmuş eserlere ev sahipliği yapan ve eserleri sergileyen müze türüdür.

Ören yeri müzelerinin koleksiyonlarındaki eserler, ören yeri ve ören yerindeki yapılarla bağlantılı ayrılmaz unsurlar olduğundan ödünç verilmemeli, ülke içinde bile olsa uzun süreli olarak kaynağından koparılmamalı, yeri değiştirilmemeli veya değiş tokuş edilmemelidir.

Ören yeri müzelerindeki eserler tipolojilerine göre sergilense de, kazı alanının stratigrafisi ve eserlerin kronolojik sırası sergilemede dikkate alınmalıdır. Ören yeri müzelerindeki sergilerde ören yerinde bulunan eserlerin ait olduğu dönemler ve genel koşullar, fotoğraflar, modeller vb. ile açıklanmalıdır (Sarma, 1998, s.44, 47-48) (Bkz. Bölüm 4 ve Bölüm 6.1).

Yabancı arkeolog ve araştırmacıların yazmış oldukları yazılara veya yapmış oldukları araştırmalara dayanarak **ören yeri müzesi** şöyle tanımlanabilir:

Araştırmacı B. Ch. Chhabra'ya göre **antiquarium** olarak da adlandırılan **ören yeri müzesi** tarihi önemi olan belirli bir ören yerinde bulunmuş ve söz konusu ören yerinden çıkarılan taşınabilir eserlere ev sahipliği yapan, konum olarak kalıntıların merkezinde, ören yerinin içinde veya kalıntıların hemen yakınındaki bir yerde bulunan müze türüdür. Ören yeri müze binası olarak yeni bir bina inşa edilmekte veya müze binası olarak hizmet vermesi için kalıntıların arasındaki eski bir bina kullanılmaktadır (Chhabra, 1956, s.42).

Arkeolog I. K. Sarma'ya göre **ören yeri müzesi** kazı, keşif ve araştırma çalışmalarını sırasında eserlerin çıkarıldığı ören yerlerinde yer alan, söz konusu çalışmalar aracılığı ile bulunmuş eserlere ev sahipliği yapan ve eserleri sergileyen müze türüdür.

Ören yeri müzelerinin koleksiyonlarındaki eserler, ören yeri ve ören yerindeki yapılarla bağlantılı ayrılmaz unsurlar olduğundan ödünç verilmemeli, ülke içinde bile olsa uzun süreli olarak kaynağından koparılmamalı, yeri değiştirilmemeli veya değiş tokuş edilmemelidir.

Ören yeri müzelerindeki eserler tipolojilerine göre sergilense de, kazı alanının stratigrafisi ve eserlerin kronolojik sırası sergilemede dikkate alınmalıdır. Ören yeri müzelerindeki sergilerde ören yerinde bulunan eserlerin ait olduğu dönemler ve genel koşullar, fotoğraflar, modeller vb. ile açıklanmalıdır (Sarma, 1998, s.44, 47-48) (Bkz. Bölüm 4 ve Bölüm 6.1).

Yabancı arkeolog ve araştırmacıların yazmış oldukları yazılara veya yapmış oldukları araştırmalara dayanarak **ören yeri müzesi** şöyle tanımlanabilir:

Araştırmacı B. Ch. Chhabra'ya göre **antiquarium** olarak da adlandırılan **ören yeri müzesi** tarihi önemi olan belirli bir ören yerinde bulunmuş ve söz konusu ören yerinden çıkarılan taşınabilir eserlere ev sahipliği yapan, konum olarak kalıntıların merkezinde, ören yerinin içinde veya kalıntıların hemen yakınındaki bir yerde bulunan müze türüdür. Ören yeri müze binası olarak yeni bir bina inşa edilmekte veya müze binası olarak hizmet vermesi için kalıntıların arasındaki eski bir bina kullanılmaktadır (Chhabra, 1956, s.42).

Arkeolog I. K. Sarma'ya göre **ören yeri müzesi** kazı, keşif ve araştırma çalışmalarını sırasında eserlerin çıkarıldığı ören yerlerinde yer alan, söz konusu çalışmalar aracılığı ile bulunmuş eserlere ev sahipliği yapan ve eserleri sergileyen müze türüdür.

Ören yeri müzelerinin koleksiyonlarındaki eserler, ören yeri ve ören yerindeki yapılarla bağlantılı ayrılmaz unsurlar olduğundan ödünç verilmemeli, ülke içinde bile olsa uzun süreli olarak kaynağından koparılmamalı, yeri değiştirilmemeli veya değiş tokuş edilmemelidir.

Ören yeri müzelerindeki eserler tipolojilerine göre sergilense de, kazı alanının stratigrafisi ve eserlerin kronolojik sırası sergilemede dikkate alınmalıdır. Ören yeri müzelerindeki sergilerde ören yerinde bulunan eserlerin ait olduğu dönemler ve genel koşullar, fotoğraflar, modeller vb. ile açıklanmalıdır (Sarma, 1998, s.44, 47-48) (Bkz. Bölüm 4 ve Bölüm 6.1).

Yabancı arkeolog ve araştırmacıların yazmış oldukları yazılara veya yapmış oldukları araştırmalara dayanarak **ören yeri müzesi** şöyle tanımlanabilir:

Araştırmacı B. Ch. Chhabra'ya göre **antiquarium** olarak da adlandırılan **ören yeri müzesi** tarihi önemi olan belirli bir ören yerinde bulunmuş ve söz konusu ören yerinden çıkarılan taşınabilir eserlere ev sahipliği yapan, konum olarak kalıntıların merkezinde, ören yerinin içinde veya kalıntıların hemen yakınındaki bir yerde bulunan müze türüdür. Ören yeri müze binası olarak yeni bir bina inşa edilmekte veya müze binası olarak hizmet vermesi için kalıntıların arasındaki eski bir bina kullanılmaktadır (Chhabra, 1956, s.42).

Arkeolog I. K. Sarma'ya göre **ören yeri müzesi** kazı, keşif ve araştırma çalışmalarını sırasında eserlerin çıkarıldığı ören yerlerinde yer alan, söz konusu çalışmalar aracılığı ile bulunmuş eserlere ev sahipliği yapan ve eserleri sergileyen müze türüdür.

Ören yeri müzelerinin koleksiyonlarındaki eserler, ören yeri ve ören yerindeki yapılarla bağlantılı ayrılmaz unsurlar olduğundan ödünç verilmemeli, ülke içinde bile olsa uzun süreli olarak kaynağından koparılmamalı, yeri değiştirilmemeli veya değiş tokuş edilmemelidir.

Ören yeri müzelerindeki eserler tipolojilerine göre sergilense de, kazı alanının stratigrafisi ve eserlerin kronolojik sırası sergilemede dikkate alınmalıdır. Ören yeri müzelerindeki sergilerde ören yerinde bulunan eserlerin ait olduğu dönemler ve genel koşullar, fotoğraflar, modeller vb. ile açıklanmalıdır (Sarma, 1998, s.44, 47-48) (Bkz. Bölüm 4 ve Bölüm 6.1).

Yabancı arkeolog ve araştırmacıların yazmış oldukları yazılara veya yapmış oldukları araştırmalara dayanarak **ören yeri müzesi** şöyle tanımlanabilir:

Araştırmacı B. Ch. Chhabra'ya göre **antiquarium** olarak da adlandırılan **ören yeri müzesi** tarihi önemi olan belirli bir ören yerinde bulunmuş ve söz konusu ören yerinden çıkarılan taşınabilir eserlere ev sahipliği yapan, konum olarak kalıntıların merkezinde, ören yerinin içinde veya kalıntıların hemen yakınındaki bir yerde bulunan müze türüdür. Ören yeri müze binası olarak yeni bir bina inşa edilmekte veya müze binası olarak hizmet vermesi için kalıntıların arasındaki eski bir bina kullanılmaktadır (Chhabra, 1956, s.42).

Arkeolog I. K. Sarma'ya göre **ören yeri müzesi** kazı, keşif ve araştırma çalışmalarını sırasında eserlerin çıkarıldığı ören yerlerinde yer alan, söz konusu çalışmalar aracılığı ile bulunmuş eserlere ev sahipliği yapan ve eserleri sergileyen müze türüdür.

Ören yeri müzelerinin koleksiyonlarındaki eserler, ören yeri ve ören yerindeki yapılarla bağlantılı ayrılmaz unsurlar olduğundan ödünç verilmemeli, ülke içinde bile olsa uzun süreli olarak kaynağından koparılmamalı, yeri değiştirilmemeli veya değiş tokuş edilmemelidir.

Ören yeri müzelerindeki eserler tipolojilerine göre sergilense de, kazı alanının stratigrafisi ve eserlerin kronolojik sırası sergilemede dikkate alınmalıdır. Ören yeri müzelerindeki sergilerde ören yerinde bulunan eserlerin ait olduğu dönemler ve genel koşullar, fotoğraflar, modeller vb. ile açıklanmalıdır (Sarma, 1998, s.44, 47-48) (Bkz. Bölüm 4 ve Bölüm 6.1).

Yabancı arkeolog ve araştırmacıların yazmış oldukları yazılara veya yapmış oldukları araştırmalara dayanarak **ören yeri müzesi** şöyle tanımlanabilir:

Araştırmacı B. Ch. Chhabra'ya göre **antiquarium** olarak da adlandırılan **ören yeri müzesi** tarihi önemi olan belirli bir ören yerinde bulunmuş ve söz konusu ören yerinden çıkarılan taşınabilir eserlere ev sahipliği yapan, konum olarak kalıntıların merkezinde, ören yerinin içinde veya kalıntıların hemen yakınındaki bir yerde bulunan müze türüdür. Ören yeri müze binası olarak yeni bir bina inşa edilmekte veya müze binası olarak hizmet vermesi için kalıntıların arasındaki eski bir bina kullanılmaktadır (Chhabra, 1956, s.42).

Arkeolog I. K. Sarma'ya göre **ören yeri müzesi** kazı, keşif ve araştırma çalışmalarını sırasında eserlerin çıkarıldığı ören yerlerinde yer alan, söz konusu çalışmalar aracılığı ile bulunmuş eserlere ev sahipliği yapan ve eserleri sergileyen müze türüdür.

Ören yeri müzelerinin koleksiyonlarındaki eserler, ören yeri ve ören yerindeki yapılarla bağlantılı ayrılmaz unsurlar olduğundan ödünç verilmemeli, ülke içinde bile olsa uzun süreli olarak kaynağından koparılmamalı, yeri değiştirilmemeli veya değiş tokuş edilmemelidir.

Ören yeri müzelerindeki eserler tipolojilerine göre sergilense de, kazı alanının stratigrafisi ve eserlerin kronolojik sırası sergilemede dikkate alınmalıdır. Ören yeri müzelerindeki sergilerde ören yerinde bulunan eserlerin ait olduğu dönemler ve genel koşullar, fotoğraflar, modeller vb. ile açıklanmalıdır (Sarma, 1998, s.44, 47-48) (Bkz. Bölüm 4 ve Bölüm 6.1).

Yabancı arkeolog ve araştırmacıların yazmış oldukları yazılara veya yapmış oldukları araştırmalara dayanarak **ören yeri müzesi** şöyle tanımlanabilir:

Araştırmacı B. Ch. Chhabra'ya göre **antiquarium** olarak da adlandırılan **ören yeri müzesi** tarihi önemi olan belirli bir ören yerinde bulunmuş ve söz konusu ören yerinden çıkarılan taşınabilir eserlere ev sahipliği yapan, konum olarak kalıntıların merkezinde, ören yerinin içinde veya kalıntıların hemen yakınındaki bir yerde bulunan müze türüdür. Ören yeri müze binası olarak yeni bir bina inşa edilmekte veya müze binası olarak hizmet vermesi için kalıntıların arasındaki eski bir bina kullanılmaktadır (Chhabra, 1956, s.42).

Arkeolog I. K. Sarma'ya göre **ören yeri müzesi** kazı, keşif ve araştırma çalışmalarını sırasında eserlerin çıkarıldığı ören yerlerinde yer alan, söz konusu çalışmalar aracılığı ile bulunmuş eserlere ev sahipliği yapan ve eserleri sergileyen müze türüdür.

Ören yeri müzelerinin koleksiyonlarındaki eserler, ören yeri ve ören yerindeki yapılarla bağlantılı ayrılmaz unsurlar olduğundan ödünç verilmemeli, ülke içinde bile olsa uzun süreli olarak kaynağından koparılmamalı, yeri değiştirilmemeli veya değiş tokuş edilmemelidir.

Ören yeri müzelerindeki eserler tipolojilerine göre sergilense de, kazı alanının stratigrafisi ve eserlerin kronolojik sırası sergilemede dikkate alınmalıdır. Ören yeri müzelerindeki sergilerde ören yerinde bulunan eserlerin ait olduğu dönemler ve genel koşullar, fotoğraflar, modeller vb. ile açıklanmalıdır (Sarma, 1998, s.44, 47-48) (Bkz. Bölüm 4 ve Bölüm 6.1).

Yabancı arkeolog ve araştırmacıların yazmış oldukları yazılara veya yapmış oldukları araştırmalara dayanarak **ören yeri müzesi** şöyle tanımlanabilir:

Araştırmacı B. Ch. Chhabra'ya göre **antiquarium** olarak da adlandırılan **ören yeri müzesi** tarihi önemi olan belirli bir ören yerinde bulunmuş ve söz konusu ören yerinden çıkarılan taşınabilir eserlere ev sahipliği yapan, konum olarak kalıntıların merkezinde, ören yerinin içinde veya kalıntıların hemen yakınındaki bir yerde bulunan müze türüdür. Ören yeri müze binası olarak yeni bir bina inşa edilmekte veya müze binası olarak hizmet vermesi için kalıntıların arasındaki eski bir bina kullanılmaktadır (Chhabra, 1956, s.42).

Arkeolog I. K. Sarma'ya göre **ören yeri müzesi** kazı, keşif ve araştırma çalışmalarını sırasında eserlerin çıkarıldığı ören yerlerinde yer alan, söz konusu çalışmalar aracılığı ile bulunmuş eserlere ev sahipliği yapan ve eserleri sergileyen müze türüdür.

Ören yeri müzelerinin koleksiyonlarındaki eserler, ören yeri ve ören yerindeki yapılarla bağlantılı ayrılmaz unsurlar olduğundan ödünç verilmemeli, ülke içinde bile olsa uzun süreli olarak kaynağından koparılmamalı, yeri değiştirilmemeli veya değiş tokuş edilmemelidir.

Ören yeri müzelerindeki eserler tipolojilerine göre sergilense de, kazı alanının stratigrafisi ve eserlerin kronolojik sırası sergilemede dikkate alınmalıdır. Ören yeri müzelerindeki sergilerde ören yerinde bulunan eserlerin ait olduğu dönemler ve genel koşullar, fotoğraflar, modeller vb. ile açıklanmalıdır (Sarma, 1998, s.44, 47-48) (Bkz. Bölüm 4 ve Bölüm 6.1).

Yabancı arkeolog ve araştırmacıların yazmış oldukları yazılara veya yapmış oldukları araştırmalara dayanarak **ören yeri müzesi** şöyle tanımlanabilir:

Araştırmacı B. Ch. Chhabra'ya göre **antiquarium** olarak da adlandırılan **ören yeri müzesi** tarihi önemi olan belirli bir ören yerinde bulunmuş ve söz konusu ören yerinden çıkarılan taşınabilir eserlere ev sahipliği yapan, konum olarak kalıntıların merkezinde, ören yerinin içinde veya kalıntıların hemen yakınındaki bir yerde bulunan müze türüdür. Ören yeri müze binası olarak yeni bir bina inşa edilmekte veya müze binası olarak hizmet vermesi için kalıntıların arasındaki eski bir bina kullanılmaktadır (Chhabra, 1956, s.42).

Arkeolog I. K. Sarma'ya göre **ören yeri müzesi** kazı, keşif ve araştırma çalışmalarını sırasında eserlerin çıkarıldığı ören yerlerinde yer alan, söz konusu çalışmalar aracılığı ile bulunmuş eserlere ev sahipliği yapan ve eserleri sergileyen müze türüdür.

Ören yeri müzelerinin koleksiyonlarındaki eserler, ören yeri ve ören yerindeki yapılarla bağlantılı ayrılmaz unsurlar olduğundan ödünç verilmemeli, ülke içinde bile olsa uzun süreli olarak kaynağından koparılmamalı, yeri değiştirilmemeli veya değiş tokuş edilmemelidir.

Ören yeri müzelerindeki eserler tipolojilerine göre sergilense de, kazı alanının stratigrafisi ve eserlerin kronolojik sırası sergilemede dikkate alınmalıdır. Ören yeri müzelerindeki sergilerde ören yerinde bulunan eserlerin ait olduğu dönemler ve genel koşullar, fotoğraflar, modeller vb. ile açıklanmalıdır (Sarma, 1998, s.44, 47-48) (Bkz. Bölüm 4 ve Bölüm 6.1).

Yabancı arkeolog ve araştırmacıların yazmış oldukları yazılara veya yapmış oldukları araştırmalara dayanarak **ören yeri müzesi** şöyle tanımlanabilir:

Araştırmacı B. Ch. Chhabra'ya göre **antiquarium** olarak da adlandırılan **ören yeri müzesi** tarihi önemi olan belirli bir ören yerinde bulunmuş ve söz konusu ören yerinden çıkarılan taşınabilir eserlere ev sahipliği yapan, konum olarak kalıntıların merkezinde, ören yerinin içinde veya kalıntıların hemen yakınındaki bir yerde bulunan müze türüdür. Ören yeri müze binası olarak yeni bir bina inşa edilmekte veya müze binası olarak hizmet vermesi için kalıntıların arasındaki eski bir bina kullanılmaktadır (Chhabra, 1956, s.42).

Arkeolog I. K. Sarma'ya göre **ören yeri müzesi** kazı, keşif ve araştırma çalışmalarını sırasında eserlerin çıkarıldığı ören yerlerinde yer alan, söz konusu çalışmalar aracılığı ile bulunmuş eserlere ev sahipliği yapan ve eserleri sergileyen müze türüdür.

Ören yeri müzelerinin koleksiyonlarındaki eserler, ören yeri ve ören yerindeki yapılarla bağlantılı ayrılmaz unsurlar olduğundan ödünç verilmemeli, ülke içinde bile olsa uzun süreli olarak kaynağından koparılmamalı, yeri değiştirilmemeli veya değiş tokuş edilmemelidir.

Ören yeri müzelerindeki eserler tipolojilerine göre sergilense de, kazı alanının stratigrafisi ve eserlerin kronolojik sırası sergilemede dikkate alınmalıdır. Ören yeri müzelerindeki sergilerde ören yerinde bulunan eserlerin ait olduğu dönemler ve genel koşullar, fotoğraflar, modeller vb. ile açıklanmalıdır (Sarma, 1998, s.44, 47-48) (Bkz. Bölüm 4 ve Bölüm 6.1).

Yabancı arkeolog ve araştırmacıların yazmış oldukları yazılara veya yapmış oldukları araştırmalara dayanarak **ören yeri müzesi** şöyle tanımlanabilir:

Araştırmacı B. Ch. Chhabra'ya göre **antiquarium** olarak da adlandırılan **ören yeri müzesi** tarihi önemi olan belirli bir ören yerinde bulunmuş ve söz konusu ören yerinden çıkarılan taşınabilir eserlere ev sahipliği yapan, konum olarak kalıntıların merkezinde, ören yerinin içinde veya kalıntıların hemen yakınındaki bir yerde bulunan müze türüdür. Ören yeri müze binası olarak yeni bir bina inşa edilmekte veya müze binası olarak hizmet vermesi için kalıntıların arasındaki eski bir bina kullanılmaktadır (Chhabra, 1956, s.42).

Arkeolog I. K. Sarma'ya göre **ören yeri müzesi** kazı, keşif ve araştırma çalışmalarını sırasında eserlerin çıkarıldığı ören yerlerinde yer alan, söz konusu çalışmalar aracılığı ile bulunmuş eserlere ev sahipliği yapan ve eserleri sergileyen müze türüdür.

Ören yeri müzelerinin koleksiyonlarındaki eserler, ören yeri ve ören yerindeki yapılarla bağlantılı ayrılmaz unsurlar olduğundan ödünç verilmemeli, ülke içinde bile olsa uzun süreli olarak kaynağından koparılmamalı, yeri değiştirilmemeli veya değiş tokuş edilmemelidir.

Ören yeri müzelerindeki eserler tipolojilerine göre sergilense de, kazı alanının stratigrafisi ve eserlerin kronolojik sırası sergilemede dikkate alınmalıdır. Ören yeri müzelerindeki sergilerde ören yerinde bulunan eserlerin ait olduğu dönemler ve genel koşullar, fotoğraflar, modeller vb. ile açıklanmalıdır (Sarma, 1998, s.44, 47-48) (Bkz. Bölüm 4 ve Bölüm 6.1).

Dickson Höyükleri Müzesi'nde müze müdürü, müdür yardımcısı, küratör, sergi tasarımcısı, eğitim koordinatörü ve eğitim uzmanı, satış reyonu yöneticisi ve gönüllü olarak da Dickson Höyükleri Dostları Derneği üyeleri çalışmaktadır.

Dickson Höyükleri Müzesi'ndeki sergi alanları 1394 m²'dir. Müzede üç sürekli, bir geçici sergi salonu bulunmaktadır. Ziyaretçilere **Nehir Vadisi Salonu'nda** Illinois Nehri'nin özellikleri, Buzul Çağı'nın sonundan günümüze kadar olan dönemde yaşayan insanlar ve Illinois Nehri arasındaki etkileşim anlatılmakta, bölgenin geçmişteki görünümü video film ile sunulmakta; **Vadide Yaşayan İnsanlar Salonu'nda** kronolojik bir düzen içinde Buzul Çağı avcılarında 19.yy.'da Illinois'i terk eden kabile gruplarına kadar olan kültürler anlatılmakta, söz konusu kültürlerle ilgili eserler, duvar resimleri, fotoğraflar ve hands-on sergiler sunulmakta; **Üç Dünya Üzerindeki Etkiler Salonu'nda** ise ören yerinde ve Mississippi'de yaşayan insanların inançlarındaki üç dünya fikri arkeolojik buluntular, sesler, semboller ve video gösterileri ile sunulmaktadır.

Dickson Höyükleri Müzesi'nde yıl boyunca arkeoloji, ABD'deki Kızılderili kültürleri, doğa tarihi, kırsal yaşam ve kırsal yaşam kültürü konulu geçici sergiler açılmaktadır. Müzede gruplar için atölye çalışmaları; müze eserleri ile ilgili bilginin verildiği bir saatlik rehberli turlar; dört-sekiz yaş arasındaki çocuklar için yarım saatlik sergi turları; çok amaçlı salonda gösteriler, konferanslar, festivaller düzenlenmekte; keşif merkezinde ise çocuklarla oyunlar oynanmaktadır (<http://www.museum.state.il.us/ismsites/dickson.htm>).

4.2. Avrupa'daki Ören Yeri Müzelerinden Örnekler

Bu bölümde tez kapsamında yapılan araştırmalar sonucunda haklarında daha ayrıntılı bilgi edinilen, Fransa, İngiltere, İspanya, İtalya, Macaristan ve Yunanistan'daki ören yeri müzeleri açıklanacak; bu ülkelerdeki diğer ören yeri müzelerinin ise isimleri verilecektir.

4.2.1. Fransa'daki Ören Yeri Müzelerinden Örnekler

Fransa'daki müzeler Kültür İşleri Bakanlığı'na bağlıdır. Kültür İşleri Bakanlığı devlet müzelerinin yapılanması için ayırdığı bütçe ile devlet müzelerini denetlerken, resmi veya özel müzelere de bilimsel ve parasal yardımda bulunmaktadır (Erbay, 1999, s.35-36).

Fransa'da altı adet ören yeri müzesi bulunmaktadır. Bunlar: Marsilya'daki Antik Roma Dönemi Rihtımı Müzesi, Grenoble'daki Eveche Müzesi, Lyon'daki Gallo-Roma Medeniyetleri Müzesi, Seine-et Marne'deki Pincevent Müzesi, Grenoble'deki St. Laurent Arkeoloji Müzesi ve Tautavel'deki Tautavel Müzesi'dir. Söz konusu müzelerden Eveche Müzesi ve Gallo-Roma Medeniyetleri Müzesi burada anlatılacaktır.

4.2.1.1. Eveche Müzesi, Grenoble: Grenoble ören yerindeki kazı çalışmaları 1989 yılında başlayıp yedi yıl devam etmiştir (Textes des collections and site du Musee de l'Ancien Eveche, 1998, s.2). Ören yerinin güvenliği ören yeri bekçileri tarafından sağlanmaktadır. Grenoble ören yerinin ve Eveche Müzesi'nin yıllık ziyaretçi sayısı yaklaşık olarak 50.000 kişidir.

Müze binası olarak 1988 yılında Isere Genel Konsey'i tarafından Eski Piskoposluk Sarayı satın alınmıştır. Eveche Müzesi ve Grenoble ören yerinde 2001 yılında toplam beş kişi çalışmaktadır. Isere Genel Konseyi'ne bağlı olan müzenin bütçesi Isere Genel Konsey'i tarafından karşılanmakta; bütçe dışı gelirleri ise Kültür İşleri Bakanlığı'ndan ve giriş ücretlerinden elde edilmektedir (Taillibert, 2001, s.7). Müzenin güvenliği, tel örgü, müze bekçileri, güvenlik kameraları ve alarm sistemleri ile sağlanmaktadır.

Müzedede müdür odası, sürekli ve geçici sergi salonları, depo, bilet gişesi, danışma, satış reyonları, tuvalet ve bahçe vardır.

Eveche Müzesi'nin sergi salonlarında Isere'deki Prehistorik Dönem'den günümüze kadar olan insan yerleşimi ziyaretçiye sunulmaktadır. Müzedede bir antik Roma şehri olan Grenoble'de yapılan kazılar sonucunda bulunmuş eserler; Grenoble şehrine ait duvarların bir bölümü; şehir kulelerinden birisi; vaftiz törenlerini canlandırmak için restore edilerek yeniden yapılmış olan ve Erken Hristiyanlık Dönemi'ne tarihlenen bir vaftizhane ve vaftizhanede bir grup model sergilenmektedir. Müze ve vaftizhaneyi gezen ziyaretçiler için Fransızca ve İngilizce olmak üzere iki ayrı dilde görsel-işitsel turlar düzenlenmektedir.

Eveche Müzesi'nin koleksiyonundaki eser sayısının artmasına paralel olarak ek bir müze binasının inşaatı, müzede çalışan personel sayısının artırılması veya eserlerin bölge müzelerine nakli planlanmaktadır.

Müzedeki sergilemede harita, fotoğraf, bilgisayar ve CD-ROM kullanılmaktadır.

Müzenin satış reyonlarında yazılı malzeme olarak müze tanıtım kitabı ve broşür vardır (Isabelle Lasier'den alınan yazılı açıklama, Mayıs 2001; Taillibert, 2001, s.2, 6; Textes des collections and site du Musee de l'Ancien Eveche, 1998, s.1-2;) (Bkz. Ek 23).

4.2.1.2. Gallo-Roma Medeniyetleri Müzesi, Lyon: Fourviere Arkeoloji Parkı'nda günümüzde de devam eden kazı çalışmaları 19.yy. sonunda başlamıştır. Fourviere Arkeoloji Parkı'ndaki buluntular M.Ö. 1.yy-M.S. 3.yy. arasına tarihlenmektedir. Arkeoloji parkında Gallo-Roma Medeniyetleri Müzesi, harita ve çizim bulunmakta; rehberli turlar düzenlenmektedir. 2001 yılında yedi kişi arkeoloji parkında çalışmaktadır. Parkın güvenliği tel örgü ve bekçiler ile sağlanmaktadır.

Fourviere Arkeoloji Parkı'nın içinde 8000 m²lik büyüklüğe sahip olan Gallo-Roma Medeniyetleri Müzesi inşa edilmiş ve müze 1975 yılında ziyarete açılmıştır.

Gallo-Roma Medeniyetleri Müzesi'nde 2001 yılında toplam elli kişi çalışmaktadır. Rhone Bölümü (Departement du Rhone)ne bağlı olan müzenin bütçesi Kültür Bakanlığı ve Rhone Bölümü tarafından karşılanmaktadır. Gallo-Roma Medeniyetleri Müzesi'nin 2000 yılı ziyaretçi sayısı yaklaşık olarak 80.000 kişidir. Müzede güvenlik, müze bekçileri, kırılmaz cam ve alarm sistemleri ile sağlanmaktadır.

Gallo-Roma Medeniyetleri Müzesi'nde müdür, müdür yardımcılarının, sekreterin ve müze araştırmacılarının odaları, sürekli ve geçici sergi salonları, fotoğraf atölyesi, kayıt bürosu, bilgi-belge arşivi, depo, kütüphane, çok amaçlı salon, bakım odası, bilet gişesi, danışma, koruma-güvenlik, satış reyonları, tuvalet, bahçe ve otopark vardır.

Müzenin koleksiyonunda Fourviere Arkeoloji Parkı dışında, yakın çevredeki başka arkeoloji parklarından veya ören yerlerinden bulunan eserler de vardır. Müzenin koleksiyonundaki eser sayısının artmasına paralel olarak yeni müze binalarının inşaatı planlanmaktadır.

Müzedeki sergi alanları 4000 m²'dir. Sergi salonlarında Roma öncesi dönem, şehircilik, din, tiyatro, ekonomi ve zanaatkarlık, evler, ölüm ve gömüler başlıklı yedi adet sergi salonu vardır. Gallo-Roma Medeniyetleri Müzesi'ndeki sergilemede bilgi panosu, etiket ve harita kullanılmaktadır.

Gallo-Roma Medeniyetleri Müzesi'nin satış reyonlarında yazılı malzeme olarak katalog ve müze tanıtım kitabı vardır (Savay Civerraz Hugues'ten alınan yazılı açıklama, Mayıs 2001) (Bkz. Ek 24).

4.2.2. İngiltere'deki Ören Yeri Müzelerinden Örnekler

İngiltere'de devlet doğrudan müzeleri desteklediği gibi müzelerin çalışmalarına bağımsız örgütlerle de katkıda bulunmaktadır.... İngiltere'de İngiliz Müze Dostları Birliği, müzeleri destekleyen vakıflar ve Ulusal Sanat Koleksiyonları Fonu vardır. Müzelerle başta Ulusal Miras Dairesi olmak üzere, Eğitim Bakanlığı, yerel yönetimler ve Çevre Bakanlığı düzenli olarak çalışmalar yürütmekte; ayrıca Müzeler ve Galeriler Komisyonu tarafından devletin doğrudan müzelere katkısı sağlanmaktadır..... İngiltere'de gönüllü üyelerin desteği ile kurulan ve işletilen Bölge Müze Konseyleri tarafından ulusal olmayan müzelere ve galerilere destek verilmektedir. (Erbay, 1999, s.36-38).

İngiltere'de dokuz adet ören yeri müzesi bulunmaktadır. Bunlar: South Shileds'deki Arbeia Antik Roma Dönemi Kalesi ve Müzesi, Cotswolds'daki Chedworth Antik Roma Dönemi Villası ve Müzesi, Northumberland'daki Chesters Antik Roma Dönemi Kalesi ve Müzesi, Northumberland'daki Corbridge Ören Yeri Müzesi ile Housesteads Antik Roma Dönemi Kalesi ve Müzesi, Caernarfon'daki Segontium Antik Roma Dönemi Müzesi, Maryport'daki Senhouse Antik Roma Dönemi Müzesi, Hertfordshire'daki Verulamium Müzesi, Shrewsbury'deki Wroxeter Antik Roma Dönemi Ören Yeri Müzesi'dir. Söz konusu müzelerden Verulamium Müzesi ve Corbridge Ören Yeri Müzesi burada anlatılacaktır.

4.2.2.1. Verulamium Müzesi, St. Albans, Hertfordshire: Verulamium ören yerindeki kazı çalışmaları 1930 yılında Wheeler Komitesi tarafından başlamış; 1950 yılında ise arkeolog Sheppard Frere ve ekibi tarafından devam etmiştir. Ören yerindeki kazı çalışmalarının % 12'si tamamlanmıştır. Buluntular Demir Çağı'na ve Roma Dönemi'ne tarihlenmektedir. Verulamium ören yerinin güvenliği ören yeri bekçileri ile sağlanmaktadır. Ören yerinin ve müzenin yıllık ziyaretçi sayısı yaklaşık olarak 100.000 kişidir.

Verulamium Müzesi 1939 yılında ziyarete açılmıştır. Ören yerinin içinde inşa edilmiş olan müze binası iki katlı ve yaklaşık olarak 1355 m²'dir.

Müzedede 2001 yılında toplam yirmiiki kişi çalışmaktadır. St. Albans Bölge Konseyi'ne bağlı olan müzenin resmi bütçesi St. Albans Bölge Konsey'i tarafından karşılanmakta, bütçe dışı gelirleri ise bağışlar yoluyla elde edilmektedir. Müzenin güvenliği, müze bekçileri, güvenlik kameraları ve alarm sistemleri ile sağlanmaktadır.

Müzedede müdür, sekreter ve müze araştırmacılarının odaları, sürekli sergi salonları, konservasyon laboratuvarı, fotoğraf atölyesi, bilgi-belge arşivi, depo, kütüphane, bilet gişesi, danışma, koruma-güvenlik, satış reyonları, emanet, santral, tuvalet ve otopark vardır.

Verulamium Müzesi'nin koleksiyonunda yaklaşık olarak 36.000 adet eser bulunmaktadır. Müzedede Demir Çağı ve Roma Dönemi'ne tarihlenen zemin mozaikleri, duvar resimleri, sikkeler, cam, keramik, metal, taş gibi malzemelerden yapılmış eserler sergilenmektedir.

Verulamium Müzesi'ndeki sergi alanları yaklaşık olarak 437 m²'dir. Müzedede Demir Çağı, Verulamium'da Ölmüş Kişiler, Bir Yaşam Oluşturmak, Yiyecek ve Çiftçilik, Dinsel Törenler ve Eğlence, Tüccarlar ve Pazarlar, Mozaikler adında sürekli sergi salonları vardır.

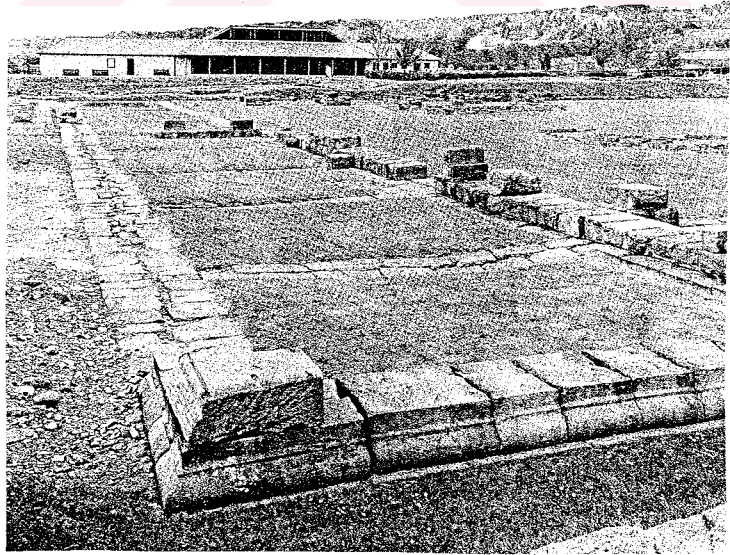
Müzedeki sergi salonlarında eserler kronolojik ve tematik bir düzen içinde sergilenmektedir. Sergi salonlarındaki aydınlık seviyesi, zemin, duvar boyaları sergi salonuna göre değişmekte ve söz konusu sergileme tekniği ziyaretçilerin ilgisini

çekmektedir. Müzedeki sergilemede bilgi panosu, etiket, grafik, çizim, fotoğraf, canlandırma, bilgisayar ve video film kullanılmaktadır.

Verulamium Müzesi'nde konferanslar ve hands-on etkinlikler düzenlenmektedir. Müzenin satış reyonlarında yazılı malzeme olarak müze tanıtım kitabı vardır (Mullins, 1994, s.356-357; Calire Thornton'dan alınan yazılı açıklama, 9 Mayıs 2001) (Bkz. Ek 25).

4.2.2.2. Corbridge Ören Yeri Müzesi, Corbridge, Northumberland: Corbridge ören yerindeki kazı çalışmaları 1906-1914 yılları arasında Corbridge Kazısı Fonu Mütevelli Heyeti Üyeleri başkanlığında başlamış; 1933-1980 yılları arasında Durham ve Newcastle Upon Tyne Üniversiteleri tarafından sürdürülmüştür. Ören yerindeki buluntular Roma Dönemi'ne tarihlenmektedir. Corbridge ören yerinde Corbridge Ören Yeri Müzesi, otopark, tuvalet, ziyaretçi yolu, bilgi panosu ve maket bulunmakta; işitsel turlar (audio-tour) düzenlenmektedir. Ören yerinin güvenliği tel örgü ve ören yeri bekçileri ile sağlanmaktadır. Ören yerinin ve müzenin yıllık ziyaretçi sayısı yaklaşık olarak 20.000-24.000 kişidir.

1983 yılında ziyarete açılmış olan müze binası ören yerinin içinde, tek katlı ve yaklaşık olarak 2000 m²'dir.

Resim 4.2.2.2.1 Corbridge Ören Yeri Müzesi (Corbridge, Northumberland, İngiltere)nin dışarıdan görünüşü (Foto. J. N. Dore, Corbridge Roman Site, 1998, s.11)

İngiliz Mirası Dairesi'ne bağı olan müzenin bütçesi İngiliz Miras Dairesi tarafından karşılanmakta; bütçe dışı gelirleri ise giriş ücretlerinden, satış reyonlarından ve bağışlardan elde edilmektedir. Müzenin güvenliği müze bekçileri, kırılmaz cam ve alarm sistemleri ile sağlanmaktadır.

Corbridge Ören Yeri Müzesi'nde müdür ve müze araştırmacılarının odaları, sürekli sergi salonları, fotoğraf atölyesi, bilgi-belge arşivi, depo, kütüphane, bilet gişesi, danışma, koruma-güvenlik, satış reyonları, santral ve tuvalet vardır.

Müzenin koleksiyonunda yaklaşık olarak 60.000 adet eser vardır. Sergilemede bilgi panosu, etiket, harita, grafik ve fotoğraf kullanılmaktadır.

Müzenin satış reyonlarında yazılı malzeme olarak broşür vardır (Sarah Lawrence ve Georgina Plowright'tan alınan yazılı açıklama, Mayıs 2001).

4.2.3. İspanya'daki Ören Yeri Müzelerinden Örnekler

İspanya'da müzeleri, güzel sanatlar kurumlarını, arşivleri, arkeolojik ve tarihi eserleri Kültür Bakanlığı ve Kültür Varlıklarını Koruma Enstitüsü desteklemektedirler (Erbay, 1999, s.36).

İspanya'da Viladonga Hillfort Müzesi adında bir ören yeri müzesi bulunmaktadır. Söz konusu müze burada anlatılacaktır.

4.2.3.1. Viladonga Hillfort Müzesi, Lugo, Galicia: Viladonga Hillfort ören yerindeki ilk kazı çalışması 1971-1978 yılları arasında M. Chamos Lamas ve ekibi; ikinci kazı çalışması ise F. Arias Vilas ve ekibi tarafından 1982 yılında başlamış ve halen devam etmektedir. Ören yerindeki kazı çalışmasının yaklaşık olarak % 60'ı tamamlanmıştır. Buluntular Demir Çağı'nın son dönemlerine ve Galicia-Roma Dönemi'ne tarihlenmektedir. Viladonga Hillfort ören yerinde Viladonga Hillfort Müzesi, ziyaretçi merkezi bulunmakta; rehberli turlar düzenlenmektedir. Ören yerinin ve müzenin yıllık ziyaretçi sayısı yaklaşık olarak

İngiliz Mirası Dairesi'ne bağı olan müzenin bütçesi İngiliz Miras Dairesi tarafından karşılanmakta; bütçe dışı gelirleri ise giriş ücretlerinden, satış reyonlarından ve bağışlardan elde edilmektedir. Müzenin güvenliği müze bekçileri, kırılmaz cam ve alarm sistemleri ile sağlanmaktadır.

Corbridge Ören Yeri Müzesi'nde müdür ve müze araştırmacılarının odaları, sürekli sergi salonları, fotoğraf atölyesi, bilgi-belge arşivi, depo, kütüphane, bilet gişesi, danışma, koruma-güvenlik, satış reyonları, santral ve tuvalet vardır.

Müzenin koleksiyonunda yaklaşık olarak 60.000 adet eser vardır. Sergilemede bilgi panosu, etiket, harita, grafik ve fotoğraf kullanılmaktadır.

Müzenin satış reyonlarında yazılı malzeme olarak broşür vardır (Sarah Lawrence ve Georgina Plowright'tan alınan yazılı açıklama, Mayıs 2001).

4.2.3. İspanya'daki Ören Yeri Müzelerinden Örnekler

İspanya'da müzeleri, güzel sanatlar kurumlarını, arşivleri, arkeolojik ve tarihi eserleri Kültür Bakanlığı ve Kültür Varlıklarını Koruma Enstitüsü desteklemektedirler (Erbay, 1999, s.36).

İspanya'da Viladonga Hillfort Müzesi adında bir ören yeri müzesi bulunmaktadır. Söz konusu müze burada anlatılacaktır.

4.2.3.1. Viladonga Hillfort Müzesi, Lugo, Galicia: Viladonga Hillfort ören yerindeki ilk kazı çalışması 1971-1978 yılları arasında M. Chamos Lamas ve ekibi; ikinci kazı çalışması ise F. Arias Vilas ve ekibi tarafından 1982 yılında başlamış ve halen devam etmektedir. Ören yerindeki kazı çalışmasının yaklaşık olarak % 60'ı tamamlanmıştır. Buluntular Demir Çağı'nın son dönemlerine ve Galicia-Roma Dönemi'ne tarihlenmektedir. Viladonga Hillfort ören yerinde Viladonga Hillfort Müzesi, ziyaretçi merkezi bulunmakta; rehberli turlar düzenlenmektedir. Ören yerinin ve müzenin yıllık ziyaretçi sayısı yaklaşık olarak

İngiliz Mirası Dairesi'ne bağılı olan müzenin bütçesi İngiliz Miras Dairesi tarafından karşılanmakta; bütçe dışı gelirleri ise giriş ücretlerinden, satış reyonlarından ve bağışlardan elde edilmektedir. Müzenin güvenliği müze bekçileri, kırılmaz cam ve alarm sistemleri ile sağlanmaktadır.

Corbridge Ören Yeri Müzesi'nde müdür ve müze araştırmacılarının odaları, sürekli sergi salonları, fotoğraf atölyesi, bilgi-belge arşivi, depo, kütüphane, bilet gişesi, danışma, koruma-güvenlik, satış reyonları, santral ve tuvalet vardır.

Müzenin koleksiyonunda yaklaşık olarak 60.000 adet eser vardır. Sergilemede bilgi panosu, etiket, harita, grafik ve fotoğraf kullanılmaktadır.

Müzenin satış reyonlarında yazılı malzeme olarak broşür vardır (Sarah Lawrence ve Georgina Plowright'tan alınan yazılı açıklama, Mayıs 2001).

4.2.3. İspanya'daki Ören Yeri Müzelerinden Örnekler

İspanya'da müzeleri, güzel sanatlar kurumlarını, arşivleri, arkeolojik ve tarihi eserleri Kültür Bakanlığı ve Kültür Varlıklarını Koruma Enstitüsü desteklemektedirler (Erbay, 1999, s.36).

İspanya'da Viladonga Hillfort Müzesi adında bir ören yeri müzesi bulunmaktadır. Söz konusu müze burada anlatılacaktır.

4.2.3.1. Viladonga Hillfort Müzesi, Lugo, Galicia: Viladonga Hillfort ören yerindeki ilk kazı çalışması 1971-1978 yılları arasında M. Chamos Lamas ve ekibi; ikinci kazı çalışması ise F. Arias Vilas ve ekibi tarafından 1982 yılında başlamış ve halen devam etmektedir. Ören yerindeki kazı çalışmasının yaklaşık olarak % 60'ı tamamlanmıştır. Buluntular Demir Çağı'nın son dönemlerine ve Galicia-Roma Dönemi'ne tarihlenmektedir. Viladonga Hillfort ören yerinde Viladonga Hillfort Müzesi, ziyaretçi merkezi bulunmakta; rehberli turlar düzenlenmektedir. Ören yerinin ve müzenin yıllık ziyaretçi sayısı yaklaşık olarak

İngiliz Mirası Dairesi'ne bağılı olan müzenin bütçesi İngiliz Miras Dairesi tarafından karşılanmakta; bütçe dışı gelirleri ise giriş ücretlerinden, satış reyonlarından ve bağışlardan elde edilmektedir. Müzenin güvenliği müze bekçileri, kırılmaz cam ve alarm sistemleri ile sağlanmaktadır.

Corbridge Ören Yeri Müzesi'nde müdür ve müze araştırmacılarının odaları, sürekli sergi salonları, fotoğraf atölyesi, bilgi-belge arşivi, depo, kütüphane, bilet gişesi, danışma, koruma-güvenlik, satış reyonları, santral ve tuvalet vardır.

Müzenin koleksiyonunda yaklaşık olarak 60.000 adet eser vardır. Sergilemede bilgi panosu, etiket, harita, grafik ve fotoğraf kullanılmaktadır.

Müzenin satış reyonlarında yazılı malzeme olarak broşür vardır (Sarah Lawrence ve Georgina Plowright'tan alınan yazılı açıklama, Mayıs 2001).

4.2.3. İspanya'daki Ören Yeri Müzelerinden Örnekler

İspanya'da müzeleri, güzel sanatlar kurumlarını, arşivleri, arkeolojik ve tarihi eserleri Kültür Bakanlığı ve Kültür Varlıklarını Koruma Enstitüsü desteklemektedirler (Erbay, 1999, s.36).

İspanya'da Viladonga Hillfort Müzesi adında bir ören yeri müzesi bulunmaktadır. Söz konusu müze burada anlatılacaktır.

4.2.3.1. Viladonga Hillfort Müzesi, Lugo, Galicia: Viladonga Hillfort ören yerindeki ilk kazı çalışması 1971-1978 yılları arasında M. Chamos Lamas ve ekibi; ikinci kazı çalışması ise F. Arias Vilas ve ekibi tarafından 1982 yılında başlamış ve halen devam etmektedir. Ören yerindeki kazı çalışmasının yaklaşık olarak % 60'ı tamamlanmıştır. Buluntular Demir Çağı'nın son dönemlerine ve Galicia-Roma Dönemi'ne tarihlenmektedir. Viladonga Hillfort ören yerinde Viladonga Hillfort Müzesi, ziyaretçi merkezi bulunmakta; rehberli turlar düzenlenmektedir. Ören yerinin ve müzenin yıllık ziyaretçi sayısı yaklaşık olarak

İngiliz Mirası Dairesi'ne bağılı olan müzenin bütçesi İngiliz Miras Dairesi tarafından karşılanmakta; bütçe dışı gelirleri ise giriş ücretlerinden, satış reyonlarından ve bağışlardan elde edilmektedir. Müzenin güvenliği müze bekçileri, kırılmaz cam ve alarm sistemleri ile sağlanmaktadır.

Corbridge Ören Yeri Müzesi'nde müdür ve müze araştırmacılarının odaları, sürekli sergi salonları, fotoğraf atölyesi, bilgi-belge arşivi, depo, kütüphane, bilet gişesi, danışma, koruma-güvenlik, satış reyonları, santral ve tuvalet vardır.

Müzenin koleksiyonunda yaklaşık olarak 60.000 adet eser vardır. Sergilemede bilgi panosu, etiket, harita, grafik ve fotoğraf kullanılmaktadır.

Müzenin satış reyonlarında yazılı malzeme olarak broşür vardır (Sarah Lawrence ve Georgina Plowright'tan alınan yazılı açıklama, Mayıs 2001).

4.2.3. İspanya'daki Ören Yeri Müzelerinden Örnekler

İspanya'da müzeleri, güzel sanatlar kurumlarını, arşivleri, arkeolojik ve tarihi eserleri Kültür Bakanlığı ve Kültür Varlıklarını Koruma Enstitüsü desteklemektedirler (Erbay, 1999, s.36).

İspanya'da Viladonga Hillfort Müzesi adında bir ören yeri müzesi bulunmaktadır. Söz konusu müze burada anlatılacaktır.

4.2.3.1. Viladonga Hillfort Müzesi, Lugo, Galicia: Viladonga Hillfort ören yerindeki ilk kazı çalışması 1971-1978 yılları arasında M. Chamos Lamas ve ekibi; ikinci kazı çalışması ise F. Arias Vilas ve ekibi tarafından 1982 yılında başlamış ve halen devam etmektedir. Ören yerindeki kazı çalışmasının yaklaşık olarak % 60'ı tamamlanmıştır. Buluntular Demir Çağı'nın son dönemlerine ve Galicia-Roma Dönemi'ne tarihlenmektedir. Viladonga Hillfort ören yerinde Viladonga Hillfort Müzesi, ziyaretçi merkezi bulunmakta; rehberli turlar düzenlenmektedir. Ören yerinin ve müzenin yıllık ziyaretçi sayısı yaklaşık olarak

İngiliz Mirası Dairesi'ne bağılı olan müzenin bütçesi İngiliz Miras Dairesi tarafından karşılanmakta; bütçe dışı gelirleri ise giriş ücretlerinden, satış reyonlarından ve bağışlardan elde edilmektedir. Müzenin güvenliği müze bekçileri, kırılmaz cam ve alarm sistemleri ile sağlanmaktadır.

Corbridge Ören Yeri Müzesi'nde müdür ve müze araştırmacılarının odaları, sürekli sergi salonları, fotoğraf atölyesi, bilgi-belge arşivi, depo, kütüphane, bilet gişesi, danışma, koruma-güvenlik, satış reyonları, santral ve tuvalet vardır.

Müzenin koleksiyonunda yaklaşık olarak 60.000 adet eser vardır. Sergilemede bilgi panosu, etiket, harita, grafik ve fotoğraf kullanılmaktadır.

Müzenin satış reyonlarında yazılı malzeme olarak broşür vardır (Sarah Lawrence ve Georgina Plowright'tan alınan yazılı açıklama, Mayıs 2001).

4.2.3. İspanya'daki Ören Yeri Müzelerinden Örnekler

İspanya'da müzeleri, güzel sanatlar kurumlarını, arşivleri, arkeolojik ve tarihi eserleri Kültür Bakanlığı ve Kültür Varlıklarını Koruma Enstitüsü desteklemektedirler (Erbay, 1999, s.36).

İspanya'da Viladonga Hillfort Müzesi adında bir ören yeri müzesi bulunmaktadır. Söz konusu müze burada anlatılacaktır.

4.2.3.1. Viladonga Hillfort Müzesi, Lugo, Galicia: Viladonga Hillfort ören yerindeki ilk kazı çalışması 1971-1978 yılları arasında M. Chamos Lamas ve ekibi; ikinci kazı çalışması ise F. Arias Vilas ve ekibi tarafından 1982 yılında başlamış ve halen devam etmektedir. Ören yerindeki kazı çalışmasının yaklaşık olarak % 60'ı tamamlanmıştır. Buluntular Demir Çağı'nın son dönemlerine ve Galicia-Roma Dönemi'ne tarihlenmektedir. Viladonga Hillfort ören yerinde Viladonga Hillfort Müzesi, ziyaretçi merkezi bulunmakta; rehberli turlar düzenlenmektedir. Ören yerinin ve müzenin yıllık ziyaretçi sayısı yaklaşık olarak

İngiliz Mirası Dairesi'ne bağı olan müzenin bütçesi İngiliz Miras Dairesi tarafından karşılanmakta; bütçe dışı gelirleri ise giriş ücretlerinden, satış reyonlarından ve bağışlardan elde edilmektedir. Müzenin güvenliği müze bekçileri, kırılmaz cam ve alarm sistemleri ile sağlanmaktadır.

Corbridge Ören Yeri Müzesi'nde müdür ve müze araştırmacılarının odaları, sürekli sergi salonları, fotoğraf atölyesi, bilgi-belge arşivi, depo, kütüphane, bilet gişesi, danışma, koruma-güvenlik, satış reyonları, santral ve tuvalet vardır.

Müzenin koleksiyonunda yaklaşık olarak 60.000 adet eser vardır. Sergilemede bilgi panosu, etiket, harita, grafik ve fotoğraf kullanılmaktadır.

Müzenin satış reyonlarında yazılı malzeme olarak broşür vardır (Sarah Lawrence ve Georgina Plowright'tan alınan yazılı açıklama, Mayıs 2001).

4.2.3. İspanya'daki Ören Yeri Müzelerinden Örnekler

İspanya'da müzeleri, güzel sanatlar kurumlarını, arşivleri, arkeolojik ve tarihi eserleri Kültür Bakanlığı ve Kültür Varlıklarını Koruma Enstitüsü desteklemektedirler (Erbay, 1999, s.36).

İspanya'da Viladonga Hillfort Müzesi adında bir ören yeri müzesi bulunmaktadır. Söz konusu müze burada anlatılacaktır.

4.2.3.1. Viladonga Hillfort Müzesi, Lugo, Galicia: Viladonga Hillfort ören yerindeki ilk kazı çalışması 1971-1978 yılları arasında M. Chamos Lamas ve ekibi; ikinci kazı çalışması ise F. Arias Vilas ve ekibi tarafından 1982 yılında başlamış ve halen devam etmektedir. Ören yerindeki kazı çalışmasının yaklaşık olarak % 60'ı tamamlanmıştır. Buluntular Demir Çağı'nın son dönemlerine ve Galicia-Roma Dönemi'ne tarihlenmektedir. Viladonga Hillfort ören yerinde Viladonga Hillfort Müzesi, ziyaretçi merkezi bulunmakta; rehberli turlar düzenlenmektedir. Ören yerinin ve müzenin yıllık ziyaretçi sayısı yaklaşık olarak

İngiliz Mirası Dairesi'ne bağılı olan müzenin bütçesi İngiliz Miras Dairesi tarafından karşılanmakta; bütçe dışı gelirleri ise giriş ücretlerinden, satış reyonlarından ve bağışlardan elde edilmektedir. Müzenin güvenliği müze bekçileri, kırılmaz cam ve alarm sistemleri ile sağlanmaktadır.

Corbridge Ören Yeri Müzesi'nde müdür ve müze araştırmacılarının odaları, sürekli sergi salonları, fotoğraf atölyesi, bilgi-belge arşivi, depo, kütüphane, bilet gişesi, danışma, koruma-güvenlik, satış reyonları, santral ve tuvalet vardır.

Müzenin koleksiyonunda yaklaşık olarak 60.000 adet eser vardır. Sergilemede bilgi panosu, etiket, harita, grafik ve fotoğraf kullanılmaktadır.

Müzenin satış reyonlarında yazılı malzeme olarak broşür vardır (Sarah Lawrence ve Georgina Plowright'tan alınan yazılı açıklama, Mayıs 2001).

4.2.3. İspanya'daki Ören Yeri Müzelerinden Örnekler

İspanya'da müzeleri, güzel sanatlar kurumlarını, arşivleri, arkeolojik ve tarihi eserleri Kültür Bakanlığı ve Kültür Varlıklarını Koruma Enstitüsü desteklemektedirler (Erbay, 1999, s.36).

İspanya'da Viladonga Hillfort Müzesi adında bir ören yeri müzesi bulunmaktadır. Söz konusu müze burada anlatılacaktır.

4.2.3.1. Viladonga Hillfort Müzesi, Lugo, Galicia: Viladonga Hillfort ören yerindeki ilk kazı çalışması 1971-1978 yılları arasında M. Chamos Lamas ve ekibi; ikinci kazı çalışması ise F. Arias Vilas ve ekibi tarafından 1982 yılında başlamış ve halen devam etmektedir. Ören yerindeki kazı çalışmasının yaklaşık olarak % 60'ı tamamlanmıştır. Buluntular Demir Çağı'nın son dönemlerine ve Galicia-Roma Dönemi'ne tarihlenmektedir. Viladonga Hillfort ören yerinde Viladonga Hillfort Müzesi, ziyaretçi merkezi bulunmakta; rehberli turlar düzenlenmektedir. Ören yerinin ve müzenin yıllık ziyaretçi sayısı yaklaşık olarak

İngiliz Mirası Dairesi'ne bağılı olan müzenin bütçesi İngiliz Miras Dairesi tarafından karşılanmakta; bütçe dışı gelirleri ise giriş ücretlerinden, satış reyonlarından ve bağışlardan elde edilmektedir. Müzenin güvenliği müze bekçileri, kırılmaz cam ve alarm sistemleri ile sağlanmaktadır.

Corbridge Ören Yeri Müzesi'nde müdür ve müze araştırmacılarının odaları, sürekli sergi salonları, fotoğraf atölyesi, bilgi-belge arşivi, depo, kütüphane, bilet gişesi, danışma, koruma-güvenlik, satış reyonları, santral ve tuvalet vardır.

Müzenin koleksiyonunda yaklaşık olarak 60.000 adet eser vardır. Sergilemede bilgi panosu, etiket, harita, grafik ve fotoğraf kullanılmaktadır.

Müzenin satış reyonlarında yazılı malzeme olarak broşür vardır (Sarah Lawrence ve Georgina Plowright'tan alınan yazılı açıklama, Mayıs 2001).

4.2.3. İspanya'daki Ören Yeri Müzelerinden Örnekler

İspanya'da müzeleri, güzel sanatlar kurumlarını, arşivleri, arkeolojik ve tarihi eserleri Kültür Bakanlığı ve Kültür Varlıklarını Koruma Enstitüsü desteklemektedirler (Erbay, 1999, s.36).

İspanya'da Viladonga Hillfort Müzesi adında bir ören yeri müzesi bulunmaktadır. Söz konusu müze burada anlatılacaktır.

4.2.3.1. Viladonga Hillfort Müzesi, Lugo, Galicia: Viladonga Hillfort ören yerindeki ilk kazı çalışması 1971-1978 yılları arasında M. Chamos Lamas ve ekibi; ikinci kazı çalışması ise F. Arias Vilas ve ekibi tarafından 1982 yılında başlamış ve halen devam etmektedir. Ören yerindeki kazı çalışmasının yaklaşık olarak % 60'ı tamamlanmıştır. Buluntular Demir Çağı'nın son dönemlerine ve Galicia-Roma Dönemi'ne tarihlenmektedir. Viladonga Hillfort ören yerinde Viladonga Hillfort Müzesi, ziyaretçi merkezi bulunmakta; rehberli turlar düzenlenmektedir. Ören yerinin ve müzenin yıllık ziyaretçi sayısı yaklaşık olarak

İngiliz Mirası Dairesi'ne bağılı olan müzenin bütçesi İngiliz Miras Dairesi tarafından karşılanmakta; bütçe dışı gelirleri ise giriş ücretlerinden, satış reyonlarından ve bağışlardan elde edilmektedir. Müzenin güvenliği müze bekçileri, kırılmaz cam ve alarm sistemleri ile sağlanmaktadır.

Corbridge Ören Yeri Müzesi'nde müdür ve müze araştırmacılarının odaları, sürekli sergi salonları, fotoğraf atölyesi, bilgi-belge arşivi, depo, kütüphane, bilet gişesi, danışma, koruma-güvenlik, satış reyonları, santral ve tuvalet vardır.

Müzenin koleksiyonunda yaklaşık olarak 60.000 adet eser vardır. Sergilemede bilgi panosu, etiket, harita, grafik ve fotoğraf kullanılmaktadır.

Müzenin satış reyonlarında yazılı malzeme olarak broşür vardır (Sarah Lawrence ve Georgina Plowright'tan alınan yazılı açıklama, Mayıs 2001).

4.2.3. İspanya'daki Ören Yeri Müzelerinden Örnekler

İspanya'da müzeleri, güzel sanatlar kurumlarını, arşivleri, arkeolojik ve tarihi eserleri Kültür Bakanlığı ve Kültür Varlıklarını Koruma Enstitüsü desteklemektedirler (Erbay, 1999, s.36).

İspanya'da Viladonga Hillfort Müzesi adında bir ören yeri müzesi bulunmaktadır. Söz konusu müze burada anlatılacaktır.

4.2.3.1. Viladonga Hillfort Müzesi, Lugo, Galicia: Viladonga Hillfort ören yerindeki ilk kazı çalışması 1971-1978 yılları arasında M. Chamos Lamas ve ekibi; ikinci kazı çalışması ise F. Arias Vilas ve ekibi tarafından 1982 yılında başlamış ve halen devam etmektedir. Ören yerindeki kazı çalışmasının yaklaşık olarak % 60'ı tamamlanmıştır. Buluntular Demir Çağı'nın son dönemlerine ve Galicia-Roma Dönemi'ne tarihlenmektedir. Viladonga Hillfort ören yerinde Viladonga Hillfort Müzesi, ziyaretçi merkezi bulunmakta; rehberli turlar düzenlenmektedir. Ören yerinin ve müzenin yıllık ziyaretçi sayısı yaklaşık olarak

İngiliz Mirası Dairesi'ne bağılı olan müzenin bütçesi İngiliz Miras Dairesi tarafından karşılanmakta; bütçe dışı gelirleri ise giriş ücretlerinden, satış reyonlarından ve bağışlardan elde edilmektedir. Müzenin güvenliği müze bekçileri, kırılmaz cam ve alarm sistemleri ile sağlanmaktadır.

Corbridge Ören Yeri Müzesi'nde müdür ve müze araştırmacılarının odaları, sürekli sergi salonları, fotoğraf atölyesi, bilgi-belge arşivi, depo, kütüphane, bilet gişesi, danışma, koruma-güvenlik, satış reyonları, santral ve tuvalet vardır.

Müzenin koleksiyonunda yaklaşık olarak 60.000 adet eser vardır. Sergilemede bilgi panosu, etiket, harita, grafik ve fotoğraf kullanılmaktadır.

Müzenin satış reyonlarında yazılı malzeme olarak broşür vardır (Sarah Lawrence ve Georgina Plowright'tan alınan yazılı açıklama, Mayıs 2001).

4.2.3. İspanya'daki Ören Yeri Müzelerinden Örnekler

İspanya'da müzeleri, güzel sanatlar kurumlarını, arşivleri, arkeolojik ve tarihi eserleri Kültür Bakanlığı ve Kültür Varlıklarını Koruma Enstitüsü desteklemektedirler (Erbay, 1999, s.36).

İspanya'da Viladonga Hillfort Müzesi adında bir ören yeri müzesi bulunmaktadır. Söz konusu müze burada anlatılacaktır.

4.2.3.1. Viladonga Hillfort Müzesi, Lugo, Galicia: Viladonga Hillfort ören yerindeki ilk kazı çalışması 1971-1978 yılları arasında M. Chamos Lamas ve ekibi; ikinci kazı çalışması ise F. Arias Vilas ve ekibi tarafından 1982 yılında başlamış ve halen devam etmektedir. Ören yerindeki kazı çalışmasının yaklaşık olarak % 60'ı tamamlanmıştır. Buluntular Demir Çağı'nın son dönemlerine ve Galicia-Roma Dönemi'ne tarihlenmektedir. Viladonga Hillfort ören yerinde Viladonga Hillfort Müzesi, ziyaretçi merkezi bulunmakta; rehberli turlar düzenlenmektedir. Ören yerinin ve müzenin yıllık ziyaretçi sayısı yaklaşık olarak

İngiliz Mirası Dairesi'ne bağı olan müzenin bütçesi İngiliz Miras Dairesi tarafından karşılanmakta; bütçe dışı gelirleri ise giriş ücretlerinden, satış reyonlarından ve bağışlardan elde edilmektedir. Müzenin güvenliği müze bekçileri, kırılmaz cam ve alarm sistemleri ile sağlanmaktadır.

Corbridge Ören Yeri Müzesi'nde müdür ve müze araştırmacılarının odaları, sürekli sergi salonları, fotoğraf atölyesi, bilgi-belge arşivi, depo, kütüphane, bilet gişesi, danışma, koruma-güvenlik, satış reyonları, santral ve tuvalet vardır.

Müzenin koleksiyonunda yaklaşık olarak 60.000 adet eser vardır. Sergilemede bilgi panosu, etiket, harita, grafik ve fotoğraf kullanılmaktadır.

Müzenin satış reyonlarında yazılı malzeme olarak broşür vardır (Sarah Lawrence ve Georgina Plowright'tan alınan yazılı açıklama, Mayıs 2001).

4.2.3. İspanya'daki Ören Yeri Müzelerinden Örnekler

İspanya'da müzeleri, güzel sanatlar kurumlarını, arşivleri, arkeolojik ve tarihi eserleri Kültür Bakanlığı ve Kültür Varlıklarını Koruma Enstitüsü desteklemektedirler (Erbay, 1999, s.36).

İspanya'da Viladonga Hillfort Müzesi adında bir ören yeri müzesi bulunmaktadır. Söz konusu müze burada anlatılacaktır.

4.2.3.1. Viladonga Hillfort Müzesi, Lugo, Galicia: Viladonga Hillfort ören yerindeki ilk kazı çalışması 1971-1978 yılları arasında M. Chamos Lamas ve ekibi; ikinci kazı çalışması ise F. Arias Vilas ve ekibi tarafından 1982 yılında başlamış ve halen devam etmektedir. Ören yerindeki kazı çalışmasının yaklaşık olarak % 60'ı tamamlanmıştır. Buluntular Demir Çağı'nın son dönemlerine ve Galicia-Roma Dönemi'ne tarihlenmektedir. Viladonga Hillfort ören yerinde Viladonga Hillfort Müzesi, ziyaretçi merkezi bulunmakta; rehberli turlar düzenlenmektedir. Ören yerinin ve müzenin yıllık ziyaretçi sayısı yaklaşık olarak

İngiliz Mirası Dairesi'ne bağı olan müzenin bütçesi İngiliz Miras Dairesi tarafından karşılanmakta; bütçe dışı gelirleri ise giriş ücretlerinden, satış reyonlarından ve bağışlardan elde edilmektedir. Müzenin güvenliği müze bekçileri, kırılmaz cam ve alarm sistemleri ile sağlanmaktadır.

Corbridge Ören Yeri Müzesi'nde müdür ve müze araştırmacılarının odaları, sürekli sergi salonları, fotoğraf atölyesi, bilgi-belge arşivi, depo, kütüphane, bilet gişesi, danışma, koruma-güvenlik, satış reyonları, santral ve tuvalet vardır.

Müzenin koleksiyonunda yaklaşık olarak 60.000 adet eser vardır. Sergilemede bilgi panosu, etiket, harita, grafik ve fotoğraf kullanılmaktadır.

Müzenin satış reyonlarında yazılı malzeme olarak broşür vardır (Sarah Lawrence ve Georgina Plowright'tan alınan yazılı açıklama, Mayıs 2001).

4.2.3. İspanya'daki Ören Yeri Müzelerinden Örnekler

İspanya'da müzeleri, güzel sanatlar kurumlarını, arşivleri, arkeolojik ve tarihi eserleri Kültür Bakanlığı ve Kültür Varlıklarını Koruma Enstitüsü desteklemektedirler (Erbay, 1999, s.36).

İspanya'da Viladonga Hillfort Müzesi adında bir ören yeri müzesi bulunmaktadır. Söz konusu müze burada anlatılacaktır.

4.2.3.1. Viladonga Hillfort Müzesi, Lugo, Galicia: Viladonga Hillfort ören yerindeki ilk kazı çalışması 1971-1978 yılları arasında M. Chamos Lamas ve ekibi; ikinci kazı çalışması ise F. Arias Vilas ve ekibi tarafından 1982 yılında başlamış ve halen devam etmektedir. Ören yerindeki kazı çalışmasının yaklaşık olarak % 60'ı tamamlanmıştır. Buluntular Demir Çağı'nın son dönemlerine ve Galicia-Roma Dönemi'ne tarihlenmektedir. Viladonga Hillfort ören yerinde Viladonga Hillfort Müzesi, ziyaretçi merkezi bulunmakta; rehberli turlar düzenlenmektedir. Ören yerinin ve müzenin yıllık ziyaretçi sayısı yaklaşık olarak

İngiliz Mirası Dairesi'ne bağılı olan müzenin bütçesi İngiliz Miras Dairesi tarafından karşılanmakta; bütçe dışı gelirleri ise giriş ücretlerinden, satış reyonlarından ve bağışlardan elde edilmektedir. Müzenin güvenliği müze bekçileri, kırılmaz cam ve alarm sistemleri ile sağlanmaktadır.

Corbridge Ören Yeri Müzesi'nde müdür ve müze araştırmacılarının odaları, sürekli sergi salonları, fotoğraf atölyesi, bilgi-belge arşivi, depo, kütüphane, bilet gişesi, danışma, koruma-güvenlik, satış reyonları, santral ve tuvalet vardır.

Müzenin koleksiyonunda yaklaşık olarak 60.000 adet eser vardır. Sergilemede bilgi panosu, etiket, harita, grafik ve fotoğraf kullanılmaktadır.

Müzenin satış reyonlarında yazılı malzeme olarak broşür vardır (Sarah Lawrence ve Georgina Plowright'tan alınan yazılı açıklama, Mayıs 2001).

4.2.3. İspanya'daki Ören Yeri Müzelerinden Örnekler

İspanya'da müzeleri, güzel sanatlar kurumlarını, arşivleri, arkeolojik ve tarihi eserleri Kültür Bakanlığı ve Kültür Varlıklarını Koruma Enstitüsü desteklemektedirler (Erbay, 1999, s.36).

İspanya'da Viladonga Hillfort Müzesi adında bir ören yeri müzesi bulunmaktadır. Söz konusu müze burada anlatılacaktır.

4.2.3.1. Viladonga Hillfort Müzesi, Lugo, Galicia: Viladonga Hillfort ören yerindeki ilk kazı çalışması 1971-1978 yılları arasında M. Chamos Lamas ve ekibi; ikinci kazı çalışması ise F. Arias Vilas ve ekibi tarafından 1982 yılında başlamış ve halen devam etmektedir. Ören yerindeki kazı çalışmasının yaklaşık olarak % 60'ı tamamlanmıştır. Buluntular Demir Çağı'nın son dönemlerine ve Galicia-Roma Dönemi'ne tarihlenmektedir. Viladonga Hillfort ören yerinde Viladonga Hillfort Müzesi, ziyaretçi merkezi bulunmakta; rehberli turlar düzenlenmektedir. Ören yerinin ve müzenin yıllık ziyaretçi sayısı yaklaşık olarak

İngiliz Mirası Dairesi'ne bağı olan müzenin bütçesi İngiliz Miras Dairesi tarafından karşılanmakta; bütçe dışı gelirleri ise giriş ücretlerinden, satış reyonlarından ve bağışlardan elde edilmektedir. Müzenin güvenliği müze bekçileri, kırılmaz cam ve alarm sistemleri ile sağlanmaktadır.

Corbridge Ören Yeri Müzesi'nde müdür ve müze araştırmacılarının odaları, sürekli sergi salonları, fotoğraf atölyesi, bilgi-belge arşivi, depo, kütüphane, bilet gişesi, danışma, koruma-güvenlik, satış reyonları, santral ve tuvalet vardır.

Müzenin koleksiyonunda yaklaşık olarak 60.000 adet eser vardır. Sergilemede bilgi panosu, etiket, harita, grafik ve fotoğraf kullanılmaktadır.

Müzenin satış reyonlarında yazılı malzeme olarak broşür vardır (Sarah Lawrence ve Georgina Plowright'tan alınan yazılı açıklama, Mayıs 2001).

4.2.3. İspanya'daki Ören Yeri Müzelerinden Örnekler

İspanya'da müzeleri, güzel sanatlar kurumlarını, arşivleri, arkeolojik ve tarihi eserleri Kültür Bakanlığı ve Kültür Varlıklarını Koruma Enstitüsü desteklemektedirler (Erbay, 1999, s.36).

İspanya'da Viladonga Hillfort Müzesi adında bir ören yeri müzesi bulunmaktadır. Söz konusu müze burada anlatılacaktır.

4.2.3.1. Viladonga Hillfort Müzesi, Lugo, Galicia: Viladonga Hillfort ören yerindeki ilk kazı çalışması 1971-1978 yılları arasında M. Chamos Lamas ve ekibi; ikinci kazı çalışması ise F. Arias Vilas ve ekibi tarafından 1982 yılında başlamış ve halen devam etmektedir. Ören yerindeki kazı çalışmasının yaklaşık olarak % 60'ı tamamlanmıştır. Buluntular Demir Çağı'nın son dönemlerine ve Galicia-Roma Dönemi'ne tarihlenmektedir. Viladonga Hillfort ören yerinde Viladonga Hillfort Müzesi, ziyaretçi merkezi bulunmakta; rehberli turlar düzenlenmektedir. Ören yerinin ve müzenin yıllık ziyaretçi sayısı yaklaşık olarak

İngiliz Mirası Dairesi'ne bağılı olan müzenin bütçesi İngiliz Miras Dairesi tarafından karşılanmakta; bütçe dışı gelirleri ise giriş ücretlerinden, satış reyonlarından ve bağışlardan elde edilmektedir. Müzenin güvenliği müze bekçileri, kırılmaz cam ve alarm sistemleri ile sağlanmaktadır.

Corbridge Ören Yeri Müzesi'nde müdür ve müze araştırmacılarının odaları, sürekli sergi salonları, fotoğraf atölyesi, bilgi-belge arşivi, depo, kütüphane, bilet gişesi, danışma, koruma-güvenlik, satış reyonları, santral ve tuvalet vardır.

Müzenin koleksiyonunda yaklaşık olarak 60.000 adet eser vardır. Sergilemede bilgi panosu, etiket, harita, grafik ve fotoğraf kullanılmaktadır.

Müzenin satış reyonlarında yazılı malzeme olarak broşür vardır (Sarah Lawrence ve Georgina Plowright'tan alınan yazılı açıklama, Mayıs 2001).

4.2.3. İspanya'daki Ören Yeri Müzelerinden Örnekler

İspanya'da müzeleri, güzel sanatlar kurumlarını, arşivleri, arkeolojik ve tarihi eserleri Kültür Bakanlığı ve Kültür Varlıklarını Koruma Enstitüsü desteklemektedirler (Erbay, 1999, s.36).

İspanya'da Viladonga Hillfort Müzesi adında bir ören yeri müzesi bulunmaktadır. Söz konusu müze burada anlatılacaktır.

4.2.3.1. Viladonga Hillfort Müzesi, Lugo, Galicia: Viladonga Hillfort ören yerindeki ilk kazı çalışması 1971-1978 yılları arasında M. Chamos Lamas ve ekibi; ikinci kazı çalışması ise F. Arias Vilas ve ekibi tarafından 1982 yılında başlamış ve halen devam etmektedir. Ören yerindeki kazı çalışmasının yaklaşık olarak % 60'ı tamamlanmıştır. Buluntular Demir Çağı'nın son dönemlerine ve Galicia-Roma Dönemi'ne tarihlenmektedir. Viladonga Hillfort ören yerinde Viladonga Hillfort Müzesi, ziyaretçi merkezi bulunmakta; rehberli turlar düzenlenmektedir. Ören yerinin ve müzenin yıllık ziyaretçi sayısı yaklaşık olarak

İngiliz Mirası Dairesi'ne bağılı olan müzenin bütçesi İngiliz Miras Dairesi tarafından karşılanmakta; bütçe dışı gelirleri ise giriş ücretlerinden, satış reyonlarından ve bağışlardan elde edilmektedir. Müzenin güvenliği müze bekçileri, kırılmaz cam ve alarm sistemleri ile sağlanmaktadır.

Corbridge Ören Yeri Müzesi'nde müdür ve müze araştırmacılarının odaları, sürekli sergi salonları, fotoğraf atölyesi, bilgi-belge arşivi, depo, kütüphane, bilet gişesi, danışma, koruma-güvenlik, satış reyonları, santral ve tuvalet vardır.

Müzenin koleksiyonunda yaklaşık olarak 60.000 adet eser vardır. Sergilemede bilgi panosu, etiket, harita, grafik ve fotoğraf kullanılmaktadır.

Müzenin satış reyonlarında yazılı malzeme olarak broşür vardır (Sarah Lawrence ve Georgina Plowright'tan alınan yazılı açıklama, Mayıs 2001).

4.2.3. İspanya'daki Ören Yeri Müzelerinden Örnekler

İspanya'da müzeleri, güzel sanatlar kurumlarını, arşivleri, arkeolojik ve tarihi eserleri Kültür Bakanlığı ve Kültür Varlıklarını Koruma Enstitüsü desteklemektedirler (Erbay, 1999, s.36).

İspanya'da Viladonga Hillfort Müzesi adında bir ören yeri müzesi bulunmaktadır. Söz konusu müze burada anlatılacaktır.

4.2.3.1. Viladonga Hillfort Müzesi, Lugo, Galicia: Viladonga Hillfort ören yerindeki ilk kazı çalışması 1971-1978 yılları arasında M. Chamos Lamas ve ekibi; ikinci kazı çalışması ise F. Arias Vilas ve ekibi tarafından 1982 yılında başlamış ve halen devam etmektedir. Ören yerindeki kazı çalışmasının yaklaşık olarak % 60'ı tamamlanmıştır. Buluntular Demir Çağı'nın son dönemlerine ve Galicia-Roma Dönemi'ne tarihlenmektedir. Viladonga Hillfort ören yerinde Viladonga Hillfort Müzesi, ziyaretçi merkezi bulunmakta; rehberli turlar düzenlenmektedir. Ören yerinin ve müzenin yıllık ziyaretçi sayısı yaklaşık olarak

İngiliz Mirası Dairesi'ne bağılı olan müzenin bütçesi İngiliz Miras Dairesi tarafından karşılanmakta; bütçe dışı gelirleri ise giriş ücretlerinden, satış reyonlarından ve bağışlardan elde edilmektedir. Müzenin güvenliği müze bekçileri, kırılmaz cam ve alarm sistemleri ile sağlanmaktadır.

Corbridge Ören Yeri Müzesi'nde müdür ve müze araştırmacılarının odaları, sürekli sergi salonları, fotoğraf atölyesi, bilgi-belge arşivi, depo, kütüphane, bilet gişesi, danışma, koruma-güvenlik, satış reyonları, santral ve tuvalet vardır.

Müzenin koleksiyonunda yaklaşık olarak 60.000 adet eser vardır. Sergilemede bilgi panosu, etiket, harita, grafik ve fotoğraf kullanılmaktadır.

Müzenin satış reyonlarında yazılı malzeme olarak broşür vardır (Sarah Lawrence ve Georgina Plowright'tan alınan yazılı açıklama, Mayıs 2001).

4.2.3. İspanya'daki Ören Yeri Müzelerinden Örnekler

İspanya'da müzeleri, güzel sanatlar kurumlarını, arşivleri, arkeolojik ve tarihi eserleri Kültür Bakanlığı ve Kültür Varlıklarını Koruma Enstitüsü desteklemektedirler (Erbay, 1999, s.36).

İspanya'da Viladonga Hillfort Müzesi adında bir ören yeri müzesi bulunmaktadır. Söz konusu müze burada anlatılacaktır.

4.2.3.1. Viladonga Hillfort Müzesi, Lugo, Galicia: Viladonga Hillfort ören yerindeki ilk kazı çalışması 1971-1978 yılları arasında M. Chamos Lamas ve ekibi; ikinci kazı çalışması ise F. Arias Vilas ve ekibi tarafından 1982 yılında başlamış ve halen devam etmektedir. Ören yerindeki kazı çalışmasının yaklaşık olarak % 60'ı tamamlanmıştır. Buluntular Demir Çağı'nın son dönemlerine ve Galicia-Roma Dönemi'ne tarihlenmektedir. Viladonga Hillfort ören yerinde Viladonga Hillfort Müzesi, ziyaretçi merkezi bulunmakta; rehberli turlar düzenlenmektedir. Ören yerinin ve müzenin yıllık ziyaretçi sayısı yaklaşık olarak

İngiliz Mirası Dairesi'ne bağı olan müzenin bütçesi İngiliz Miras Dairesi tarafından karşılanmakta; bütçe dışı gelirleri ise giriş ücretlerinden, satış reyonlarından ve bağışlardan elde edilmektedir. Müzenin güvenliği müze bekçileri, kırılmaz cam ve alarm sistemleri ile sağlanmaktadır.

Corbridge Ören Yeri Müzesi'nde müdür ve müze araştırmacılarının odaları, sürekli sergi salonları, fotoğraf atölyesi, bilgi-belge arşivi, depo, kütüphane, bilet gişesi, danışma, koruma-güvenlik, satış reyonları, santral ve tuvalet vardır.

Müzenin koleksiyonunda yaklaşık olarak 60.000 adet eser vardır. Sergilemede bilgi panosu, etiket, harita, grafik ve fotoğraf kullanılmaktadır.

Müzenin satış reyonlarında yazılı malzeme olarak broşür vardır (Sarah Lawrence ve Georgina Plowright'tan alınan yazılı açıklama, Mayıs 2001).

4.2.3. İspanya'daki Ören Yeri Müzelerinden Örnekler

İspanya'da müzeleri, güzel sanatlar kurumlarını, arşivleri, arkeolojik ve tarihi eserleri Kültür Bakanlığı ve Kültür Varlıklarını Koruma Enstitüsü desteklemektedirler (Erbay, 1999, s.36).

İspanya'da Viladonga Hillfort Müzesi adında bir ören yeri müzesi bulunmaktadır. Söz konusu müze burada anlatılacaktır.

4.2.3.1. Viladonga Hillfort Müzesi, Lugo, Galicia: Viladonga Hillfort ören yerindeki ilk kazı çalışması 1971-1978 yılları arasında M. Chamos Lamas ve ekibi; ikinci kazı çalışması ise F. Arias Vilas ve ekibi tarafından 1982 yılında başlamış ve halen devam etmektedir. Ören yerindeki kazı çalışmasının yaklaşık olarak % 60'ı tamamlanmıştır. Buluntular Demir Çağı'nın son dönemlerine ve Galicia-Roma Dönemi'ne tarihlenmektedir. Viladonga Hillfort ören yerinde Viladonga Hillfort Müzesi, ziyaretçi merkezi bulunmakta; rehberli turlar düzenlenmektedir. Ören yerinin ve müzenin yıllık ziyaretçi sayısı yaklaşık olarak

İngiliz Mirası Dairesi'ne bağı olan müzenin bütçesi İngiliz Miras Dairesi tarafından karşılanmakta; bütçe dışı gelirleri ise giriş ücretlerinden, satış reyonlarından ve bağışlardan elde edilmektedir. Müzenin güvenliği müze bekçileri, kırılmaz cam ve alarm sistemleri ile sağlanmaktadır.

Corbridge Ören Yeri Müzesi'nde müdür ve müze araştırmacılarının odaları, sürekli sergi salonları, fotoğraf atölyesi, bilgi-belge arşivi, depo, kütüphane, bilet gişesi, danışma, koruma-güvenlik, satış reyonları, santral ve tuvalet vardır.

Müzenin koleksiyonunda yaklaşık olarak 60.000 adet eser vardır. Sergilemede bilgi panosu, etiket, harita, grafik ve fotoğraf kullanılmaktadır.

Müzenin satış reyonlarında yazılı malzeme olarak broşür vardır (Sarah Lawrence ve Georgina Plowright'tan alınan yazılı açıklama, Mayıs 2001).

4.2.3. İspanya'daki Ören Yeri Müzelerinden Örnekler

İspanya'da müzeleri, güzel sanatlar kurumlarını, arşivleri, arkeolojik ve tarihi eserleri Kültür Bakanlığı ve Kültür Varlıklarını Koruma Enstitüsü desteklemektedirler (Erbay, 1999, s.36).

İspanya'da Viladonga Hillfort Müzesi adında bir ören yeri müzesi bulunmaktadır. Söz konusu müze burada anlatılacaktır.

4.2.3.1. Viladonga Hillfort Müzesi, Lugo, Galicia: Viladonga Hillfort ören yerindeki ilk kazı çalışması 1971-1978 yılları arasında M. Chamos Lamas ve ekibi; ikinci kazı çalışması ise F. Arias Vilas ve ekibi tarafından 1982 yılında başlamış ve halen devam etmektedir. Ören yerindeki kazı çalışmasının yaklaşık olarak % 60'ı tamamlanmıştır. Buluntular Demir Çağı'nın son dönemlerine ve Galicia-Roma Dönemi'ne tarihlenmektedir. Viladonga Hillfort ören yerinde Viladonga Hillfort Müzesi, ziyaretçi merkezi bulunmakta; rehberli turlar düzenlenmektedir. Ören yerinin ve müzenin yıllık ziyaretçi sayısı yaklaşık olarak

İngiliz Mirası Dairesi'ne bağılı olan müzenin bütçesi İngiliz Miras Dairesi tarafından karşılanmakta; bütçe dışı gelirleri ise giriş ücretlerinden, satış reyonlarından ve bağışlardan elde edilmektedir. Müzenin güvenliği müze bekçileri, kırılmaz cam ve alarm sistemleri ile sağlanmaktadır.

Corbridge Ören Yeri Müzesi'nde müdür ve müze araştırmacılarının odaları, sürekli sergi salonları, fotoğraf atölyesi, bilgi-belge arşivi, depo, kütüphane, bilet gişesi, danışma, koruma-güvenlik, satış reyonları, santral ve tuvalet vardır.

Müzenin koleksiyonunda yaklaşık olarak 60.000 adet eser vardır. Sergilemede bilgi panosu, etiket, harita, grafik ve fotoğraf kullanılmaktadır.

Müzenin satış reyonlarında yazılı malzeme olarak broşür vardır (Sarah Lawrence ve Georgina Plowright'tan alınan yazılı açıklama, Mayıs 2001).

4.2.3. İspanya'daki Ören Yeri Müzelerinden Örnekler

İspanya'da müzeleri, güzel sanatlar kurumlarını, arşivleri, arkeolojik ve tarihi eserleri Kültür Bakanlığı ve Kültür Varlıklarını Koruma Enstitüsü desteklemektedirler (Erbay, 1999, s.36).

İspanya'da Viladonga Hillfort Müzesi adında bir ören yeri müzesi bulunmaktadır. Söz konusu müze burada anlatılacaktır.

4.2.3.1. Viladonga Hillfort Müzesi, Lugo, Galicia: Viladonga Hillfort ören yerindeki ilk kazı çalışması 1971-1978 yılları arasında M. Chamos Lamas ve ekibi; ikinci kazı çalışması ise F. Arias Vilas ve ekibi tarafından 1982 yılında başlamış ve halen devam etmektedir. Ören yerindeki kazı çalışmasının yaklaşık olarak % 60'ı tamamlanmıştır. Buluntular Demir Çağı'nın son dönemlerine ve Galicia-Roma Dönemi'ne tarihlenmektedir. Viladonga Hillfort ören yerinde Viladonga Hillfort Müzesi, ziyaretçi merkezi bulunmakta; rehberli turlar düzenlenmektedir. Ören yerinin ve müzenin yıllık ziyaretçi sayısı yaklaşık olarak

İngiliz Mirası Dairesi'ne bağılı olan müzenin bütçesi İngiliz Miras Dairesi tarafından karşılanmakta; bütçe dışı gelirleri ise giriş ücretlerinden, satış reyonlarından ve bağışlardan elde edilmektedir. Müzenin güvenliği müze bekçileri, kırılmaz cam ve alarm sistemleri ile sağlanmaktadır.

Corbridge Ören Yeri Müzesi'nde müdür ve müze araştırmacılarının odaları, sürekli sergi salonları, fotoğraf atölyesi, bilgi-belge arşivi, depo, kütüphane, bilet gişesi, danışma, koruma-güvenlik, satış reyonları, santral ve tuvalet vardır.

Müzenin koleksiyonunda yaklaşık olarak 60.000 adet eser vardır. Sergilemede bilgi panosu, etiket, harita, grafik ve fotoğraf kullanılmaktadır.

Müzenin satış reyonlarında yazılı malzeme olarak broşür vardır (Sarah Lawrence ve Georgina Plowright'tan alınan yazılı açıklama, Mayıs 2001).

4.2.3. İspanya'daki Ören Yeri Müzelerinden Örnekler

İspanya'da müzeleri, güzel sanatlar kurumlarını, arşivleri, arkeolojik ve tarihi eserleri Kültür Bakanlığı ve Kültür Varlıklarını Koruma Enstitüsü desteklemektedirler (Erbay, 1999, s.36).

İspanya'da Viladonga Hillfort Müzesi adında bir ören yeri müzesi bulunmaktadır. Söz konusu müze burada anlatılacaktır.

4.2.3.1. Viladonga Hillfort Müzesi, Lugo, Galicia: Viladonga Hillfort ören yerindeki ilk kazı çalışması 1971-1978 yılları arasında M. Chamos Lamas ve ekibi; ikinci kazı çalışması ise F. Arias Vilas ve ekibi tarafından 1982 yılında başlamış ve halen devam etmektedir. Ören yerindeki kazı çalışmasının yaklaşık olarak % 60'ı tamamlanmıştır. Buluntular Demir Çağı'nın son dönemlerine ve Galicia-Roma Dönemi'ne tarihlenmektedir. Viladonga Hillfort ören yerinde Viladonga Hillfort Müzesi, ziyaretçi merkezi bulunmakta; rehberli turlar düzenlenmektedir. Ören yerinin ve müzenin yıllık ziyaretçi sayısı yaklaşık olarak

İngiliz Mirası Dairesi'ne bağı olan müzenin bütçesi İngiliz Miras Dairesi tarafından karşılanmakta; bütçe dışı gelirleri ise giriş ücretlerinden, satış reyonlarından ve bağışlardan elde edilmektedir. Müzenin güvenliği müze bekçileri, kırılmaz cam ve alarm sistemleri ile sağlanmaktadır.

Corbridge Ören Yeri Müzesi'nde müdür ve müze araştırmacılarının odaları, sürekli sergi salonları, fotoğraf atölyesi, bilgi-belge arşivi, depo, kütüphane, bilet gişesi, danışma, koruma-güvenlik, satış reyonları, santral ve tuvalet vardır.

Müzenin koleksiyonunda yaklaşık olarak 60.000 adet eser vardır. Sergilemede bilgi panosu, etiket, harita, grafik ve fotoğraf kullanılmaktadır.

Müzenin satış reyonlarında yazılı malzeme olarak broşür vardır (Sarah Lawrence ve Georgina Plowright'tan alınan yazılı açıklama, Mayıs 2001).

4.2.3. İspanya'daki Ören Yeri Müzelerinden Örnekler

İspanya'da müzeleri, güzel sanatlar kurumlarını, arşivleri, arkeolojik ve tarihi eserleri Kültür Bakanlığı ve Kültür Varlıklarını Koruma Enstitüsü desteklemektedirler (Erbay, 1999, s.36).

İspanya'da Viladonga Hillfort Müzesi adında bir ören yeri müzesi bulunmaktadır. Söz konusu müze burada anlatılacaktır.

4.2.3.1. Viladonga Hillfort Müzesi, Lugo, Galicia: Viladonga Hillfort ören yerindeki ilk kazı çalışması 1971-1978 yılları arasında M. Chamos Lamas ve ekibi; ikinci kazı çalışması ise F. Arias Vilas ve ekibi tarafından 1982 yılında başlamış ve halen devam etmektedir. Ören yerindeki kazı çalışmasının yaklaşık olarak % 60'ı tamamlanmıştır. Buluntular Demir Çağı'nın son dönemlerine ve Galicia-Roma Dönemi'ne tarihlenmektedir. Viladonga Hillfort ören yerinde Viladonga Hillfort Müzesi, ziyaretçi merkezi bulunmakta; rehberli turlar düzenlenmektedir. Ören yerinin ve müzenin yıllık ziyaretçi sayısı yaklaşık olarak

İngiliz Mirası Dairesi'ne bağılı olan müzenin bütçesi İngiliz Miras Dairesi tarafından karşılanmakta; bütçe dışı gelirleri ise giriş ücretlerinden, satış reyonlarından ve bağışlardan elde edilmektedir. Müzenin güvenliği müze bekçileri, kırılmaz cam ve alarm sistemleri ile sağlanmaktadır.

Corbridge Ören Yeri Müzesi'nde müdür ve müze araştırmacılarının odaları, sürekli sergi salonları, fotoğraf atölyesi, bilgi-belge arşivi, depo, kütüphane, bilet gişesi, danışma, koruma-güvenlik, satış reyonları, santral ve tuvalet vardır.

Müzenin koleksiyonunda yaklaşık olarak 60.000 adet eser vardır. Sergilemede bilgi panosu, etiket, harita, grafik ve fotoğraf kullanılmaktadır.

Müzenin satış reyonlarında yazılı malzeme olarak broşür vardır (Sarah Lawrence ve Georgina Plowright'tan alınan yazılı açıklama, Mayıs 2001).

4.2.3. İspanya'daki Ören Yeri Müzelerinden Örnekler

İspanya'da müzeleri, güzel sanatlar kurumlarını, arşivleri, arkeolojik ve tarihi eserleri Kültür Bakanlığı ve Kültür Varlıklarını Koruma Enstitüsü desteklemektedirler (Erbay, 1999, s.36).

İspanya'da Viladonga Hillfort Müzesi adında bir ören yeri müzesi bulunmaktadır. Söz konusu müze burada anlatılacaktır.

4.2.3.1. Viladonga Hillfort Müzesi, Lugo, Galicia: Viladonga Hillfort ören yerindeki ilk kazı çalışması 1971-1978 yılları arasında M. Chamos Lamas ve ekibi; ikinci kazı çalışması ise F. Arias Vilas ve ekibi tarafından 1982 yılında başlamış ve halen devam etmektedir. Ören yerindeki kazı çalışmasının yaklaşık olarak % 60'ı tamamlanmıştır. Buluntular Demir Çağı'nın son dönemlerine ve Galicia-Roma Dönemi'ne tarihlenmektedir. Viladonga Hillfort ören yerinde Viladonga Hillfort Müzesi, ziyaretçi merkezi bulunmakta; rehberli turlar düzenlenmektedir. Ören yerinin ve müzenin yıllık ziyaretçi sayısı yaklaşık olarak

İngiliz Mirası Dairesi'ne bağı olan müzenin bütçesi İngiliz Miras Dairesi tarafından karşılanmakta; bütçe dışı gelirleri ise giriş ücretlerinden, satış reyonlarından ve bağışlardan elde edilmektedir. Müzenin güvenliği müze bekçileri, kırılmaz cam ve alarm sistemleri ile sağlanmaktadır.

Corbridge Ören Yeri Müzesi'nde müdür ve müze araştırmacılarının odaları, sürekli sergi salonları, fotoğraf atölyesi, bilgi-belge arşivi, depo, kütüphane, bilet gişesi, danışma, koruma-güvenlik, satış reyonları, santral ve tuvalet vardır.

Müzenin koleksiyonunda yaklaşık olarak 60.000 adet eser vardır. Sergilemede bilgi panosu, etiket, harita, grafik ve fotoğraf kullanılmaktadır.

Müzenin satış reyonlarında yazılı malzeme olarak broşür vardır (Sarah Lawrence ve Georgina Plowright'tan alınan yazılı açıklama, Mayıs 2001).

4.2.3. İspanya'daki Ören Yeri Müzelerinden Örnekler

İspanya'da müzeleri, güzel sanatlar kurumlarını, arşivleri, arkeolojik ve tarihi eserleri Kültür Bakanlığı ve Kültür Varlıklarını Koruma Enstitüsü desteklemektedirler (Erbay, 1999, s.36).

İspanya'da Viladonga Hillfort Müzesi adında bir ören yeri müzesi bulunmaktadır. Söz konusu müze burada anlatılacaktır.

4.2.3.1. Viladonga Hillfort Müzesi, Lugo, Galicia: Viladonga Hillfort ören yerindeki ilk kazı çalışması 1971-1978 yılları arasında M. Chamos Lamas ve ekibi; ikinci kazı çalışması ise F. Arias Vilas ve ekibi tarafından 1982 yılında başlamış ve halen devam etmektedir. Ören yerindeki kazı çalışmasının yaklaşık olarak % 60'ı tamamlanmıştır. Buluntular Demir Çağı'nın son dönemlerine ve Galicia-Roma Dönemi'ne tarihlenmektedir. Viladonga Hillfort ören yerinde Viladonga Hillfort Müzesi, ziyaretçi merkezi bulunmakta; rehberli turlar düzenlenmektedir. Ören yerinin ve müzenin yıllık ziyaretçi sayısı yaklaşık olarak

Üniversitesi Arkeoloji Bölümü'nden Prof. Dr. Ian Hodder'ın bilimsel başkanlığında yeniden başlanmıştır.

Çatalhöyük'te çoğunlukla dört, beş ev bir grup teşkil etmektedir. Tapınaklar ve evler, taş olmadığı için kerpiç temeller üzerine biçim verilmiş çamur tuğladan yapılmıştır. Evlerin içindeki odalar ışık gereksinimine göre değişik biçimde düzenlenmiş, pencereler duvarların en üst kısmında, saçak altında yer almıştır. Evler tek katlı olup, evlere giriş-çıkış çatılardan açılan ve tahta merdivenlerle inilip çıkılan bir delikten yapılmıştır. Her odada oturmak, eşya koymak, yatmak ve içlerine etleri güneşte kurutulmuş ölüleri gömmek için kerpiçten sedirler yerleştirilmiştir. Evler arasındaki iletişim, evler tepenin yamacındaki teraslara yapıldığından, yükseklikleri değişik olan çatılardan sağlanmıştır.

Plan ve yapılış biçimleri evler ile aynı olan tapınaklar süslenmiş ve tapınakların içlerine çok sayıda adak eşyası koyulmuştur.

Çatalhöyük duvar resimlerinin konuları ise çok çeşitlidir. Düz kırmızı ve siyah panolardan başka, çok canlı ve renkli Anadolu kilimlerini andıran, ama oldukça karmaşık geometrik motifli örnekler de vardır. Bütünüyle simgesel tasvirlerden oluşan bazı resimlerin anlamları anlaşılammıştır. Tasvirlerin çoğunun ölü kültüne ait olduğu saptanmıştır (Akurgal, 1998, s.22; Uçankuş, 2000, s.249-250, 252-253).

Çatalhöyük ören yerinde ziyaretçi merkezi, kazı evi, yatakhane, yemekhane, uzmanlar için çalışma odaları, laboratuvar, fotoğraf atölyesi, teknik elemanlar için çizim odaları ve hediyelik eşya dükkanı vardır.

1999 yılında ören yerinin girişinde açılan **ziyaretçi merkezi** tek katlı ve tek mekanlıdır. Çatalhöyük müze binası bitene kadar geçici sergiler düzenlemek için kurulmuş olan ziyaretçi merkezinde ünlü oturan tanrıça figürü, iki pişmiş toprak kap ve keramik kase ayaklarının kopyaları, Çatalhöyük'teki evlerin odalarındaki nişlerden esinlenilerek nişler içinde sergilenmektedir.

1994 yılından beri ören yerini gezen gruplar üzerinde yapılan araştırmaya göre ziyaretçiler en büyük ilgiyi Çatalhöyük'teki duvar resimlerine göstermiştir. Birçok ziyaretçi ören yerine duvar resimlerini görmek için gelmiş ve bunları göremeyince büyük bir hayal kırıklığına uğramıştır. Bu hayal kırıklığını önlemek için ziyaretçi merkezine duvar resimlerinden örnekler konulmasına karar verilmiş; duvar resmi olarak James Mellaart tarafından kazılmış FV1 numaralı tapınağın kuzey ve doğu duvarlarındaki bir av sahnesi seçilmiş; doğal büyüklüğünde yapılmış bu duvar resmi ile iki boğa başı ve bir çift boyalı leopar da kopya edilerek ziyaretçi merkezine yerleştirilmiştir (<http://www.arch.cam.ac.uk/catal/archive%5Frep98/shane98.html>).

Türkçe ve İngilizce olmak üzere iki ayrı dilde hazırlanmış bilgi panolarında ziyaretçilere Çatalhöyük'ün tarihçesi, Çatalhöyük'te günlük yaşam, önceki dönemlerde yapılmış kazılarla günümüzde yapılmakta olan kazı çalışmaları, modern arkeoloji yöntemleri ve teknikleri, jeofizik araştırmaları, yüzey araştırmaları, konservasyon çalışmaları, kazı döneminde araştırma ekibi ile beraber çalışan bayanların düşünceleri ile ilgili bilgi verilmektedir.

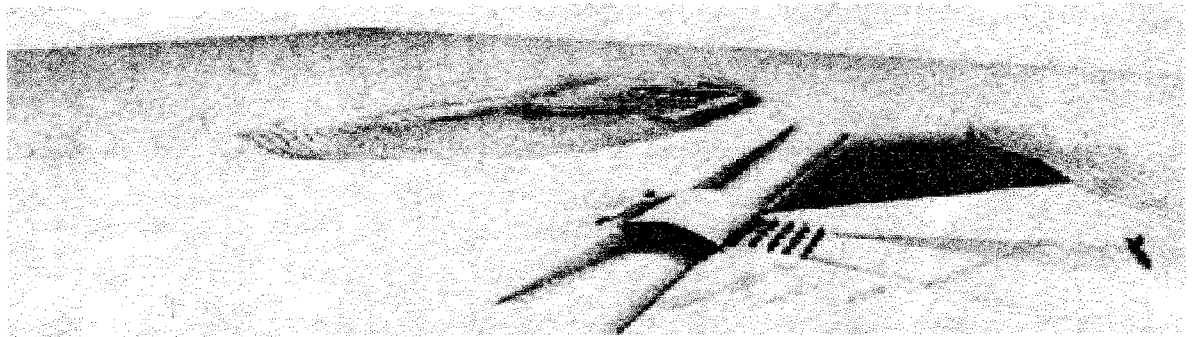
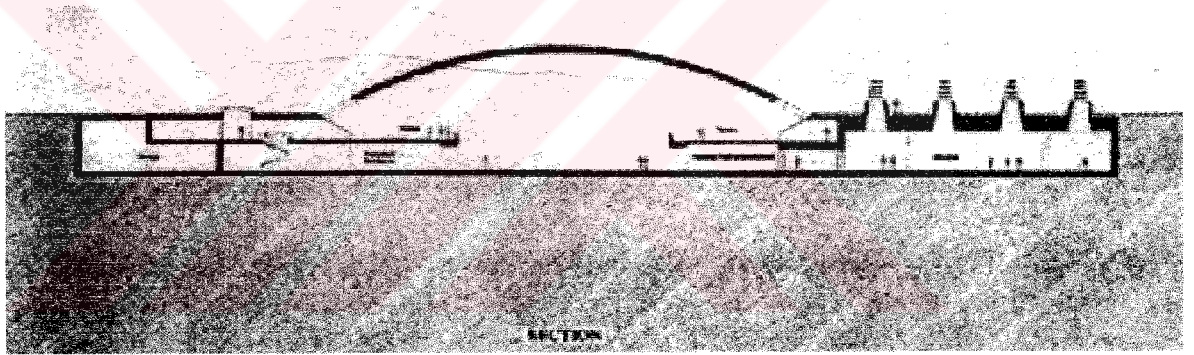
Ziyaretçi merkezini gezen ziyaretçilere ören yeri ve ziyaretçi merkezi ile ilgili sorulardan oluşan anket uygulanmakta; ören yeri hakkında hazırlanmış bir de video film sunulmaktadır.

Bir tarihöncesi yerleşimi olan Çatalhöyük'te Klasik Dönem yerleşimlerinden olan Aphrodisias, Ephesos, Perge, Hierapolis, Side gibi topraküstünde görsel çekiciliğe sahip herhangi bir anıtsal yapı veya yapı kalıntısı yoktur. Ören yerinde kazı çalışmalarının devam ettiği çadır içindeki açmalar dışında, Çatalhöyük kültürü ile ilgili görerek algılanabilecek herhangi bir veri yoktur; bu nedenle konunun uzmanı olmayan ziyaretçilerin Çatalhöyük'ün kültürel dokusunu ve buradaki tarihi bilgileri algılayabilmeleri veya anlayabilmeleri oldukça güçtür. Ziyaretçiler ancak ziyaretçi merkezini gezerek veya açmaların yanındaki bilgileri okuyarak birşeyler hayal etmeye çalışmaktadırlar.

Mimarisi, kültürel hayatı, sanatsal ve dinsel özellikleri ile oldukça önemli ve ilginç olan Çatalhöyük'ün hikayesini ziyaretçilere anlatmak, buradan çıkarılan buluntuları kendi ortamında korumak ve sergilemek için bir **müze** binasının inşa edilmesi planlanmıştır.

Dünya Bankası'nın Kültürel Miras alanında çalışmaya başlaması ile ören yerinde kurulması planlanan bu müzenin projelendirilmesi gündeme gelmiş; Dünya Bankası Çatalhöyük Müze Projesi için beş milyon dolarlık bir bütçe ayırmış; bunun üzerine üç adet mimarlık bürosu harekete geçirilmiş, projelerden mimar Han Tümertekin'in projesi seçilmiş; fakat Dünya Bankası'nın desteğini çekmesi üzerine proje gerçekleştirilememiştir (Ayfer Bratu'dan alınan sözlü açıklama, 6 Nisan 2001).

Han Tümertekin'in Dünya Bankası için hazırlamış olduğu projede günümüzle geçmiş arasındaki geçişi aktarmak için yerin altına inme ve çıkma fikri uygulanmıştır.

Çizim 4.4.1.1 Mimar Han Tümertekin tarafından Dünya Bankası'na sunulan Çatalhöyük Ören Yeri Müze Projesi (Çumra, Konya)nin planı (Çiz. Han Tümertekin, Arredamento Mimarlık, 1999/12, s.39-43)

Projede ziyaretçinin ova kodundaki düzlüğün üzerinde saatlerce hareket edip, söz konusu ufuk çizgisinin altına indiği andan itibaren ruhen bir şeylerin değişmeye başladığını

hissetmesi; böylece ziyaretçiyi yeraltında tamamen denetim altında olan bir alana alıp, sonra tekrar ovanın üstüne çıkartmak, bir anlamda bir zaman tüneline geçirmek hedeflenmiştir. Projede ziyaretçinin yerin altına doğru dik ve eğimli, yaklaşık olarak ikiyüzlü metrelilik bir rampadan kısa sürede inmesi, o noktada bir süre durması, isterse kanatlarda yer alan sergi salonlarına ve satış reyonlarına yönelmesi veya yoluna devam edip, daha düşük eğimli, daha yavaş yükselen bir rampayla tekrar ovanın üzerine çıkması, çıkılan noktada da doğu ve batı höyüklerine doğru hareket etmesi tasarlanmıştır; iniş ve çıkış rampalarının kesiştiği noktanın üzerindeki geniş ama düz bir zemin olan duraklama noktasını fiziksel olarak korumak ve o noktada ışık değişikliğini olabildiğince kontrol altına almak için de bir kabuk tasarlanmıştır. Tasarlanan kabuk bir bina değildir, ovadan bakıldığında sadece bir tonoz görünecek ve tonozun altında merak uyandıracak birşeylerin olduğu düşünülecektir.

Projede hiçbir zaman ilk önce müzeyi gezmek veya sonra müzeye gitmek gibi bir koşul yoktur. Tümüyle yerin altında tasarlanan müzede ziyaretçi isterse bir rampadan inip, öbür rampadan çıkabilir ve doğru höyüklere varabilir; ziyaretçi önce höyüğü görüp, ardında neler var diye merak ediyorsa, dönüp müzeyi gezebilir veya isterse duraksama noktasında müzeye gidip, önce müzeyi gezip, sonra höyüklere yönelebilir.

Müze projesi kapsamında höyüklerin çevresindeki alanlar da tasarlanmış, zeminin otuz cm. kadar üstünde, höyüklere çıkan ahşap yolların yapılması; böylece açmada çalışan kazı ekibinin yukarıdan izlenebilmesi planlanmıştır (Bilgin, 1999, s.41-43).

Çatalhöyük müze projesi gerçekleşirse, Çatalhöyük'teki kazı çalışmaları sonucunda bulunan ve Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi ile Konya Arkeoloji Müzesi'ne nakledilen eserlerin bu müzelerden alınıp, kurulması planlanan müzede korunması ve sergilenmesi planlanmaktadır (Ayfer Bartu'dan alınan sözlü açıklama, 6 Nisan 2001).

Çatalhöyük Müze Projesi ile bağlantılı olarak ABD'nin Minneapolis Eyaleti'ndeki Minnesota Bilim Müzesi (Minnesota Science Museum)ndeki bir grup müze uzmanı tarafından **Çatalhöyük'ün Sırları** adında bir sergi hazırlanmıştır. 29 Eylül 2001-14 Nisan 2002 tarihleri arasında açık kalacak olan sergide ziyaretçilere Çatalhöyük'deki kazı

alanları, bir Neolitik Dönem mutfağı, laboratuvar analizlerin yapıldığı yerler canlandırılarak gösterilmekte; Çatalhöyük'ün tarihçesi, höyüklerin nasıl oluştuğu ve duvar resimleri ile ilgili bilgi verilmektedir. Sergide resimli bilgi panosu, konu mankeni, maket, interaktif (etkileşimli, katılımcı) sergileme yöntemleri, video kullanılmakta; hands-on etkinlikler düzenlenmektedir.

Çatalhöyük'ün Sırları adlı geçici sergi kapandıktan sonra, gezici bir sergi olarak ABD'deki eyaletleri ve Avrupa'yı dolaşacak, Çatalhöyük'ü ziyaretçilerle buluşturacak ve daha sonra da kurulması planlanan müzeye yerleştirilecektir (Don Pohlman'dan alınan yazılı açıklama, 6 Kasım 2000; <http://catal.arch.cam.ac.uk/catal/smm2001/index.html>).

4.4.2. Aphrodisias Müzesi Projesi, Karacasu, Aydın:

Antik dönemde Karia Bölgesi'nde yer alan Aphrodisias şehri, doğa, aşk ve verimlilik tanrıçası olan Aphrodit'in şehridir. İlk kez burada günümüzden yaklaşık 8000 yıl önce Neolitik Dönem'de yerleşim olmuştur. Deniz seviyesinden 600 metre yükseklikteki bir yayla olan Geyre Platosu'nda kurulmuş olan Aphrodisias ilk kuruluşunda salt tapınak ve etrafındaki küçük evlerden oluşan ufak bir köydü. Roma İmparatorluk Dönemi'nde Aphrodisias, zengin ve ünlü bir şehre dönüşmüştür. M.S. 1. yy.'da Aphrodisias'da şehirleşme başlamıştır (Ayabakan, s.6, 13).

Klasik Dönem yerleşimlerinden biri olan Aphrodisias'da yapıların çoğu günümüze kadar iyi korunmuş gelmiştir. Surlar, ana cadde, Sebasteion, Agora, Agora Kapısı, Hadrian Hamamları, Felsefe Okulu, Bizans Evi, Küçük Bazilika, Martyrion, Piskoposluk Sarayı, Stadyum, Tiyatro, Tiyatro Hamamları, Tetrastoon, Aphrodite Tapınağı ve Temenosu, Tetrasyon, Odeon ve Tiberus Portikosu gibi kısmen de olsa ayakta duran, görsel çekiciliği olan tarihi yapılar ve bunların yanında da bilgi panoları vardır (Ek 30).

Aphrodisias ören yerindeki kazı çalışmaları sonucunda bulunan eserler, mevcut müze binası mekan açısından yetersiz kaldığından bir depoda korunmakta, müzenin sergi

salonlarında sergilenememektedir; bu nedenle Aphrodisias'da yeni bir müze binasına ihtiyaç duyulmaktadır.

1987 yılında kurulan Geyre Vakfı'nın amacı, Aphrodisias'a ait eserlerin ortaya çıkarılması, onarılması, saklanması, korunması ve incelenmesidir. Geyre Vakfı'nın bugünkü öncelikli hedefi ise Aphrodisias ören yerinden çıkan buluntuların korunacağı ve sergileneceği yeni bir müze binasını inşa etmektir.

Cesar Pelli ve ortakları, Yapı Merkezi Grubu'nun da teknik desteği ve profesyonel rehberliği sayesinde yeni müze binasının tasarımını gerçekleştirmiş; Aphrodisias'da kurulması planlanan müze binası için T.C. Kültür Bakanlığı tarafından 180.000 m²lik arazi istimlak edilmiştir.

Yeni Aphrodisias ören yeri müzesinin kapalı mekanları 4575 m², dış mekanları 3160 m², ana avlu 1450 m², kafeterya avlusu 900 m², I. bahçe avlusu 310 m², II. bahçe avlusu 500 m² olarak planlanmıştır.

Yeni müze binasının dikdörtgen formda bir merkez avlu etrafında yapılması planlanmıştır. Müze projesinde altı sergi salonu ve Sebasteion kabartmalarının aslına uygun biçimde sergilenebileceği uzun bir galeri vardır. Tapınağı süsleyen mermer kabartmaların yetmişten fazlası kazılarla ortaya çıkarılmıştır. Mevcut müzedeki sergi salonlarında eldeki heykel potansiyelini sergileyecek alan yoktur. Açık bir ortamda kalması sakıncalı olan kabartmaların özgün sıralamalarıyla sergilenecek koruma altına alınmaları gerekmektedir; bu nedenle yeni müze binasında doksan metre uzunluğunda bir cephe oluşturularak, söz konusu mermer kabartmaların antik dönemdeki sırasına göre tekrar düzenlenmesi hedeflenmektedir.

Sebasteion kabartmalarının sergileneceği salonun orta bölümünde adak yazıtlarının, mimari parçaların, büstlerin, kabartma parçalarının, küçük buluntuların, sikkelerin, kandillerin ve bronz eserlerin bilgi panoları ile desteklenerek sergilenmesi planlanmaktadır. Ziyaretçiler yapılması planlanan sergi düzenlemesi ile oniki metre yüksekliğindeki Sebasteion Holü'nün tam cephesini birebir ölçülerde görme imkanına kavuşacak; antik dönemdeki mimari ortam yeniden yaratılacak; Sebasteion Holü'nün orta aksına yapılan kademe ve inceleme platformu ile üst iki kademeki kabartmaları daha yakından inceleme imkanına sahip olacaklardır. Sebasteion Holü'ne orijinalinde olduğu gibi alt kapı yönünden girilecek, üç kat yüksekliğinde tasarlanan mekan gezildikten ve bilgi panoları incelendikten sonra, ikinci seviyeye çıkılabilecek ve ilerlemeye devam

edildiği takdirde, girişe varılacak; böylece Sebasteion Holü'ndeki tur tamamlanacaktır.

Yeni bir müzenin inşa edilmesiyle ören yerinden çıkan buluntular daha iyi ortamda bakım görüp, korunabilecek; mevcut müzenin deposunda ve kazı alanında bekleyen eserler sergilenebilecek; Sebasteion dünya kamuoyu ve bilim çevrelerine tanıtılabilecek; ziyaretçiler Aphrodisias'ın önemi ve zenginliği hakkında bir fikre sahip olabileceklerdir.

Müze binasının inşa edilmesi için katkıda bulunan hayırseverlerin isimleri müzenin ana salonuna asılacak plaketlerde yer alacak; müze dahilindeki banklara isme özel teşekkür plaketleri yerleştirilecek; bağışın arzu edilen bölüme veya etkinliğe yönlendirilebileceği özel fon sağlanacaktır. Yeni Aphrodisias Müzesi kampanyasına bağış yapan tüm hayırseverler, özel kampanya etkinliklerine davet edilecekler ve isimleri Geyre Vakfı'nın yıllık raporunda yayınlanacaktır (Yeni Aphrodisias Müzesi Kampanyası, 2000, s.6, 8-9, 13,16, 21, 25) (Bkz. Ek 31).

5. ARKEOLOJİK MİRASIN KORUNMASINDA ÖREN YERİ MÜZELERİNİN ROLÜ

Ören yerleri, estetik / sanatsal, çağrışım yapan / simgesel, tarihi / bilgi veren, ekonomik / yarar sağlayan gibi kavramsal değerlere sahip olan yerlerdir (Lipe, 1994, s.9). Ören yerlerinden bilimsel arkeolojik kazılar yapılarak çıkarılan taşınır eserleri toplayan, koruyan, belgeleyen, sergileyen ören yeri müzeleri söz konusu işlevleri ile **arkeolojik mirası** korumaktadır.

Bu bölümde arkeolojik mirasın korunmasında ören yeri müzelerinin gerekliliği maddeler halinde açıklanacaktır.

5.1. Arkeolojik Eserlerin Kendi Ortamında Korunmasına ve Araştırılmasına İmkan Verilmesi

16 Ocak 1992 tarihli **Arkeolojik Mirasın Korunmasına İlişkin Gözden Geçirilmiş Avrupa Sözleşmesi'nin** da arkeolojik mirasın kendi ortamında korunması ile ilgili şu kararlar alınmıştır:

Sözleşme'nin 4. maddesine göre, taraflardan herbiri, arkeolojik rezerv bölgeleri olarak ayrılmış alanların kamu makamlarınca iktisabı veya diğer uygun yollarla korunmasını; arkeolojik mirasın tercihen bulunduğu yerde korunması ve bakımını; bulunduğu yerden kaldırılmış arkeolojik buluntular için uygun depolar yapılmasını; 5. maddesinin 5 numaralı bendine göre, yapılanma çalışmaları vesilesiyle bulunan arkeolojik miras öğelerinin, mümkün olan hallerde, yerinde korunması için önlem almayı taahhüt eder (Özden, 2000, s.187-188) (Bkz. Ek 4).

Toprakaltında uzun yıllar kalan her eser bulunduğu çevreye uyum sağlamakta; ancak çevrenin değişmesiyle birlikte eser üzerinde gözle görülür nitelikte değişiklikler, bozulmalar başlamaktadır. Koruyucu birtakım tedbirler alınmadığı takdirde toprakaltından çıkarılan eserler, nem, ısı, ışık ve farklı basınç hareketleri sonucunda parçalanmaktadır; bu nedenle kazı ekibi öncelikle onarım ve koruma işlemlerinin sağlıklı bir biçimde yürütülebilmesi için eserin çizimini yapar ve fotoğrafını çeker. Üzerinde ve çevresindeki toprak iyice temizlenen ve tümüyle açığa çıkarılan eserler, dikkatli bir biçimde kaldırılıp, alındıktan sonra, eğer nemli olarak bulunduyorsa, ıslak bez veya ıslatılmış kağıtla sarılıp, laboratuvara gönderilmek üzere ahşap kasalara veya plastik kutulara yerleştirilir.

Örneğin, çanak-çömleklerin iç kısımlarında yer alan toprak ve diğer kalıntıların temizliği laboratuvarlarda yapılmalıdır. Çünkü çanak-çömleklerin içinde çoğu kez, o döneme ait yiyecek-içecek, yağ vb. nitelikte kalıntılar veya izler bulunmaktadır. Ayrıca çanak-çömleklerin içinden boşaltılan topraktan mutlaka örnek alınmalı ve örnekler laboratuvarlarda mikroskop altında incelenmelidir (Başaran, 2000, s.19-20).

Müze olmayan ören yerlerinde eserler kazı evine veya en yakın müzeye nakledilmektedir; ancak taşımanın yapılacağı mesafenin uzun ve yolun bozuk olması veya doğru bir biçimde paketlenmediği için eserler tahrip olmaktadır. Ören yeri müzesinde, uzmanların ve kazı ekibi elemanlarının çalışmasına uygun konservasyon-restorasyon laboratuvarları ile fotoğraf atölyesi gibi birimlerin bulunması, eserlerin tahrip sorununu en aza indirmekte ve eserin kendi ortamında korunmasını sağlamaktadır.

5.1.1. Konservasyon-Restorasyon Laboratuvarları: Bu laboratuvarlarda bilimsel ve deneysel çalışmaların yapılabileceği imkanlar vardır.

Ören yerinde veya ören yerinin hemen yakınında bulunan ören yeri müzesinin laboratuvarlarında konunun uzmanları olan konservatörler ve restoratörler, müze müdürlüğünden izin alan kazı ekibi elemanları eserlerin toprakaltından çıkarılmasından kısa bir süre sonra, eğer gerekliyse eserlere rahatça müdahale edebilmekte; daha sonraki aşamalarda da deneysel arkeoloji yöntemlerini kullanarak, eser üzerinde araştırma yapabilmektedirler (Bkz. Bölüm 6.3.).

5.1.2. Fotoğraf Atölyesi: Fotoğraf atölyesinde eserlerin fotoğrafını çekme, banyo ve tab imkanları ile müzenin slayt ve fotoğraf arşivi vardır. Müze personeli olan fotoğrafçının dışında müze müdürlüğünün iznine bağlı olarak kazı ekibi elemanları ve ziyaretçiler fotoğraf atölyesinden yararlanabilmektedir.

5.1.3. Depo: Depolar, müze personeli dışında müze müdürlüğünün iznine bağlı olarak kazı ekibi elemanlarına ve araştırmacılara açıktır. Depoya giren kişilere buralarda korunan

eserleri birebir yakından görme, dokunma, inceleme ve değerlendirme imkanı sunulmaktadır (Bkz. Bölüm 6.3. ve Bölüm 6.7.)

Tezin 4. bölümünde verilen örnekler arasından, ABD'deki Blackwater Draw, İspanya'daki Viladonga Hillfort ve Yunanistan'daki Akropolis Müzesi'nde **konservasyon-restorasyon laboratuvarları**; Fransa'daki Gallo-Roma Medeniyetleri Müzesi'nde ve İngiltere'deki Corbridge Antik Roma Dönemi Ören Yeri Müzesi'nde ise **fotoğraf atölyesi** ve tüm ören yeri müzelerinde **depo** vardır (Bkz. Bölüm 4).

Bilimsel kazılarla ortaya çıkarılan eserler ve bunlara ait bilgilerden yalnızca konunun uzmanları, bilim adamları veya kazı ekibi değil, konuya ilgi duyan herkes yararlanmalıdır.

Ören yerlerindeki kalıntılar ve müze koleksiyonundaki eserler, ören yeri müzelerindeki kütüphanenin yanı sıra, konservasyon-restorasyon laboratuvarları, fotoğraf atölyesi, depo gibi birimlerle de kendi ortamında araştırılmaktadır.

5.1.4. Kütüphane: Ören yeri müzesinin kütüphanesinde müzenin koleksiyonu ve sergilenen eserlerle ilgili kaynaklar vardır. Ören yeri müzesi kütüphanesi hem bir araştırma merkezi, hem de ören yeri müzesinin bulunduğu ören yerine ait özel kaynakların sadece bulunduğu ihtisas kütüphaneleri olarak da hizmet vermektedir.

Ören yeri müzesi kütüphanesinde koleksiyonlardaki ve sergi salonlarındaki eserlerle ilgili kataloglar, kazı raporları, müze yıllıkları, tanıtım kitapları, süreli yayınlar, müzecilik ve arkeoloji ile ilgili yayınlar, CD, ören yeri ile ilgili gravür, resim, fotoğraf, plan, pafta, harita gibi kaynaklar bulunmaktadır.

Müze uzmanları, kazı ekibi elemanları, bilim adamları, araştırmacılar, ziyaretçiler bu kaynakları okuyarak, araştırarak ören yeri hakkında daha fazla bilgi sahibi olmaktadır.

Ören yeri müzesi kütüphanesinde ziyaretçilere yayın tarama, fotokopi, müze personeline ödünç verme gibi hizmetler sunulmaktadır (Bkz. Bölüm 6.3.).

Tezin 4. bölümünde verilen örnekler arasından, İngiltere'deki Verulamium Müzesi'nin kütüphanesinde ören yeri hakkında kaynaklar, kazı raporları, müze katalogları, seyahatnameler, arkeoloji, tarih ve müzecilik ile ilgili yayınlar; ABD'deki Dickson Höyükleri Müzesi'nin kütüphanesinde ise Kızılderili kültürleri ve Illinois arkeoloji hakkında kitaplar ve dergiler vardır (Bkz. Bölüm 4).

5.2. Ören Yerinin Güvenliğinin Sağlanması

Yıl içinde sadece yaz döneminde arkeolojik çalışmaların yapıldığı, geri kalan dokuz ay boyunca herhangi bir bilimsel faaliyetin gerçekleştirilmediği ören yerleri genellikle şehir dışında, şehir merkezine uzak olan kırsal bölgelerde bulunmaktadır. Örneğin, Çatalhöyük ören yeri Konya şehir merkezine bir saat uzakta, düz bir ovanın ortasında (Bkz. Bölüm 4.4.1.), Aphrodisias ören yeri de Aydın şehir merkezine yaklaşık olarak iki saat uzaklıktadır (Bkz. Bölüm 4.3.4. ve Bölüm 4.4.2.).

Bilimsel çalışmalar tamamlandıktan sonra, bir sonraki kazı veya araştırma dönemine kadar terk edilen, zamanın ve doğanın tahribine açık bırakılan ören yerlerinin güvenliği, tezin 4. bölümündeki örneklerde de görüldüğü gibi ören yerlerini çeviren duvar, tel örgü vb. engeller ile ören yeri bekçileri tarafından sağlanmaktadır (Bkz. Bölüm 4).

Tüm bu engellere karşı ören yerlerinin güvenliğini tehdit eden kaçakçılık, kaçak kazılar, defincilik gibi insan kaynaklı tahrip nedenleri, uluslararası alanda ve ülkemizde uygulanan kanunlarla da önlenmeye çalışılmakta; ancak adı geçen önlemlerin de yetersiz kaldığı görülmektedir (Bkz. Bölüm 3.2.).

Ören yeri müzesinin bekçi kadrosu, koruma ve güvenlik önlemleri ile ören yerindeki mevcut güvenlik personeli, bekçi, koruma ve güvenlik önlemlerinin niteliği ve sayısı artmakta; böylece ören yerlerinin güvenliği daha iyi sağlanmaktadır (Bkz. Bölüm 6.6.).

Tez kapsamında yapılan araştırmalar da şunu göstermektedir ki yurt dışında, gerek ABD, gerekse Avrupa'da ören yeri müzelerinin ören yerlerinde kurulmasından itibaren, ören yerlerinin güvenliğini tehdit edecek, insan kaynaklı herhangi bir tahrip olmamıştır.

5.3. Ören Yerinin ve Ören Yeri Müzesinin Bulunduğu Bölgenin Tanıtımının Sağlanması

Ören yeri müzesi, ören yerini ve müzeyi bir defa ziyaret eden ziyaretçiyi bir daha buraya çekmeyi; ziyaretçinin tüm gününü burada geçirmesini sağlamayı hedeflemektedir; böylece müze ören yerinin olduğu kadar, bağlı bulunduğu bölgenin de tanıtımına katkıda bulunmaktadır.

Ören yeri müzesi geçici ve gezici sergiler, ulusal ve uluslararası alanda eğitim kursları, ABD'deki Dickson Höyükleri Müzesi'ndeki gibi festivaller, konferanslar, atölye çalışmaları, konuşmalar, seminerler, dia gösterileri; İngiltere'deki Verulamium Müzesi'ndeki gibi rehberli turlar düzenleyerek; müze bünyesindeki satış reyonlarında ören yeri, müze ve bölgeyi tanıtıcı kitaplar, broşürler, kataloglar, afiş, kartpostal, kalem, bardak, replika vb. hediyelik eşyalar satarak; ören yerinin ve ören yeri müzesinin bağlı bulunduğu bölgenin tanıtımına katkıda bulunmakta; sunmuş olduğu hizmetlerle ziyaretçi çekmekte veya var olan ziyaretçi sayısını arttırmaktadır (Bkz. Bölüm 4).

Genellikle şehir merkezlerinin dışındaki kırsal alanlarda bulunan ören yerleri ve ören yeri müzeleri, yerli ve yabancı turistin ilgisini çekecek turistik merkezler haline dönüştürülerek, bağlı bulunduğu bölgenin veya yörenin ekonomisine katkıda bulunacak; ören yeri müzeleri ile bölgenin, yörenin tanıtımı yapılacak ve istihdam olanakları sağlanacaktır.

6. ÜLKEMİZDE MEVCUT VE KURULMAKTA OLAN ÖREN YERİ MÜZELERİ İÇİN ÖNERİLER

Bu bölümde ülkemizde Side, Milet, Gordion, Aphrodisias ve Pamukkale (Hierapolis) Arkeoloji Müzesi gibi **ören yeri müzesi niteliğindeki** müzeler; Çatalhöyük, Troia, Aphrodisias ve Zeugma'da kurulması planlanan ve ileride kurulacak **ören yeri müzeleri** için öneriler sunulacaktır.

6.1. Tanım

Tezin 2.7. bölümünde ICOM ve ICMAH'ın yapmış oldukları ortak çalışmalarına, AAM'e, yabancı araştırmacı ve arkeologlara göre açıklanan **ören yeri müzesi** kavramı şu şekilde tanımlanabilir:

Ören yeri müzesi, ören yerinde yapılan bilimsel arkeolojik çalışmalar sonunda bulunan arkeolojik mirası kendi ortamında koruyan, belgeleyen; laboratuvarları ve atölyeleri ile eserlerin onarımını, bakımını yapan; eserleri inceleyen, değerlendiren; müze kütüphanesi ile müze uzmanları, kazı ekibi, araştırmacılar, öğrenciler ve konuya ilgili duyan herkes için kendi ortamında araştırma imkanı veren; arkeolojik mirası kendi ortamında sergileyerek eğiten-öğreten, iletişim sağlayan, bilgi aktarımı ve yayılımı yapan; güvenlik önlemleri ve personeli ören yerinin ve müzenin güvenliğini sağlayan; müzenin faaliyetleri, eğitim çalışmaları, tanıtım etkinlikleri ve malzemeleri ile ören yerinin, müzeninin ve müzenin bulunduğu bölgenin tanıtımını yapan; dışa dönük, toplum yararına sürekli yönetilen, kar amacı gütmeyen bir kurumdur (Bkz. Bölüm 2.7.).

6.2. Yer, Konum ve Bina

Ören yeri müzesi Blackwater Draw Müzesi, Akropolis Müzesi, Side Müzesi gibi **ören yerlerinde / arkeolojik sit alanlarında**; Petrified Forest Milli Parkı'ndaki Rainbow Forest Müzesi, Dartmoor Milli Parkı'ndaki müzeler veya Troia'da kurulması planlanan müze gibi **milli parklarda veya milli park sınırları içindeki ören yerlerinde**; Gallo-Roma

Medeniyetleri Müzesi, Turritano Ören Yeri Müzesi, Aquincum Müzesi gibi **arkeoloji parklarında** kurulmalıdır.

Ören yeri müzesi **konum** olarak da söz konusu yerlerin Corbridge Roma Dönemi Ören Yeri Müzesi, Aphrodisias Müzesi gibi içinde veya Blackwater Draw Müzesi, Eveche Müzesi, Gordion Müzesi gibi hemen yakınında bulunmalıdır.

Ören yeri **müze binası** olarak ya rahibe manastırının Palatino Müzesi, bir barbarın sarayının Turritano Ören Yeri Müzesi, antik hamamların Side ve Pamukkale (Hierapolis) Arkeoloji Müzeleri olarak işlevlendirilmelerinde olduğu gibi **mevcut yapılar** kullanılabilir, ya da Blackwater Draw Müzesi, Viladonga Hillfort Müzesi, Aphrodisias Müzesi'nde olduğu gibi **yeni bir müze binası** inşa edilebilir (Bkz. Bölüm 2.2. ve Bölüm 4).

Ören yeri müzesi olarak **mevcut bir yapı** işlevlendiriliyorsa,

- Müzenin niteliğine ve gereksinimlerine uygun, yukarıda bahsedilen, ören yeri müzesi kurulabilecek söz konusu yerlerin içinde veya hemen yakınında bir yapı seçilmeli,
- Yapıdaki kullanım alanları; açık ve kapalı alanlar; dolaşım alanları, mekanların boyutları, doğal ışık olanakları, kullanılma kapasiteleri; mikro-klima koşulları; yapının çevresindeki kullanılabilir alanların yapının müze olarak kullanılmasında ne derece yeterli olduğu ve yapılacak müdahaleleri yapının ne derece karşılayabileceği tespit edilmelidir.

Ören yeri müzesi olarak işlevlendirilecek mevcut yapı **tarihi bir yapıysa**,

- Tarihi yapının kendisi de sergilenmesi gereken bir anıt, bir müze olduğu için, mekan düzenlemesi, tasarımı yapının esas kimliği ile çatışmamalı, ne müze binası ne de eserler birbirlerinin önüne geçmemeli,
- Tarihi yapı özgün konumunda, özgün malzemesi ve strüktürü ile bir bütün olarak korunmalı,

- Tarihi yapının müze işlevi kazanması için gerekecek her türlü müdahale yapının özgün kimliğine zarar vermeyecek şekilde tasarlanmalı; ancak yapıdan farklı olmasını sağlamak için çağdaş teknik ve malzeme kullanılmalı,
- Tarihi yapının müze binası olarak seçiminden itibaren, yapının müze kimliği kazanma süreci ve sonrası için ören yeri müzesinde çalışacak yönetim kadrosu ile beraber proje oluşturulmalıdır.

Ören yeri müzesi olarak **inşa edilecek binalarda,**

- 2863 sayılı KTVKK'nun 9. maddesinde 3386 sayılı Kanun ile yapılan değişikliğe göre, korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarında her türlü inşai faaliyette bulunmak yasaklanmıştır (Bkz. Bölüm 3.2.3.); söz konusu maddeye göre taşınmaz kültür ve tabiat varlığı olarak kabul edilen ören yerlerinde yeni müzesi binalarının inşa edilmesi yasaktır; bu nedenle ören yeri müzesi olarak inşa edilecek binanın yeri seçilirken öncelikle Kanun maddesi gözönünde bulundurulmalı; sonra ki aşamada da müzenin niteliğine ve gereksinimlerine uygun bir yer seçilmeli,
- Müzenin inşaat alanının tespitinden itibaren, projenin hazırlanma ve uygulanma sürecinde ören yeri müzesinde çalışacak yönetim kadrosu ile beraber çalışılmalı,
- Yeni müze binası, koleksiyon, ziyaretçi sayısı, müzenin ve müze personelinin mevcut ve gelecekteki ihtiyaçları gözönünde bulundurularak, halka açık ve kapalı alanlar, dolaşım, hizmet, dağılım ve toplanma alanları, müzenin çevresindeki doğal alanlar da değerlendirilerek, çağdaş müzecilik esaslarına uygun, rahatça gezilebilecek veya çalışılabilir şekilde tasarlanmalı; gelişmeye ve büyümeye açık, uzun vadeli müze projeleri planlanmalıdır (Bkz. Madran, 1999, s.87-97).

Mevcut yapılar ören yeri müzesi olarak değerlendirildiği takdirde boş duran, genellikle bakıma ihtiyacı olan yapılar koruma altına alınacaktır. Yapısal durumu iyi olan yapılarda koruma, uyarılma ve tasarım işlemleri inşa etmekten daha ucuz olacaktır; yapısal durumu iyi olmayan binalara uygulanacak işlemlerin ise daha pahalı olabileceği gözardı edilmemelidir.

Örneğin, Antik Roma hamamından müzeye dönüştürülmüş olan Side Müzesi ve Pamukkale (Hierapolis) Arkeoloji Müzesi'nde bazı sorunlar yaşanmıştır. Tarihi bir yapıdan müzeye dönüştürülen her iki müze de gelişmeye kapalıdır ve koleksiyondaki eser sayısının artmasına, depo alanı ihtiyacına paralel olarak ortaya çıkan mekan ihtiyacına cevap verememektedir. Bu müzelerin sergi salonları elde etmek için açık olan alanlar kapatılmış; ancak buna rağmen her yaz sezonunda yapılan kazılardan çıkarılan eserlerin müzeye gelmesiyle müzenin sergi salonları ve depo tamamen yetersiz kalmış, depolar dolmuş ve yeni mekan arayışı içine girilmiştir (Bkz. Bölüm 4.3.1. ve Bölüm 4.3.5.).

Ülkemizde yaşanan parasal ve teknik imkansızlıklar nedeniyle yeni kurulacak ören yeri müzelerinin mevcut yapılarda işlevlendirilmesi tercih edilmelidir; ancak Yeni Aphrodisias Müze Projesi'nde olduğu gibi gelişmeye açık müze binaları kurulabiliyorsa, bu tür müze projelerine öncelik verilmelidir (Bkz. Bölüm 4.4.2.).

6.3. Bölümler

Müzelerin **içe dönük işlevleri**, toplama, bakım, koruma inceleme, araştırma ve değerlendirme; **dışa dönük işlevleri** ise sergileme, eğitim ve tanıtımdır. İçe dönük işlevlerde müzelerin sorumluluğu esere, dışa dönük işlevlerde ise topluma karşıdır. Söz konusu sorumluluklara göre müzelerin iç mekanları, mekan-insan ve mekan-eser ilişkilerinin gerçekleştiği halka açık; eserin toplanıp, bakım, koruma, inceleme, araştırma, değerlendirme gibi uygulamaların ön planda olduğu halka kapalı alanlar olmak üzere ikiye ayrılır.

Bu bölümde, tezin 4. bölümünde verilen örnekler paralelinde ülkemizde mevcut ve kurumakta olan ören yeri müzelerinde giriş; yönetim; bilgi-belge ve arşiv; teknik; sergileme; kültür-eğitim ve sosyal hizmetler; depo; tesisat ve bakım bölümü olmak üzere sekiz bölüm olmalıdır. Bu bölümler şunlardır:

1. Giriş Bölümü: Ören yeri müzesinin giriş bölümünde müze ve ziyaretçi arasındaki iletişimin sağlandığı, müzenin ziyaretçilere hizmet verdiği ilk alan ve kontrollü alanlara bir geçit olması nedeniyle giriş bölümü geniş, rahat ve aydınlık bir mekan olmalıdır.

Ören yeri müzesinin giriş bölümünde müzeye ziyaretçilerin girişini ve müzeye gelir sağlayan **bilet gişesi**; ziyaretçilere bilgi veren ve yönlendiren **danışma**; müzedeki eserlerin ve ziyaretçilerin güvenliğini sağlayan **koruma-güvenlik**; ziyaretçilerin müzeyi daha rahat gezebilmesi için eşyalarını emanet ettiği **vestiyer** ve **emanet yeri**; müzeye gelir sağlayan hediyelik eşyaların satıldığı **satış reyonları**; ziyaretçi ihtiyacı için **ilk yardım**, **santral** ve **tuvalet** ile gibi birimler bulunmalıdır.

Giriş bölümünde ziyaretçilerin ve personelin giriş-çıkışı için bir kapı, müzenin başka bir bölümünde de eserlerin yüklenmesi ve boşaltılması için ayrı bir kapı; engelliler için müze girişinde **rampa**, müze içinde de yine **rampa** ve **asansör** olmalıdır.

2. Yönetim Bölümü: Ören yeri müzesinin yönetim bölümü müzenin yönetimini, müzenin bağlı bulunduğu üst kuruma karşı sorumluluklarını gerçekleştirdiği; topluma yönelik programlarının planlandığı ve uygulamaya koyulması için görevlendirilmelerin yapıldığı bir bölümdür.

Ören yeri müzesinin yönetim bölümünde **müdür**, **müdür yardımcısı**, **sekreter**, **müze araştırmacıları** ve **müze uzmanlarının odaları**; müze personelin gerekli hallerde toplanabileceği bir **toplantı salonu**; müze personeli için ayrı bir **tuvalet** ve **çay ocağı** olmalıdır.

Müzenin yönetim bölümlerindeki çalışma odaları, personelin birbirleriyle olan ilişkileri gözönüne alınarak planlanmalı; halka açık alanlardan uzak ve daha sakin bölümlerde olmalıdır.

3. Bilgi-Belge ve Arşiv Bölümü: Ören yeri müzesinin bilgi-belge ve arşiv bölümünde eserlerin kayıt ve kabul işlemlerinin yapıldığı **kayıt bürosu**; eserlerle ilgili arşivin bulunduğu **bilgi-belge arşivi**; araştırmacılara ve uzmanlara açık olduğu kadar konuyla ilgilenen herkesin yararlanabileceği **kütüphane** (Bkz. Bölüm 5.1.4.) gibi birimler bulunmalıdır.

Söz konusu birimlerden kayıt bürosu ve bilgi-belge arşivi, halka açık alanlardan uzak, depolanan eserlerle bağlantılı olması açısından depoya ve eserlerin yükleme ve boşaltmasının yapıldığı kapıya yakın; kütüphane ise ziyaretçilerin müze içinde rahatlıkla ulaşabilecekleri açık alanlarda bulunmalıdır.

4. Teknik Bölüm: Ören yeri müzesinin teknik bölümünde farklı malzemelerden olan eserlerin bakımının ve onarımının yapılabileceği **konservasyon ve restorasyon laboratuvarları; fotoğraf atölyesi** bulunmalıdır. Söz konusu birimler deponun, kayıt bürosunun, bilgi-belge arşivinin yakınında olmalı ve tüm birimler birbirleriyle bağlantılı bir şekilde tasarlanmalıdır (Bkz. Bölüm 5.1.1. ve Bölüm 5.1.2.).

5. Sergileme Alanları: Ören yeri müzesindeki sergileme alanları sürekli ve geçici sergi salonları olarak ayrılmalıdır. Geçici sergi salonları depolara, kayıt bürosuna ve eserlerin yüklenmesi ve boşaltılması için olan kapıya yakın olmalıdır (Bkz. Bölüm 6.5.).

5. Kültür, Eğitim ve Sosyal Hizmetler Bölümü: Ören yeri müzesinin kültür, eğitim ve sosyal hizmetler bölümü ziyaretçilerin müze içi ve müze dışı sosyal ve kültürel hizmetlerden yararlanabileceği, dinlenip, yiyecek-icecek ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri bir bölümdür.

Ören yeri müzesinin kültür, eğitim ve sosyal hizmetler bölümünde çeşitli sosyal etkinliklerin gerçekleştirildiği **çok amaçlı salon**; eğitim konulu etkinliklerin gerçekleştirildiği **eğitim atölyesi**; ziyaretçilere rehberler önderliğinde müze ve ören yeri ile ilgili bilginin aktarıldığı turların idare merkezi olan **rehberlik merkezi**; ziyaretçilerin yiyecek-icecek ihtiyaçlarını karşıladıkları **kafeterya** gibi birimler bulunmalıdır.

7. Depo: Ören yeri müzesinin deposu kayıt bürosuna, bilgi-belge arşivine, yükleme ve boşaltma kapısına, konservasyon ve restorasyon laboratuvarlarına, envanter çalışmalarında kullanılacak fotoğraf atölyesine yakın bir yerde veya müze bahçesi sınırları içindeki başka bir mekanda bulunmalıdır. Depoda müze araştırmacıları için ayrılmış **etüd odaları** olmalıdır (Bkz. Bölüm 5.1.3. ve Bölüm 6.7.).

8. Tesisat ve Bakım Bölümü: Makine ve kalorifer dairesi, akar yakıt deposu, trafo, ısıtma / havalandırma sistemleri gibi birimlerin bulunduğu tesisat ve bakım bölümü, ören yeri müzesinin halka kapalı olan alanlarında; güvenlik açısından eserlerin muhafaza edildiği depolardan, eserlerin bakımının ve korumasının yapıldığı laboratuvarlardan uzakta; çıkış kapılarına yakın bir yerde veya müze binasının dışında olmalıdır.

Söz konusu sekiz bölüm dışında ören yeri müzesinde bulunması gereken bölümler arasında, imkanlar dahilinde bahçe ve otopark da olmalıdır (Bkz. Atagök, 1999, s.71-86).

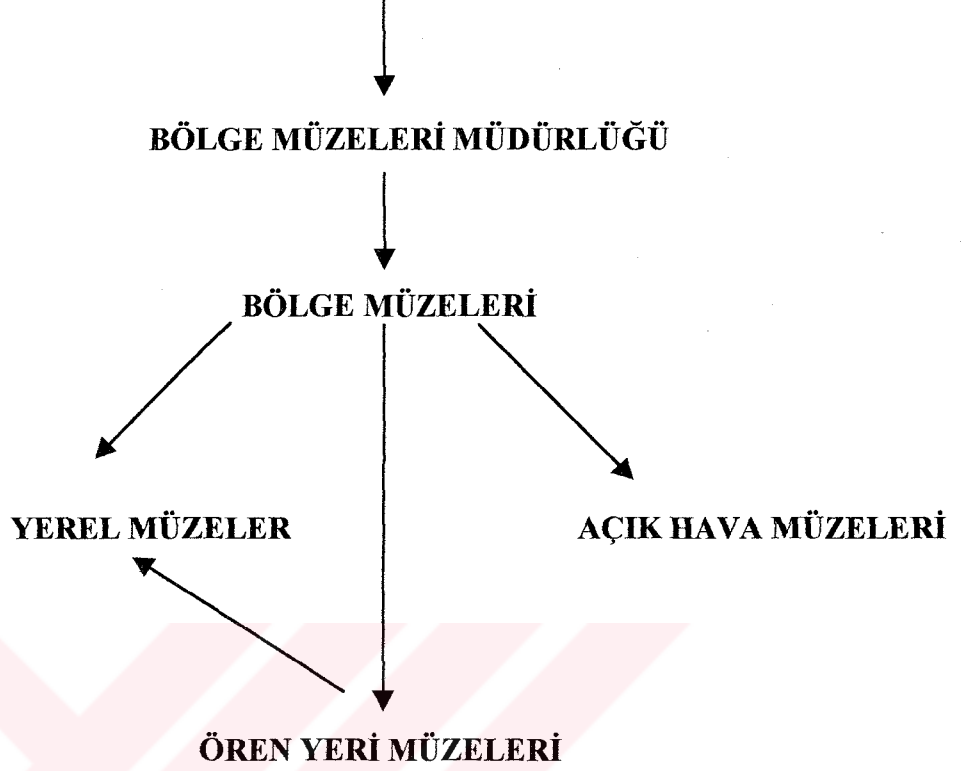
6.4. Yönetim ve Kadro

2863 sayılı KTVKK'nun 5. maddesine göre, devlete, kamu kurum ve kuruluşlarına ait taşınmazlar ile özel hukuk hükümlerine tabi gerçek ve tüzel kişilerin mülkiyetinde bulunan taşınmazlarda varlığı bilinen veya ileride meydana çıkacak olan korunması gerekli taşınır ve taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları **Devlet malı** niteliğindedir...(T.C. Kültür Bakanlığı, 1990, s.4).

2863 sayılı KTVKK'nun 24. maddesinin 17.6.1987 tarih ve 3386 sayılı Kanun ile yapılan değişikliğe göre, Devlet malı niteliği taşıyan korunması gerekli taşınır kültür ve tabiat varlıklarının Devlet elinde ve müzelerde bulundurulması ve bunların korunup değerlendirilmeleri **Devlet'e aittir**. Bu gibi varlıklardan gerçek ve tüzel kişilerin ellerinde bulunanlar, değeri ödenerek Bakanlık tarafından satın alınabilir (T.C. Kültür Bakanlığı, 1990, s.10).

2863 sayılı KTVKK'nun 5. ve 24. maddelerinde de belirtildiği gibi taşınır ve taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları **Devlet malıdır**. Söz konusu varlıklar Devlet'in bir birimi olan T.C. Kültür Bakanlığı'na bağlı müzelerde toplanır, korunur ve değerlendirilir; bu nedenle ülkemizde ören yeri müzeleri T.C. Kültür Bakanlığı Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü'ne bağlı olarak yönetilmelidir. Ancak söz konusu Kanun maddelerinin paralelinde mevcut teşkilat şemasında değişiklikler yapılarak, ören yeri müzeleri için şöyle bir **teşkilat şeması** oluşturulabilir:

T.C. KÜLTÜR BAKANLIĞI MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Şekil 6.4.1 Teşkilat Şeması Önerisi

Bu teşkilat şemasından yola çıkarak, şöyle bir örnek oluşturulabilir:

Örneğin, İzmir’de bir **bölge müzesi** kurulabilir. Bu müze için Ege Bölgesi coğrafi ve kültürel sınır olarak kabul edilebilir. İzmir’de bir bölge müzesinin kurulabilirliğinin nedeni, İzmir’in bölgedeki en kalabalık şehirlerden biri olmasıdır; böylece **İzmir Bölge Müzesi** hem faaliyetlerini daha geniş kitlelere duyurabilir, hem de daha çok gelir sağlayabilir.

Müze gelişmeye ve teşkilatlanmaya imkan veren bir yerde kurulabilir. Müze, Ege Bölgesi’nin tarihi, doğal ve coğrafi şartları, iklimi, ulaşımı, yer altı ve yerüstü zenginlikleri, gelenekleri, görenekleri, etnik özellikleri, etnografyası, el sanatları, ürünleri vb. özellikleri ziyaretçilere aktarmalı; böylece bölge tanıtımına ve bölgedeki turizm sektörünün gelişimine katkıda bulunmalıdır.

Ege Bölgesi'nde bulunan mevcut müzelerden Bergama, Efes, Tire, Ödemiş, Fethiye, Milas, Marmaris Müzeleri konumları ve koleksiyonları ile **yerel müze**; Aphrodisias Müzesi, Milet Müzesi ve Pamukkale (Hierapolis) Arkeoloji Müzesi de **ören yeri müzesi** olarak adlandırılmalıdırlar. Söz konusu **ören yeri müzeleri**, hem **İzmir Bölge Müzesi'**ne bağlı olmalı; ayrıca hem İzmir Bölge Müzesi'nin, hem de yerel müzelerin denetimi altında çalışmalıdırlar.

Devlet müzesi statüsündeki ören yeri müzelerinin **gelir kaynakları**, müze giriş ücretlerinden; müze derneği üyelerinden alınan aidatlar ve dernek faaliyetlerinden; özel bağışlardan; konunun uzmanı olan rehberler önderliğinde ören yeri ve ören yeri müzesi hakkında verilecek rehberlik hizmetlerinden; müze bahçesinde veya müzeye yakın bir yerde ziyaretçilere hizmet vermek için müzenin bir birimi olarak çalışan restaurant, kafeterya, çay bahçesi gibi yerlerdeki satışlardan; müze ve müzenin koleksiyonundaki eserlerin tanıtım kitapları, arkeoloji ve müzecilik alanındaki kitaplar, poster, afiş, broşür, çeşitli hediyelik eşyalar, kartpostallar, slaytların satıldığı satış reyonlarından sağlanmalıdır. Ören yeri müzesinin yönetim kadrosu müzenin gelir ve giderlerini tespit etmeli, kanunlar uyarınca yaptıkları masrafların ayrıntılı kayıtlarını tutmalıdır. Bütçenin düzenleme tarzı ile bütçe sorumluluğunu kimin yükleneyeceği, ören yeri müzesinin yönetmeliğine bağlanmalı; her yıl enflasyon oranı dikkate alınarak bütçe düzenlenmelidir.

Ören yeri müzesini ören yeriyle birlikte ele almak gerekir; buna göre ören yeri müzesinin **personel şeması** şöyle olmalıdır:

1. GENEL İDARİ PERSONEL

1.1. Yönetici Personel

Müze Müdürü

Müze Müdür Yardımcısı

1.2. Uzman Personel

Konservatör

Restoratör

Küratör

Kayıt ve Belgeleme Uzmanı

Eğitim Uzmanı

Sergileme Uzmanı

2. YÖNETİME DESTEK PERSONEL

Kütüphane Memuru

Arşiv Memuru

Ayniyat Memuru (Depo ve Ambar Sorumlusu)

Sekreter

Müze Rehberi

Satış Görevlisi

Kafeterya Görevlisi

Bilet ve Giş e Memuru

3. TEKNİK PERSONEL

Fotoğrafçı

Tesisatçı

Elektrikçi

4. GÜVENLİK VE BAKIM-TEMİZLİK İLE İLGİLİ PERSONELİ

Müstahdem

Bekçi (Gece ve Gündüz)

Sergi Salonları Güvenlik Görevlileri

6. MÜZE DOSTLARI DERNEĞİ ÜYELERİ, GÖNÜLLÜLER, STAJYERLER (Bkz. Atagök, 1998).

T.C. Kültür Bakanlığı'nın Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü'ne bağlı müzelerin görevleri ve işleyişinin yanı sıra personelin görev, yetki ve sorumluluklarının belirtildiği **Müzeler İç Hizmetler Yönetmeliği'nde** (Bkz. Ek 32) müze müdürünün, müdür yardımcısının, uzmanın, kütüphanecinin, fotoğrafçının, iç hizmetler şefi ile şef, memur, ambar memuru, daktilograf, teknisyen, teknisyen yardımcısı, şoför, güvenlik görevlisi, bekçi, itfaiyeci, bahçıvan, aşçı, hizmetli ve benzeri ünvanlarda görevli personelin görev, yetki ve sorumluluklarından bahsedilmektedir. **Müzeler İç Hizmetler Yönetmeliği'nde** adı geçen personelin mevcut görev, yetki ve sorumlulukları dışında ya da bu yönetmelikte bahsedilmeyen; ancak ören yeri müzesinde çalışması gereken personelin görev, yetki ve sorumlulukları şöyle olmalıdır:

Konservatör-Restoratör: Eserlerin sağlık durumunu s¼rekli izleyip, laboratuvar da m¼dahale edilmesi gerekenleri idareye rapor etmeli; kendisine teslim edilen eserlerin bakım ve muhafazasını sağlamalı; k¼rat¼r, kayıt-belgeleme uzmanı ve sergileme uzmanı ile işbirliği i¼inde ¼alıřmalı; m¼zenin koleksiyon oluşturma politikasının y¼netiminde aktif rol oynamalıdır.

Kayıt ve Belgeleme Uzmanı: M¼zenin koleksiyonuna katılan eserlerin envanterini, katalog ve fişlerini d¼zenlemeli; m¼zenin koleksiyon oluşturma politikasının y¼netiminde aktif rol oynamalıdır.

Eğitim Uzmanı: M¼zedeki seminer, konferans, at¼lye ¼alıřmaları, kurs gibi faaliyetleri sergileme uzmanı ve m¼ze rehberi ile işbirliği i¼inde ¼alıřarak d¼zelemelidir.

Sergileme Uzmanı: M¼zeye kazandırılan taşınır eserlerin sergilemesinden sorumlu olmalı; sergilemeyi m¼ze uzmanı, eğitim uzmanı, konservat¼r ve restorat¼r ile işbirliği i¼inde ¼alıřarak ger¼ekleřtirmelidir.

M¼ze Rehberi: M¼d¼r¼n g¼revlendirmesi ile bilimsel araştırma yapanlara, Devlet misafirlerine, gruplara, ¼zel ziyaret¼ilere m¼zeyi tanıtmalıdır.

6.5. Koleksiyon ve Sergileme

¼ren yeri m¼zesinin **koleksiyonu**, m¼zenin yakınındaki ¼ren yerinden veya m¼zenin bulunduğu il sınırları i¼indeki diğer ¼ren yerlerinden, kazılar sonucunda ¼ıkarılan arkeolojik eserlerden oluşmalıdır. ¼rneđin, İspanya'daki Viladonga Hillfort M¼zesi, Yunanistan'daki Akropolis M¼zesi ve ¼lkemizde Aphrodisias M¼zesi'nin koleksiyonlarında sadece bağlı buldukları ¼ren yerlerinden gelen eserler; Fransa'daki Gallo-Roma Medeniyetleri M¼zesi, İngiltere'deki Verulamium M¼zesi ve Pamukkale (Hierapolis) Arkeoloji M¼zesi'nin koleksiyonlarında ise yakın ¼evredeki başka ¼ren yerlerinden gelen eserler de vardır.

Ören yeri müzesinde müdür, müdür yardımcısı, mali danışman, hukuk danışmanı, müze uzmanı, küratör, konservatör-restoratör ve kayıt-belgeleme memurundan oluşan bir heyet tarafından bir koleksiyon politikası oluşturulmalı; söz konusu politikaya göre koleksiyona dahil edilecek her yeni eserin orijinal ve menşeinin kesin tanımlı olması, koleksiyonu tamamlayıcı veya zenginleştirici bir özelliğe ve koleksiyona girecek değere sahip olup olmadığı kontrol edilmelidir.

Ören yeri müzesinin koleksiyonuna **eser kabulü**, Devlet müzesi statüsünde olduğu için bu müzelerde uygulanan 2863 sayılı KTVKK'nun 25 ve 41. maddelerine; 10 Ağustos 1984 gün ve 18485 sayılı **Kültür ve Tabiat Varlıklarıyla İlgili Olarak Yapılacak Araştırma, Sondaj ve Kazılar Hakkında Yönetmeliğin** 9 ve 10. maddelerine; 13 Ağustos 1984 tarih ve 18488 sayılı **Korunması Gerekli Taşınır Kültür ve Tabiat Varlıklarının Tasnifi, Tescili ve Müzelere Alınmaları Hakkında Yönetmeliğin** 5. maddesine göre düzenlenmelidir (Bkz. Ek 16, Ek 33, Ek 34, Ek 35).

Sonuç olarak ören yeri müzesinin koleksiyonuna eserler kazı, bağış, satın alma ve zor alım yollarıyla katılmalıdır.

Ören yeri müzesinin koleksiyonundaki eserler, Fransa'daki Eveche Müzesi veya Yunanistan'daki Delphi Arkeoloji Müzesi'nde olduğu gibi koleksiyondaki eser sayısının artmasına paralel olarak eserler bölge müzelerine nakledilmemelidir; çünkü bölge müzesinde hem farklı yerlerden gelen eserler, hem de arkeolojik eserler dışında eserler vardır. Koleksiyondaki eser sayısının artması durumunda İspanya'daki Viladonga Hillfort Müzesi, İtalya'daki Turritano Ören Yeri Müzesi ve Aphrodisias Müzeleri'nde olduğu gibi yeni veya ek bir bina inşa edilmelidir.

Sergi salonlarında eserler, müzenin bağlı bulunduğu ören yerinin tarihlendiği dönemin tamamını veya bir bölümünü ziyaretçilere anlatacak nitelikte olmalıdır.

Sergileme de koleksiyondaki eser sayısına, eserlerin durumuna, türüne, malzemesine göre kronolojik veya tematik bir sergi düzeni tercih edilmeli; ziyaretçilerin ören yerinde gördükleri yapı kalıntıları ile müzede sergilenen eserler arasında bağlantı kurması

sağlanmalı; toplumun her kesiminden ve her yaştan ziyaretçinin anlayacağı nitelikte sergiler hazırlanmalıdır.

Tez kapsamında araştırılan ören yeri müzelerinde de olduğu gibi ören yeri müzelerinin sergi salonlarında çeşitli sergileme yöntemleri, bilgi panosu, etiket, harita, grafik, resim, fotoğraf, maket, model, çizim ve canlandırma kullanılmalıdır.

Örneğin, Fransa'daki Eveche Müzesi'nde Grenoble antik şehrine ait duvarların bir bölümü, restore edilerek yeniden canlandırılmış vaftizhane; İtalya'daki Turritano Ören Yeri Müzesi'nde ise in situ olarak bir hamam yapısı korunmakta ve sergilenmekte; bu tür sergiler ziyaretçilerin müze turunu hem daha aktif / dinamik kılmakta, hem de ziyaretçilerin eserleri kendi ortamında görerek, birşeyler anlamaları, öğrenmelerini sağlamaktadır (Bkz. Bölüm 4).

6.6. Güvenlik

Devlet müzesi statüsündeki ören yeri müzesinin güvenliği, **Müzeler İç Hizmetler Yönetmeliği'nin** 7. maddesinde belirtildiği gibi olmalıdır (Bkz. Ek 32).

Söz konusu yönetmelik dışında ören yeri müzesinin güvenliği ile ilgili şu önlemler alınmalıdır:

- Müzedeki eserlerin güvenliği için müzenin bahçe sınırını duvarla, tel örgüyle vb. engelleyiciler ile çevirmeli ve böylece müzenin sınırını da belirlemeli; bu engellerin işlevini yerine getirip getirmediği düzenli olarak kontrol edilmeli,
- Ören yerlerindeki ören yeri bekçilerinin sayısının artırılmalı; ören yeri müzesinde çalışan müze bekçileri, güvenlik görevlileri ile ören yeri bekçilerinin işbirliği içinde çalışmaları sağlanmalı; ören yeri bekçileri, müze bekçileri ile güvenlik görevlilerine hizmet içi eğitim verilmeli,
- Ören yerinde ve ören yeri müzelerinde çalışan güvenlik görevlileri tek bir güvenlik şefine bağlı olmalı; söz konusu güvenlik şefi bağlı bulunduğu bir üst kuruma, ören yeri ve müzenin güvenliği ile ilgili her ay rapor vermeli,

- Müze binasının dışı ve müze bahçesi aydınlatılmalı,
- Müze binasının pencerelerini kırılmaz camdan yapılmalı,
- Sergi salonlarına ve depolara güvenlik kameraları ile alarm sistemleri yerleştirmeli,
- Deponun yakınında bir güvenlik birimi bulundurmalı,
- Müzedeki alarm sistemlerini en yakın polis birimi ile bağlantılı olmalıdır.

6.7. Eserlerin Korunması

Eserler müzenin koleksiyonuna katıldıktan sonra, nem, sıcaklık farkları, kirlilik, ışık, küf, böceklenme, bazı hayvan türleri, düzenli gözetim ve denetim ihmali gibi nedenlerle bozulmakta; bu nedenle ören yeri müzelerinin depolarında, sergi salonlarında ve vitrinlerde birtakım koruma önlemlerinin alınması gerekmektedir.

Ören yeri müzelerinde eserlerin korunması ile ilgili şu önlemler alınmalıdır:

Eserler bakım ve koruma konusunda eğitim almış konservatör ve restoratörler tarafından düzenli olarak belirli dönemlerde ve özellikle eser koleksiyona dahil olurken, bakım ve korumadan geçirilmeli; konservatör ve restoratörler dışında, müzede çalışan yöneticiler, müze uzmanları, temizlik görevlileri ve bekçiler de eserlerin korunmasından sorumlu olmalıdır.

Depo: Depolarda korunacak eserler malzemesine, türüne göre sistematik bir biçimde gruplanmalı; farklı malzeme ve türdeki eserler ayrı raflarda veya farklı depolarda korunmalı; depolarda fiziksel, kimyasal ve çevre koşullarını kontrol edebilecek teknik donanımlar olmalıdır.

Depolama için saf ve homojen bir hava, 18 °C gibi alçak bir sıcaklık ve % 50-60 arasında bağıl nem ortamı olmalıdır. Saf ve homojen hava elde etmek için tozun eser üzerinde yoğunlaşmasına engel olunmalıdır.

İklimlendirme sistemleri ve nem alma cihazları kullanılarak, nem oranı dengede tutulmalı; sıcaklık ve nem arasındaki etkileşim sabit tutulmalı; sıcaklık kontrolü klima sistemleri ile

yapılmalı; tozu engellemek için hava temizleme cihazları kullanılarak, hem hava temizlenmeli hem de sirkülasyon sağlanmalı; pencereler siyah perdeler ile kapatılarak, eserlerin karalıktta depolanması sağlanmalı; çalışma sırasında aydınlatma sınırı 50 lüksü geçmemeli; eserlerin sergi mekanlarından depolara alınırken mutlaka temizliği yapılmalı; eserler konservasyonu ve restorasyonu tamamlandıktan sonra depolanmalı; eserlere belirli aralıklarla temizleme ve ilaçlama yapılmalı; müze koleksiyonuna yeni katılan eserler ile sergiden depoya veya depodan sergiye alınacak eserler, uzman kişiler tarafından dezenfekte ve fümügasyon işlemlerinden geçirilmelidir.

Depolamada kullanılacak raflar, titreşime, biyolojik etkilere, tozlanmaya, suya, yangına karşı koyabilecek şekilde tasarlanmalıdır.

Paketleme malzemeleri asitsiz olmalı; esere temas eden elden nem, tuz ve yağın esere geçmemesi için pamuklu eldiven kullanılmalı, eller mutlaka sabunla yıkanmalı ve iyice kurulmalı; eserler hiçbir zaman sürüklenmemeli, çekilmemeli; eserlerin bulunduğu ortamda sigara içilmemeli; eser ne kadar küçük olursa olsun, iki elle tutulmalı, hiçbir zaman doğrudan zemine bırakılmamalıdır (Arslan, 2001, s.101-102, 104-105; Baydar, 2001, s.107-108).

Sergi Salonları: Sergi salonlarının sıcaklığı 18-21 °C arasında tutulmalı; gündüz çalışan kalorifer gibi ısıtma sistemleri gece söndürülmeli; bağıl nem oranı sergi salonlarında genellikle %50-55 oranlarında (artı-eksi %5'lik bir dalgalanma ile); metaller, taşlar, seramikler ve mozaikler için %0-%45; camlar için %42-%45; fosiller için % 42-%55; ahşaplar, deriler, kağıtlar, kitaplar, kumaşlar ve kemik gibi organik malzemeler için ise %50-%65 arasında tutulmalıdır.

Vitrinler: Vitrinlerde gerekli mikroklima koşulları sağlanmalı; eserlere zarar vermeyecek malzemeler kullanılmalı; yeni üretilen vitrinler, eserler yerleştirilmeden önce yeterli süre havalandırılmalıdır.

Ölçüm verilerinin değerlendirilmesine dayanan tespitler doğrultusunda, genel veya bölgesel iklimlendirme tesisatı, nem verici veya çekici cihazlar, koşullandırılmış silikajel,

nem ayarlayan tuzlar gibi çeşitli donatı ve malzemelerden yararlanılarak bağıl nem denetim altında tutulmalı; duyarlı eserler izleyicinin düğmeye basmasıyla yanan bir aydınlatma düzeni ile sergilenmelidir (Can, 1999, s.103-106, 109-110; Erdal, 1989, s.323-324).

7. SONUÇ

İnsanlık tarihine ait en önemli ve en geçerli kanıt olan **arkeolojik mirasın** tahrip olduktan sonra, yenilenmesi veya tekrar yapılması mümkün değildir.

Tarihe, geçmişe bakmamıza ve böylece ileriye, geleceği daha iyi görmemize yardımcı olan **arkeolojik miras** ve bu mirasın bulunduğu alanlar tahribe açıktır. Söz konusu alanların korunması için şunlar yapılmalıdır:

- Koruma kanunları yeniden düzenlenmeli, tahripleri önlemek için ceza oranları arttırılmalı,
- Tespit ve tescil çalışmaları tamamlanmalı,
- Toplum basın-yayın organları ve müzelerde düzenlenen etkinlikler aracılığıyla eğitilmeli, bilinçlendirilmeli; böylece toplumda koruma bilinci oluşturulmalı,
- Müzelerden bağımsız arazi teşkilatları kurulmalı,
- Bir taraftan bilimsel çalışmalar ve yüzey araştırmaları teşvik edilmeli, bir taraftan da daha gelişmiş bilimsel yöntemlerle kazı çalışmalarını yapmak için arkeolojik rezerv alanları oluşturulmalıdır.

Arkeolojik mirasın korunması konusunda yukarıda adı geçen, yapılması gerekenler dışında, bu tezin konusu olan **ören yeri müzeleri** de kurulmalıdır.

Ören yeri müzeleri, arkeolojik mirasın bulunduğu ve korunduğu yerler olan ören yerlerinde / arkeolojik sit alanlarında, milli parklar içindeki ören yerlerinde, arkeoloji parklarında veya söz konusu yerlerin hemen yakınında bulunan; toplumu arkeolojik mirası koruma konusunda eğitmeye ve bilinçlendirmeye yardımcı olan; taşınır arkeolojik eserleri kendi ortamında toplayan, koruyan, belgeleyen, sergileyen; eserlerin kendi ortamında incelenmesine ve araştırılmasına imkan veren; ören yerlerinin güvenliğini sağlayan; ören yerinin ve ören yeri müzesinin bağlı bulunduğu bölgenin tanıtımını yapan müzelerdir.

Ören yeri müzeleri konum ve işleyiş açısından **arkeoloji müzelerinden**, **yerel müzelerden** ve **açık hava müzelerinden** farklıdır.

Arkeoloji müzeleri konum olarak ören yeri müzeleri gibi ören yerinin içinde veya hemen yakınında kurulmak zorunda değildir, aksine genellikle şehir merkezinde bulunmaktadır. Arkeoloji müzelerinin koleksiyonları ören yeri müzeleri gibi arkeolojik eserlerden oluşmasına karşın, sadece tek bir ören yerinden veya müzenin yakın çevresindeki birkaç ören yerinden değil, müzenin bulunduğu il sınırı içindeki farklı ören yerlerinden çıkarılan eserlerden oluşmaktadır.

Yerel müzeler, konum olarak koleksiyonundaki eserlerin oluşturduğu yörenin merkezinde veya yakınında bulunan; bulunduğu yöredeki yerel özelliğe sahip eserleri toplayan, koruyan, belgeleyen, sergileyen; bölge müzelerine göre imkanları daha kısıtlı, ören yeri müzelerine göre ise imkanları daha geniş; koleksiyon içeriği açısından bölge müzelerine göre farklı olsa da bölge müzeleri ile aynı işleve sahip müzelerdir.

Açık hava müzeleri ise arkeolojik mirasın bulunduğu, korunduğu ya da müze alanı olarak belirlenmiş yerlerde kültürel belgeleri korumak ve sergilemek için kurulan; ziyaretçilerin geçmişlerini, kaybolmakta olan kültürlerin özelliklerini doğrudan müzenin etkinliklerine katılarak, deneyerek, kendi ortamında yaşayarak öğrendiği, ören yeri müzelerine göre daha aktif ve değişim içinde olan müzelerdir. Ancak açık hava müzelerinin çoğu kış mevsiminde kapatılmaktadır. Oysa ki ören yeri müzeleri yılın oniki ayı açık olan ve böylece müzelerin var oluş işlevlerinin **sürekliliğini** sağlayan müzelerdir.

Arkeolojik mirasın bulunduğu, korunduğu ören yerleri ile ören yeri müzeleri bir bütün olarak ele alınmalı ve değerlendirilmelidir.

Dayanaksız malzemedan yapıldığı için günümüze kadar ulaşamayan yapı kalıntılarından oluşan Çatalhöyük, Aşağı Pınar gibi tarihöncesi yerleşimlerinin yanı sıra, görsel çekiciliği olan, yapıların bir bölümünün ayakta olduğu veya anastylosis çalışmasıyla kısmen de olsa ayağa kaldırıldığı Side, Aphrodisias, Hierapolis gibi Klasik Dönem yerleşimlerin de bile, herhangi bir bilgi aktarımı olmadan tarihi yapıların, anıtların sergilenmesi, özellikle konunun uzmanı olmayan ziyaretçiler için bilgilenmeyi imkansız kılar. Ziyaretçilerin söz konusu yerleri daha bilinçli bir şekilde gezmesi için gezi yolları, bilgi panoları, harita, fotoğraf gibi görsel malzeme ören yerinde olmalıdır.

İn situ olarak bulunan, korunan taşınmaz eserler ile bu eserlerin bulunduğu yerlerin hikayesi kısmen de olsa ziyaretçilere yazılı ve görsel malzeme ile aktarılmalı; ören yeri müzesinde ise ziyaretçiler taşınır arkeolojik eserleri kendi ortamında görme, inceleme ve araştırma imkanına sahip olmalıdırlar.

Böylece ziyaretçiler topraküstündeki ve toprakaltındaki arkeolojik mirası bir arada, kendi ortamında görmekte, birşeyler öğrenmekte ve bilgilenmektedirler.

Örneğin, Çatalhöyük ören yerinde ziyaretçi merkezi olmasına rağmen, ören yeri müzesi yoktur; bu nedenle Çatalhöyük ören yerinden çıkarılan eserler, Konya Arkeoloji Müzesi'nde ve Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi'nde sergilenmektedir. Ziyaretçiler Çatalhöyük'ten çıkarılan, ancak Çatalhöyük'ten / kendi ortamından kilometrelerce uzakta olan ve başka yerlerden gelen eserlerle birarada sergilenen Çatalhöyük buluntularını Konya Arkeoloji Müzesi'ni veya Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi'ni gezerek görmekte; ancak Çatalhöyük'ün hikayesi hakkında tam olarak bilgi sahibi olamamaktadırlar.

Oysa ki Çatalhöyük ören yeri için projelendirilen ören yeri müzesi inşa edilir, ören yerinde gezi yolları; kazı sonrasında ortaya çıkan mimari öğelerin muhafazası için koruyucu çatılar; bilgi panoları, harita, fotoğraf, grafik gibi yazılı ve görsel malzeme bulunursa, ziyaretçiler hem bu malzemeler ışığında ören yerini, hem de sadece Çatalhöyük'e ait eserlerin bulunduğu ören yeri müzesini görme imkanına sahip olacaklar; böylece Çatalhöyük'ün hikayesini, uygarlık tarihindeki yeri ve önemini, kendi ortamında görerek anlayacaklardır.

Ülkemizde Side, Milet, Gordion, Aphrodisias ve Pamukkale (Hierapolis) Arkeoloji Müzesi olmak üzere beş adet **ören yeri müzesi niteliğinde** müze tespit edilmiştir. Bu müzeler dışında Troia ve Zeugma'da ören yeri müzelerinin kurulması; Çatalhöyük ve Aphrodisias'ta ise projelendirilmiş ören yeri müzelerinin en kısa sürede inşa edilmesi planlanmaktadır.

Ülkemizdeki tüm diğer müzelerde olduğu gibi ören yeri müzelerinde de parasal sorunlar, mekan yetersizliği, teknik donanım, personel ve malzeme yetersizliği yaşanmakta;

teşkilatlanma şeması, kadro yapısı, personelin görev, yetki ve sorumlukları, koleksiyon politikası, müze bölümleri ve mevzuat gibi konularda da eksiklikler göze çarpmaktadır.

Bu tezde, yaşanan tüm bu sorunlar paralelinde, çağdaş müzecilik anlayışına ve ülkemizdeki müzelerin işleyişine ve yapısına uygun olarak ören yeri müzeleri için öneriler sunulmuştur. Bu öneriler şöyle özetlenebilir:

Ören yeri müzeleri, T.C. Kültür Bakanlığı Müzeler Genel Müdürlüğü'nün parasal açıdan, malzeme, teknik ve kadro açısından daha geniş imkanlara sahip **bölge müzelerine** bağlı olmalı; ayrıca hem **bölge müzeleri** hem de **yerel müzelerin** denetimi altında çalışmalıdırlar. Ören yeri müzelerinin olmadığı yerlerde, ören yerlerinden çıkarılan eserler, bölge müzelerine bağlı olarak çalışan yerel müzelerde toplanmalıdır.

Ören yeri müzeleri resmi bütçe dışı gelirlerini, satış reyonlarından, rehberlik hizmetlerinden, kafe ve restaurant hizmetlerinden, atölye çalışmalarından sağlamalıdır.

Ören yeri müzelerinin **kadrosunda** Müzeler İç Hizmetler Yönetmeliği'nde belirtilen personel ve söz konusu personelin görev, yetki ve sorumluluklarından farklı olarak konservatör, restoratör, eğitim uzmanı, sergileme uzmanı ve müze rehberi olmalıdır.

Ören yeri müzeleri ile bölge müzeleri ve yerel müzeler devamlı bir işbirliği içinde olmalı, bu müzeler arasında turlar düzenlenmelidir.

Ören yeri müzelerinin **koleksiyonu**, bağlı bulunduğu ören yerinden bilimsel kazılar sonucunda çıkarılan eserlerden oluşmaktadır. Koleksiyonundaki eser sayısının artmasına paralel olarak eserler bölge müzelerine nakledilmemeli; bunun yerine ek mekanlar inşa edilmelidir.

Ören yeri müzelerinde, bu müzelerin var oluş işlevlerinden olan, kendi ortamında koruma, inceleme ve araştırmayı gerçekleştirmek için konservasyon-restorasyon laboratuvarları, fotoğraf atölyesi, depo içinde etüd odaları, kütüphane; tanıtımını

gerçekleştirmek için ise çok amaçlı salon, eğitim atölyesi ve rehberlik merkezi gibi birimler olmalıdır.

Laboratuvarların, atölyelerin yetersiz kaldığı durumlarda ören yeri müzeleri, bölge müzeleri veya yerel müzelerle işbirliği içinde çalışmalı; bu müzelerin teknik, malzeme, iş gücü ve parasal kaynaklarından yararlanmalıdır.

Ören yeri müzesi olarak Çatalhöyük veya Yeni Aphrodisias Müze Projeleri'ndeki gibi gelişmeye açık müzeler tasarlanmalıdır. Çünkü ören yeri müzelerinde yaşanan sorunların en önemlisi mekan yetersizliğidir. Ören yeri müzelerinin bağlı bulunduğu alanların tamamı henüz kazılmamıştır. Her yaz yapılan kazılardan çıkarılan eserlerle depolar her geçen gün daha da dolmakta; hatta depolarda bile eserlere yer kalmamaktadır.

Teşkilat şeması, kadro yapısı, koleksiyon politikası ve bölümleri ile arkeolojik mirasın kendi ortamında korunmasına ve araştırılmasına imkan veren; sergilemesi, eğitim faaliyetleri, atölye çalışmaları ile toplumun arkeolojik mirasın korunması konusunda bilinçlenmesinde bir araç olan; güvenlik önlemleri ile müzenin olduğu kadar bağlı bulunduğu ören yerinin de güvenliğini sağlayan; ören yerinin ve bölgenin tanıtımına katkıda bulunan **ören yeri müzeleri**; böylece **arkeolojik mirasın korunmasında** önemli bir rol üstleneceklerdir.

SÖZLÜK

- Agora:** Antik Yunan şehirlerinde ticari, resmi, adli ve dini fonksiyonları olan açık alan, pazar yeri (Saltuk, 1993, s.15).
- Akropolis:** Antik Yunan'da şehrin en yüksek ve savunmaya en elverişli yerine kurulan iç kale, yukarı şehir (Saltuk, 1993, s.18).
- Anastylosis:** Kazı sonucu yıkıntı halinde parçaları ortaya çıkarılan bir yapının hiçbir yeni öge eklenmeksizin eski biçiminde, mevcut parçaların yerine konması suretiyle yeniden yapımı (Saltuk, 1993, s.24)
- Aquadükt:** Antik Roma'da geliştirilen, uzak mesafelerden su getirmek için yapılmış kemerli su yolu (Saltuk, 1993, s.28).
- Doğal Sit:** Doğal oluşumlar ya da insan eliyle yapılan düzenlemeler sonucu korunacak değere sahip olan doğa parçalarıdır. Bir doğa parçasının, bitki örtüsünün veya orada yaşayan hayvanların özel niteliği, o yerin doğal sit olarak korunmasını etkilemektedir (Ahunbay, 1996, s.23-24).
- Dolmen:** Tarih öncesinde, özellikle Avrupa'da görülen ve mezar olarak kullanıldığı anlaşılan, kabaca yontulmuş iki dikey taş üzerine yatay olarak oturtulmuş bir taştan oluşan yapı (Sözen ve Tanyeli, 1996, s.70).
- Dozent:** Üniversitelerde öğretmenlik yapabilen, müzelerde ise gönüllü olarak çalışan eğitmendir (Burcow, 1997, s.17).

Hands-on:

Hands-on terimi, ziyaretçi ile sergi arasında bazı fiziksel etkileşimleri hedefleyen sergilemeyi içermektedir. Belli kavramlar içinde belli dönem ve konuların, belli bir program kapsamında, belli bir sürede, eğitmenler gözetiminde ve bu sunum için hazırlanmış özel bir alanda gerçekleştirilen etkinlikler hands-on uygulamaları olarak tanımlanabilir. Hands-on, esere / nesneye dokunmanın esas alındığı fiziksel ve düşünsel etkileşimi / iletişimi içermektedir. Hands-on uygulamaların amacı, açık sergilemenin pasif olarak okunması veya dinlenmesinin ötesinde; canlı, ilginç, öğretici etkinliklerle kişinin bireysel katılımını sağlamaktır (Atasoy, 2001, s.35-36).

Höyük:

Eski zamanlardan beri üstüste gelen şehir kalıntılarından meydana gelen tepe anlamında kullanılır. Oluşumlarının ana nedeni bu yerleşmelerin kerpiçten yapılmış olmasıdır. Yıkılan her yapı katmanı zeminde hafif bir yükselmeye neden olur. Yağmur miktarı bunu hızla taşıyıp düzleştirecek düzeyde olmadığı için yerleşme katları üstüste yığılarak bir tepe oluşturur (Saltuk, 1993; s.79-80).

Hypokaust:

Mekanları alttan ısıtma sistemi, antik Roma hamamlarında hamamı ısıtmak için zeminin altında yaklaşık 60 cm ya da daha fazla yükseklikte bir boşluğun bırakılması ile oluşan ve sıcak havanın dolaşmasına mahsus olan kısım (Saltuk, 1993, s.80-81).

İn situ :

Yerinde.

Karmaşık Sit:

En az iki sit özelliğine sahip olan alanlardır (Ahunbay, 1996, s.27-28).

- Kentsel Sit:** Eski şehirlerin uyumlu düzenini, mimari bütünlüğünü, donatılarını koruyabilmiş sokaklar, mahalleler, alanlardır (Ahunbay, 1996, s.27).
- Keramik:** Arkeolojide sadece pişmiş toprak çanak çömleği belirtmek için kullanılır (Saltuk, 1993, s.95).
- Kırsal Sit:** Yerleşme düzeni ve boyutları, dokuyu oluşturan yapıların türü ve yapım tekniği, malzemesiyle köy, bağ, yazlık niteliği taşıyan yerlerdir (Ahunbay, 1996, s.27).
- Menhir:** Tarih öncesi dönemde büyük boyutlu, kaba yontu tekniğiyle işlenmiş bir taştan oluşturulmuş anıt (Saltuk, 1993, s.117).
- Nekropolis:** Yunanca nekros: Ölü; polis: Şehir kelimelerinden gelen, “ölüler şehri” anlamında kullanılan sözcük. Antik dünyada bir şehrin dışında yer alan mezarlık alanı (Saltuk, 1993, s.125).
- Palaestra:** 1. Antik gymnasiumların güreş ve beden eğitimi yapılan bir bölümü. 2. Antik Roma hamamlarında bedensel eğitim etkinliklerine ayrılmış açık alan (Saltuk, 1993, s.134).
- Paleontolojik:** Jeolojik dönemler boyunca dünyada yaşamış olan canlı varlıkları inceleyen bilim, fosiller bilimi (Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi, 1986, s.9115).
- Rekonstrüksiyon:** Bir yapının genellikle de bir yapının kalan kalıntıları ve diğer belgeler yardımıyla eski şeklinin belirlenerek yeniden yapım işlemi (Saltuk, 1993, s.151).
- Sebasteion:** Hanedan bireylerinin, soyundan geldiklerini ileri sürdükleri, tanrılaştırılan imparator Augustus (ya da Sebastos), onun

Julio-Claudius izleyicileri ve tanrıça Aphrodit kültüne adanmış bir tapınma yeri (Erim, 2000, s.52).

Stel: Dikilmiş, yekpare bir taştan ibaret yapıtlara verilen ad. Biçim olarak dikdörtgen ince bir taş levha, kesik sütun, silindirik bir sütun gibi biçimlerde görülürler. Antik Yunan mezar taşlarına da bu isim verilir veya mezar steli denir.

Tarihi Sit: Önemli bir tarihi olayla ilgili olan veya önemli tarihi olayların geçtiği yerler (Ahunbay, 1996, s.24).

Terra Sigillata: Roma keramiklerinde kullanılan, süzölmüş ince dokulu kırmızı çamurun sır gibi uygulanıp 800 santigratta pişirilmesiyle elde edilen, kabartma figürlerle yapılan bir tür bezemeye ve bu teknikle bezenmiş ürüne verilen ad (Saltuk, 1993, s.177-178).

Tessera: Mozaïği oluşturan, genellikle küp biçiminde küçük mermer, cam ya da pişmiş toprak parçacıklardan her biri) (Saltuk, 1993, s.178).

Tümölüs: Bir yeraltı mezar odasının üzerini örten toprak yığınından oluşan yapay tepe (Saltuk, 1993, s.185).

Viktorian Dönemi Üslubu: İngiliz Sanatı'nın 1840-1900 yılları arasına tarihlenen Kraliçe Viktoria'nın saltanat yılları içinde kalan dönem (Sözen ve Tanyeli, 1996, s.249).

Ziyaretçi Merkezi: Bir milli parkın, tarihi bir yerin, ören yerinin veya doğal bir bölgenin genellikle sergiler, video film ile yorumlandığı, içinde danışma, küçük bir toplantı salonu ve satış reyonu bulunan bir tür bilgi merkezi (Burcaw, 1997, s.17; Urfalıoğlu, 1998, s.21).

KAYNAKLAR**KİTAPLAR**

- Ahunbay, 1996 Ahunbay, Zeynep. **Tarihi Çevre Koruma ve Restorasyon**. İstanbul: Yapı Endüstri Merkezi Yayınları, 1996.
- Akurgal, 1998 Akurgal, Ekrem. **Anadolu Uygarlıkları**. İstanbul: Net Turistik Yayınları, 1998.
- Baertschi, 1999 (yay.) Baertschi, Pierre (yay.). **Patrimoine et Architecture. Archéologie Médiévale dans l'arc Alpin. Actes du Colloque "autour de l'église" (Genève, 5 et 6 Septembre 1997)**. Genève: Georg Editeur SA, 1999.
- Başaran, 2000 Başaran, Sait. **Pişmiş Toprak ve Cam Eserlerin Konservasyon / Restorasyonu**. İstanbul: Graphis Yayınları, 2000.
- Burcaw, 1997 Burcaw, G. Ellis. **Introduction to Museum Work**. Canada: AltaMira Press, 1997.
- Dore, 1998 Dore, J.N. **Corbridge Roman Site**. London: English Heritage, 1998.
- Erim, 2000 Erim, Kenan T. **Afrodiasias**. İstanbul: Net Turistik Yayınları A.Ş., 2000.
- Eski Eserler ve Müzelerle İlgili Mevzuat**, 1996 **Eski Eserler ve Müzelerle İlgili Mevzuat**. Ankara: Anadolu Medeniyetleri Müzesini Koruma ve Yaşatma Derneği Yayınları, 1996.
- Glaser ve Zenetou, 1996 Glaser, Jane R. ve Artemis A. Zenetou. **Museums: A Place to Work, Planning Museum Careers**. London: Routledge,

1996.

Killebrew (yay.), 1993

Killebrew, Ann (yay). **International Symposium: Interpreting the Past, Presenting Archaeological Sites to the Public (Israel, May 30th-June 4th 1993)**. Israel: University of Haifa, 1993.

Kleppe ve Reisi (yay.), 1996

Kleppe, Else Johansen ve Heid Gjostein Reisi (yay.). **ICMAH Stavanger 1995, XVIIth General Conference of the International Council of Museums**. Bergen: Universitetet i Bergen, 1996.

Malaro, 1998

Malaro, Marie C. **A Legal Primer on Managing Museum Collections**. USA: Smithsonian Institution Press, 1998.

Manconi, 1998

Manconi, Francesca. **The Turritano Antiquarium**. Çeviren: Eric De Sena. Sassari: Ministero Per I Beni E Le Attivita' Culturali, 1998.

Mousseau ve Mesnil (yay.), 1996

Mousseau, Claire ve Claire Du Mesnil (yay). **Archaeological Remains In Situ Preservation, ICOMOS International Committee on Archaeological Heritage Management (Montreal-Quebec-Canada, 11-15 October 1994)**. Canada: ICAHM Publication, 1996.

Önder, 1995

Önder, Mehmet. **Türkiye Müzeleri**. İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları, 1995.

Özden, 2000 (haz.)

Özden, Esra Fanuscu (haz.). **Zeugma Yalnız Değil! Türkiye'de Barajlar ve Kültürel Miras**, İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı, 2000.

Özdoğan, 2001

Özdoğan, Mehmet. **Türk Arkeolojisinin Sorunları ve**

- Koruma Politikaları.** İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları, 2001.
- Özel, 1998 Özel, Sibel. **Uluslararası Alanda Kültür Varlıklarının Korunması.** İstanbul: Alkım Yayınları, 1998.
- Riviere, 1962 (haz.) Riviere, Georges Henri (haz.). **Müzelerin Eğitimdeki Rolü Hakkında UNESCO Bölge Semineri.** Çev: Selma İnal. ICOM Türkiye Milli Komitesi Yayınları 1, 1962.
- Sevin, 1995 Sevin, Veli. **Arkeolojik Kazı Sistemi El Kitabı.** İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.
- Taillibert, 2001 Taillibert, Marianne. **Baptistere de Grenoble Musee de l'Ancien Eveche Press Kit.** 2001.
- T.C. Kültür Bakanlığı, 1990 T.C. Kültür Bakanlığı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü. **Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Mevzuatı.** Ankara, 1990.
- T.C. Kültür Bakanlığı, 1999 T.C. Kültür Bakanlığı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü. **Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu İlke Kararları.** Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, 1999.
- T.C. Kültür Bakanlığı ve T.C. Antalya Valiliği, 1991 T.C. Kültür Bakanlığı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü ve T.C. Antalya Valiliği. **Arkeolojik Sit Alanlarının Korunması ve Değerlendirilmesi I. Ulusal Sempozyumu.** 1991.
- Thornes, 1997 Thornes, Robin. **Protecting Cultural Objects in the Global Information Society.** United States: The Getty Information

Institute, 1997.

Uçankuş, H.T., 2000

Uçankuş, Hasan Tahsin. **Bir İnsan ve Uygarlık Bilimi Arkeoloji: Tarih Öncesinden Perslere Kadar Anadolu.** Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, 2000.

UNESCO, 1964

UNESCO. **The Problems of Museums in Countries Undergoing Rapid Change.** Berne-Paris, 1964.

UNESCO, 1985

UNESCO. **Conventions and Recommendations of UNESCO Concerning The Protection of The Cultural Heritage.** Switzerland: UNESCO, 1985.

Vilas, 1996

Vilas, Felipe Arias. **Museo Do Castro De Viladonga: Castro de Rei-Lugo.** Spain: Xunta De Galicia, 1996.

MAKALELER

Ağır, 1996

Ağır, Aygül. "Carta Del Restauero", **Tarihi Çevre Koruma ve Restorasyon.** Yaz: Zeynep Ahunbay. İstanbul: Yapı Endüstri Merkezi Yayınları, 1996, s.148-149.

Akıllı, 1987

Akıllı, Hüseyin. "Taş Eserlerin Tahribatına Neden Olan Etkenler", **Rölöve ve Restorasyon Dergisi.** Ankara: Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, 1987, s.129-132.

Akıllı, 1989

Akıllı, Hüseyin. "Arykanda ve Perge Mozaiklerinin Bozulma Nedenleri ve Yerinde Koruma Sorunları", **IV. Arkeometri Sonuçları Toplantısı (Ankara, 23-27 Mayıs 1988).** Ankara: Başbakanlık Basımevi Yayınları, 1989, s.187-213.

Angotti, 1982

Angotti, Thomas. "Planning the Open-air Museum and

Teaching Urban History: The United States in the World Context”, **Museum XXXIV**. Paris: UNESCO, 1982, s.179-188.

Arslan, 2001

Arslan, Adnan. “Askeri Müze’de Tarihi Eserlerin Depolanması”, **5. Müzecilik Semineri Bildiriler (İstanbul, 20-22 Eylül 2000)**. İstanbul: Askeri Müze ve Kültür Sitesi Komutanlığı Yayınları, 2001, s.100-106.

Aslan, 1999

Aslan, Rüstem. “From Classical Troy to the Historical Park,” **International Conference on Heritage / Multicultural Attractions & Tourism I (İstanbul, August 25, 26, 27 1998)**. Yay: Meral Korzay vd. İstanbul: Boğaziçi University, 1999, s.205-219.

Atagök, 1999

Atagök, Tomur. “Müze Mimarisi”, **Yeniden Müzeciliği Düşünmek**. Der: Tomur Atagök. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Yayınları, 1999, s.71-86.

Atasoy, 2001

Atasoy, Nazan Yavuzoğlu. “Müze Eğitiminde Etkin Bir Uygulama: Hands-on”, **5. Müzecilik Semineri Bildiriler (İstanbul, 20-22 Eylül 2000)**, İstanbul: Askeri Müze ve Kültür Sitesi Komutanlığı Yayınları, 2001, s.35-38.

Baehrendtz,
Biörnstad, Liman ve
Palm, 1982

Baehrendtz, Nils Erik; Arne Biörnstad; Ingmar Liman ve Per Olof Palm. “From One Museum to Another: Skansen-a stock-taking at ninety”, **Museum XXXIV**. Paris: UNESCO, 1982, s.173-178.

Baydar, 2001

Baydar, Nil. “Müzelerdeki Organik Eserler Hangi Koşullarda Depolanmalı ve Eserlere Nasıl Muamele Edilmelidir?” **5. Müzecilik Semineri Bildiriler (İstanbul, 20-22 Eylül**

2000), İstanbul: Askeri Müze ve Kültür Sitesi Komutanlığı Yayınları, 2001, s.107-111.

- Berger ve Colardelle, 1996 Berger, Marie-Thérèse ve Michel Colardelle. "Musées de Sites Archéologiques et Communautés. Premières Analyses de l'enquête Internationale sur les Musées de Sites et de Reconstitutions", **ICMAH Stavanger 1995, XVIIIth General Conference of the International Council of Museums**. Bergen: Universitetet i Bergen, 1996, s.49-54.
- Bilgin, 1999. Bilgin, İhsan. "Mimarlıkta Değişen Rol Modelleri ve Han Tümertekin", **Arredamento Mimarlık**. İstanbul: Boyut Yayınları, 1999. s.38-58.
- Buck, 1985 Buck, Teodora Tomasevic. "From Antiquity to Kinetic Art: A Roman Town and its Presentation to the Public", **Museum XXXVII**. Paris: UNESCO, 1985, s.127-135.
- Can, 1999 Can, Feza. "Bozulma Nedenleri ve Önlemler", **Yeniden Müzeciliği Düşünmek**. Der: Tomur Atagök. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Yayınları, 1999, s.101-111.
- Caner, 1983 Caner, Emine. "Tarihi Anıt Taşlarının Bozulmaları ve Koruma Sorunları", **Arkeometri Ünitesi Bilimsel Toplantı Bildirileri IV (Ankara, 26-30 Mayıs 1983)**. Ankara: Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu Yayınları, 1983, s.59-62.
- Chhabra, 1956 Chhabra, B. Ch. "Site Museums in India," **Museum IX**. Paris: UNESCO, 1956, s.42-47.
- Deledalle, 2001 Deledalle, Myriame Morel. "Musée de site et de

- reconsitution archéologique”, **Cahiers d'étude 9**. Paris: ICOM, 2001, s.9-11.
- Delmas, 1992 Delmas, Jacques Chaban. “Foreword”, **The Museum of Aquitaine, Bordeaux**. Çev: Mary Pardoe. Paris: Musees et Monuments de France, 1992, s.5-7.
- Derion, 1992 Derion, Brigitte. “Museum Services”, **The Museum of Aquitaine, Bordeaux**. Çev: Mary Pardoe. Paris: Musees et Monuments de France, 1992, s.122-125.
- Erbay, 1999 Erbay, Fethiye. “Uluslararası Düzeyde Devlet Otoritesinin Müzelerdeki Etkisi”, **Yeniden Müzeciliği Düşünmek**. Der: Tomur Atagök. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Yayınları, 1999, s.33-43.
- Erdal, 1989 Erdal, Behçet. “Müzelerimizde Sergilenen Taşınır Arkeolojik ve Etnoğrafik Kültür Varlıklarımızın Bozulma Sebepleri ve Koruma (Konservasyon) Metotları”, **Türk Arkeoloji Dergisi XXVIII**. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, 1989, s.323-332.
- Erder, 1996 Erder, Cevat. “Venedik Tüzüğü”, **Tarihi Çevre Koruma ve Restorasyon**. Yaz: Zeynep Ahunbay. İstanbul: Yapı Endüstri Merkezi Yayınları, 1996, s.150-151.
- Eres, 2001 Eres, Zeynep. “Tarihöncesi Kazı Yerlerinin Kültür Sektörüne Kazandırılması İçin Deneysel Bir Proje Önerisi: Kırklareli-Aşağı Pınar Açık Hava Müzesi”, **Arkeoloji ve Sanat**. İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları, 2001, s.19-36.
- Erim ve Erim, Kenan T. ve Nathalie de Chaisemartin. “Afrodisias

- Chaisemartin, 2000 Müzesi Rehberi”, **Afrodiasias**. İstanbul: Net Turistik Yayınları A.Ş., 2000, s.73-115.
- Korfmann, 1998. Korfmann, Manfred. “1996 Troia Kazı Sonuçları”, **XIX. Kazı Sonuçları Toplantısı I. (Ankara, 26-30 Mayıs 1997)**. Çev: Rüstem Aslan. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, 1998, s.427-453.
- Lehmbruck, 1974. Lehmbruck, Manfred. “Siting: Study and Choice of the Site,” **Museum XXXVI**. Paris: UNESCO, 1974, s.135-156.
- Lipe, 1984 Lipe, W. “Value and Meaning in Cultural Resources”, **Approaches to the Archaeological Heritage, New Directions in Archaeology**. Yay: H. Cleere. Cambridge: Cambridge University Press. 1984, s.1-11.
- Madran, 1999 Madran, Emre. “Tarihi Miras Niteliğindeki Yapılara Müze İşlevinin Verilmesinde Kullanılacak Değerlendirme Ölçütleri”, **Yeniden Müzeciliği Düşünmek**. Der: Tomur Atagök. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Yayınları, 1999, s.87-97.
- Marti, 2001 Marti, Antoni Nicolau I. “Anıtlar ve Arkeolojik Malzemelerin Müzede Sergilenmesi-Genel Bir yaklaşım Üzerine Düşünceler”, **Kent, Toplum, Müze Deneyimler-Katkılar**. Yay: Burçak Madran. İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları, 2001, s.119-123.
- Mouliou, 1996 Mouliou, Maria. “Conceptual Values and Museological Messages of Archaeological Lands on Site and in the Museum”, **ICMAH Stavanger 1995. XVIIth General Conference of the International Council of Museums**. Yay: Else Johansen Kleppe ve Heid Gjostein Resi. Bergen:

- Universitetet i Bergen, 1996, s.55-63.
- Mullins, 1994 Mullins, Sam. "Verulamium Museum", **Manual of Heritage Management**. England: Butterworth-Heinemann, 1994, s.356-358.
- Neustupny, 1951 Neustupny, Jiri. "Specialization of Local Museums", **Museum IV**. Paris: UNESCO, 1951, s.213.
- Orgogozo, 1992 Orgogozo, Chantal. "Introduction", **The Museum of Aquitaine, Bordeaux**. Çeviren: Mary Pardoe. Paris: Musees et Monuments de France, 1992, s.7-11.
- Özdoğan, 1999 Özdoğan, Mehmet. "Preservation and Organization Of Prehistoric Sites Two Experimental Cases: Çayönü and Kırklareli-Aşağı Pınar," **International Conference on Heritage / Multicultural Attractions & Tourism I (August 25, 26, 27 1998)**. Yay: Meral Korzay vd. İstanbul: Boğaziçi University, 1999, s.179-195.
- Sarma, 1998 Sarma, I.K. "Archaeological Site Museums in India: The Backbone of Cultural Education," **Museum International 50**. Paris: UNESCO, 1998, s.44-49.
- Şimşek, 1997 Şimşek, Celal. "IV. Dönem Hierapolis Roma Hamamı Kazısı", **VII. Müze Kurtarma Kazıları Semineri (Kuşadası, 8-10 Nisan 1996)**. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, 1997, s.1-27.
- Temizsoy, 2001 Temizsoy, İlhan. "1987 yılından Günümüze Anadolu Medeniyetleri Müzesi", **5. Müzecilik Semineri Bildiriler (İstanbul, 20-22 Eylül 2000)**, İstanbul: Askeri Müze ve

Kültür Sitesi Komutanlığı Yayınları, 2001, s.48-51.

Tuna, 1998

Tuna, Numan. “Çevresel Etki Değerlendirme Çalışmalarında Arkeolojik Kültür Mirasının Korunması”, **Arkeoloji ve Sanat 85**. Yıl: 20, İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları, 1998, s.39-48.

Uçankuş, H.T., 1973

Uçankuş, Hasan Tahsin. “Türkiye’de Bölge Müzelerinin Kuruluşu Üstüne Bir Deneme”, **VII. Türk Tarih Kongresi II**. Ankara: 1973, s.997-1020.

Urfalıoğlu, 1998.

Urfalıoğlu, Nur. “Amerika Birleşik Devletleri Milli Parklarında Koruma ve Sergileme,” **4. Müzecilik Semineri, Bildiriler (İstanbul, 16-18 Eylül 1998)**. İstanbul: Askeri Müze ve Kültür Sitesi Komutanlığı Yayınları, 1998, s.21-23.

TEZLER

Artar, 1996

Artar, Aynur. “Kocaeli İli-Kozluk-Hacıhasan Mahallerindeki Mevcut Tarihi Dokunun Açık Hava Müzesi Kapsamında Değerlendirilmesi”, Yıldız Teknik Üniversitesi SBE, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 1996.

Erbay, 1992

Erbay, Fethiye. “Çağdaş Müze İşletmeciliğinde Planlama Fonksiyonu ve Planlama Açısından Müzelerin Değerlendirilmesine Yönelik Uluslararası Bir Çalışma”, İstanbul Üniversitesi SBE İşletme Bölümü Personel Yönetimi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 1992.

Eres, 1999

Eres, Zeynep. “Tarihöncesi Kazı Yerlerinin Koruma, Restorasyon, Sergileme Sorunu ve Çözümüne Yönelik Bir Uygulama Kırklareli-Aşağı Pınar Örneği”, İTÜ FBE

Mimarlık Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 1999.

SÖZLÜKLER

Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi, 1986

Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi. İstanbul: Milliyet Gazetecilik A.Ş., 1986.

Çambel, Arsebük ve Kantman, 1994

Çambel, Halet; Güven Arsebük ve Sönmez Kantman. **Çok Dilli Arkeoloji Sözlüğü.** İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları, 1994.

Longman Metro Büyük İngilizce-Türkçe Sözlük, 1993

Longman Metro Büyük İngilizce-Türkçe Sözlük. İstanbul: Metro A.Ş., 1993.

Saltuk, 1993

Saltuk, Secda. **Arkeoloji Sözlüğü.** İstanbul: İnkılap Kitabevi Yayınları, 1993.

Sözen ve Tanyeli, 1996

Sözen, Metin ve Uğur Tanyeli. **Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü.** İstanbul: Remzi Kitabevi Yayınları, 1996.

BROŞÜRLER

Ayabakan

Ayabakan, Cumali. **Aphrodisias.** Antalya: Güney Kartpostal ve Turistik Yayınları.

Blackwater Draw Archaeological Site and Museum

Blackwater Draw Archaeological Site and Museum. New Mexico: Eastern New Mexico University.

Dartmoor National Park,

Dartmoor National Park. England: Dartmoor National

- 1989 Park, 1989.
- Dartmoor National Park Authority, 1999** **Dartmoor National Park Authority.** Devon: Dartmoor National Park Authority, 1999.
- Dartmoor National Park Authority Education Service, 1998** **Dartmoor National Park Authority Education Service.** Devon: Dartmoor National Park Authority, 1998.
- Delphi, 1998** **Delphi.** Athens: Archaeological Receipts Fund, 1998.
- National Parks in England and Wales, 1992** **National Parks in England and Wales.** England: Countryside Commission, 1992.
- Textes des collections and site du Musee de l'Ancien Eveche, 1998** **Textes des collections and site du Musee de l'Ancien Eveche,** 1998.
- The Acropolis of Athens, 1995** **The Acropolis of Athens.** Athens: Archaeological Receipts Fund, 1995.
- Yeni Aphrodisias Müzesi Kampanyası, 2000** **Yeni Aphrodisias Müzesi Kampanyası.** İstanbul: Geyre Vakfi Afrodisias Kazıları, 2000.

DERS NOTLARI

- Atagök, 1998 Atagök, Tomur. "Müze ve Müzecilik" konulu ders notları, 1998.

WEB SİTELERİ

<http://archnet.asu.edu/archnet/tropical/crm/usdocs/36cfr61.html>

<http://cas.memphis.edu/chucalissa.html>

<http://catal.arch.cam.ac.uk/catal/smm2001/index.html>

<http://e.usia.gov/education/culprop/96-95.html>

<http://life.csu.edu.au/~dspennem/VIRTPAST/Conventions/ICOMOS/STATUTES.HT>

M

<http://origo.hnm.hu/hungary/aquincum/1.html>

<http://origo.hnm.hu/hungary/aquincum/6.html>

<http://tayproject.eies.itu.edu.tr/trhome.html>

<http://www.aam-us.org/accredapp.htm>

<http://www.arch.cam.ac.uk/catal.archive%5Frep98/shane98.html>

<http://www.baselland.ch/docs/kultur/augustaurica/reise/bild-11.htm>

<http://www.culture.gr/2/21/211/21101m/e211am01.html>

<http://www.culture.gr/4/41/411/e41107.html>

<http://www.fsz.bme.hu/hungary/budapest/bptour/bpduna03.htm>

<http://www.icom.org/resolutions/eres56.html>

<http://www.icom.org/resolutions/eres62.html>

http://www.icomos.org/archaeological_charter.html

<http://www.kultur.gov.tr/bakanlik/b-a-ank-gordion.html>

<http://www.kultur.gov.tr/bakanlik/yeni/k-tabiat-ilkekarar/11.html>

<http://www.milliparklar.gov.tr/left13.htm>

<http://www.museum.state.il.us/ismsites/dickson.htm>

<http://www.musnaz.org>

<http://www.nkom.hu/english/miniszterium/financulture.shtml>

<http://www.nps.gov/legacy/nomenclature.html>

<http://www.nps.gov/pefo/pphtml.facilities.html>

<http://www.revisor.leg.state.mn.us/stats/138/31.html>

<http://www.rogersarkansas.com/Museum/about.asp>

http://www.tufts.edu/departments/fletcher/multi/www/europe_arch69.html

<http://www.uark.edu/misc.aras>

YAZILI VE SÖZLÜ AÇIKLAMALAR

Ali Harmankaya'dan alınan "Side Ören Yeri ve Side Müzesi" konulu sözlü açıklama, 26 Haziran 2001.

Ayfer Bartu'dan alınan "Çatalhöyük Ören Yeri Müze Projesi" konulu sözlü açıklama, 6 Nisan 2001.

Claire Thornton'dan alınan "Verulamium Ören Yeri ve Verulamium Müzesi" konulu yazılı açıklama, 9 Mayıs 2001.

Cumali Ayabakan'dan alınan "Aphrodisias Ören Yeri ve Aphrodisias Müzesi" konulu yazılı açıklama, 6 Ağustos 2001.

Don Pohlman'dan alınan "Çatalhöyük Gezici Sergi Projesi" konulu yazılı açıklama, 6 Kasım 2000.

Elena Partida'dan alınan "Delphi Ören Yeri ve Delphi Arkeoloji Müzesi" konulu yazılı açıklama, 19 Şubat 2001.

Elisabetta Segala'dan alınan "Palatino Ören Yeri ve Palatino Müzesi" konulu yazılı açıklama, 9 Mart 2001.

Felipe Arias Vilas'dan alınan "Viladonga Hillfort Ören Yeri ve Müzesi" konulu yazılı açıklama, 14 Şubat 2001.

Giuseppe Melosu'dan alınan "Turris Libisonis Arkeoloji Parkı ve Turritano Ören Yeri Müzesi" konulu yazılı açıklama, 8 Mart 2001.

Isabelle Lazier'den alınan "Grenoble Ören Yeri ve Eveche Müzesi" konulu yazılı açıklama, Mayıs 2001.

Joanne Dickenson'dan alınan "Blackwater Draw Ören Yeri" konulu yazılı açıklama, 9 Haziran 2001.

Matthew Hillsman'dan alınan "Blackwater Draw Müzesi" konulu yazılı açıklama, 9 Haziran 2001.

Salim Yılmaz'dan alınan "Pamukkale (Hierapolis) Ören Yeri ve Pamukkale (Hierapolis) Müzesi" konulu sözlü açıklama, 22 Haziran 2001.

Sarah Lawrence ve Georgina Plowright'dan alınan "Corbridge Roma Dönemi Ören Yeri ve Corbridge Roma Dönemi Ören Yeri Müzesi" konulu yazılı açıklama, Mayıs 2001.

Savay Civerraz Hugues'den alınan "Fourviere Arkeoloji Parkı ve Gallo-Roman Medeniyetleri Müzesi" konulu yazılı açıklama, Mayıs 2001.

Selahattin Erdemgil'den alınan "Efes Ören Yeri ve Efes Müzesi" konulu sözlü açıklama, 6 Ağustos 2001.

T.C. Kültür Bakanlığı'ndan alınan "Müzeler ve Ören Yerleri İle İlgili İstatistiki Bilgiler" konulu yazılı açıklama, 25 Eylül 2001.

Yunan Kültür Bakanlığı'ndan alınan "Akropolis Ören Yeri ve Akropolis Müzesi" konulu yazılı açıklama, Şubat 2001.

EUROPEAN CONVENTION ON THE PROTECTION OF THE ARCHAEOLOGICAL HERITAGE

6 May 1969

Entry into force: 20 November 1970

Note: This Convention has been replaced by the [Revised] European Convention for the Protection of the Archaeological Heritage of Europe of 16 January 1992.

The member States of the Council of Europe, signatory hereto,

Considering that the aim of the Council of Europe is to achieve a greater unity between its Members for the purpose, in particular, of safeguarding and realising the ideals and principles which are their common heritage;

Having regard to the European Cultural Convention, signed at Paris on 19 December 1954, and inter alia Article 5 of that Convention;

Affirming that the archaeological heritage is essential to a knowledge of the history of civilisations;

Recognising that while the moral responsibility for protecting the European archaeological heritage, the earliest source of European history, which is seriously threatened with destruction, rests in the first instance with the State directly concerned, it is also the concern of European States jointly;

Considering that the first step towards protecting this heritage should be to apply the most stringent scientific methods to archaeological research or discoveries, in order to preserve their full historical significance and render impossible the irremediable loss of scientific information that may result from illicit excavation;

Considering that the scientific protection thus guaranteed to archaeological objects:

- a. would be in the interests, in particular, of public collections, and
- b. would promote a much-needed reform of the market in archaeological finds;

Considering that it is necessary to forbid clandestine excavations and to set up a scientific control of archaeological objects as well as to seek through education to give to archaeological excavations their full scientific significance,

Have agreed as follows:

ARTICLE 1

For the purposes of this Convention, all remains and objects, or any other traces of human existence, which bear witness to epochs and civilisations for which excavations or discoveries are the main source or one of the main sources of scientific information, shall be considered as archaeological objects.

ARTICLE 2

With the object of ensuring the protection of deposits and sites where archaeological objects lie hidden, each Contracting Party undertakes to take such measures as may be possible in order:

- a. to delimit and protect sites and areas of archaeological interest;
- b. to create reserve zones for the preservation of material evidence to be excavated by later generations of archaeologists.

ARTICLE 3

To give full scientific significance to archaeological excavations in the sites, areas and zones designated in accordance with Article 2 of this Convention, each Contracting Party undertakes, as far as possible, to:

- a. prohibit and restrain illicit excavations;
- b. take the necessary measures to ensure that excavations are, by special authorisation, entrusted only to qualified persons;
- c. ensure the control and conservation of the results obtained.

ARTICLE 4

1. Each Contracting Party undertakes, for the purpose of the study and distribution of information on archaeological finds, to take all practicable measures necessary to ensure the most rapid and complete dissemination of information in scientific publications on excavations and discoveries.
2. Moreover, each Contracting Party shall also consider ways and means of:
 - a. establishing a national inventory of publicly-owned and, where possible, privately-owned archaeological objects;
 - b. preparing a scientific catalogue of publicly-owned and, where possible, privately-owned archaeological objects.

ARTICLE 5

With a view to the scientific, cultural and educational aims of this Convention, each Contracting Party undertakes to:

- a. facilitate the circulation of archaeological objects for scientific, cultural and educational purposes;
- b. encourage exchanges of information on:
 - i. archaeological objects,
 - ii. authorised and illicit excavations

between scientific institutions, museums and the competent national departments;

- c. do all in its power to assure that the competent authorities in the States of origin, Contracting Parties to this Convention, are informed of any offer suspected of coming either from illicit excavations or unlawfully from official excavations, together with the necessary details thereon;
- d. endeavour by educational means to create and develop in public opinion a realisation of the value of archaeological finds for the knowledge of the history of civilisation, and the threat caused to this heritage by uncontrolled excavations.

ARTICLE 6

1. Each Contracting Party undertakes to co-operate in the most appropriate manner in order to ensure that the international circulation of archaeological objects shall in no way prejudice the protection of the cultural and scientific interest attaching to such objects.
2. Each Contracting Party undertakes specifically:
 - a. as regards museums and other similar institutions whose acquisition policy is under State control, to take the necessary measures to avoid their acquiring archaeological objects suspected, for a specific reason, of having originated from clandestine excavations or of coming unlawfully from official excavations;
 - b. as regards museums and other similar institutions, situated in the territory of a Contracting Party but enjoying freedom from State control in their acquisition policy:
 - i. to transmit the text of this Convention, and
 - ii. to spare no effort to obtain the support of the said museums and institutions for the principles set out in the preceding paragraph;
 - c. to restrict, as far as possible, by education, information, vigilance and cooperation, the movement of archaeological objects suspected, for a specific reason, of having been obtained from illicit excavations or unlawfully from official excavations.

ARTICLE 7

In order to ensure the application of the principle of co-operation in the protection of the archaeological heritage which is the basis of this Convention, each Contracting Party undertakes, within the context of the obligations accepted under the terms of this Convention, to give consideration to any question of identification raised by any other Contracting Party, and to co-operate actively to the extent permitted by its national legislation.

ARTICLE 8

The measures provided for in this Convention cannot restrict lawful trade in or ownership of archaeological objects, nor affect the legal rules governing the transfer of such objects.

ARTICLE 9

Each Contracting Party shall notify the Secretary General of the Council of Europe in due course of measures it may have taken in respect of the application of the provisions of this Convention.

ARTICLE 10

1. This Convention shall be open to signature by the member States of the Council of Europe. It shall be subject to ratification or acceptance. Instruments of ratification or acceptance shall be deposited with the Secretary General of the Council of Europe.
2. This Convention shall enter into force three months after the date of the deposit of the third instrument of ratification or acceptance.
3. In respect of a signatory State ratifying or accepting subsequently, the Convention shall come into force three months after the date of the deposit of its instrument of ratification or acceptance.

ARTICLE 11

1. After entry into force of this Convention:
 - a. any non-member State of the Council of Europe which is a Contracting Party to the European Cultural Convention signed at Paris on 19 December 1954 may accede to this Convention;
 - b. the Committee of Ministers of the Council of Europe may invite any other non-member State to accede thereto.
2. Such accession shall be effected by depositing with the Secretary General of the Council of Europe an instrument of accession which shall take effect three months after the date of its deposit.

ARTICLE 12

1. Each signatory State, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification or acceptance, or each acceding State, when depositing its instrument of accession, may specify the territory or territories to which this Convention shall apply.
2. Each signatory State, when depositing its instrument of ratification or acceptance or at any later date, or each acceding State, when depositing its instrument of accession or at any later date, by declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, may extend this Convention to any other territory or territories specified in the declaration and for whose international relations it is responsible or on whose behalf it is authorised to give undertakings.
3. Any declaration made in pursuance of the preceding paragraph may, in respect of any territory mentioned in such declaration, be withdrawn according to the procedure laid down in Article 13 of this Convention.

ARTICLE 13

1. This Convention shall remain in force indefinitely.
2. Any Contracting Party may, in so far as it is concerned, denounce this Convention by means of a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe.
3. Such denunciation shall take effect six months after the date of receipt by the Secretary General of such notification.

ARTICLE 14

The Secretary General of the Council of Europe shall notify the member States of the Council and any State which has acceded to this Convention of:

- a. any signature;
- b. any deposit of an instrument of ratification, acceptance or accession;
- c. any date of entry into force of this Convention in accordance with Article 10 thereof;
- d. any declaration received in pursuance of the provisions of paragraphs 2 and 3 of Article 12;
- e. any notification received in pursuance of the provisions of Article 13 and the date on which denunciation takes effect.

In witness whereof the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Convention.

Done at London, this 6th day of May 1969, in English and in French, both texts being equally authoritative, in a single copy which shall remain deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary General of the Council of Europe shall transmit certified copies to each of the signatory and acceding States.

U.S. and International Laws:

[Back to HOME](#) | [U.S. Laws](#) | [International Laws](#)

Archaeological Resources Protection Act of 1979¹

**AN ACT TO protect archaeological resources on public lands and Indian lands,
and for other purposes.**

Be it enacted of the Senate and the House of Representatives of the United States of America in Congress assembled,

Short Title

SEC. 1. This Act may be cited as the "Archaeological Resources Protection Act of 1979".

Findings and Purpose

SEC. 2. (a) The Congress finds that-

- (1) archaeological resources on public lands and Indian lands are an accessible and irreplaceable part of the Nation's heritage;
- (2) these resources are increasingly endangered because of their commercial attractiveness;
- (3) existing Federal laws do not provide adequate protection to prevent the loss and destruction of these archaeological resources and sites resulting from uncontrolled excavations and pillage; and
- (4) there is a wealth of archaeological information which has been legally obtained by private individuals for noncommercial purposes and which could voluntarily be made available to professional archaeologists and institutions.

(b) The purpose of this Act is to secure, for the present and future benefit of the American people, the protection of archaeological resources and sites which are on public lands and Indian lands, and to foster increased cooperation and exchange of information between governmental authorities, the professional archaeological community, and private individuals having collections of archaeological resources and data which were obtained before the date of the enactment of this Act.

Definitions

SEC. 3. As used in this Act-

- (1) The term "archaeological resource" means any material remains of past human life or activities which are of archaeological interest, as determined under the uniform regulations promulgated pursuant to this Act. Such regulations containing such determination shall include, but not be limited to: pottery, basketry, bottles, weapons, weapon projectiles, tools, structures or portions of structures, pit houses, rock paintings, rock carvings, intaglios, graves, human skeletal materials, or any portion or piece of any of the foregoing items. Nonfossilized and fossilized

paleontological specimens, or any portion or piece thereof, shall not be considered archaeological resources, under the regulations under this paragraph, unless found in an archaeological context. No item shall be treated as an archaeological resource under regulations under this paragraph unless such item is at least 100 years of age.

(2) The term "Federal land manager" means, with respect to any public lands, the Secretary of the department, or the head of any other agency or instrumentality of the United States, having primary management authority over such lands. In the case of any public lands or Indian lands with respect to which no department, agency, or instrumentality has primary management authority, such term means the Secretary of the Interior. If the Secretary of the Interior consents, the responsibilities (in whole or in part) under this Act of the Secretary of any department (other than the Department of the Interior) or the head of any other agency or instrumentality may be delegated to the Secretary of the Interior with respect to any land managed by such other Secretary or agency head, and in any such case, the term Federal land manager means the Secretary of the Interior.

(3) The term "public lands" means-

(A) lands which are owned and administered by the United States as part of-

- (i) the national park system,
- (ii) the national wildlife refuge system, or
- (iii) the national forest system; and

(B) all other lands the fee title to which is held by the United States, other than lands on the Outer Continental Shelf and lands which are under the jurisdiction of the Smithsonian Institution.²

(4) The term "Indian lands" means lands of Indian tribes, or Indian individuals, which are either held in trust by the United States or subject to a restriction against alienation imposed by the United States, except for any subsurface interest in lands not owned or controlled by an Indian tribe or an Indian individual.

(5) The term "Indian tribe" means any Indian tribe, band, nation, or other organized group or community, including any Alaska Native village or regional or village corporation as defined in, or established pursuant to, the Alaska Native Claims Settlement Act (85 Stat. 688).

(6) The term "person" means an individual, corporation, partnership, trust, institution, association, or any other private entity or any officer, employee, agent, department, or instrumentality of the United States, of any Indian tribe, or of any State or political subdivision thereof.

(7) The term "State" means any of the fifty States, the District of Columbia, Puerto Rico, Guam, and the Virgin Islands.

Excavation and Removal

SEC. 4. (a) Any person may apply to the Federal land manager for a permit to excavate or remove any archaeological resource located on public lands or Indian lands and to carry out activities associated with such excavation or removal. The application shall be required, under uniform regulations under this Act, to contain such information as the Federal land manager deems necessary, including information concerning the time, scope, and location and specific purpose of the proposed work.

(b) A permit may be issued pursuant to an application under subsection (a) if the Federal land manager determines, pursuant to uniform regulations under this Act, that-

(1) the applicant is qualified, to carry out the permitted activity,

(2) the activity is undertaken for the purpose of furthering archaeological knowledge in the public interest,

(3) the archaeological resources which are excavated or removed from public lands will remain the property of the United States, and such resources and copies of associated archaeological records and data will be preserved by a suitable university, museum, or other scientific or educational institution, and

(4) the activity pursuant to such permit is not inconsistent with any management plan applicable to the public lands concerned.

(c) If a permit issued under this section may result in harm to, or destruction of, any religious or cultural site, as determined by the Federal land manager, before issuing such permit, the Federal land manager shall notify any Indian tribe which may consider the site as having religious or cultural importance. Such notice shall not be deemed a disclosure to the public for purposes of section 9.

(d) Any permit under this section shall contain terms and conditions, pursuant to uniform regulations promulgated under this Act, as the Federal land manager concerned deems necessary to carry out the purposes of this Act.

(e) Each permit under this section shall identify the individual who shall be responsible for carrying out the terms and conditions of the permit and for otherwise complying with this Act and other law applicable to the permitted activity.

(f) Any permit issued under this section may be suspended by the Federal land manager upon his determination that the permittee has violated any provision of subsection (a), (b), or (c) of section 6. Any such permit may be revoked by such Federal land manager upon assessment of a civil penalty under section 7 against the permittee or upon the permittee's conviction under section 6.

(g) (1) No permit shall be required under this section or under the Act of June 8, 1906 (16 U.S.C. 431), for the excavation or removal by any Indian tribe or member thereof of any archaeological resource located on Indian lands of such Indian tribe, except that in the absence of tribal law regulating the excavation or removal of archaeological resources on Indian lands, an individual tribal member shall be required to obtain a permit under this section.

(2) In the case of any permits for the excavation or removal of any archaeological resources located on Indian lands, the permit may be granted only after obtaining the consent of the Indian or Indian tribe owning or having jurisdiction over such lands. The permit shall include such terms and conditions as may be requested by such Indian or Indian tribe.

(h) (1) No permit or other permission shall be required under the Act of June 8, 1906 (16 U.S.C. 431-433), for any activity for which a permit is issued under this section.

(2) Any permit issued under the Act of June 8, 1906, shall remain in effect according to its terms and conditions following the enactment of this Act. No permit shall be required to carry out any activity under a permit issued under the Act of June 8, 1906, before the date of the enactment of this Act which remains in effect as provided in this paragraph, and nothing in this Act shall modify or affect any such permit.

(i) Issuance of a permit in accordance with this section and applicable

regulations shall not require compliance with section 106 of the Act of October 15, 1966 (80 Stat. 917, 16 U.S.C. 470f).

(j) Upon the written request of the Governor of any State, the Federal land manager shall issue a permit, subject to the provisions of subsections (b)(3), (b)(4), (c), (e), (f), (g), (h), and (i) of this section for the purpose of conducting archaeological research, excavation, removal, and curation, on behalf of the State or its educational institutions, to such Governor or to such designee as the Governor deems qualified to carry out the intent of this Act.

Custody of Resources

SEC. 5. The Secretary of the Interior may promulgate regulations providing for-

(1) the exchange, where appropriate, between suitable universities, museums, or other scientific or educational institutions, of archaeological resources removed from public lands and Indian lands pursuant to this Act, and

(2) the ultimate disposition of such resources and other resources removed pursuant to the Act of June 27, 1960 (16 U.S.C. 469-469c) or the Act of June 8, 1906 (16 U.S.C. 431-433).

Any exchange or ultimate disposition under such regulation of archaeological resources excavated or removed from Indian lands shall be subject to the consent of the Indian or Indian tribe which owns or has jurisdiction over such lands. Following promulgation of regulations, under this section, notwithstanding any other provision of law, such regulations shall govern the disposition of archaeological resources removed from public lands and Indian lands pursuant to this Act.

Prohibited Acts and Criminal Penalties

SEC. 6. (a) No person may excavate, remove, damage, or otherwise alter or deface **or attempt to excavate, remove, damage, or otherwise alter or deface**³ any archaeological resource located on public lands or Indian lands unless such activity is pursuant to a permit issued under section 4, a permit referred to in section 4(h)(2), or the exemption contained in section 4(g)(1).

(b) No person may sell, purchase, exchange, transport, receive, or offer to sell, purchase, or exchange any archaeological resource if such resource was excavated or removed from public lands or Indian lands in violation of-

(1) the prohibition contained in subsection (a), or

(2) any provision, rule, regulation, ordinance, or permit in effect under any other provision of Federal law.

(c) No person may sell, purchase, exchange, transport, receive, or offer to sell, purchase, or exchange, in interstate or foreign commerce, any archaeological resources excavated, removed, sold, purchased, exchanged, transported, or received in violation of any provision, rule, regulation, ordinance, or permit in effect under State or local law.

(d) Any person who knowingly violates, or counsels, procures, solicits, or employs any other person to violate, any prohibition contained in subsection (a), (b), or (c) of this section shall, upon conviction, be fined not more than \$10,000 or imprisoned not more than one year, or both: *Provided, however,* That if the commercial or archaeological value of the archaeological resources involved and the cost of restoration and repair of such resources exceeds the sum of \$500,⁴ such person shall be fined not more than \$20,000 or

imprisoned not more than two years, or both. In the case of a second or subsequent such violation upon conviction such person shall be fined not more than \$100,000, or imprisoned not more than five years, or both.

(e) The prohibitions contained in this section shall take effect on the date of the enactment of this Act.

(f) Nothing in subsection (b)(1) of this section shall be deemed applicable to any person with respect to an archaeological resource which was in the lawful possession of such person prior to the date of the enactment of this Act.

(g) Nothing in subsection (d) of this section shall be deemed applicable to any person with respect to the removal of arrowheads located on the surface of the ground.

Civil Penalties

SEC. 7. (a)(1) Any person who violates any prohibition contained in an applicable regulation or permit issued under this Act may be assessed a civil penalty by the Federal land manager concerned. No penalty may be assessed under

this subsection unless such person is given notice and opportunity for a hearing with respect to such violation. Each violation shall be a separate offense. Any such civil penalty may be remitted or mitigated by the Federal land manager concerned.

(2) The amount of such penalty shall be determined under regulation promulgated pursuant to this Act, taking into account, in addition to other factors-

(A) the archaeological or commercial value of the archaeological resource involved, and

(B) the cost of restoration and repair of the resource and the archaeological site involved.

Such regulations shall provide that, in the case of a second or subsequent violation by any person, the amount of such civil penalty may be double the amount which would have been assessed if such violation were the first violation by such person. The amount of any penalty assessed under this subsection for any violation shall not exceed an amount equal to double the cost of restoration and repair of resources and archaeological sites damaged and double the fair market value of resources destroyed or not recovered.

(3) No penalty shall be assessed under this section for the removal of arrowheads located on the surface of the ground.

(b) (1) Any person aggrieved by an order assessing a civil penalty under subsection (a) may file a petition for judicial review of such order with the United States District Court for the District of Columbia or for any other district in which such a person resides or transacts business. Such a petition may only be filed within the 30-day period beginning on the date the order making such assessment was issued. The court shall hear such action on the record made before the Federal land manager and shall sustain his action if it is supported by substantial evidence on the record considered as a whole.

(2) If any person fails to pay an assessment of a civil penalty-

(A) after the order making the assessment has become a final order and such person has not filed a petition for judicial review of the order in accordance with paragraph (1), or

(B) after a court in an action brought under paragraph (1) has entered a final judgment upholding the assessment of a civil penalty, the Federal land managers may request the Attorney General to institute

a civil action in a district court of the United States for any district in which such person is found, resides, or transacts business to collect the penalty and such court shall have jurisdiction to hear and decide any such action. In such action, the validity and amount of such penalty shall not be subject to review.

(c) Hearings held during proceedings for the assessment of civil penalties authorized by subsection (a) shall be conducted in accordance with section 554 of title 5 of the United States Code. The Federal land manager may issue subpoenas for the attendance and testimony of witnesses and the production of relevant papers, books, and documents, and administer oaths. Witnesses summoned shall be paid the same fees and mileage that are paid to witnesses in the courts of the United States. In case of contumacy or refusal to obey a subpoena served upon any person pursuant to this paragraph, the district court of the United States for any district in which such person is found or resides or transacts business, upon application by the United States and after notice to such person, shall have jurisdiction to issue an order requiring such person to appear and give testimony before the Federal land manager or to appear and produce documents before the Federal land manager, or both, and any failure to obey such order of the court may be punished by such court as a contempt thereof.

Rewards; Forfeiture

SEC. 8. (a) Upon the certification of the Federal land manager concerned, the Secretary of the Treasury is directed to pay from penalties and fines collected under sections 6 and 7 an amount equal to one-half of such penalty or fine, but not to exceed \$500, to any person who furnishes information which leads to the finding of a civil violation, or the conviction of criminal violation, with respect to which such penalty or fine was paid. If several persons provided such information, such amount shall be divided among such persons. No officer or employee of the United States or of any State or local government who furnishes information or renders service in the performance of his official duties shall be eligible for payment under this subsection.

(b) All archaeological resources with respect to which a violation of subsection (a), (b), or (c) of section 6 occurred and which are in the possession of any person, and all vehicles and equipment of any person which were used in connection with such violation, may be (in the discretion of the court or administrative law judge, as the case may be) subject to forfeiture to the United States upon-

- (1) such person's conviction of such violation under section 6,
- (2) assessment of a civil penalty against such person under section 7 with respect to such violation, or
- (3) a determination of any court that such archaeological resources, vehicles, or equipment were involved in such violation.

(c) In cases in which a violation of the prohibition contained in subsection (a), (b), or (c) of section 6 involve archaeological resources excavated or removed from Indian lands, the Federal land manager or the court, as the case may be, shall provide for the payment to the Indian or Indian tribe involved of all penalties collected pursuant to section 7 and for the transfer to such Indian or Indian tribe of all items forfeited under this section.

Confidentiality

SEC. 9. (a) Information concerning the nature and location of any archaeological resource for which the excavation or removal requires a permit or other permission under this Act or under any other provision of Federal law may not be made available to the public under subchapter II of chapter 5 of title 5 of the United States Code or under any other provision of law unless the Federal land manager concerned determines that such disclosure would-

(1) further the purposes of this Act or the Act of June 27, 1960 (16 U.S.C. 469-469c), and

(2) not create a risk of harm to such resources or to the site at which such resources are located.

(b) Notwithstanding the provisions of subsection (a), upon the written request of the Governor of any State, which request shall state-

(1) the specific site or area for which information is sought,

(2) the purpose for which such information is sought,

(3) a commitment by the Governor to adequately protect the confidentiality of such information to protect the resource from commercial exploitation.

The Federal land manager concerned shall provide to the Governor information concerning the nature and location of archaeological resources within the State of the requesting Governor.

Regulations; Intergovernmental Coordination

SEC 10. (a) The Secretaries of the Interior, Agriculture and Defense and the Chairman of the Board of the Tennessee Valley Authority, after consultation with other Federal land managers, Indian tribes, representatives of concerned State agencies, and after public notice and hearing, shall promulgate such uniform rules and regulations as may be appropriate to carry out the purposes of this Act. Such rules and regulations may be promulgated only after consideration of the provisions of the American Indian Religious Freedom Act (92 Stat. 469; 42 U.S.C. 1996). Each uniform rule or regulation promulgated under this Act shall be submitted on the same calendar day to the Committee on Energy and Natural Resources of the United States Senate and to the

Committee on Interior and Insular Affairs of the United States House of Representatives, and no such uniform rule or regulation may take effect before the expiration of a period of ninety calendar days following the date of its submission to such Committees.

(b) Each Federal land manager shall promulgate such rules and regulations under subsection (a), as may be appropriate for the carrying out of his functions and authorities under this Act.

(c)⁵Each Federal land manager shall establish a program to increase public awareness of the significance of the archaeological resources located on public lands and Indian lands and the need to protect such resources. Each such land manager shall submit an annual report to the Committee on Interior and Insular Affairs of the United States House of Representatives and to the Committee on Energy and Natural Resources of the United States Senate regarding the actions taken under such program.

Cooperation with Private Individuals

SEC. 11. The Secretary of the Interior shall take such action as may be

necessary, consistent with the purposes of this Act, to foster and improve the communication, cooperation, and exchange of information between-

(1) private individuals having collections of archaeological resources and data which were obtained before the date of the enactment of this Act, and

(2) Federal authorities responsible for the protection of archaeological resources on the public lands and Indian lands and professional archaeologists and associations of professional archaeologists.

In carrying out this section, the Secretary shall, to the extent practicable and consistent with the provisions of this Act, make efforts to expand the archaeological data base for the archaeological resources of the United States through increased cooperation between private individuals referred to in paragraph (1) and professional archaeologists and archaeological organizations.

Savings Provisions

SEC.12 (a) Nothing in this Act shall be construed to repeal, modify, or impose additional restrictions on the activities permitted under existing laws and authorities relating to mining, mineral leasing, reclamation, and other multiple uses of the public lands.

(b) Nothing in this Act applies to, or requires a permit for, the collection for private purposes of any rock, coin, bullet, or mineral which is not an archaeological resource, as determined under uniform regulations promulgated under section 3(1).

(c) Nothing in this Act shall be construed to affect any land other than public land or Indian land or to affect the lawful recovery, collection, or sale of archaeological resources from land other than public land or Indian land.

Report

SEC. 13. As part of the annual report required to be submitted to the specified committees of the Congress pursuant to section 5(c) of the Act of June 27, 1960 (74 Stat. 220; 16 U.S.C. 469-469a), the Secretary of the Interior shall comprehensively report as a separate component on the activities carried out under the provisions of this Act, and he shall make such recommendations as he deems appropriate as to changes or improvements needed in the provisions of this Act. Such report shall include a brief summary of the actions undertaken by the Secretary under section 11 of this Act, relating to cooperation with private individuals.

SEC. 14.⁶ The Secretaries of the Interior, Agriculture, and Defense and the Chairman of the Board of the Tennessee Valley Authority shall-

(a) develop plans for surveying lands under their control to determine the nature and extent of archaeological resources on those lands;

(b) prepare a schedule for surveying lands that are likely to contain the most scientifically valuable archaeological resources; and

(c) develop documents for the report of suspected violations of this Act and establish when and how those documents are to be completed by officers, employees, and agents of their respective agencies.

¹ The Archaeological Resources Protection Act of 1979 (16 U.S.C. 470aa-470mm), as set forth herein, consists of Public Law 96-95 (October 31, 1979) and amendments thereto.

² Section 3(3) originally ended with a semicolon, but was amended to terminate with a period by Public Law 100-588(Section (a)), Nov. 3, 1988 (102 Stat. 2983).

³ Language in boldface type in Section 6(a) was added in Public Law 100-588 (Sec. (b)), Nov. 3, 1988 (102. Stat. 2983).

⁴The amount in boldface was substituted for \$5,000, which was in the original law, by Section (c) of Public Law 100-588, Nov. 3, 1988 (102 Stat. 2983).

⁴ Section 10(c) was added to the law by Public Law 100-588 (Section (d)), Nov. 3, 1988 (102 Stat. 2778).

⁵ Section 14 was added to the original legislation by Public Law 100-555, Oct. 28, 1988 (102 Stat. 2983).

[Home](#) | [Site Index](#) | [Site Search](#) | [Disclaimer & Credits](#) | [Contact Us](#) | [Back To Top](#)

Revised: October 31, 2001

ICOMOS CHARTER
for the Protection and Management
of the Archaeological Heritage (1990)

Introduction

Art. 1. Definitions and Introduction

Art. 2. Integrated Protection Policies

Art. 3. Legislation and Economy

Art. 4. Survey

Art. 5. Investigation

Art. 6. Maintenance and Conservation

Art. 7. Presentation, Information, Reconstruction

Art. 8. Professional Qualifications

Art. 9. International Cooperation

INTRODUCTION

It is widely recognized that a knowledge and understanding of the origins and development of human societies is of fundamental importance to humanity in identifying its cultural and social roots.

The archaeological heritage constitutes the basic record of past human activities. Its protection and proper management is therefore essential to enable archaeologists and other scholars to study and interpret it on behalf of and for the benefit of present and future generations.

The protection of this heritage cannot be based upon the application of archaeological techniques alone. It requires a wider basis of professional and scientific knowledge and skills. Some elements of the archaeological heritage are components of architectural structures and in such cases must be protected in accordance with the criteria for the protection of such structures laid down in the 1966 Venice Charter on the Conservation and Restoration of Monuments and Sites. Other elements of the archaeological heritage constitute part of the living traditions of indigenous peoples, and for such sites and monuments the participation of local cultural groups is essential for their protection and preservation.

For these and other reasons the protection of the archaeological heritage must be based upon effective collaboration between professionals from many disciplines. It also requires the cooperation of government authorities, academic researchers, private or public enterprise, and the general public. This charter therefore lays down principles relating to the different aspects of archaeological heritage management. These include the responsibilities of public authorities and legislators, principles relating to the professional performance of the processes of inventorization, survey, excavation, documentation, research, maintenance, conservation, preservation, reconstruction, information, presentation, public access and use of the heritage, and the qualification of professionals involved in the protection of the archaeological heritage.

The charter has been inspired by the success of the Venice Charter as guidelines and source of ideas for policies and practice of governments as well as scholars and professionals.

The charter has to reflect very basic principles and guidelines with global validity. For this reason it cannot take into account the specific problems and possibilities of regions or countries. The charter should therefore be supplemented at regional and national levels by further principles and guidelines for these needs.

ARTICLE 1. DEFINITION AND INTRODUCTION

The "archaeological heritage" is that part of the material heritage in respect of which archaeological methods provide primary information. It comprises all vestiges of human existence and consists of places relating to all manifestations of human activity, abandoned structures, and remains of all kinds (including subterranean and underwater sites), together with all the portable cultural material associated with them.

ARTICLE 2. INTEGRATED PROTECTION POLICIES

The archaeological heritage is a fragile and non-renewable cultural resource. Land use must therefore be controlled and developed in order to minimize the destruction of the archaeological heritage.

Policies for the protection of the archaeological heritage should constitute an integral component of policies relating to land use, development, and planning as well as of cultural, environmental and educational policies. The policies for the protection of the archaeological heritage should be kept under continual review, so that they stay up to date. The creation of archaeological reserves should form part of such policies.

The protection of the archaeological heritage should be integrated into planning policies at international, national, regional and local levels.

Active participation by the general public must form part of policies for the protection of the archaeological heritage. This is essential where the heritage of indigenous peoples is involved. Participation must be based upon access to the knowledge necessary for decision-making. The provision of information to the general public is therefore an important element in integrated protection.

ARTICLE 3. LEGISLATION AND ECONOMY

The protection of the archaeological heritage should be considered as a moral obligation upon all human beings; it is also a collective public responsibility. This obligation must be acknowledged through relevant legislation and the provision of adequate funds for the supporting programmes necessary for effective heritage management.

The archaeological heritage is common to all human society and it should therefore be the duty of every country to ensure that adequate funds are available for its protection.

Legislation should afford protection to the archaeological heritage that is appropriate to the needs, history, and traditions of each country and region, providing for in situ protection and research needs.

Legislation should be based on the concept of the archaeological heritage as the

heritage of all humanity and of groups of peoples, and not restricted to any individual person or nation.

Legislation should forbid the destruction, degradation or alteration through changes of any archaeological site or monument or to their surroundings without the consent of the relevant archaeological authority.

Legislation should in principle require full archaeological investigation and documentation in cases where the destruction of the archaeological heritage is authorized.

Legislation should require, and make provision for, the proper maintenance, management and conservation of the archaeological heritage. Adequate legal sanctions should be prescribed in respect of violations of archaeological heritage legislation.

If legislation affords protection only to those elements of the archaeological heritage which are registered in a selective statutory inventory, provision should be made for the temporary protection of unprotected or newly discovered sites and monuments until an archaeological evaluation can be carried out.

Development projects constitute one of the greatest physical threats to the archaeological heritage. A duty for developers to ensure that archaeological heritage impact studies are carried out before development schemes are implemented, should therefore be embodied in appropriate legislation, with a stipulation that the costs of such studies are to be included in project costs. The principle should also be established in legislation that development schemes should be designed in such a way as to minimize their impact upon the archaeological heritage.

ARTICLE 4. SURVEY

The protection of the archaeological heritage must be based upon the fullest possible knowledge of its extent and nature. General survey of archaeological resources is therefore an essential working tool in developing strategies for the protection of the archaeological heritage. Consequently archaeological survey should be a basic obligation in the protection and management of the archaeological heritage.

At the same time, inventories constitute primary resource databases for scientific study and research. The compilation of inventories should therefore be regarded as a continuous, dynamic process. It follows that inventories should comprise information at various levels of significance and reliability, since even superficial knowledge can form the starting point for protectional measures.

ARTICLE 5. INVESTIGATION

Archaeological knowledge is based principally on the scientific investigation of the archaeological heritage. Such investigation embraces the whole range of methods from non-destructive techniques through sampling to total excavation.

It must be an overriding principle that the gathering of information about the archaeological heritage should not destroy any more archaeological evidence than is necessary for the protectional or scientific objectives of the investigation. Non-destructive techniques, aerial and ground survey, and sampling should therefore be

encouraged wherever possible, in preference to total excavation.

As excavation always implies the necessity of making a selection of evidence to be documented and preserved at the cost of losing other information and possibly even the total destruction of the monument, a decision to excavate should only be taken after thorough consideration.

Excavation should be carried out on sites and monuments threatened by development, land-use change, looting, or natural deterioration.

In exceptional cases, unthreatened sites may be excavated to elucidate research problems or to interpret them more effectively for the purpose of presenting them to the public. In such cases excavation must be preceded by thorough scientific evaluation of the significance of the site. Excavation should be partial, leaving a portion undisturbed for future research.

A report conforming to an agreed standard should be made available to the scientific community and should be incorporated in the relevant inventory within a reasonable period after the conclusion of the excavation.

Excavations should be conducted in accordance with the principles embodied in the 1956 UNESCO Recommendations on International Principles Applicable to Archaeological Excavations and with agreed international and national professional standards.

ARTICLE 6. MAINTENANCE AND CONSERVATION

The overall objective of archaeological heritage management should be the preservation of monuments and sites in situ, including proper long-term conservation and curation of all related records and collections etc. Any transfer of elements of the heritage to new locations represents a violation of the principle of preserving the heritage in its original context. This principle stresses the need for proper maintenance, conservation and management. It also asserts the principle that the archaeological heritage should not be exposed by excavation or left exposed after excavation if provision for its proper maintenance and management after excavation cannot be guaranteed.

Local commitment and participation should be actively sought and encouraged as a means of promoting the maintenance of the archaeological heritage. This principle is especially important when dealing with the heritage of indigenous peoples or local cultural groups. In some cases it may be appropriate to entrust responsibility for the protection and management of sites and monuments to indigenous peoples.

Owing to the inevitable limitations of available resources, active maintenance will have to be carried out on a selective basis. It should therefore be applied to a sample of the diversity of sites and monuments, based upon a scientific assessment of their significance and representative character, and not confined to the more notable and visually attractive monuments.

The relevant principles of the 1956 UNESCO Recommendations should be applied in respect of the maintenance and conservation of the archaeological heritage.

ARTICLE 7. PRESENTATION, INFORMATION, RECONSTRUCTION

The presentation of the archaeological heritage to the general public is an essential method of promoting an understanding of the origins and development of modern societies. At the same time it is the most important means of promoting an understanding of the need for its protection.

Presentation and information should be conceived as a popular interpretation of the current state of knowledge, and it must therefore be revised frequently. It should take account of the multifaceted approaches to an understanding of the past.

Reconstructions serve two important functions: experimental research and interpretation. They should, however, be carried out with great caution, so as to avoid disturbing any surviving archaeological evidence, and they should take account of evidence from all sources in order to achieve authenticity. Where possible and appropriate, reconstructions should not be built immediately on the archaeological remains, and should be identifiable as such.

ARTICLE 8. PROFESSIONAL QUALIFICATIONS

High academic standards in many different disciplines are essential in the management of the archaeological heritage. The training of an adequate number of qualified professionals in the relevant fields of expertise should therefore be an important objective for the educational policies in every country. The need to develop expertise in certain highly specialized fields calls for international cooperation. Standards of professional training and professional conduct should be established and maintained.

The objective of academic archaeological training should take account of the shift in conservation policies from excavation to in situ preservation. It should also take into account the fact that the study of the history of indigenous peoples is as important in preserving and understanding the archaeological heritage as the study of outstanding monuments and sites.

The protection of the archaeological heritage is a process of continuous dynamic development. Time should therefore be made available to professionals working in this field to enable them to update their knowledge. Postgraduate training programmes should be developed with special emphasis on the protection and management of the archaeological heritage.

ARTICLE 9. INTERNATIONAL COOPERATION

The archaeological heritage is the common heritage of all humanity. International cooperation is therefore essential in developing and maintaining standards in its management.

There is an urgent need to create international mechanisms for the exchange of information and experience among professionals dealing with archaeological heritage management. This requires the organization of conferences, seminars, workshops, etc. at global as well as regional levels, and the establishment of regional centres for postgraduate studies. ICOMOS, through its specialized groups, should promote this aspect in its medium- and long-term planning.

International exchanges of professional staff should also be developed as a means of

raising standards of archaeological heritage management.

Technical assistance programmes in the field of archaeological heritage management should be developed under the auspices of ICOMOS.

This Charter, written by the International Committee on Archaeological Heritage Management (ICAHM), a specialized committee of ICOMOS, was approved by the ICOMOS General Assembly, meeting in Lausanne, Switzerland, in October 1990.

Return to [Top](#) / [ICOMOS](#)

HTML: 2 August 1994; 13 January 1996 : [phs](#)

EUROPEAN CONVENTION ON THE PROTECTION OF THE ARCHAEOLOGICAL HERITAGE (Revised)

Convention européenne pour la protection du patrimoine archéologique (révisée)

Valletta - La Valette, 16.1.1992

Entry into force:

Preamble

The member States of the Council of Europe and the other States party to the European Cultural Convention signatory hereto,

Considering that the aim of the Council of Europe is to achieve a greater unity between its members for the purpose, in particular, of safeguarding and realising the ideals and principles which are their common heritage;

Having regard to the European Cultural Convention signed in Paris on 19 December 1954, in particular Articles 1 and 5 thereof;

Having regard to the Convention for the Protection of the Architectural Heritage of Europe signed in Granada on 3 October 1985;

Having regard to the European Convention on Offences relating to Cultural Property signed in Delphi on 23 June 1985;

Having regard to the recommendations of the Parliamentary Assembly relating to archaeology and in particular Recommendations 848 (1978), 921 (1981) and 1072 (1988);

Having regard to Recommendation No. R (89) 5 concerning the protection and enhancement of the archaeological heritage in the context of town and country planning operations;

Recalling that the archaeological heritage is essential to a knowledge of the history of mankind;

Acknowledging that the European archaeological heritage, which provides evidence of ancient history, is seriously threatened with deterioration because of the increasing number of major planning schemes, natural risks, clandestine or unscientific excavations and insufficient public awareness;

Affirming that it is important to institute, where they do not yet exist, appropriate administrative and scientific supervision procedures, and that the need to protect the archaeological heritage should be reflected in town and country planning and cultural development policies;

Stressing that responsibility for the protection of the archaeological heritage should rest not only with the State directly concerned but with all European countries, the aim being to reduce the risk of deterioration and promote conservation by encouraging exchanges of experts and the comparison of experiences;

Noting the necessity to complete the principles set forth in the European Convention for the Protection of the Archaeological Heritage signed in London on 6 May 1969, as a result of evolution of planning policies in European countries,

Have agreed as follows:

Definition of the archaeological heritage

Article 1

The aim of this (revised) Convention is to protect the archaeological heritage as a source of the European collective memory and as an instrument for historical and scientific study.

To this end shall be considered to be elements of the archaeological heritage all remains and objects and any other traces of mankind from past epochs:

- i. the preservation and study of which help to retrace the history of mankind and its relation with the natural environment;
- ii. for which excavations or discoveries and other methods of research into mankind and the related environment are the main sources of information; and
- iii. which are located in any area within the jurisdiction of the Parties.

The archaeological heritage shall include structures, constructions, groups of buildings, developed sites, moveable objects, monuments of other kinds as well as their context, whether situated on land or under water.

Identification of the heritage and measures for protection

Article 2

Each Party undertakes to institute, by means appropriate to the State in question, a legal system for the protection of the archaeological heritage, making provision for:

- i. the maintenance of an inventory of its archaeological heritage and the designation of protected monuments and areas;
- ii. the creation of archaeological reserves, even where there are no visible remains on the ground or under water, for the preservation of material evidence to be studied by later generations;
- iii. the mandatory reporting to the competent authorities by a finder of the chance discovery of elements of the archaeological heritage and making them available for examination.

Article 3

To preserve the archaeological heritage and guarantee the scientific significance of archaeological research work, each Party undertakes:

- i. to apply procedures for the authorisation and supervision of excavation and other archaeological activities in such a way as:
 - a. to prevent any illicit excavation or removal of elements of the archaeological heritage;
 - b. to ensure that archaeological excavations and prospecting are undertaken in a scientific manner and provided that:
 - non-destructive methods of investigation are applied wherever possible;
 - the elements of the archaeological heritage are not uncovered or left exposed during or after excavation without provision being made for their proper preservation, conservation and management;
- ii. to ensure that excavations and other potentially destructive techniques are carried out only by qualified, specially authorised persons;
- iii. to subject to specific prior authorisation, whenever foreseen by the domestic law of the State, the use of metal detectors and any other detection equipment or process for archaeological investigation.

Article 4

Each Party undertakes to implement measures for the physical protection of the archaeological heritage, making provision, as circumstances demand:

- i. for the acquisition or protection by other appropriate means by the public authorities of areas intended to constitute archaeological reserves;
- ii. for the conservation and maintenance of the archaeological heritage, preferably in situ;
- iii. for appropriate storage places for archaeological remains which have been removed from their original location.

Integrated conservation of the archaeological heritage

Article 5

Each Party undertakes:

- i. to seek to reconcile and combine the respective requirements of archaeology and development plans by ensuring that archaeologists participate:
 - a. in planning policies designed to ensure well-balanced strategies for the protection, conservation and enhancement of sites of archaeological interest;
 - b. in the various stages of development schemes;
- ii. to ensure that archaeologists, town and regional planners systematically

consult one another in order to permit:

- a. the modification of development plans likely to have adverse effects on the archaeological heritage;
 - b. the allocation of sufficient time and resources for an appropriate scientific study to be made of the site and for its findings to be published;
- iii. to ensure that environmental impact assessments and the resulting decisions involve full consideration of archaeological sites and their settings;
 - iv. to make provision, when elements of the archaeological heritage have been found during development work, for their conservation in situ when feasible;
 - v. to ensure that the opening of archaeological sites to the public, especially any structural arrangements necessary for the reception of large numbers of visitors, does not adversely affect the archaeological and scientific character of such sites and their surroundings.

The financing of archaeological research and conservation

Article 6

Each Party undertakes:

- i. to arrange for public financial support for archaeological research from national, regional and local authorities in accordance with their respective competence;
- ii. to increase the material resources for rescue archaeology:
 - a. by taking suitable measures to ensure that provision is made in major public or private development schemes for covering, from public sector or private sector resources, as appropriate, the total costs of any necessary related archaeological operations;
 - b. by making provision in the budget relating to these schemes in the same way as for the impact studies necessitated by environmental and regional planning precautions, for preliminary archaeological study and prospection, for a scientific summary record as well as for the full publication and recording of the findings.

Collection and dissemination of scientific information

Article 7

For the purpose of facilitating the study of, and dissemination of knowledge about, archaeological discoveries, each Party undertakes:

- i. to make or bring up to date surveys, inventories and maps of archaeological sites in the areas within its jurisdiction;

- ii. to take all practical measures to ensure the drafting, following archaeological operations, of a publishable scientific summary record before the necessary comprehensive publication of specialised studies.

Article 8

Each Party undertakes:

- i. to facilitate the national and international exchange of elements of the archaeological heritage for professional scientific purposes, while taking appropriate steps to ensure that such circulation in no way prejudices the cultural and scientific value of those elements;
- ii. to promote the pooling of information on archaeological research and excavations in progress and to contribute to the organisation of international research programmes.

Promotion of public awareness

Article 9

Each Party undertakes:

- i. to conduct educational actions with a view to rousing and developing an awareness in public opinion of the value of the archaeological heritage for understanding the past and of the threats to this heritage;
- ii. to promote public access to important elements of its archaeological heritage, especially sites, and encourage the display to the public of suitable selections of archaeological objects.

Prevention of the illicit circulation of elements of the archaeological heritage

Article 10

Each Party undertakes:

- i. to arrange for the relevant public authorities and for scientific institutions to pool information on any illicit excavations identified;
- ii. to inform the competent authorities in the State of origin which is a Party to this Convention of any offer suspected of coming either from illicit excavations or unlawfully from official excavations, and to provide the necessary details thereof;
- iii. to take such steps as are necessary to ensure that museums and similar institutions whose acquisition policy is under State control do not acquire elements of the archaeological heritage suspected of coming from uncontrolled finds or illicit excavations or unlawfully from official excavations;
- iv. as regards museums and similar institutions located in the territory of a Party but the acquisition policy of which is not under State control:

- a. to convey to them the text of this (revised) Convention;
- b. to spare no effort to ensure respect by the said museums and institutions for the principles set out in paragraph 3 above;
- v. to restrict, as far as possible, by education, information, vigilance and co-operation, the transfer of elements of the archaeological heritage obtained from uncontrolled finds or illicit excavations or unlawfully from official excavations.

Article 11

Nothing in this (revised) Convention shall affect existing or future bilateral or multilateral treaties between Parties concerning the illicit circulation of elements of the archaeological heritage or their restitution to the rightful owner.

Mutual technical and scientific assistance

Article 12

The Parties undertake:

- i. to afford mutual technical and scientific assistance through the pooling of experience and exchanges of experts in matters concerning the archaeological heritage;
- ii. to encourage, under the relevant national legislation or international agreements binding them, exchanges of specialists in the preservation of the archaeological heritage, including those responsible for further training.

Control of the application of the (revised) Convention

Article 13

For the purposes of this (revised) Convention, a committee of experts, set up by the Committee of Ministers of the Council of Europe pursuant to Article 17 of the Statute of the Council of Europe, shall monitor the application of the (revised) Convention and in particular:

- i. report periodically to the Committee of Ministers of the Council of Europe on the situation of archaeological heritage protection policies in the States Parties to the (revised) Convention and on the implementation of the principles embodied in the (revised) Convention;
- ii. propose measures to the Committee of Ministers of the Council of Europe for the implementation of the (revised) Convention's provisions, including multilateral activities, revision or amendment of the (revised) Convention and informing public opinion about the purpose of the (revised) Convention;
- iii. make recommendations to the Committee of Ministers of the Council of Europe regarding invitations to States which are not members of the Council of Europe to accede to the (revised) Convention.

Final clauses

Article 14

This (revised) Convention shall be open for signature by the member States of the Council of Europe and the other States party to the European Cultural Convention.

It is subject to ratification, acceptance or approval. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary General of the Council of Europe.

No State party to the European Convention on the Protection of the Archaeological Heritage, signed in London on 6 May 1969, may deposit its instrument of ratification, acceptance or approval unless it has already denounced the said convention or denounces it simultaneously.

This (revised) Convention shall enter into force six months after the date on which four States, including at least three member States of the Council of Europe, have expressed their consent to be bound by the (revised) Convention in accordance with the provisions of the preceding paragraphs.

Whenever, in application of the preceding two paragraphs, the denunciation of the convention of 6 May 1969 would not become effective simultaneously with the entry into force of this (revised) Convention, a Contracting State may, when depositing its instrument of ratification, acceptance or approval, declare that it will continue to apply the Convention of 6 May 1969 until the entry into force of this (revised) Convention.

In respect of any signatory State which subsequently expresses its consent to be bound by it, the (revised) Convention shall enter into force six months after the date of the deposit of the instrument of ratification, acceptance or approval.

Article 15

After the entry into force of this (revised) Convention, the Committee of Ministers of the Council of Europe may invite any other State not a member of the Council and the European Economic Community, to accede to this (revised) Convention by a decision taken by the majority provided for in Article 20.d of the Statute of the Council of Europe and by the unanimous vote of the representatives of the Contracting States entitled to sit on the Committee.

In respect of any acceding State or, should it accede, the European Economic Community, the (revised) Convention shall enter into force six months after the date of deposit of the instrument of accession with the Secretary General of the Council of Europe.

Article 16

Any State may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, specify the territory or territories to which this (revised) Convention shall apply.

Any State may at any later date, by a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, extend the application of this (revised) Convention to any other territory specified in the declaration. In respect of such territory the (revised) Convention shall enter into force six months after the date of receipt of such declaration by the Secretary General.

Any declaration made under the two preceding paragraphs may, in respect of any territory specified in such declaration, be withdrawn by a notification addressed to the Secretary General. The withdrawal shall become effective six months after the date of receipt of such notification by the Secretary General.

Article 17

Any Party may at any time denounce this (revised) Convention by means of a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe.

Such denunciation shall become effective six months following the date of receipt of such notification by the Secretary General.

Article 18

The Secretary General of the Council of Europe shall notify the member States of the Council of Europe, the other States party to the European Cultural Convention and any State or the European Economic Community which has acceded or has been invited to accede to this (revised) Convention of:

- i. any signature;
- ii. the deposit of any instrument of ratification, acceptance, approval or accession;
- iii. any date of entry into force of this (revised) Convention in accordance with Articles 14, 15 and 16;
- iv. any other act, notification or communication relating to this (revised) Convention.

In witness whereof the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this (revised) Convention.

Done at Valletta, this 16th day of January 1992, in English and French, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary General of the Council of Europe shall transmit certified copies to each member State of the Council of Europe, to the other States party to the European Cultural Convention, and to any non-member State or the European Economic Community invited to accede to this (revised) Convention.

Any State may at any later date, by a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, extend the application of this (revised) Convention to any other territory specified in the declaration. In respect of such territory the (revised) Convention shall enter into force six months after the date of receipt of such declaration by the Secretary General.

Any declaration made under the two preceding paragraphs may, in respect of any territory specified in such declaration, be withdrawn by a notification addressed to the Secretary General. The withdrawal shall become effective six months after the date of receipt of such notification by the Secretary General.

Article 17

Any Party may at any time denounce this (revised) Convention by means of a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe.

Such denunciation shall become effective six months following the date of receipt of such notification by the Secretary General.

Article 18

The Secretary General of the Council of Europe shall notify the member States of the Council of Europe, the other States party to the European Cultural Convention and any State or the European Economic Community which has acceded or has been invited to accede to this (revised) Convention of:

- i. any signature;
- ii. the deposit of any instrument of ratification, acceptance, approval or accession;
- iii. any date of entry into force of this (revised) Convention in accordance with Articles 14, 15 and 16;
- iv. any other act, notification or communication relating to this (revised) Convention.

In witness whereof the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this (revised) Convention.

Done at Valletta, this 16th day of January 1992, in English and French, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary General of the Council of Europe shall transmit certified copies to each member State of the Council of Europe, to the other States party to the European Cultural Convention, and to any non-member State or the European Economic Community invited to accede to this (revised) Convention.

Any State may at any later date, by a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, extend the application of this (revised) Convention to any other territory specified in the declaration. In respect of such territory the (revised) Convention shall enter into force six months after the date of receipt of such declaration by the Secretary General.

Any declaration made under the two preceding paragraphs may, in respect of any territory specified in such declaration, be withdrawn by a notification addressed to the Secretary General. The withdrawal shall become effective six months after the date of receipt of such notification by the Secretary General.

Article 17

Any Party may at any time denounce this (revised) Convention by means of a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe.

Such denunciation shall become effective six months following the date of receipt of such notification by the Secretary General.

Article 18

The Secretary General of the Council of Europe shall notify the member States of the Council of Europe, the other States party to the European Cultural Convention and any State or the European Economic Community which has acceded or has been invited to accede to this (revised) Convention of:

- i. any signature;
- ii. the deposit of any instrument of ratification, acceptance, approval or accession;
- iii. any date of entry into force of this (revised) Convention in accordance with Articles 14, 15 and 16;
- iv. any other act, notification or communication relating to this (revised) Convention.

In witness whereof the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this (revised) Convention.

Done at Valletta, this 16th day of January 1992, in English and French, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary General of the Council of Europe shall transmit certified copies to each member State of the Council of Europe, to the other States party to the European Cultural Convention, and to any non-member State or the European Economic Community invited to accede to this (revised) Convention.

Any State may at any later date, by a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, extend the application of this (revised) Convention to any other territory specified in the declaration. In respect of such territory the (revised) Convention shall enter into force six months after the date of receipt of such declaration by the Secretary General.

Any declaration made under the two preceding paragraphs may, in respect of any territory specified in such declaration, be withdrawn by a notification addressed to the Secretary General. The withdrawal shall become effective six months after the date of receipt of such notification by the Secretary General.

Article 17

Any Party may at any time denounce this (revised) Convention by means of a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe.

Such denunciation shall become effective six months following the date of receipt of such notification by the Secretary General.

Article 18

The Secretary General of the Council of Europe shall notify the member States of the Council of Europe, the other States party to the European Cultural Convention and any State or the European Economic Community which has acceded or has been invited to accede to this (revised) Convention of:

- i. any signature;
- ii. the deposit of any instrument of ratification, acceptance, approval or accession;
- iii. any date of entry into force of this (revised) Convention in accordance with Articles 14, 15 and 16;
- iv. any other act, notification or communication relating to this (revised) Convention.

In witness whereof the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this (revised) Convention.

Done at Valletta, this 16th day of January 1992, in English and French, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary General of the Council of Europe shall transmit certified copies to each member State of the Council of Europe, to the other States party to the European Cultural Convention, and to any non-member State or the European Economic Community invited to accede to this (revised) Convention.

MİLLİ PARKLAR KANUNU

Kanun No: 2873
Kabul Tarihi: 9.8.1983

Resmi Gazetenin
Tarihi: 11.8.1983
Sayısı: 18132

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç ve Tanımlar

Amaç

Madde 1- Bu Kanunun amacı, yurdumuzdaki milli ve milletlerarası düzeyde değerlere sahip milli park, tabiat parkı, tabiat anıtı ve tabiatı koruma alanlarının seçilip belirlenmesine, özellik ve karakterleri bozulmadan korunmasına, geliştirilmesine ve yönetilmesine ilişkin esasları düzenlemektir.

Tanımlar

Madde 2- Bu Kanunda yer alan;

- a) Milli park; bilimsel ve estetik bakımından, milli ve milletlerarası ender bulunan tabii ve kültürel kaynak değerleri ile koruma, dinlenme ve turizm alanlarına sahip tabiat parçalarını,
 - b) Tabiat parkları; bitki örtüsü ve yaban hayatı özelliğine sahip, manzara bütünlüğü içinde halkın dinlenme ve eğlenmesine uygun tabiat parçalarını,
 - c) Tabiat anıtı; tabiat olaylarının meydana getirdiği özelliklere ve bilimsel değere sahip ve milli park esasları dahilinde korunan tabiat parçalarını,
 - d) Tabiatı koruma alanı; bilim ve eğitim bakımından önem taşıyan nadir, tehlikeye maruz veya kaybolmaya yüz tutmuş ekosistemler, türler ve tabii olayların meydana getirdiği seçkin örnekleri ihtiva eden ve mutlak korunması gerekli olup, sadece bilim ve eğitim amaçlarıyla kullanılmak üzere ayrılmış tabiat parçalarını,
- ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Belirleme, Planlama ve Kamulaştırma

Milli park, tabiat parkı, tabiat anıtı ve tabiatı koruma alanlarının belirlenmesi

Madde 3- Milli park karakterine sahip olduğu tespit edilen alanlar, Milli Savunma, İmar ve İskan ve Kültür ve Turizm Bakanlıklarının olumlu görüşü, gereği halinde diğer ilgili bakanlıkların da

görüşü alınarak, Tarım ve Orman Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulu kararı ile milli park olarak belirlenir.

Orman ve orman rejimine giren yerlerde, tabiat parkı, tabiat anıtı ve tabiatı koruma alanları Tarım ve Orman Bakanlığının onayı ile belirlenir. Orman ve orman rejimi dışında kalan yerlerde tabiat parkı, tabiat anıtı ve tabiatı koruma alanı belirlenmesine veya Tarım ve Orman Bakanlığınca belirlenmiş olanların işlemlerinin tamamlanması için gerekli yerlerin orman rejimine alınmasına ilgili bakanlıkların da görüşü alınarak Tarım ve Orman Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca karar verilir.

Planlama

Madde 4- Bu Kanun hükümlerine göre milli park olarak belirlenen yerlerin özellik ve nitelikleri gözönünde tutularak, koruma ve kullanma amaçlarını gerçekleştirmek üzere, kuruluş, geliştirme ve işletilmelerini kapsayan gelişme planı, ilgili bakanlıkların olumlu görüşleri ve gerektiğinde fiili katkılarıyla, Tarım ve Orman Bakanlığınca hazırlanır ve yürürlüğe konur.

Gelişme planı uyarınca İskan ve yapılaşmaya konu olacak yerler için, imar mevzuatına göre imar uygulama planları, milli park gelişme planı hüküm ve kararlarına uygun olarak hazırlanır veya hazırlattırılarak İmar ve İskan Bakanlığının onayı ile yürürlüğe konulur.

Üçüncü madde hükümleri uyarınca tabiat parkı, tabiat anıtı ve tabiatı koruma alanı olarak belirlenen yerler için gerekli planlar, Kültür ve Turizm Bakanlığının görüşü alınarak Tarım ve Orman Bakanlığınca hazırlanır ve yürürlüğe konur.

Bu Kanun kapsamına giren yerlerdeki turizm bölge, alan ve merkezlerinde, turizm yatırımlarına ilişkin plan kararları Tarım ve Orman Bakanlığının görüşü alınarak sonuçlandırılır.

Kamulaştırma

Madde 5- Milli park, tabiat parkı, tabiat anıtı ve tabiatı koruma alanı sınırları içinde kalan yerlerdeki gerçek ve tüzelkişilere ait taşınmaz mallar ile her türlü tesisler, hazırlanacak planın gerçekleşmesi için, gerekli görüldüğünde, 6830 sayılı İstimlak Kanunu hükümlerine göre, Tarım ve Orman Bakanlığınca kamulaştırılır.

Taşınmazların Tahsisi

Madde 6- Milli park, tabiat parkı, tabiat anıtı ve tabiatı koruma alanı içinde kalıp da, bu Kanunun uygulanması için gerekli olanlardan;

- Hazineye ait taşınmaz mallar, Tarım ve Orman Bakanlığının talebi üzerine,
- Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan yerler, resen Hazine adına tescilini takiben,
- Yukarıdaki (a) ve (b) bentlerinde belirlenenler dışında, kamu idareleri ile kamu kurum ve kuruluşlarına ait taşınmaz mallar ve irtifak hakları, 6830 sayılı İstimlak Kanununun 30 uncu maddesi uyarınca, belirlenecek bedelin ödenmesi şartıyla,

d) 189 sayılı Milli Savunma Bakanlığı İskan İhtiyaçları için Sarfiyat İcrası ve bu Bakanlıkça Kullanılan Gayrimenkullerden Lüzumu Kalmayanların Satılmasına Salahiyet Verilmesi Hakkında Kanun hükümlerine tabi olan taşınmaz malların devrinde, Milli Savunma Bakanlığının olumlu görüşü de alınarak Milli Parklar Fonundan anılan kanun esaslarına göre ödenmesi şartıyla,

Tahsis edilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İzin İşleri

Kamu kurum ve kuruluşlarına verilecek izinler

Madde 7- Milli park veya tabiat parklarında, planlarına uygun olması şartıyla, kamu kurum ve

kuruluşları tarafından yapılacak her türlü plan, proje ve yatırımlara Tarım ve Orman Bakanlığınca izin verilebilir ve uygulamalar bu Kanun hükümlerine göre denetlenir.

Ancak; bu Kanun kapsamına giren yerlerde tarihi ve arkeolojik sahalarda kazı, restorasyon ve bilimsel araştırmalar Kültür ve Turizm Bakanlığının iznine tabidir:

Gerçek ve özel hukuk tüzelkişilerine verilecek izinler

Madde 8- Turizm bölge, alan ve merkezleri dışında kalan milli parklar ve tabiat parklarında kamu yararı olmak şartıyla ve plan dahilinde, turistik amaçlı bina ve tesisler yapmak üzere gerçek ve özel hukuk tüzelkişileri lehine Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Tarım ve Orman Bakanlığınca izin verilebilir. Bu izin üzerine gerçek ve özel hukuk tüzelkişileri lehine tesis edilecek intifa hakkı süresi kırkdokuz yılı geçemez. Bu süre sonunda bütün tesisler eksiksiz olarak Hazineye devredilir. Ancak, işletmesinin başarılı olduğu Kültür ve Turizm Bakanlığınca belgelenen hak sahiplerinin intifa hakkı, Tarım ve Orman Bakanlığınca tesisin rayiç değeri üzerinden belirlenecek bedelle doksan dokuz seneye kadar uzatılabilir. Bu durumda Hazineye devir işlemi bu uzatma sonunda yapılır. Milli park ve tabiat parklarının gelişme planları kesinleşmeden bu Kanunda sözü edilen izin verilemez.

Hakların devri

Madde 9- Tarım ve Orman Bakanlığınca kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve özel hukuk tüzelkişileri lehine tesis olunan intifa hakları ve bu haklara dayanılarak yapılan ve yapılmakta olan tesislerin üçüncü şahıslara devri, Tarım ve Orman Bakanlığının muvafakatına bağlıdır.

İzin verilmeyecek yerler

Madde 10- Tabiat anıtları ve tabiatı koruma alanlarında 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun ilgili hükümleri saklı kalmak kaydıyla kullanma izni verilemez veya irtifak hakkı tesis edilemez.

Petrol ve madenlerin aranması ve işletilmesi için izin verilmesi

Madde 11- Bu Kanun kapsamına giren yerlerde maden ve petrol kanunları gereğince araştırma ve işletme ruhsatnamesi veya imtiyazı, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun ilgili hükümleri saklı kalmak kaydıyla Bakanlar Kurulu kararı ile verilebilir.

Araştırma ve işletme faaliyetlerinde bu yerlerin korunması amacıyla riayet edilecek hususlar Tarım ve Orman Bakanlığınca belirlenir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Görevler

Yapı ve tesisler

Madde 12- Bu Kanunun 7 nci ve 8 inci madde hükümleri saklı kalmak kaydıyla, milli parklar, tabiat parkları, tabiat anıtları ve tabiatı koruma alanlarındaki planların gerektirdiği her türlü hizmet ve faaliyetler ile koruma, yönetim, işletme, tanıtım, sportif, eğlenme ve dinlenme hizmetleri için gerekli hertürlü altyapı, üstyapı ve diğer tesisler Tarım ve Orman Bakanlığınca yapılır veya yaptırılır, yönetilir veya işletilir.

Kaynakların geliştirilmesi

Madde 13- Bu Kanun kapsamına giren yerlerdeki ormanlarda, makilik ve fundalıklarda ve diğer arazi kullanma şekillerinde, koruma ve çok taraflı kullanımı esas tutan orman amenajman

planlarına dayanılarak, tabiat varlıklarının korunmasını, geliştirilmesini ve devamlılığını sağlayacak teknik faaliyetler yapılır.

Tabii çevre ve ekosistemlerin korunması ve iyileştirilmesi yönünden teknik ve bilimsel gerekere göre, Tarım ve Orman Bakanlığınca düzenlenecek rapora dayanılarak hazırlanacak özel amejman planları uyarınca belirli yerlerde ve belirli sürelerde üretim, avlanma ve otlatma faaliyetlerine izin verilebilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Koruma

Yasaklanan faaliyetler

Madde 14- Bu Kanun kapsamına giren yerlerde;

- a) Tabii ve ekolojik denge ve tabii ekosistem değeri bozulamaz,
- b) Yaban hayatı tahrip edilemez,
- c) Bu sahaların özelliklerinin kaybolmasına veya değiştirilmesine sebep olan veya olabilecek hertürlü müdahaleler ile toprak, su ve hava kirlenmesi ve benzeri çevre sorunları yaratacak iş ve işlemler yapılamaz,
- d) Tabii dengeyi bozacak her türlü orman ürünleri üretimi, avlanma ve otlatma yapılamaz,
- e) Onaylanmış planlarda belirtilen yapı ve tesisler ve Genelkurmay Başkanlığınca ihtiyaç duyulacak savunma sistemi için gerekli tesisler dışında kamu yararı açısından vazgeçilmez ve kesin bir zorunluluk bulunmadıkça herne surette olursa olsun hiçbir yapı ve tesis kurulamaz ve işletilemez veya bu alanlarda var olan yerleşim sahaları dışında iskan yapılamaz.

Tescil yasağı

Madde 15- Bu Kanun kapsamına giren yerlerdeki kamu idareleri, kamu kurum ve kuruluşları ve Hazineye ait taşınmaz mallar ile Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan yerlerdeki mevcut açıklıkların ve var olan ağaçların, bitki örtüsünün yanması, herne sebeple olursa olsun kesilmesi, sökülmesi, boğulması, budanması sonunda oluşacak açıklıkların ve arazinin çeşitli şekillerde düzeltilmesi suretiyle elde edilecek sahaların işgali, kullanılması, bu yerlere hertürlü yapı ve tesis yapılması, bu yapı ve tesislerin tapuya tescili yasaktır.

Bu gibi yapı ve tesislere hiçbir kayıt ve şart aranmadan doğrudan doğruya Tarım ve Orman Bakanlığınca el konulur.

Koruma görevlileri

Madde 16- Bu Kanun kapsamına giren alanlarda; koruma hizmetleri ve suçların takibi 6831 sayılı Orman Kanununun beşinci fasıl, dördüncü bölümünde yer alan suçların takibi ile ilgili hükümlere istinaden, orman muhafaza memurlarınca sağlanır.

ALTINCI BÖLÜM

Milli Parklar Fonu

Fon teşkili

Madde 17- Bu Kanun kapsamına giren yerlerin tesis koruma, onarım, bakım, tanıtım ve işletme harcamaları için Tarım ve Orman Bakanlığınca emrinde "Milli Parklar Fonu" kurulmuştur.

Fon gelirleri

Madde 18- Milli Parklar Fonu;

- a) Tarım ve Orman Bakanlığı bütçesine konacak ödeneklerden,
 - b) Bu Kanun kapsamına giren alanlarda her türlü yararlanma, işletme, giriş ücretleri, intifa ve irtifak haklarından doğan gelirler ile hertürlü yayın gelirlerinden,
 - c) İntifa veya irtifak haklarına dayanılarak yapılacak hertürlü tesislerden, proje bedeli tutarının% 3'ü oranında tahsil olunacak hissedenden,
 - d) Her çeşit yardım ve bağışlardan,
- Teşekkül eder.

Fonun kullanılması

Madde 19- Fon bütçesi yıllık olup, hesap dönemi mali yıldır. Fon bütçesi, Tarım ve Orman Bakanının onayı ile yürürlüğe girer. Fon Saymanı Maliye Bakanlığınca atanır ve Tarım ve Orman Bakanı Fonun ita amiridir.

Fondan yapılan giderler ve doğan gelirler ile diğer işlemlere ait belgeler bütçe yılı hitamından itibaren üç ay içinde incelenmek üzere Sayıştay Başkanlığına verilir.

Fon işlemleri, 2490 sayılı Artırma ve Eksiltme ve İhale Kanunu ile 1050 sayılı Muhasebe Umumiye Kanunu hükümlerine tabi değildir.

YEDİNCİ BÖLÜM**Cezalar**

Madde 20- 6831 sayılı Orman Kanunu ile 3167 sayılı Kara Avcılığı Kanunu ve 1380 sayılı Su Ürünleri Kanununda yasaklanan fiillerin bu Kanunun uygulandığı yerlerde işlenmesi halinde, cezalar bir misli artırılarak hükmolunur.

Madde 21- Bu kanunda yazılı yasaklamalara ve mecburiyetlere aykırı hareket edenler hakkında bu Kanunda ayrıca bir ceza gösterilmediği ve bu kimsenin fiilleri daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde, sulh ceza mahkemelerince bir aydan altı aya kadar hapis ve üç bin liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezası hükmolunur.

SEKİZİNCİ BÖLÜM**Son Hükümler****Yönetmelikler**

Madde 22- Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içerisinde;

a) Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin şekil ve esasları, görev, yetki ve sorumlulukları belirleyen yönetmelik İmar ve İskân ve Kültür ve Turizm Bakanlıklarının görüşleri alınarak Tarım ve orman Bakanlığınca,

b) Milli Parklar Fonunun teşkili ve kullanma esaslarına ait yönetmelik Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Tarım ve Orman Bakanlığınca,

çıkarılır.

bu yönetmelikler Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe konulur.

Uygulanmayan ve kaldırılan hükümler

Madde 23- Bu Kanunun uygulandığı yerlerde, 6831 sayılı Orman Kanununun ek 3 üncü maddesinin (A) fıkrasının (c) bendi hükmü uygulanmaz.

20.3.1950 tarihli ve 5614 sayılı Abant Gölü Çevresinin Bolu Özel İdaresine Temlikine Dair Kanun yürürlükten kaldırılmıştır. Abant gölü çevresi Devlet ormanı olarak 6831 sayılı Orman Kanunu hükümlerine göre yönetilir ve işletilir. Ancak bu yerlerde mevcut yapı ve tesisler üzerinde Bolu Özel İdaresi ile diğer gerçek ve tüzelkişilerin kazanılmış hakları saklıdır.

Geçici Madde- Bu Kanun kapsamına giren yerlerde ewelce verilmiş kullanma izni, intifa ve irtifak hakları, geçerlilik süresi bitimine kadar sahibi tarafından kullanılmak üzere bu Kanun hükümlerine göre yeniden düzenlenir.

Yürürlük

Madde 24- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 25- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

MİLLİ PARKLAR YÖNETMELİĞİ

Resmi Gazetenin

Tarihi: 12.12.1986

Sayı: 19309

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç

Madde 1- Bu Yönetmeliğin amacı, 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu ile 6831 sayılı Orman Kanununun 25 inci maddesinin uygulanmasını düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2- Bu Yönetmelik, 2873 sayılı Milli Parklar Kanununun 22 nci maddesi ile 2896 sayılı Kanunla 6831 sayılı Orman Kanununa eklenen Ek 5 inci maddesine göre hazırlanmış olup; Milli Parkların, Tabiat Parklarının, Tabiat Anıtlarının, Tabiatı Koruma Sahalarının ve Orman İçi Dinlenme Yerlerinin ayrılması, planlanması, geliştirilmesi, korunması, yönetilmesi ve tanıtılmasına ilişkin iş ve işlemleri kapsar.

Kısaltmalar

Madde 3- Bu Yönetmelikte yer alan;

- a) Kanun; 2873 sayılı Milli Parklar Kanununu,
 - b) Bakanlık: Tarım Orman ve Köy İşleri Bakanlığını,
 - c) Genel Müdürlük: Orman Genel Müdürlüğünü,
 - d) Daire Başkanlığı: Milli Parklar Dairesi Başkanlığını,
 - e) Müdürlük: Milli Parklar Müdürlüğünü,
 - f) Fon: Milli Parklar Fon'unu
- ifade eder.

Tanımlar

Madde 4- Bu yönetmelikte yer alan;

- a) Milli Parklar, Tabiat Parkı, Tabiat Anıtı ve Tabiatı Koruma Alanı; Kanunun 2 nci maddesinde tarif edilen tabiat parçalarını,
- b) Ekosistem; belli bir yaşama muhiti içindeki canlı organizmalar ile cansız çevrenin meydana getirdiği karakteristik bir ekolojik sistemi,
- c) Tabii Kaynak; biyolojik tabii değerler; flora, fauna, habitatlar, ekosistemler, tabiat tarihi-

nin ve tabii mirasın müstesna özellikleri ve bunlara dair ilmi değerler ile fiziki tabii değerler; coğrafi konum, jeolojik ve jeomorfolojik teşekküller, hidrolojik ve limnolojik özellikler, iklimatik özellikler ve bunlara dair ilmi değerleri,

d) Estetik Kaynaklar; insanın psikolojik yapısına ve bedii zevklerine hitap eden üstün, bakir ve tabii manzara özelliklerini,

e) Kültürel Kaynak; tarihi, arkeolojik, mitolojik, antropolojik, etnografik, sosyolojik olayları belgeleyen ve bu olayların izlerini taşıyan sítler ve yöreler ile tarihteki büyük olayların ve kişilerin izlerini ve hatıralarını taşıyan, mimarlık ve güzel sanatların örneklerini bünyesinde toplayan yerler, objeler ve kültürel mirasın olağanüstü örnekleri ve bunlarla ilgili ilmi değerleri,

f) Teknik İzahname; bu yönetmeliğin uygulanmasına açıklık getiren, Yönetmelikte yer almayan hususları ihtiva eden Bakanlık emrini,

g) Rekreatiyonel Kaynaklar; tabii ve kültürel çevrenin, özellikle açık hava rekreatiyonu yönünden potansiyeli, taşıma kapasitesi ve hitap ettiği demografik çevreyi,

h) Rekreatiyon; insanın eğlenme, dinlenme, kendini yenileme fonksiyonunu,

ı) Orman İçi Dinlenme Yeri (Orman Mesire Yeri); rekreatiyonel ve estetik kaynak değerlerine sahip ormanlık alanı,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Temel İlkeler ve Kriterler

Temel İlkeler

Madde 5- Bu Yönetmeliğin uygulandığı yerlerde;

A) Genel olarak;

1- Kanununun 14 üncü maddesi ile yasaklanan faaliyetler yapılamaz.

2- Kaynak değerleri ile koruma ve kullanma esaslarının belirlenmesinde, ilmi ve teknik araştırmalara en geniş ölçüde yer verilir.

3- Kaynakların tabii karakterinin mutlak korunması ve devamlılığı sağlanır.

4- Tabii kaynakların işletilmesi yasaktır.

5- Tabii denge ve manzara bütünlüğünü bozacak ve tabii çevrenin bakir karakteri ile bağdaşmayacak hiçbir faaliyete izin verilmez.

6- Bu yerler sadece koruma, yönetim, araştırma, ziyaretçi, tanıtım tesis ve hizmetleri ile donatılır; bu tesisler ile kaynak amenajmanı ve restorasyon esasları planlarında belirtilir.

7- Kullanma ve yararlanma şartları ve seviyesi idarece belirlenir ve "taşıma kapasitesi"nin dışına çıkmaz.

8- Tabii ve kültürel kaynaklara, kaynak değerlerini bozmayacak, ancak tamamlayıcı ve restorasyon amaçlı müdahalelerde bulunabilir.

9- Tabiatı mutlak koruma zonlarında, tabii kaynaklar insan etkisi olmaksızın tabii haline bırakılır.

10- Devlet Mülkiyeti ve yönetimi ile kaynak, manzara, mülkiyet ve yönetim bütünlüğü esastır. Ancak milli parklarda devlet mülkiyeti aranmayabilir.

11- Kamulaştırma ve Tahsisler Kanununun 5 inci ve 6 ncı maddelerine göre yapılır.

12- Planların gerektirdiği her türlü yapı tesis, hizmet ve faaliyetlerin yapılması, yönetilmesi ve işletilmesi Kanununun 12 ncı maddesine göre düzenlenir.

B) Özel hallerde;

1- Düzenli tarım ve mevcut iskan alanları ile bunları çevreleyen kırsal manzara dokusu, kültürel ve tabii kaynakların korunması ve değerlendirilmesinde tezat teşkil etmemesi halinde bu

arazi kullanımlarının devamlılıklarını temin etmek üzere planlarında gerekli hükümler getirilir ve bu hükümlere göre özel mülkiyet tasarruflarına izin verilebilir.

2- Milli parklar ve tabiat parklarında gerçek ve tüzel kişiler lehine verilecek iznlere dair esaslar, bu yönetmeliğin 22 nci maddesinde belirtilmiştir.

3- Üretim, otlatma ve avlanma faaliyetlerine ve kaynakların korunması geliştirilmesi ve devamlılığını sağlayacak teknik faaliyetlerin, Kanununun 13 üncü maddesinde belirtilen esaslar dahilinde ve mutlak koruma zonları dışında izin verilebilir.

4- Kamu yararı açısından vazgeçilmez ve kesin bir mecburiyet doğması halinde, planda yer almayan herhangi bir yatırım projesinin uygulanmasına, projenin çevreye yapacağı tesir etüd edilerek, çevre ve kaynak koruma politikalarıyla kabul edilemez bir tezat teşkil etmeyeceğinin tespit edilmesi halinde, planda gerekli değişiklikler yapıldıktan sonra Bakanlıkça izin verilebilir.

Milli park ve tabiat parkı kriterleri

Madde 6- A) Milli Park olarak ayrılacak yerlerde;

1- Tabii ve kültürel kaynak değeri ile rekreasyonel potansiyeli, milli ve milletlerarası seviyede özellik ve önem taşımaktadır.

2- Kaynak değerleri, gelecekte nesillerin miras olarak devralacakları ve sahip olmaktan gurur duyacakları seviyede önemli olmalıdır.

3- Kaynak değerleri tahrip olmamış veya teknik ve idari müdahalelerle ıslah edilebilir durumda olmalıdır.

4- Saha büyüklüğü, kaynak değerleri kesafeti yönünden, özel haller ve adalar dışında en az 1000 hektar olmalı ve bu alan bütünüyle koruma ağırlıklı zonlardan meydana gelmelidir. İdari ve turistik amaçlı geliştirme alanları bu asgari saha büyüklüğünün dışındadır.

B) Tabiat parkı olarak ayrılacak yerlerde;

1- Milli veya bölge seviyesinde üstün tabii fizyocoğrafik yapıya, bitki örtüsü ve yaban hayatı özelliklerine ve manzara güzellikleri ile rekreasyon potansiyeline sahip olmalıdır.

2- Kaynak ve manzara bütünlüğünü sağlayacak yeterli büyüklükte olmalıdır.

3- Bilhassa açık hava rekreasyon yönünden farklı ve zengin bir potansiyele sahip olmalıdır.

4- Mahalli örf ve adetlerin, geleneksel arazi kullanma düzeninin ve kültürel manzaraların ilgi çeken örneklerini de ihtiva edebilmelidir.

5- Devletin mülkiyetinde olmalıdır.

Tabiat anıtı ve tabiatı koruma alanı kriterleri

Madde 7- A) Tabiat anıtı olarak ayrılacak yerler ve tabii objeler;

1- Tabiat ve tabiat olaylarının meydana getirdiği tek veya nadir olmaları sebebiyle ilmi ve estetik yönden milli öneme sahip, bir veya birkaç jeolojik ve jeomorofolojik formasyon ve bitki türleri gibi müstesna değerleri barındırmalıdır.

2- Özellikle insan faaliyetlerinden çok az zarar görmüş veya hiç zarar görmemiş olmalıdır.

3- Saha büyüklüğü milli parktan küçük, fakat koruma yönünden bütünlüğü sağlayacak yeterlikte olmalıdır.

4- Devletin mülkiyetinde olmalıdır.

B) Tabiatı Koruma alanı olarak ayrılacak yerler:

1- Milli veya milletlerarası seviyede tipik, emsalsiz, nadir, tehlikeye maruz veya kaybolmaya yüz tutmuş ekosistemler, türler ve tabii olayların meydana getirdiği veya gizlediği tabii ve geleneksel arazi kullanım şekillerine ait örnekleri barındırmalıdır.

2- Genellikle hassas ekosistemlerle, habitatlara veya hayat şekillerine, biyolojik veya jeolojik önemli çeşitliliklere, zengin genetik kaynaklara sahip olmalıdır.

3- Bu özellikleri ve farklılıkları; bilim, eğitim, araştırma kurumları veya ilgili kuruluşlar tarafından tespit edilmiş olmalıdır.

4- Saha büyüklüğü, korunması gerekli değerlerin hayatlarını uzun süreli olarak devam ettirmelerine yeterli olmalıdır.

5- Devletin mülkiyetinde olmalıdır.

Orman içi dinlenme yeri kriterleri

Madde 8- Orman içi dinlenme yeri olarak ayrılacak yerler;

a) Mahalli seviyede açık hava rekreasyonu yönünden değişik ve zengin özelliklere sahip olmalıdır.

b) Altyapı imkanlarına sahip olmalıdır.

c) Kaynak bütünlüğünü sağlayacak büyüklükte olmalıdır.

d) Orman rejimine bağlı olmalıdır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM **Tayin, Tespit ve Planlama**

Tayin ve tespit

Madde 9- Milli Park, tabiat parkı, tabiat anıtı ve tabiatı koruma alanları Kanununun 3 üncü maddesinde açıklanan esaslara göre tayin ve tespit edilen yer ve yörelere dair uygulama statüleri ve sınırları mahallen duyurulur.

Orman İçi Dinlenme Yeri Kriterlerine sahip olduğu tespit edilen sahalar;

2896 sayılı kanunla değişik 6831 sayılı Orman Kanununun 25 inci maddesi hükümlerine göre, Genel Müdürlüğün onayı ile orman içi dinlenme yeri olarak belirlenir.

Planlama esasları

Madde 10- Bu yönetmeliğin uygulanacağı yerlerin; etüd, envanter ve araştırması ile Milli Park planlaması ve kaynak amenajmanı planlarıyla ilgili usul ve esaslar teknik izahnamede açıklanır.

Uzun devreli gelişme planları

Madde 11- Milli Park uzun devreli gelişme planları, ilgili Bakanlıkların olumlu görüşleri ve gerektiğinde fiili katkılarıyla hazırlanır. Bakanlıkça onaylanarak yürürlüğe konur.

İmar uygulama planları

Madde 12- Milli Park uzun devreli gelişme planı uyarınca iskan ve yapılaşmaya konu olan yerler için, mahalli gelişme planı karakterindeki, imar mevzuatına uygun imar uygulama planları, milli park uzun devreli gelişme planı hüküm ve kararlarına uygun olarak, hazırlanır veya hazırlattırılır, Bayındırlık ve İskan Bakanlığının onayı ile yürürlüğe girer.

Tabiat parkı, tabiat anıtı, tabiatı koruma alanı ve orman içi dinlenme yeri planları

Madde 13- Tabiat parkı, tabiat anıtı ve tabiatı koruma alanı olarak tespit edilmiş yerler için hazırlanacak planlar; milli park planlama usul ve teknikleriyle, uygulanan statünün amaçları, kriterleri, genel politika ve ilkeler ile uyumlu olarak ve planlanan sahanın kaynak değerleri ve özellikleri gözönünde bulundurularak, Kültür ve Turizm Bakanlığının görüşü alınarak hazırlanır ve Bakanlıkça onaylanarak yürürlüğe konur.

Orman içi dinlenme yeri planları, orman içi dinlenme yeri kriterleri ile sahanın rekreasyonel

ve estetik değerlerinin yıpratılmadan kullanılması, statü uygulamasının o yer için amaçları gözönünde bulundurularak Dairesince hazırlanır ve Genel Müdürlükçe onaylanarak yürürlüğe konur.

Uygulama projeleri

Madde 14- Uzun devreli gelişme planı, mahalli gelişme planı ve yatırım projeleri uyarınca Dairesince hazırlanan veya hazırlattırılan uygulama projeleri, Genel Müdürlükçe onaylanarak yürürlüğe konur.

Kültür varlıklarının korunması ve turizm yatırımlarına dair plan kararları

Madde 15- Bu yönetmelik uygulamasına konu olan yerlerde;

a) Kültür varlıklarının korunması, tahkimi, restorasyonu ve değerlendirilmesine dair plan kararları, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun ilgili hükümlerine göre ve Kültür ve Turizm Bakanlığı ile işbirliği içinde tespit edilir.

b) Turizm bölge, alan ve merkezlerinde, turizm yatırımlarına dair plan kararları Bakanlığın görüşü alınarak sonuçlandırılır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Kuruluş ve Yönetim

Kuruluş

Madde 16- Bu Yönetmelik kapsamına giren hizmetlerin taşradaki uygulaması bölge müdürlüklerince yürütülür.

Koruma

Madde 17- Bu Yönetmeliğini uygulandığı yerlerde;

a) Sınırlar uygun fiziki elemanlarla veya yeşil çitlerle yer yer belirlenir. Bunun dışında kalan sınırlar uygun aralıklı ve kolay görülebilir işaret ve levhalarla belirtilir.

b) Koruma amacı ile yol, patika, haberleşme ağı; telsiz ve telefon gözetleme kule ve kulübeleri geliştirilir; deniz-hava ulaşım ve kontrol imkanları, ekipman ve araçlarıyla donatılır.

c) Yangınlar, özellikle orman yangınlarıyla mücadele yönünden bu Yönetmeliğin 10 uncu maddesinde açıklanan esaslar dahilinde her türlü tedbir alınır. Mücadelede su ve çevreye zararlı olmayan kimyevi madde kullanımına yer verilir. Yangınların tespit ve söndürülmesine ilişkin her türlü müdahale kalifiye ekiplerce sağlanır. Geniş uygulama alanları için özel yangınla mücadele projeleri hazırlanır ve uygulanır.

d) Planlar uyarınca gerçekleştirilecek her türlü tesisin, idarenin koyacağı esaslar dahilinde, çevre sorunu yaratmayacak şekilde, atık su artıma sistemiyle donatılması ve tesisle birlikte bitirilmesi, tesisi yapan kuruluş veya şahıslarca sağlanır. Yapım sırasında meydana gelen moloz döküntüleri yatırımcı tarafından kaldırılır ve kullanım alanının tabii peyzaja uygun çevre tanzimi idarenin belirleyeceği esaslara göre yapılır. İdarece gerçekleştirilecek müşterek altyapı tesislerine, kamu ve özel tesis sahiplerinin, belirlenecek katılım payları ile iştiraki temin edilir.

e) Çevreyi ve ziyaretçileri rahatsız edecek seviyede gürültülü faaliyetlerde bulunamaz, yüksek sesle müzik yayını yapılamaz.

f) Yapı ve tesislerde çevre ve hava kirliliği yaratan yakıt kullanılamaz, kullanılması gerektiğinde idarenin koyacağı kirlenmeye karşı tedbirlerin alınması zorunludur.

g) Ziyaretçiler, idarece konan esaslar dahilinde bu yerlerden yararlanabilirler.

h) Yasaklanan fiillere, arazi kullanma şekillerine ve plan dışı yapılaşmaya fırsat verilmez. Aksi

hareket edenler hakkında kanuni işlem yapılır.

ı) Genel peyzajda göze çarpan bozulmaları gidermek üzere, yörenin tabii arazi yapısı, tabii bitki örtüsü ve tabii peyzaj özellikleri dikkate alınmak ve o yörenin tabii türleri kullanılmak suretiyle ağaçlandırma, peyzaj restorasyonu ve tesislerin yakın çevre peyzaj düzenlemeleri yapılır.

Koruma görevlileri

Madde 18- Bu Yönetmeliğin uygulandığı yerler ve yörelerde;

Yönetmelikte belirtilen her türlü koruma hizmetleri ve yasaklara karşı işlenen suçların takibi 6831 sayılı Orman Kanununun 5 inci fasıl dördüncü bölümünde yer alan suçların takibi ile ilgili hükümlere, 2872 sayılı Çevre, 1380 sayılı Su Ürünleri ve 3167 sayılı Kara Avcılığı Kanunları hükümlerine, genel hükümlere ve Muhafaza Memurları Görev ve Çalışma Yönetmeliğine uygun olarak orman muhafaza memurlarınca sağlanır.

Mülkiyet ve kamulaştırma

Madde 19- Milli park, tabiat parkı, tabiat anıtı, tabiatı koruma alanlarının devlet mülkiyetinde ve Genel Müdürlüğün intifa ve denetiminde olması esastır. Ancak milli parklarda devlet mülkiyeti aranmayabilir.

Bunu sağlamak üzere gerekli kamulaştırma işlemleri, Kanununun 5 inci maddesi hükümlerine göre yapılır. Kamulaştırma bedelleri Fon'dan karşılanır.

Taşınmazların tahsisi ise Kanunun 6 ncı maddesi hükümlerine göre yapılır.

Tesis ve düzenleme

Madde 20- Kanun kapsamına giren yerlerde planların gerektirdiği her türlü yapı, tesis, hizmet ve faaliyetlerin yapılması, yönetilmesi ve işletilmesi Kanunun 12 nci maddesine göre düzenlenir.

Bu hizmetler içinde yer alan, lokanta, kafeterya, büfe, kırgazinosu ve benzeri tesisler idarece fon kapsamında işletilebileceği gibi, mevsimlik olarak işletmeciyeye de verilebilir. Milli Park, tabiat parkı, tabiat anıtı ve tabiatı koruma alanları yatırımları için gerekli ödenekler, fon yönetmeliği esasları dahilinde kullanılır.

Milli Park, tabiat parkı, tabiat anıtı, ve tabiatı koruma alanları içindeki mevcut yerleşim merkezlerinde ikamet edenler dışında bu yerlere gelen ziyaretçiler; giriş kontrol merkezlerinde veya sahalar içindeki idare ve ziyaretçi merkezlerinde, Bakanlıkça tespit edilecek ücreti öderler. Bu ücretler fon'da toplanır.

Kamu kurum ve kuruluşlarına verilecek izinler

Madde 21- Milli park ve tabiat parklarında, planlarına uygun olması şartıyla kamu kurum ve kuruluşları tarafından yapılacak her türlü plan, proje ve yatırımlara Bakanlıkça izin verilebilir ve uygulamalar Kanun ve Yönetmelik hükümlerine göre denetlenir.

Ancak bu yerlerdeki tarihi ve arkeolojik sahalarda kazı, restorasyon ve ilmi araştırmalar, Bakanlığın bilgisi içinde olmak şartıyla, Kültür ve Turizm Bakanlığının iznine tabidir.

Gerçek ve tüzel kişilere verilecek izinler

Madde 22- Milli Park ve tabiat parklarında, kamu yararı olmak şartıyla, o yer planlarının hükümleri dahilinde turistik amaçlı bina ve tesisler yapmak üzere gerçek ve özel hukuk tüzel kişileri lehine, Maliye ve Gümrük Bakanlığının görüşü alınarak ve Bakanlık tarafından öngörülen şartlar yerine getirilmek kaydıyla izin verilebilir.

Müteşebbis, o yere ait mevcut planlarındaki şartlarla, Bakanlığın belirleyeceği esaslar dahi-

linde projelerini hazırlar ve turizm mevzuatına uygun olarak Kültür ve Turizm Bakanlığından belge almak sureti ile Bakanlıktan intifa hakkı tesisi talebinde bulunur.

Turizm belgesi ve ekli projeleri ile keşif özetlerini Bakanlığa getiren müteşebbis adına, Maliye ve Gümrük Bakanlığının görüşü alınarak, Bakanlıkça usulüne ve proje ekonomisi ile amortisman müddetine uygun olarak kırk dokuz yılı geçmemek kaydıyla intifa hakkı tesis edilir.

İntifa hakkı tesis edildiğinin Bakanlıkça müteşebbise tebliğini takip eden bir ay içinde Bakanlıkça verilen örneğe uygun noter tasdiki tahahüt senedi Bakanlığa verilir. Takiben, tahsis edilen yer Bakanlıkça müteşebbise mahallen düzenlenen bir tutanakla teslim edilir. Müteşebbis, Bakanlığa taahhüt ettiği şartlara kesinlikle uymak zorundadır.

İntifa hakkı süresinin uzatılması ve devri Kanunun 8 inci ve 9 unu maddeleri hükümlerine göre yapılır.

İzin verilmeyecek yerler ve haller

Madde 23- a) Milli Park ve tabiat parklarında gelişme planları kesinleşmeden Kanun ve Yönetmelikte sözü edilen izinler verilemez.

b) Tabiat anıtları ve tabiatı koruma alanlarında; 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun ilgili hükümleri saklı kalmak kaydıyla izin verilmez veya intifak hakkı tesis edilemez.

c) Bu yönetmelik kapsamına giren yerlerde, Maden ve Petrol Kanunları gereğince araştırma, işletme ruhsatnamesi ve imtiyazı 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun ilgili hükümleri saklı kalmak kaydıyla, Bakanlar Kurulu Kararıyla verilir. Araştırma, işletme faaliyetlerinde bu yerlerin korunması amacıyla riayet edilecek hususlar Bakanlıkça belirlenir.

Bu yönetmelikte yer alan izin işleriyle ilgili hususlar dışında 6831 sayılı Orman Kanununun ilgili hükümleri ve buna bağlı mevzuata göre hareket edilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Suçların Takibi ve Cezalar

Suçların Takibi

Madde 24- Kanunda belirlenen yasaklar ve bu Yönetmelikteki açıklamalar ile 6831 sayılı Orman, 3167 sayılı Kara Avcılığı, 1380 Sayılı Su Ürünleri, 6785 ve 1605 sayılı İmar, 2872 sayılı Çevre, 2634 sayılı Turizmi Teşvik ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu gibi Kanunlar ile bu Kanunların ek ve değişiklikleri ve bunlara dayalı mevzuatın getirdiği yasaklara uyulmaması ve suç sayılan fiillerin işlenmesi Kanun ve bu yönetmelik hükümlerinin uygulandığı yerlerde görevli orman muhafaza memurları tarafından bu memurların görevlerine ilişkin mevzuat çerçevesinde önlenir veya suç işlenmesi halinde gerekli kanuni işlem yapılır.

Cezalar

Madde 25- 6831 sayılı Orman Kanunu, 3167 sayılı Kara Avcılığı Kanunu ve 1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu ile bu kanunların ek ve değişikliklerinde yasaklanan fiillerin, Kanunun uygulandığı yerlerde işlenmesi halinde kanunun 20 ve 21 inci maddeleri uygulanır.

ALTINCI BÖLÜM

Son Hükümler

Yürürlükten kaldırma

Madde 26- 8/2/1973 gün ve 6304-586/9 Sayılı Millî Parkların Aynılma, Planlama Uygula-

ma ve Yönetimine Aif Yönetmelik yürürlükten kaldırılmıştır.

Geçici Madde 1- Kanunun yürürlüğe girmesinden önce 6831 sayılı Orman Kanununun ilgili maddelerine göre Milli Parklar olarak ayrılan yerler ile Devlet Orman İşletmesi ve Döner Sermayesi Yönetmeliğinin ilgili hükümleri uyarınca orman içi dinlenme yeri (mesire yeri) olarak ayrılan yerler, Kanun ve bu Yönetmelik hükümlerine uygun olarak yeniden tasnif ve değerlendirmeye tabi tutulur.

Milli Park kriterlerine haiz olan yerlerde; tamamı veya belirli bir kısmı evvelce Bakanlar Kurulu Kararı ile orman rejimine alınıp, milli park olara ayrılmış olanlarında; Kanun ve bu Yönetmelik hükümleri başkaca bir işleme gerek kalmaksızın uygulanır, diğerlerinin Milli Park olarak kabul edilmesi için Bakanlar Kurulu Kararı istihsal edilir.

Tabiat parkı, tabiat anıtı ve tabiatı koruma alanı kriterlerine haiz yerlerde ise Kanun ve bu Yönetmelik hükümlerinin uygulanmasına belirleme işlemi ile birlikte başlanır.

Geçici Madde 2- Kanun ve bu Yönetmelik kapsamına giren yerlerde evvelce verilmiş kullanma izni, irtifak ve intifa hakları; geçerlilik süresi bitimine kadar başka bir işleme gerek kalmaksızın sahibi tarafından kullanılır.

Yürürlük

Madde 27- Bu Yönetmelik Resmi Gazete'de yayımı tarihinden yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 28- Bu yönetmelik hükümlerini Tarım Orman ve Köyşleri Bakanlığı yürütür.

ma ve Yönetimine Aif Yönetmelik yürürlükten kaldırılmıştır.

Geçici Madde 1- Kanunun yürürlüğe girmesinden önce 6831 sayılı Orman Kanununun ilgili maddelerine göre Milli Parklar olarak ayrılan yerler ile Devlet Orman İşletmesi ve Döner Sermayesi Yönetmeliğinin ilgili hükümleri uyarınca orman içi dinlenme yeri (mesire yeri) olarak ayrılan yerler, Kanun ve bu Yönetmelik hükümlerine uygun olarak yeniden tasnif ve değerlendirmeye tabi tutulur.

Milli Park kriterlerine haiz olan yerlerde; tamamı veya belirli bir kısmı evvelce Bakanlar Kurulu Kararı ile orman rejimine alınıp, milli park olara ayrılmış olanlarında; Kanun ve bu Yönetmelik hükümleri başkaca bir işleme gerek kalmaksızın uygulanır, diğerlerinin Milli Park olarak kabul edilmesi için Bakanlar Kurulu Kararı istihsal edilir.

Tabiat parkı, tabiat anıtı ve tabiatı koruma alanı kriterlerine haiz yerlerde ise Kanun ve bu Yönetmelik hükümlerinin uygulanmasına belirleme işlemi ile birlikte başlanır.

Geçici Madde 2- Kanun ve bu Yönetmelik kapsamına giren yerlerde evvelce verilmiş kullanma izni, irtifak ve intifa hakları; geçerlilik süresi bitimine kadar başka bir işleme gerek kalmaksızın sahibi tarafından kullanılır.

Yürürlük

Madde 27- Bu Yönetmelik Resmi Gazete'de yayımı tarihinden yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 28- Bu yönetmelik hükümlerini Tarım Orman ve Köyşleri Bakanlığı yürütür.

UNITED NATIONS EDUCATIONAL,
SCIENTIFIC AND CULTURAL ORGANIZATION

**Recommendation on International Principles
Applicable to Archaeological Excavations**

Index

Preamble

I. <u>Definitions</u>	V. <u>Repression of clandestine excavations and of the illicit export of archaeological finds</u>
II. <u>General principles</u>	VI. <u>Excavations in occupied territory</u>
III. <u>Regulations governing excavations and international collaboration</u>	VII. <u>Bilateral agreements</u>
IV. <u>Trade in antiquities</u>	

The General Conference of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, meeting at New Delhi, from 5 November to 5 December 1956, at its ninth session,

Being of the opinion that the surest guarantee for the preservation of monuments and works of the past rests in the respect and affection felt for them by the peoples themselves, and persuaded that such feelings may be greatly strengthened by adequate measures inspired by the wish of Member States to develop science and international relations,

Convinced that the feelings aroused by the contemplation and study of works of the past do much to foster mutual understanding between nations, and that it is therefore highly desirable to secure international co-operation with regard to them and to further, in every possible way, the fulfilment of their social mission,

Considering that, while individual States are more directly concerned with the archaeological discoveries made on their territory, the international community as a whole is nevertheless the richer for such discoveries,

Considering that the history of man implies the knowledge of all different civilizations; and that it is therefore necessary, in the general interest, that all archaeological remains be studied and, where possible, preserved and taken into safe keeping,

Convinced that it is highly desirable that the national authorities responsible for the protection of the archaeological heritage should be guided by certain common principles which have been tested by experience and put into practice by national archaeological services,

Being of the opinion that, though the regulation of excavations is first and foremost for the domestic jurisdiction of each State, this principle should be brought into harmony with that of a liberally understood and freely accepted international co-operation,

Having before it proposals concerning international principles applicable to archaeological excavations, which constitute item 9.4.3 on the agenda of the session,

Having decided at its eighth session, that these proposals should be regulated at the international level by way of a recommendation to Member States, Adopts, this fifth day of December 1956, the following Recommendation:

The General Conference recommends that Member States should apply the following provisions by taking whatever legislative or other steps may be required to give effect, within their respective territories, to the principles and norms formulated in the present Recommendation.

The General Conference recommends that Member States should bring the present Recommendation to the knowledge of authorities and organizations concerned with archaeological excavations and museums.

The General Conference recommends that Member States should report to it, on dates and in a manner to be determined by it, on the action which they have taken to give effect to the present Recommendation.

I. Definitions

Archaeological excavations

1. For the purpose of the present Recommendation, by archaeological excavations is meant any research aimed at the discovery of objects of archaeological character, whether such research involves digging of the ground or systematic exploration of its surface or is carried out on the bed or in the sub-soil of inland or territorial waters of a Member State.

Property protected

2. The provisions of the present Recommendation apply to any remains, whose preservation is in the public interest from the point of view of history or art and architecture, each Member State being free to adopt the most appropriate criterion for assessing the public interest of objects found on its territory. In particular, the provisions of the present Recommendation should apply to any monuments and movable or immovable objects of archaeological interest considered in the widest sense.

3. The criterion adopted for assessing the public interest of archaeological remains might vary according to whether it is a question of the preservation of such property, or of the excavator's or finder's obligation to declare his discoveries.

- (a) In the former case, the criterion based on preserving all objects originating before a certain date should be abandoned, and replaced by one whereby protection is extended to all objects belonging to a given period or of a minimum age fixed by law.
- (b) In the latter case, each Member State should adopt far wider criteria, compelling the excavator or finder to declare any object, of archaeological character, whether movable or immovable, which he may discover.

II. General principles

Protection of the archaeological heritage

4. Each Member State should ensure the protection of its archaeological heritage, taking fully into account problems arising in connexion with excavations, and in conformity with the provisions of the present Recommendation.

5. Each Member State should in particular:

- (a) Make archaeological explorations and excavations subject to prior authorization by the competent authority;
- (b) Oblige any person finding archaeological remains to declare them at the earliest possible date to the competent authority;
- (c) Impose penalties for the infringement of these regulations;
- (d) Make undeclared objects subject to confiscation;
- (e) Define the legal status of the archaeological sub-soil and, where State ownership of the said sub-soil is recognized, specifically mention the fact in its legislation;
- (f) Consider classifying as historical monuments the essential elements of its archaeological heritage.

Protecting body: archaeological excavations

6. Although differences of tradition and unequal financial resources make it impossible for all Member States to adopt a uniform system of organization in the administrative services responsible for excavations, certain common principles should nevertheless apply to all national archaeological services:

- (a) The archaeological service should, so far as possible, be a central State administration—or at any rate an organization provided by law with the necessary means for carrying out any emergency measures that may be required. In addition to the general administration of archaeological work, this service should co-operate with research institutes and universities in the technical training of excavators. This body should also set up a central documentation, including maps, of its movable and immovable monuments and additional documentation for every important museum or ceramic or iconographic collection, etc.
- (b) Steps should be taken to ensure in particular the regular provision of funds:
 - (i) to administer the services in a satisfactory manner;
 - (ii) to carry out a programme of work proportionate to the archaeological resources of the country, including scientific publications;
 - (iii) to exercise control over accidental discoveries;
 - (iv) to provide for the upkeep of excavation sites and monuments.

7. Careful supervision should be exercised by each Member State over the restoration of archaeological remains and objects discovered.

8. Prior approval should be obtained from the competent authority for the removal of any monuments which ought to be preserved in situ.

9. Each Member State should consider maintaining untouched, partially or totally, a certain number of archaeological sites of different periods in order that their excavation may benefit from improved techniques and more advanced archaeological knowledge. On each of the larger sites now being excavated, in so far

as the nature of the land permits, well defined 'witness' areas might be left unexcavated in several places in order to allow for eventual verification of the stratigraphy and archaeological composition of the site.

Formation of central and regional collections

10. Inasmuch as archaeology is a comparative science, account should be taken, in the setting up and organizing of museums and reserve collections, of the need for facilitating the work of comparison as much as possible. For this purpose, central and regional collections might be formed or, in exceptional cases, local collections on particularly important archaeological sites--in preference to small scattered collections, accessible to comparatively few people. These establishments should command, on a permanent basis, the administrative facilities and scientific staff necessary to ensure the preservation of the exhibits.

11. On important archaeological sites, a small exhibit of an educational nature--possibly a museum--should be set up to convey to visitors the interest of the archaeological remains.

Education of the public

12. The competent authority should initiate educational measures in order to arouse and develop respect and affection for the remains of the past by the teaching of history, the participation of students in certain excavations, the publication in the press of archaeological information supplied by recognized specialists, the organization of guided tours, exhibitions and lectures dealing with methods of excavation and results achieved, the clear display of archaeological sites explored and monuments discovered, and the publication of cheap and simply written monographs and guides. In order to encourage the public to visit these sites, Member States should make all necessary arrangements to facilitate access to them.

III. Regulations governing excavations and international collaboration

Authority to excavate granted to foreigners

13. Each Member State on whose territory excavations are to take place should lay down general rules governing the granting of excavation concessions, the conditions to be observed by the excavator, in particular as concerns the supervision exercised by the national authorities, the period of the concession, the reasons which may justify its withdrawal, the suspension of work, or its transfer from the authorized excavator to the national archaeological service.

14. The conditions imposed upon a foreign excavator should be those applicable to nationals. Consequently, the deed of concession should omit special stipulations which are not imperative.

International collaboration

15. In the higher interest of archaeology and of international collaboration, Member States should encourage excavations by a liberal policy. They might allow qualified individuals or learned bodies, irrespective of nationality, to apply on an equal footing for the concession to excavate. Member States should encourage excavations carried out by joint missions of scientists from their own country and of archaeologists

representing foreign institutions, or by international missions.

Archaeological excavations

16. When a concession is granted to a foreign mission, the representative of the conceding State—if such be appointed—should, as far as possible, also be an archaeologist capable of helping the mission and collaborating with it.

17. Member States which lack the necessary resources for the organization of archaeological excavations in foreign countries should be accorded facilities for sending archaeologists to sites being worked by other Member States, with the consent of the director of excavations.

18. A Member State whose technical or other resources are insufficient for the scientific carrying out of an excavation should be able to call on the participation of foreign experts or on a foreign mission to undertake it.

Reciprocal guarantees

19. Authority to carry out excavations should be granted only to institutions represented by qualified archaeologists or to persons offering such unimpeachable scientific, moral and financial guarantees as to ensure that any excavations will be completed in accordance with the terms of the deed of concession and within the period laid down.

20. On the other hand, when authority to carry out excavations is granted to foreign archaeologists, it should guarantee them a period of work long enough, and conditions of security sufficient to facilitate their task and protect them from unjustified cancellation of the concession in the event, for instance, of their being obliged, for reasons recognized as valid, to interrupt their work for a given period of time.

Preservation of archaeological remains

21. The deed of concession should define the obligations of the excavator during and on completion of his work. The deed should, in particular, provide for guarding, maintenance and restoration of the site together with the conservation, during and on completion of his work, of objects and monuments uncovered. The deed should moreover indicate what help if any the excavator might expect from the conceding State in the discharge of his obligations should these prove too onerous.

Access to excavation sites

22. Qualified experts of any nationality should be allowed to visit a site before a report of the work is published and with the consent of the director of excavations, even during the work. This privilege should in no case jeopardize the excavator's scientific rights in his finds.

Assignment of finds

23. (a) Each Member State should clearly define the principles which hold good on its territory in regard to the disposal of finds from excavations.

(b) Finds should be used, in the first place, for building up, in the museums of the country in which excavations are carried out, complete collections fully representative of that country's civilization, history, art and architecture.

(c) With the main object of promoting archaeological studies through the distribution of original material, the conceding authority, after scientific publication, might consider allocating to the approved excavator a number of finds from his excavation, consisting of duplicates or, in a more general sense, of objects or groups of objects which can be released in view of their similarity to other objects from the same excavation. The return to the excavator of objects resulting from excavations should always be subject to the condition that they be allocated within a specified period of time to scientific centres open to the public, with the proviso that if these conditions are not put into effect, or cease to be carried out, the released objects will be returned to the conceding authority.

(d) Temporary export of finds, excluding objects which are exceptionally fragile or of national importance, should be authorized on requests emanating from a scientific institution of public or private character if the study of these finds in the conceding State is not possible because of lack of bibliographical or scientific facilities, or is impeded by difficulties of access.

(e) Each Member State should consider ceding to, exchanging with, or depositing in foreign museums objects which are not required in the national collections.

Scientific rights; rights and obligations of the excavator

24. (a) The conceding State should guarantee to the excavator scientific rights in his finds for a reasonable period.

(b) The conceding State should require the excavator to publish the results of his work within the period stipulated in the deed, or, failing such stipulations, within a reasonable period. This period should not exceed two years for the preliminary report. For a period of five years following the discovery, the competent archaeological authorities should undertake not to release the complete collection of finds, nor the relative scientific documentation, for detailed study, without the written authority of the excavator. Subject to the same conditions, these authorities should also prevent photographic or other reproduction of archaeological material still unpublished. In order to allow, should it be so desired, for simultaneous publication of the preliminary report in both countries, the excavator should, on demand, submit a copy of his text to these authorities.

(c) Scientific publications dealing with archaeological research and issued in a language which is not widely used should include a summary and, if possible, a list of contents and captions of illustrations translated into some more widely known language.

Documentation on excavations

25. Subject to the provisions set out in paragraph 24, the national archaeological services should, as far as possible, make their documentation and reserve collections of archaeological material readily available for inspection and study to excavators and qualified experts, especially those who have been granted a concession for a

particular site or who wish to obtain one.

Regional meetings and scientific discussions

26. In order to facilitate the study of problems of common interest, Member States might, from time to time, convene regional meetings attended by representatives of the archaeological services of interested States. Similarly, each Member State might encourage excavators working on its soil to meet for scientific discussions.

IV. Trade in antiquities

27. In the higher interests of the common archaeological heritage, each Member State should consider the adoption of regulations to govern the trade in antiquities so as to ensure that this trade does not encourage smuggling of archaeological material or affect adversely the protection of sites and the collecting of material for public exhibit.

28. Foreign museums should, in order to fulfil their scientific and educational aims, be able to acquire objects which have been released from any restrictions due to the laws in force in the country of origin.

V. Repression of clandestine excavations and of the illicit export of archaeological finds

Protection of archaeological sites against clandestine excavations and damage

29. Each Member State should take all necessary measures to prevent clandestine excavations and damage to monuments defined in paragraphs 2 and 3 above, and also to prevent the export of objects thus obtained.

International co-operation in repressive measures

30. All necessary measures should be taken in order that museums to which archaeological objects are offered ascertain that there is no reason to believe that these objects have been procured by clandestine excavation, theft or any other method regarded as illicit by the competent authorities of the country of origin. Any suspicious offer and all details appertaining thereto should be brought to the attention of the services concerned. When archaeological objects have been acquired by museums, adequate details allowing them to be identified and indicating the manner of their acquisition should be published as soon as possible.

Return of objects to their country of origin

31. Excavation services and museums should lend one another assistance in order to ensure or facilitate the recovery of objects derived from clandestine excavations or theft, and of all objects exported in infringement of the legislation of the country of origin. It is desirable that each Member State should take the necessary measures to ensure this recovery. These principles should be applied in the event of temporary exports as mentioned in paragraph 23(c), (d) and (e) above, if the objects are not returned within the stipulated period.

VI. Excavations in occupied territory

32. In the event of armed conflict, any Member State occupying the territory of

another State should refrain from carrying out archaeological excavations in the occupied territory. In the event of chance finds being made, particularly during military works, the occupying Power should take all possible measures to protect these finds, which should be handed over, on the termination of hostilities, to the competent authorities of the territory previously occupied, together with all documentation relating thereto.

VII. Bilateral agreements

33. Member States should, whenever necessary or desirable, conclude bilateral agreements to deal with matters of common interest arising out of the application of the present Recommendation.

The foregoing is the authentic text of the Recommendation duly adopted by the General Conference of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization during its Ninth Session, which was held at New Delhi and declared closed the fifth day of December 1956.

IN FAITH WHEREOF we have appended our signatures this fifth day of December 1956.

The President of the General Conference

The Director-General

**UNITED NATIONS EDUCATIONAL,
SCIENTIFIC AND CULTURAL ORGANIZATION**

**Recommendation Concerning the Preservation
of Cultural Property Endangered by Public or Private Works**

The General Conference of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, meeting in Paris from 15 October to 20 November 1968, at its fifteenth session,

Considering that contemporary civilization and its future evolution rest upon, among other elements, the cultural traditions of the peoples of the world, their creative force and their social and economic development,

Considering that cultural property is the product and witness of the different traditions and of the spiritual achievements of the past and thus is an essential element in the personality of the peoples of the world,

Considering that it is indispensable to preserve it as much as possible, according to its historical and artistic importance, so that the significance and message of cultural property become a part of the spirit of peoples who thereby may gain consciousness of their own dignity,

Considering that preserving cultural property and rendering it accessible constitute, in the spirit of the Declaration of the Principles of International Cultural Co-operation adopted on 4 November 1966 in the course of its fourteenth session, means of encouraging mutual understanding among peoples and thereby serve the cause of peace,

Considering also that the well-being of all peoples depends, inter alia, upon the existence of a favourable and stimulating environment and that the preservation of cultural property of all periods of history contributes directly to such an environment,

Recognizing, on the other hand, the role that industrialization, towards which world civilization is moving, plays in the development of peoples and their spiritual and national fulfilment,

Considering, however, that the prehistoric, protohistoric and historic monuments and remains, as well as numerous recent structures having artistic, historic or scientific importance are increasingly threatened by public and private works resulting from industrial development and urbanization,

Considering that it is the duty of governments to ensure the protection and the preservation of the cultural heritage of mankind, as much as to promote social and economic development,

Considering in consequence that it is urgent to harmonize the preservation of the cultural heritage with the changes which follow from social and economic development, making serious efforts to meet both requirements in a broad spirit of understanding, and with reference to appropriate planning,

Considering equally that adequate preservation and accessibility of cultural property

constitute a major contribution to the social and economic development of countries and regions which possess such treasures of mankind by means of promoting national and international tourism,

Considering finally that the surest guarantee for the preservation of cultural property rests in the respect and the attachment felt for it by the people themselves, and persuaded that such feelings may be greatly strengthened by adequate measures carried out by Member States,

Having before it proposals concerning the preservation of cultural property endangered by public or private works, which constitute item 16 on the agenda of the session,

Having decided at its thirteenth session that proposals on this item should be the subject of an international instrument in the form of a recommendation to Member States,

Adopts on this nineteenth day of November 1968 this recommendation.

The General Conference recommends that Member States should apply the following provisions by taking whatever legislative or other steps may be required to give effect within their respective territories to the norms and principles set forth in this recommendation.

The General Conference recommends that Member States should bring this recommendation to the attention of the authorities or services responsible for public or private works as well as to the bodies responsible for the conservation and the protection of monuments and historic, artistic, archaeological and scientific sites. It recommends that authorities and bodies which plan programmes for education and the development of tourism be equally informed.

The General Conference recommends that Member States should report to it, on the dates and in a manner to be determined by it, on the action they have taken to give effect to this recommendation.

I. Definition

1. For the purpose of this recommendation, the term 'cultural property' applies to:

(a) Immovables, such as archaeological and historic or scientific sites, structures or other features of historic, scientific, artistic or architectural value, whether religious or secular, including groups of traditional structures, historic quarters in urban or rural built-up areas and the ethnological structures of previous cultures still extant in valid form. It applies to such immovables constituting ruins existing above the earth as well as to archaeological or historic remains found within the earth. The term cultural property also includes the setting of such property;

(b) Movable property of cultural importance including that existing in or recovered from immovable property and that concealed in the earth, which may be found in archaeological or historical sites or elsewhere.

2. The term 'cultural property' includes not only the established and scheduled architectural, archaeological and historic sites and structure, but also the unscheduled or unclassified vestiges of the past as well as artistically or historically important recent sites and structures.

II. General principles

3. Measures to preserve cultural property should extend to the whole territory of the State and should not be confined to certain monuments and sites.

4. Protective inventories of important cultural property, whether scheduled or unscheduled, should be maintained. Where such inventories do not exist, priority should be given in their establishment to the thorough survey of cultural property in areas where such property is endangered by public or private works.

5. Due account should be taken of the relative significance of the cultural property concerned when determining measures required for the:

(a) Preservation of an entire site, structure, or other forms of immovable cultural property from the effects of private or public works;

(b) Salvage or rescue of cultural property if the area in which it is found is to be transformed by public or private works, and the whole or a part of the property in question is to be preserved and removed.

6. Measures should vary according to the character, size and location of the cultural property and the nature of the dangers with which it is threatened.

7. Measures for the preservation or salvage of cultural property should be preventive and corrective.

8. Preventive and corrective measures should be aimed at protecting or saving cultural property from public or private works likely to damage and destroy it, such as:

(a) Urban expansion and renewal projects, although they may retain scheduled monuments while sometimes removing less important structures, with the result that historical relations and the setting of historic quarters are destroyed;

(b) Similar projects in areas where groups of traditional structures having cultural value as a whole risk being destroyed for the lack of a scheduled individual monument;

(c) Injudicious modifications and repair of individual historic buildings;

(d) The construction or alteration of highways which are a particular danger to sites or to historically important structures or groups of structures;

(e) The construction of dams for irrigation, hydroelectric power or flood control;

(f) The construction of pipelines and of power and transmission lines of electricity;

(g) Farming operations including deep ploughing, drainage and irrigation operations, the clearing and levelling of land and afforestation;

(h) Works required by the growth of industry and the technological progress of industrialized societies such as airfields, mining and quarrying operations and dredging and reclamation of channels and harbours.

9. Member States should give due priority to measures required for the preservation in situ of cultural property endangered by public or private works in order to preserve historical associations and continuity. When overriding economic or social conditions require that cultural property be transferred, abandoned or destroyed, the salvage or rescue operations should always include careful study of the cultural property involved and the preparations of detailed records.

10. The results of studies having scientific or historic value carried out in connexion with salvage operations, particularly when all or much of the immovable cultural property has been abandoned or destroyed, should be published or otherwise made available for future research.

11. Important structures and other monuments which have been transferred in order to save them from destruction by public or private works should be placed on a site or in a setting which resembles their former position and natural, historic or artistic associations.

12. Important movable cultural property, including representative samples of objects recovered from archaeological excavations, obtained from salvage operations should be preserved for study or placed on exhibition in institutions such as museums including site museums, or universities.

III. Preservation and salvage measures

13. The preservation or salvage of cultural property endangered by public or private works should be ensured through the means mentioned below the precise measures to be determined by the legislation and organizational system of the State:

- (a) Legislation;
- (b) Finance;
- (c) Administrative measures;
- (d) Procedures to preserve and to salvage cultural property;
- (e) Penalties;
- (f) Repairs;
- (g) Awards;
- (h) Advice;
- (i) Educational programmes.

Legislation

14. Member States should enact or maintain on the national as well as on the local

level the legislative measures necessary to ensure the preservation or salvage of cultural property endangered by public or private works in accordance with the norms and principles embodied in this recommendation.

Finance

15. Member States should ensure that adequate budgets are available for the preservation or salvage of cultural property endangered by public or private works. Although differences in legal systems and traditions as well as disparity in resources preclude the adoption of uniform measures, the following should be considered:

- (a) The national or local authorities responsible for the safeguarding of cultural property should have adequate budgets to undertake the preservation or salvage of cultural property endangered by public or private works; or
- (b) The costs of preserving or salvaging cultural property endangered by public or private works including preliminary archaeological research should form part of the budget of construction costs; or
- (c) The possibility of combining the two methods mentioned in subparagraphs a and b above should be provided for.

16. In the event of unusual costs due to the size and complexity of the operations required, there should be possibilities of obtaining additional funds through enabling legislation, special subventions, a national fund for monuments or other appropriate means. The services responsible for the safeguarding of cultural property should be empowered to administer or to utilize these extra-budgetary contributions required for the preservation or salvage of cultural property endangered by public or private works.

17. Member States should encourage proprietors of artistically or historically important structures, including structures forming part of a traditional group, or residents in a historic quarter in urban or rural built-up areas to preserve the character and aesthetic qualities of their cultural property, which would otherwise be endangered by public or private works, through:

- (a) Favourable tax rates; or
- (b) The establishment, through appropriate legislation, of a budget to assist, by grants, loans or other measures, local authorities, institutions and private owners of artistically, architecturally, scientifically or historically important structures including groups of traditional structures to maintain or to adapt them suitably for functions which would meet the needs of contemporary society; or
- (c) The possibility of combining the two methods mentioned in subparagraphs a and b above should be provided for.

18. If the cultural property is not scheduled or otherwise protected it should be possible for the owner to request such assistance from the appropriate authorities.

19. National or local authorities, as well as private owners, when budgeting for the preservation of cultural property endangered by public or private works, should take into account the intrinsic value of cultural property and also the contribution it can

make to the economy as a tourist attraction.

Administrative measures

20. Responsibility for the preservation or salvage of cultural property endangered by public or private works should be entrusted to appropriate official bodies. Whenever official bodies or services already exist for the protection of cultural property, these bodies or services should be given responsibility for the preservation of cultural property against the dangers caused by public or private works. If such services do not exist, special bodies or services should be created for the purpose of the preservation of cultural property endangered by public or private works; and although differences of constitutional provisions and traditions preclude the adoption of a uniform system, certain common principles should be adopted.

(a) There should be a co-ordinating or consultative body, composed of representatives of the authorities responsible for the safeguarding of cultural property, for public and private works, for town planning, and of research and educational institutions, which should be competent to advise of the preservation of cultural property endangered by public or private works and, in particular, on conflicts of interest between requirements for public or private works and the preservation or salvage of cultural property.

b) Provincial, municipal or other forms of local government should also have services responsible for the preservation or salvage of cultural property endangered by public or private works. These services should be able to call upon the assistance of national services or other appropriate bodies in accordance with their capabilities and requirements.

(c) The services responsible for the safeguarding of cultural property should be adequately staffed with the specialists required for the preservation or salvage of cultural property endangered by public or private works, such as architects, urbanists, archaeologists, historians, inspectors and other specialists and technicians.

(d) Administrative measures should be taken to co-ordinate the work of the different services responsible for the safeguarding of cultural property with that of other services responsible for public and private works and that of any other department or service whose responsibilities touch upon the problem of the preservation or salvage of cultural property endangered by public or private works.

(e) Administrative measures should be taken to establish an authority or commission in charge of urban development programmes in all communities having scheduled or unscheduled historic quarters, sites and monuments which need to be preserved against public and private construction.

21. At the preliminary survey stage of any project involving construction in a locality recognized as being of cultural interest or likely to contain objects of archaeological or historical importance, several variants of the project should be prepared, at regional or municipal level, before a decision is taken. The choice between these

variants should be made on the basis of a comprehensive comparative analysis, in order that the most advantageous solution, both economically and from the point of view of preserving or salvaging cultural property, may be adopted.

Procedures to preserve and to salvage cultural property

22. Thorough surveys should be carried out well in advance of any public or private works which might endanger cultural property to determine:

(a) The measures to be taken to preserve important cultural property in situ;

(b) The amount of salvage operations which would be required such as the selection of archaeological sites to be excavated, structures to be transferred and movable cultural property salvaged, etc.

23. Measures for the preservation or salvage of cultural property should be carried out well in advance of public or private works. In areas of archaeological or cultural importance, such as historic towns, villages, sites and districts, which should be protected by the legislation of every country, the starting of new work should be made conditional upon the execution of preliminary archaeological excavations. If necessary, work should be delayed to ensure that adequate measures are taken for the preservation or salvage of the cultural property concerned.

24. Important archaeological sites, and, in particular, prehistoric sites as they are difficult to recognize, historic quarters in urban or rural areas, groups of traditional structures, ethnological structures of previous cultures and other immovable cultural property which would otherwise be endangered by public or private works should be protected by zoning or scheduling:

(a) Archaeological reserves should be zoned or scheduled and, if necessary, immovable property purchased, to permit thorough excavation or the preservation of the ruins found at the site.

(b) Historic quarters in urban or rural centres and groups of traditional structures should be zoned and appropriate regulations adopted to preserve their setting and character, such as the imposition of controls on the degree to which historically or artistically important structures can be renovated and the type and design of new structures which can be introduced. The preservation of monuments should be an absolute requirement of any well-designed plan for urban redevelopment especially in historic cities or districts. Similar regulations should cover the area surrounding a scheduled monument or site and its setting to preserve its association and character. Due allowance should be made for the modification of ordinary regulations applicable to new construction; these should be placed in abeyance when new structures are introduced into an historical zone. Ordinary types of commercial advertising by means of posters and illuminated announcements should be forbidden, but commercial establishments could be allowed to indicate their presence by means of judiciously presented signs.

25. Member States should make it obligatory for persons finding archaeological remains in the course of public or private works to declare them at the earliest

possible moment to the competent service. Careful examination should be carried out by the service concerned and, if the site is important, construction should be deferred to permit thorough excavation, due allowance or compensation being made for the delays incurred.

26. Member States should have provisions for the acquisition, through purchase, by national or local governments and other appropriate bodies of important cultural property endangered by public or private works. When necessary, it should be possible to effect such acquisition through expropriation.

Penalties

27. Member States should take steps to ensure that offences, through intent or negligence, against the preservation or salvage of cultural property endangered by public or private works are severely punished by their Penal Code, which should provide for fines or imprisonment or both.

In addition, the following measures could be applied:

a) Whenever possible, restoration of the site or structure at the expense of those responsible for the damage to it:

(b) In the case of a chance archaeological find, payment of damages to the State when immovable cultural property has been damaged, destroyed or neglected: confiscation without compensation when a movable object has been concealed.

Repairs

28. Member States should, when the nature of the property so allows, adopt the necessary measures to ensure the repair, restoration or reconstruction of cultural property damaged by public or private works. They should also foresee the possibility of requiring local authorities and private owners of important cultural property to carry out repairs or restorations, with technical and financial assistance if necessary.

Awards

29. Member States should encourage individuals, associations and municipalities to take part in programmes for the preservation or salvage of cultural property endangered by public or private works. Measures to that effect could include:

(a) Ex gratia payments to individuals reporting or surrendering hidden archaeological finds;

(b) Awards of certificates, medals or other forms of recognition to individuals, even if they belong to government service associations, institutions or municipalities which have carried out outstanding projects for the preservation or salvage of cultural property endangered by public or private works.

Advice

30. Member States should provide individuals associations or municipalities lacking the required experience or staff with technical advice or supervision to maintain adequate standards for the preservation or salvage of cultural property endangered by public or private works.

Educational programmes

31. In a spirit of international collaboration, Member States should take steps to stimulate and develop among their nationals interest in, and respect for, the cultural heritage of the past of their own and other traditions in order to preserve or to salvage cultural property endangered by public or private works.

32. Specialized publications, articles in the press, and radio and television broadcasts should publicize the nature of the dangers to cultural property arising from ill-conceived public or private works as well as cases where cultural property has been successfully preserved or salvaged.

33. Educational institutions, historical and cultural associations, public bodies concerned with the tourist industry and associations for popular education should have programmes to publicize the dangers to cultural property arising from short-sighted public or private works and to underline the fact that projects to preserve cultural property contribute to international understanding.

34. Museums and educational institutions and other interested organizations should prepare special exhibitions on the dangers to cultural property arising from uncontrolled public or private works and on the measures which have been used to preserve or to salvage cultural property which has been endangered.

The foregoing is the authentic text of the recommendation duly adopted by the General Conference of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization during its fifteenth session, which was held in Paris and declared closed the twentieth day of November 1968.

IN FAITH WHEREOF we have appended our signatures this twenty-second day of November 1968.

The President of General Conference

The Director-General

U.S. and International Laws:**[Back to HOME](#) | [U.S. Laws](#) | [International Laws](#)**

Convention for the Protection of Cultural Property In the Event of Armed Conflict (The Hague Convention)

Done at the Hague, on 14 May 1954

The High Contracting Parties,

Recognizing that cultural property has suffered grave damage during recent armed conflicts and that, by reason of the developments in the technique of warfare, it is in increasing danger of destruction;

Being convinced that damage to cultural property belonging to any people whatsoever means damage to the cultural heritage of all mankind, since each people makes its contribution to the culture of the world;

Considering that the preservation of the cultural heritage is of great importance for all peoples of the world and that it is important that this heritage should receive international protection;

Guided by the principles concerning the protection of cultural property during armed conflict, as established in the Conventions of The Hague of 1899 and of 1907 and in the Washington Pact of 15 April, 1935;

Being of the opinion that such protection cannot be effective unless both national and international measures have been taken to organize it in time of peace;

Being determined to take all possible steps to protect cultural property;

Have agreed upon the following provisions:

CHAPTER I: GENERAL PROVISIONS REGARDING PROTECTION

Article 1

DEFINITION OF CULTURAL PROPERTY

For the purposes of the present Convention, the term "cultural property" shall cover, irrespective of origin or ownership:

(a) movable or immovable property of great importance to the cultural heritage of every people, such as monuments of architecture, art or history, whether religious or secular; archaeological sites; groups of buildings which, as a whole, are of historical or artistic interest; works of art; manuscripts, books and other objects of artistic, historical or archaeological interest; as well as scientific collections and important collections of books or archives or of reproductions of the property defined above;

(b) buildings whose main and effective purpose is to preserve or exhibit the movable cultural property defined in sub-paragraph (a) such as museums, large libraries and

depositories of archives, and refuges intended to shelter, in the event of armed conflict, the movable cultural property defined in subparagraph (a);

(c) centres containing a large amount of cultural property as defined in subparagraphs (a) and (b), to be known as "centres containing monuments".

Article 2

PROTECTION OF CULTURAL PROPERTY

For the purposes of the present Convention, the protection of cultural property shall comprise the safeguarding of and respect for such property.

Article 3

SAFEGUARDING OF CULTURAL PROPERTY

The High Contracting Parties undertake to prepare in time of peace for the safeguarding of cultural property situated within their own territory against the foreseeable effects of an armed conflict, by taking such measures as they consider appropriate.

Article 4

RESPECT FOR CULTURAL PROPERTY

1. The High Contracting Parties undertake to respect cultural property situated within their own territory as well as within the territory of other High Contracting Parties by refraining from any use of the property and its immediate surroundings or of the appliances in use for its protection for purposes which are likely to expose it to destruction or damage in the event of armed conflict; and by refraining from any act of hostility directed against such property.

2. The obligations mentioned in paragraph 1 of the present Article may be waived only in cases where military necessity imperatively requires such a waiver.

3. The High Contracting Parties further undertake to prohibit, prevent and, if necessary, put a stop to any form of theft, pillage or misappropriation of, and any acts of vandalism directed against, cultural property. They shall refrain from requisitioning movable cultural property situated in the territory of another High Contracting Party.

4. They shall refrain from any act directed by way of reprisals against cultural property.

5. No High Contracting Party may evade the obligations incumbent upon it under the present Article, in respect of another High Contracting Party, by reason of the fact that the latter has not applied the measures of safeguard referred to in Article 3.

Article 5

OCCUPATION

1. Any High Contracting Party in occupation of the whole or part of the territory of another High Contracting Party shall as far as possible support the competent national authorities of the occupied country in safeguarding and preserving its cultural property.

2. Should it prove necessary to take measures to preserve cultural property situated in occupied territory and damaged by military operations, and should the competent national authorities be unable to take such measures, the Occupying Power shall, as far as possible, and in close co-operation with such authorities, take the most necessary measures of preservation.

3. Any High Contracting Party whose government is considered their legitimate government by members of a resistance movement, shall, if possible, draw their attention to the obligation to comply with those provisions of the Convention dealing with respect for cultural property.

Article 6

DISTINCTIVE MARKING OF CULTURAL PROPERTY

In accordance with the provisions of Article 16, cultural property may bear a distinctive emblem so as to facilitate its recognition.

Article 7

MILITARY MEASURES

1. The High Contracting Parties undertake to introduce in time of peace into their military regulations or instructions such provisions as may ensure observance of the present Convention, and to foster in the members of their armed forces a spirit of respect for the culture and cultural property of all peoples.

2. The High Contracting Parties undertake to plan or establish in peacetime, within their armed forces, services or specialist personnel whose purpose will be to secure respect for cultural property and to co-operate with the civilian authorities responsible for safeguarding it.

CHAPTER II: SPECIAL PROTECTION

Article 8

GRANTING OF SPECIAL PROTECTION

1. There may be placed under special protection a limited number of refuges intended to shelter movable cultural property in the event of armed conflict, of centres containing monuments and other immovable cultural property of very great importance, provided that they:

(a) are situated at an adequate distance from any large industrial centre or from any important military objective constituting a vulnerable point, such as, for example, an aerodrome, broadcasting station, establishment engaged upon work of national defense, a port or railway station of relative importance or a main line of communication;

(b) are not used for military purposes.

2. A refuge for movable cultural property may also be placed under special protection, whatever its location, if it is so constructed that, in all probability, it will not be damaged by bombs.

3. A centre containing monuments shall be deemed to be used for military purposes whenever it is used for the movement of

military personnel or material, even in transit. The same shall apply whenever activities directly connected with military operations, the stationing of military personnel, or the production of war material are carried on within the centre.

4. The guarding of cultural property mentioned in paragraph 1 above by armed custodians specially empowered to do so, or the presence, in the vicinity of such cultural property, of police forces normally responsible for the maintenance of public order shall not be deemed to be use for military purposes.

5. If any cultural property mentioned in paragraph 1 of the present Article is situated near an important military objective as defined in the said paragraph, it may nevertheless be placed under special protection if the High Contracting Party asking for that protection undertakes, in the event of armed conflict, to make no use of the objective and particularly, in the case of a port, railway station or aerodrome, to divert all traffic therefrom. In that event, such diversion shall be prepared in time of peace.

6. Special protection is granted to cultural property by its entry in the "International Register of Cultural Property under Special Protection". This entry shall only be made, in accordance with the provisions of the present Convention and under the conditions provided for in the Regulations for the execution of the Convention.

Article 9

IMMUNITY OF CULTURAL PROPERTY UNDER SPECIAL PROTECTION

The High Contracting Parties undertake to ensure the immunity of cultural property under special protection by refraining, from the time of entry in the International Register, from any act of hostility directed against such property and, except for the cases provided for in paragraph 5 of Article 8, from any use of such property or its surroundings for military purposes.

Article 10

IDENTIFICATION AND CONTROL

During an armed conflict, cultural property under special protection shall be marked with the distinctive emblem described in Article 16, and shall be open to international control as provided for in the Regulations for the execution of the Convention.

Article 11

WITHDRAWAL OF IMMUNITY

1. If one of the High Contracting Parties commits, in respect of any item of cultural property under special protection, a violation of the obligations under Article 9, the opposing Party shall, so long as this violation persists, be released from the obligation to ensure the immunity of the property concerned. Nevertheless, whenever possible, the latter Party shall first request the cessation of such violation within a reasonable time.

2. Apart from the case provided for in paragraph 1 of the present Article, immunity shall be withdrawn from cultural property under special protection only in exceptional cases of unavoidable military necessity, and only for such time as that necessity continues. Such necessity can be established only by the officer commanding a force the equivalent of a division in size or

larger. Whenever circumstances permit, the opposing Party shall be notified, a reasonable time in advance, of the decision to withdraw immunity.

3. The Party withdrawing immunity shall, as soon as possible, so inform the Commissioner-General for cultural property provided for in the Regulations for the execution of the Convention, in writing, stating the reasons.

CHAPTER III: TRANSPORT OF CULTURAL PROPERTY

Article 12

TRANSPORT UNDER SPECIAL PROTECTION

1. Transport exclusively engaged in the transfer of cultural property, whether within a territory or to another territory, may, at the request of the High Contracting Party concerned, take place under special protection in accordance with the conditions specified in the Regulations for the execution of the Convention.

2. Transport under special protection shall take place under the international supervision provided for in the aforesaid Regulations and shall display the distinctive emblem described in Article 16.

3. The High Contracting Parties shall refrain from any act of hostility directed against transport under special protection.

Article 13

TRANSPORT IN URGENT CASES

1. If a High Contracting Party considers that the safety of certain cultural property requires its transfer and that the matter is of such urgency that the procedure laid down in Article 12 cannot be followed, especially at the beginning of an armed conflict, the transport may display the distinctive emblem described in Article 16, provided that an application for immunity referred to in Article 12 has not already been made and refused. As far as possible, notification of transfer should be made to the opposing Parties. Nevertheless, transport conveying cultural property to the territory of another country may not display the distinctive emblem unless immunity has been expressly granted to it.

2. The High Contracting Parties shall take, so far as possible, the necessary precautions to avoid acts of hostility directed against the transport described in paragraph 1 of the present Article and displaying the distinctive emblem.

Article 14

IMMUNITY FROM SEIZURE, CAPTURE AND PRIZE

1. Immunity from seizure, placing in prize, or capture shall be granted to:

(a) cultural property enjoying the protection provided for in Article 12 or that provided for in Article 13;

(b) the means of transport exclusively engaged in the transfer of such cultural property.

2. Nothing in the present Article shall limit the right of visit and search.

CHAPTER IV: PERSONNEL

Article 15

PERSONNEL

As far as is consistent with the interests of security, personnel engaged in the protection of cultural property shall, in the interests of such property, be respected and, if they fall into the hands of the opposing Party, shall be allowed to continue to carry out their duties whenever the cultural property for which they are responsible has also fallen into the hands of the opposing Party.

CHAPTER V: THE DISTINCTIVE EMBLEM

Article 16

EMBLEM OF THE CONVENTION

1. The distinctive emblem of the Convention shall take the form of a shield, pointed below, per saltire blue and white (a shield consisting of a royal blue square, one of the angles of which forms the point of the shield, and of a royal-blue triangle above the square, the space on either side being taken up by a white triangle).

2. The emblem shall be used alone, or repeated three times in a triangular formation (one shield below), under the conditions provided for in Article 17.

Article 17

USE OF THE EMBLEM

1. The distinctive emblem repeated three times may be used only as means of identification of:

- (a) immovable cultural property under special protection;
- (b) the transport of cultural property under the conditions provided for in Articles 12 and 13;

(c) improvised refuges, under the conditions provided for in the Regulations for the execution of the Convention.

2. The distinctive emblem may be used alone only as a means of identification of:

- (a) cultural property not under special protection;

(b) the persons responsible for the duties of control in accordance with the Regulations for the execution of the Convention;

(c) the personnel engaged in the protection of cultural property;

(d) the identity cards mentioned in the Regulations for the execution of the Convention.

3. During an armed conflict, the use of the distinctive emblem in any other cases than those mentioned in the preceding paragraphs of the present Article, and the use for any purpose whatever of a sign resembling the distinctive emblem, shall be forbidden.

4. The distinctive emblem may not be placed on any immovable cultural property unless at the same time there is displayed an authorization duly dated and signed by the competent authority of the High Contracting Party.

CHAPTER VI: SCOPE OF APPLICATION OF THE CONVENTION

Article 18

APPLICATION OF THE CONVENTION

1. Apart from the provisions which shall take effect in time of peace, the present Convention shall apply in the event of declared war or of any other armed conflict which may arise between two or more of the High Contracting Parties, even if the state of war is not recognized by one or more of them.
2. The Convention shall also apply to all cases of partial or total occupation of the territory of a High Contracting Party, even if the said occupation meets with no armed resistance.
3. If one of the Powers in conflict is not a Party to the present Convention, the Powers which are Parties thereto shall nevertheless remain bound by it in their mutual relations. They shall furthermore be bound by the Convention, in relation to the said Power, if the latter has declared that it accepts the provisions thereof and so long as it applies them.

Article 19

CONFLICTS NOT OF AN INTERNATIONAL CHARACTER

1. In the event of an armed conflict not of an international character occurring within the territory of one of the High Contracting Parties, each party to the conflict shall be bound to apply, as a minimum, the provisions of the present Convention which relate to respect for cultural property.
2. The parties to the conflict shall endeavor to bring into force, by means of special agreements, all or part of the other provisions of the present Convention.
3. The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization may offer its services to the parties to the conflict.
4. The application of the preceding provisions shall not affect the legal status of the parties to the conflict.

CHAPTER VII: EXECUTION OF THE CONVENTION

Article 20

REGULATIONS FOR THE EXECUTION OF THE CONVENTION

The procedure by which the present Convention is to be applied is defined in the Regulations for its execution, which constitute an integral part thereof.

Article 21

PROTECTING POWERS

The present Convention and the Regulations for its execution shall be applied with the co-operation of the Protecting Powers responsible for safeguarding the interests of the Parties to the

conflict.

Article 22

CONCILIATION PROCEDURE

1. The Protecting Powers shall lend their good offices in all cases where they may deem it useful in the interests of cultural property, particularly if there is disagreement between the Parties to the conflict as to the application or interpretation of the provisions of the present Convention or the Regulations for its execution.

2. For this purpose, each of the Protecting Powers may, either at the invitation of one Party, of the Director-General of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, or on its own initiative, propose to the Parties to the conflict a meeting of their representatives, and in particular of the authorities responsible for the protection of cultural property, if considered appropriate on suitably chosen neutral territory. The Parties to the conflict shall be bound to give effect to the proposals for meeting made to them. The Protecting Powers shall propose for approval by the Parties to the conflict a person belonging to a neutral Power or a person presented by the Director-General of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, which person shall be invited to take part in such a meeting in the capacity of Chairman.

Article 23

ASSISTANCE OF UNESCO

1. The High Contracting Parties may call upon the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization for technical assistance in organizing the protection of their cultural property, or in connexion with any other problem arising out of the application of the present Convention or the Regulations for its execution. The Organization shall accord such assistance within the limits fixed by its programme and by its resources.

2. The Organization is authorized to make, on its own initiative, proposals on this matter to the High Contracting Parties.

Article 24

SPECIAL AGREEMENTS

1. The High Contracting Parties may conclude special agreements for all matters concerning which they deem it suitable to make separate provision.

2. No special agreement may be concluded which would diminish the protection afforded by this present Convention to cultural property and to the personnel engaged in its protection.

Article 25

DISSEMINATION OF THE CONVENTION

The High Contracting Parties undertake, in time of peace as in time of armed conflict, to disseminate the text of the present Convention and the Regulations for its execution as widely as possible in their respective countries. They undertake, in particular, to include the study thereof in their programmes of military and, if possible, civilian training, so that its

principles are made known to the whole population, especially the armed forces and personnel engaged in the protection of cultural property.

Article 26

TRANSLATIONS, REPORTS

1. The High Contracting Parties shall communicate to one another, through the Director-General of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, the official translations of the present Convention and of the Regulations for its execution.

2. Furthermore, at least once every four years, they shall forward to the Director-General a report giving whatever information they think suitable concerning any measures being taken, prepared or contemplated by their respective administrations in fulfillment of the present Convention and of the Regulations for its execution.

Article 27

MEETINGS

1. The Director-General of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization may, with the approval of the Executive Board, convene meetings of representatives of the High Contracting Parties. He must convene such a meeting if at least one-fifth of the High Contracting Parties so request.

2. Without prejudice to any other functions which have been conferred on it by the present Convention or the Regulations for its execution, the purpose of the meeting will be to study problems concerning the application of the Convention and of the Regulations for its execution, and to formulate recommendations in respect thereof.

3. The meeting may further undertake a revision of the Convention or the Regulations for its execution if the majority of the High Contracting Parties are represented, and in accordance with the provisions of Article 39.

Article 28

SANCTIONS

The High Contracting Parties undertake to take, within the framework of their ordinary criminal jurisdiction, all necessary steps to prosecute and impose penal or disciplinary sanctions upon those persons, of whatever nationality, who commit or order to be committed a breach of the present Convention.

FINAL PROVISIONS

Article 29

LANGUAGES

1. The present Convention is drawn up in English, French, Russian and Spanish, the four texts being equally authoritative.

2. The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization shall arrange for translations of the Convention into the other official languages of its General Conference.

Article 30

SIGNATURE

The present Convention shall bear the date of 14 May, 1954 and, until the date of 31 December, 1954, shall remain open for signature by all States invited to the Conference which met at The Hague from 21 April, 1954 to 14 May, 1954.

Article 31

RATIFICATION

1. The present Convention shall be subject to ratification by signatory States in accordance with their respective constitutional procedures.
2. The instruments of ratification shall be deposited with the Director-General of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.

Article 32

ACCESSION

>From the date of its entry into force, the present Convention shall be open for accession by all States mentioned in Article 30 which have not signed it, as well as any other State invited to accede by the Executive Board of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. Accession shall be effected by the deposit of an instrument of accession with the Director-General of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.

Article 33

ENTRY INTO FORCE

1. The present Convention shall enter into force three months after five instruments of ratification have been deposited.
2. Thereafter, it shall enter into force, for each High Contracting Party, three months after the deposit of its instrument of ratification or accession.
3. The situations referred to in Articles 18 and 19 shall give immediate effect to ratifications or accessions deposited by the Parties to the conflict either before or after the beginning of hostilities or occupation. In such cases the Director-General of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization shall transmit the communications referred to in Article 38 by the speediest method.

Article 34

EFFECTIVE APPLICATION

1. Each State Party to the Convention on the date of its entry into force shall take all necessary measures to ensure its effective application within a period of six months after such entry into force.
2. This period shall be six months from the date of deposit of the instruments of ratification or accession for any State which

deposits its instrument of ratification or accession after the date of the entry into force of the Convention.

Article 35

TERRITORIAL EXTENSION OF THE CONVENTION

Any High Contracting Party may, at the time of ratification or accession, or at any time thereafter, declare by notification addressed to the Director-General of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, that the present Convention shall extend to all or any of the territories for whose international relations it is responsible. The said notification shall take effect three months after the date of its receipt.

Article 36

RELATION TO PREVIOUS CONVENTIONS

1. In the relations between Powers which are bound by the Conventions of The Hague concerning the Laws and Customs of War on Land (IV) and concerning Naval Bombardment in Time of War (IX), whether those of 29 July, 1899 or those of 18 October, 1907, and which are Parties to the present Convention, this last Convention shall be supplementary to the aforementioned Convention (IX) and to the Regulations annexed to the aforementioned Convention (IV) and shall substitute for the emblem described in Article 5 of the aforementioned Convention (IX) the emblem described in Article 16 of the present Convention, in cases in which the present Convention and the Regulations for its execution provide for the use of this distinctive emblem.

2. In the relations between Powers which are bound by the Washington Pact of 15 April, 1935 for the Protection of Artistic and Scientific Institutions and of Historic Monuments (Roerich Pact) and which are Parties to the present Convention, the latter Convention shall be supplementary to the Roerich Pact and shall substitute for the distinguishing flag described in Article III of the Pact the emblem defined in Article 16 of the present Convention, in cases in which the present Convention and the Regulations for its execution provide for the use of this distinctive emblem.

Article 37

DENUNCIATION

1. Each High Contracting Party may denounce the present Convention, on its own behalf, or on behalf of any territory for whose international relations it is responsible.

2. The denunciation shall be notified by an instrument in writing, deposited with the Director-General of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.

3. The denunciation shall take effect one year after the receipt of the instrument of denunciation. However, if, on the expiry of this period, the denouncing Party is involved in an armed conflict, the denunciation shall not take effect until the end of hostilities, or until the operations of repatriating cultural property are completed, whichever is the later.

Article 38

NOTIFICATIONS

The Director-General of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization shall inform the States referred to in Articles 30 and 32, as well as the United Nations, of the deposit of all the instruments of ratification, accession or acceptance provided for in Articles 31, 32 and 39 and of the notifications and denunciations provided for respectively in Articles 35, 37 and 39.

Article 39

REVISION OF THE CONVENTION AND OF THE REGULATIONS
FOR ITS EXECUTION

1. Any High Contracting Party may propose amendments to the present Convention or the Regulations for its execution. The text of any proposed amendment shall be communicated to the Director-General of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization who shall transmit it to each High Contracting Party with the request that such Party reply within four months stating whether it:

(a) desires that a Conference be convened to consider the proposed amendment;

(b) favours the acceptance of the proposed amendment without a Conference; or

(c) favours the rejection of the proposed amendment without a Conference.

2. The Director-General shall transmit the replies, received under paragraph 1 of the present Article, to all High Contracting Parties.

3. If all the High Contracting Parties which have, within the prescribed time-limit, stated their views to the Director-General of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, pursuant to paragraph 1 (b) of this Article, inform him that they favour acceptance of the amendment without a Conference, notification of their decision shall be made by the Director-General in accordance with Article 38. The amendment shall become effective for all the High Contracting Parties on the expiry of ninety days from the date of such notification.

4. The Director-General shall convene a Conference of the High Contracting Parties to consider the proposed amendment if requested to do so by more than one-third of the High Contracting Parties.

5. Amendments to the Convention or to the Regulations for its execution, dealt with under the provisions of the preceding paragraph, shall enter into force only after they have been unanimously adopted by the High Contracting Parties represented at the Conference and accepted by each of the High Contracting Parties.

6. Acceptance by the High Contracting Parties of amendments to the Convention or to the Regulations for its execution, which have been adopted by the Conference mentioned in paragraphs 4 and 5, shall be effected by the deposit of a formal instrument with the Director-General of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.

7. After the entry into force of amendments to the present

Convention or to the Regulations for its execution, only the text of the Convention or of the Regulations for its execution thus amended shall remain open for ratification or accession.

Article 40

REGISTRATION

In accordance with Article 102 of the Charter of the United Nations, the present Convention shall be registered with the Secretariat of the United Nations at the request of the Director-General of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.

IN FAITH WHEREOF the undersigned, duly authorized, have signed the present Convention.

DONE at The Hague, this fourteenth day of May, 1954, in a single copy which shall be deposited in the archives of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, and certified true copies of which shall be delivered to all the States referred to in Articles 30 and 32 as well as to the United Nations.

[Home](#) | [Site Index](#) | [Site Search](#) | [Disclaimer & Credits](#) | [Contact Us](#) | [Back To Top](#)
Revised: October 23, 2001

**Convention on the Means of Prohibiting and Preventing
the Illicit Import, Export and Transfer
of Ownership of Cultural Property**

17 Nov 70

Entry in force: 24 April 1972.

States Parties to the Convention

The General Conference of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, meeting in Paris from 12 October to 14 November 1970, at its sixteenth session,

Recalling the importance of the provisions contained in the Declaration of the Principles of International Cultural Co-operation, adopted by the General Conference at its fourteenth session,

Considering that the interchange of cultural property among nations for scientific cultural and educational purposes increases the knowledge of the civilization of Man, enriches the cultural life of all peoples and inspires mutual respect and appreciation among nations,

Considering that cultural property constitutes one of the basic elements of civilization and national culture, and that its true value can be appreciated only in relation to the fullest possible information regarding its origin, history and traditional setting,

Considering that it is incumbent upon every State to protect the cultural property existing within its territory against the dangers of theft, clandestine excavation, and illicit export,

Considering that, to avert these dangers, it is essential for every State to become increasingly alive to the moral obligations to respect its own cultural heritage and that of all nations,

Considering that, as cultural institutions, museums, libraries and archives should ensure that their collections are built up in accordance with universally recognized moral principles,

Considering that the illicit import, export and transfer of ownership of cultural property is an obstacle to that understanding between nations which it is part of Unesco's mission to promote by recommending to interested States, international conventions to this end,

Considering that the protection of cultural heritage can be effective only if organized both nationally and internationally among States working in close co-operation,

Considering that the Unesco General Conference adopted a Recommendation to this effect in 1964,

Having before it further proposals on the means of prohibiting and preventing the illicit import, export and transfer of ownership of cultural property, a question which is on the agenda for the session as item 19.

Having decided, at its fifteenth session, that this question should be made the subject of an international convention,

Adopts this Convention on the fourteenth day of November 1970.

Article 1

For the purposes of this Convention, the term "cultural property" means property which, on religious or secular grounds, is specifically designated by each State as being of importance for archaeology, prehistory, history, literature, art or science and which belongs to the following categories:

- a. Rare collections and specimens of fauna, flora, minerals and anatomy, and objects of palaeontological interest;
- b. property relating to history, including the history of science and technology and military and social history, to the life of national leaders, thinkers, scientists and artists and to events of national importance;
- c. products of archaeological excavations (including regular and clandestine) or of archaeological discoveries;
- d. elements of artistic or historical monuments or archaeological sites which have been dismembered;
- e. antiquities more than one hundred years old, such as inscriptions, coins and engraved seals;
- f. objects of ethnological interest;
- g. property of artistic interest, such as:
 - i. pictures, paintings and drawings produced entirely by hand on any support and in any material (excluding industrial designs and manufactured articles decorated by hand);
 - ii. original works of statuary art and sculpture in any material;
 - iii. original engravings, prints and lithographs;
 - iv. original artistic assemblages and montages in any material;
- h. rare manuscripts and incunabula, old books, documents and publications of special interest (historical, artistic, scientific, literary, etc.) singly or in collections
- i. postage, revenue and similar stamps, singly or in collections;
- j. archives, including sound, photographic and cinematographic archives;
- k. articles of furniture more than one hundred years old and old musical instruments.

Article 2

1. The States Parties to this Convention recognize that the illicit import, export and transfer of ownership of cultural property is one of the main causes of the impoverishment of the cultural heritage of the countries of origin of such property and that international co-operation constitutes one of the most efficient means of protecting each country's cultural property against all the dangers resulting therefrom.
2. To this end, the States Parties undertake to oppose such practices with the means at their disposal, and particularly by removing their causes, putting a stop to current practices, and by helping to make the necessary reparations.

Article 3

The import, export or transfer of ownership of cultural property effected contrary to the provisions adopted under this Convention by the States Parties thereto, shall be illicit.

Article 4

The States Parties to this Convention recognize that for the purpose of the Convention property which belongs to the following categories forms part of the cultural heritage of each State:

- a. Cultural property created by the individual or collective genius of nationals of the State concerned, and cultural property of importance to the State concerned created within the territory of that State by foreign nationals or stateless persons resident within such territory;
- b. cultural property found within the national territory;
- c. cultural property acquired by archaeological, ethnological or natural science missions, with the consent of the competent authorities of the country of origin of such property;
- d. cultural property which has been the subject of a freely agreed exchange;
- e. cultural property received as a gift or purchased legally with the consent of the competent authorities of the country of origin of such property.

Article 5

To ensure the protection of their cultural property against illicit import, export and transfer of ownership, the States Parties to this Convention undertake, as appropriate for each country, to set up within their territories one or more national services, where such services do not already exist, for the protection of the cultural heritage, with a qualified staff sufficient in number for the effective carrying out of the following functions:

- a. contributing to the formation of draft laws and regulations designed to secure the protection of the cultural heritage and particularly prevention of the illicit import, export and transfer of ownership of important cultural property;
- b. establishing and keeping up to date, on the basis of a national inventory of protected property, a list of important public and private cultural property whose export would constitute an appreciable impoverishment of the national cultural heritage;
- c. promoting the development or the establishment of scientific and technical institutions (museums, libraries, archives, laboratories, workshops . . .) required to ensure the preservation and presentation of cultural property;
- d. organizing the supervision of archaeological excavations, ensuring the preservation "in situ" of certain cultural property, and protecting certain areas reserved for future archaeological research;
- e. establishing, for the benefit of those concerned (curators, collectors, antique dealers, etc.) rules in conformity with the ethical principles set forth in this Convention; and taking steps to ensure the observance of those rules;
- f. taking educational measures to stimulate and develop respect for the cultural heritage of all States, and spreading knowledge of the provisions of this Convention;
- g. seeing that appropriate publicity is given to the disappearance of any items of cultural property.

Article 6

The States Parties to this Convention undertake:

- a. To introduce an appropriate certificate in which the exporting State would specify that the export of the cultural property in question is authorized. The certificate should accompany all items of cultural property exported in accordance with the regulations;
- b. to prohibit the exportation of cultural property from their territory unless accompanied by the above-mentioned export certificate;
- c. to publicize this prohibition by appropriate means, particularly among persons likely to export or import cultural property.

Article 7

The States Parties to this Convention undertake:

- a. To take the necessary measures, consistent with national legislation, to prevent museums and similar institutions within their territories from acquiring cultural property originating in another State Party which has been illegally exported after entry into force of this Convention, in the States concerned. Whenever possible, to inform a State of origin Party to this Convention of an offer of such cultural property illegally removed from that State after the entry into force of this Convention in both States;
- b.
 - i. to prohibit the import of cultural property stolen from a museum or a religious or secular public monument or similar institution in another State Party to this Convention after the entry into force of this Convention for the States concerned, provided that such property is documented as appertaining to the inventory of that institution;
 - ii. at the request of the State Party of origin, to take appropriate steps to recover and return any such cultural property imported after the entry into force of this Convention in both States concerned, provided, however, that the requesting State shall pay just compensation to an innocent purchaser or to a person who has valid title to that property. Requests for recovery and return shall be made through diplomatic offices. The requesting Party shall furnish, at its expense, the documentation and other evidence necessary to establish its claim for recovery and return. The Parties shall impose no customs duties or other charges upon cultural property returned pursuant to this Article. All expenses incident to the return and delivery of the cultural property shall be borne by the requesting Party.

Article 8

The States Parties to this Convention undertake to impose penalties or administrative sanctions on any person responsible for infringing the prohibitions referred to under Articles 6(b) and 7(b) above.

Article 9

Any State Party to this Convention whose cultural patrimony is in jeopardy from pillage of archaeological or ethnological materials may call upon other States Parties who are affected. The States Parties to this Convention undertake, in these circumstances, to participate in a concerted international effort to determine and to carry out the necessary concrete measures, including the control of exports and imports and international commerce in the specific materials concerned. Pending agreement each State concerned shall take provisional measures to the extent feasible to prevent irremediable injury to the cultural heritage of the requesting State.

Article 10

The States Parties to this Convention undertake:

- a. To restrict by education, information and vigilance, movement of cultural property illegally removed from any State Party to this Convention and, as appropriate for each country, oblige antique dealers, subject to penal or administrative sanctions, to maintain a register recording the origin of each item of cultural property, names and addresses of the supplier,

- description and price of each item sold and to inform the purchaser of the cultural property of the export prohibition to which such property may be subject;
- b. to endeavour by educational means to create and develop in the public mind a realization of the value of cultural property and the threat to the cultural heritage created by theft, clandestine excavations and illicit exports.

Article 11

The export and transfer of ownership of cultural property under compulsion arising directly or indirectly from the occupation of a country by a foreign power shall be regarded as illicit.

Article 12

The States Parties to this Convention shall respect the cultural heritage within the territories for the international relations of which they are responsible, and shall take all appropriate measures to prohibit and prevent the illicit import, export and transfer of ownership of cultural property in such territories.

Article 13

The States Parties to this Convention also undertake, consistent with the laws of each State:

- a. To prevent by all appropriate means transfers of ownership of cultural property likely to promote the illicit import or export of such property;
- b. to ensure that their competent services co-operate in facilitating the earliest possible restitution of illicitly exported cultural property to its rightful owner;
- c. to admit actions for recovery of lost or stolen items of cultural property brought by or on behalf of the rightful owners;
- d. to recognize the inalienable right of each State Party to this Convention to classify and declare certain cultural property as inalienable which should therefore ipso facto not be exported, and to facilitate recovery of such property by the State concerned in cases where it has been exported.

Article 14

In order to prevent illicit export and to meet the obligations arising from the implementation of this Convention, each State Party to the Convention should, as far as it is able, provide the national services responsible for the protection of its cultural heritage with an adequate budget and, if necessary, should set up a fund for this purpose.

Article 15

Nothing in this Convention shall prevent States Parties thereto from concluding special agreements among themselves or from continuing to implement agreements already concluded regarding the restitution of cultural property removed, whatever the reason, from its territory of origin, before the entry into force of this Convention for the States concerned.

Article 16

The States Parties to this Convention shall in their periodic reports submitted to the General Conference of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization on dates and in a manner to be determined by it, give information on the legislative and administrative

provisions which they have adopted and other action which they have taken for the application of this Convention, together with details of the experience acquired in this field.

Article 17

1. The States Parties to this Convention may call on the technical assistance of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, particularly as regards:
 - a. Information and education;
 - b. consultation and expert advice;
 - c. co-ordination and good offices.
2. The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization may, on its own initiative conduct research and publish studies on matters relevant to the illicit movement of cultural property.
3. To this end, the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization may also call on the co-operation of any competent non-governmental organization.
4. The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization may, on its own initiative, make proposals to States Parties to this Convention for its implementation.
5. At the request of at least two States Parties to this Convention which are engaged in a dispute over its implementation, Unesco may extend its good offices to reach a settlement between them.

Article 18

This Convention is drawn up in English, French, Russian and Spanish, the four texts being equally authoritative.

Article 19

1. This Convention shall be subject to ratification or acceptance by States members of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization in accordance with their respective constitutional procedures.
2. The instruments of ratification or acceptance shall be deposited with the Director-General of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.

Article 20

1. This Convention shall be open to accession by all States not members of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization which are invited to accede to it by the Executive Board of the Organization.
2. Accession shall be effected by the deposit of an instrument of accession with the Director-General of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.

Article 21

This Convention shall enter into force three months after the date of the deposit of the third instrument of ratification, acceptance or accession, but only with respect to those States which

have deposited their respective instruments on or before that date. It shall enter into force with respect to any other State three months after the deposit of its instrument of ratification, acceptance or accession.

Article 22

The States Parties to this Convention recognize that the Convention is applicable not only to their metropolitan territories but also to all territories for the international relations of which they are responsible; they undertake to consult, if necessary, the governments or other competent authorities of these territories on or before ratification, acceptance or accession with a view to securing the application of the Convention to those territories, and to notify the Director-General of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization of the territories to which it is applied, the notification to take effect three months after the date of its receipt.

Article 23

1. Each State Party to this Convention may denounce the Convention on its own behalf or on behalf of any territory for whose international relations it is responsible.
2. The denunciation shall be notified by an instrument in writing, deposited with the Director-General of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.
3. The denunciation shall take effect twelve months after the receipt of the instrument of denunciation.

Article 24

The Director-General of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization shall inform the States members of the Organization, the States not members of the Organization which are referred to in Article 20, as well as the United Nations, of the deposit of all the instruments of ratification, acceptance and accession provided for in Articles 19 and 20, and of the notifications and denunciations provided for in Articles 22 and 23 respectively.

Article 25

1. This Convention may be revised by the General Conference of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. Any such revision shall, however, bind only the States which shall become Parties to the revising convention.
2. If the General Conference should adopt a new convention revising this Convention in whole or in part, then, unless the new convention otherwise provides, this Convention shall cease to be open to ratification, acceptance or accession, as from the date on which the new revising convention enters into force.

Article 26

In conformity with Article 102 of the Charter of the United Nations, this Convention shall be registered with the Secretariat of the United Nations at the request of the Director-General of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.

Done in Paris this seventeenth day of November 1970, in two authentic copies bearing the signature of the President of the sixteenth session of the General Conference and of the Director-

General of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, which shall be deposited in the archives of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, and certified true copies of which shall be delivered to all the States referred to in Articles 19 and 20 as well as to the United Nations.

The foregoing is the authentic text of the Convention duly adopted by the General Conference of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization during its sixteenth session, which was held in Paris and declared closed the fourteenth day of November 1970.

IN FAITH WHEREOF we have appended our signatures this seventeenth day of November 1970.

The President of the General Conference

The Director-General

U.S. and International Laws:

[Back to HOME](#) | [U.S. Laws](#) | [International Laws](#)

UNIDROIT Convention on Stolen or Illegally Exported Cultural Objects

24 June 1995

THE STATE PARTIES TO THIS CONVENTION,

ASSEMBLED in Rome at the invitation of the Government of the Italian Republic from 7 to 24 June 1995 for a Diplomatic Conference for the adoption of the draft Unidroit Convention on the International Return of Stolen or Illegally Exported Cultural Objects,

CONVINCED of the fundamental importance of the protection of cultural heritage and of cultural exchanges for promoting understanding between peoples, and the dissemination of culture for the well-being of humanity and the progress of civilisation,

DEEPLY CONCERNED by the illicit trade in cultural objects and the irreparable damage frequently caused by it, both to these objects themselves and to the cultural heritage of national, tribal, indigenous or other communities, and also to the heritage of all peoples, and in particular by the pillage of archaeological sites and the resulting loss of irreplaceable archaeological, historical and scientific information,

DETERMINED to contribute effectively to the fight against illicit trade in cultural objects by taking the important step of establishing common, minimal legal rules for the restitution and return of cultural objects between Contracting States, with the objective of improving the preservation and protection of the cultural heritage in the interest of all,

EMPHASISING that this Convention is intended to facilitate the restitution and return of cultural objects, and that the provision of any remedies, such as compensation, needed to effect restitution and return in some States, does not imply that such remedies should be adopted in other States,

AFFIRMING that the adoption of the provisions of this Convention for the future in no way confers any approval or legitimacy upon illegal transactions of whatever kind which may have taken place before the entry into force of the Convention,

CONSCIOUS that this Convention will not by itself provide a solution to the problems raised by illicit trade, but that it initiates a process that will enhance international cultural co-operation and maintain a proper role for legal trading and inter-State agreements for cultural exchanges,

ACKNOWLEDGING that implementation of this Convention should be accompanied by other effective measures for protecting cultural objects, such as the development and use of registers, and the physical protection of

archaeological sites and technical co- operation,

RECOGNISING the work of various bodies to protect cultural property, particularly the 1970 UNESCO Convention on illicit traffic and the development of codes of conduct in the private sector,

HAVE AGREED as follows:

Chapter I - Scope of Application and Definition

Article 1

This Convention applies to claims of an international character for:

- a. the restitution of stolen cultural objects;
- b. the return of cultural objects removed from the territory of a Contracting State contrary to its law regulating the export of cultural objects for the purpose of protecting its cultural heritage (hereinafter "illegally exported cultural objects").

Article 2

For the purposes of this Convention, cultural objects are those which, on religious or secular grounds, are of importance for archaeology, prehistory, history, literature art or science and belong to one of the categories listed in the Annex to this Convention.

Chapter II - Restitution of Stolen Cultural Objects

Article 3

- (1) The possessor of a cultural object which has been stolen shall return it.
- (2) For the purposes of this Convention, a cultural object which has been unlawfully excavated or lawfully excavated but unlawfully retained shall be considered stolen, when consistent with the law of the State where the excavation took place.
- (3) Any claim for restitution shall be brought within a period of three years from the time when the claimant knew the location of the cultural object and the identity of its possessor, and in any case within a period of fifty years from the time of the theft.
- (4) However, a claim for restitution of a cultural object forming an integral part of an identified monument or archaeological site, or belonging to a public collection, shall not be subject to time limitations other than a period of three years from the time when the claimant knew the location of the cultural object and the identity of its possessor.
- (5) Notwithstanding the provisions of the preceding paragraph, any Contracting State may declare that a claim is subject to a time limitation of 75 years or such longer period as is provided in its law. A claim made in another Contracting State for restitution of a cultural object displaced from a monument, archaeological site or public collection in a Contracting State making such a declaration shall also be subject to that time limitation.
- (6) A declaration referred to in the preceding paragraph shall be made at the time of signature, ratification, acceptance, approval or accession.

(7) For the purposes of this Convention, a "public collection," consists of a group of inventoried or otherwise identified cultural objects owned by:

- a. a Contracting State
- b. a regional or local authority of a Contracting State;
- c. a religious institution in a Contracting State; or
- d. an institution that is established for an essentially cultural, educational or scientific purpose in a Contracting State and is recognised in that State as serving the public interest.

(8) In addition, a claim for restitution of a sacred or communally important cultural object belonging to and used by a tribal or indigenous community in a Contracting State as part of that community's traditional or ritual use, shall be subject to the time limitation applicable to public collections.

Article 4

(1) The possessor of a stolen cultural object required to return it shall be entitled, at the time of its restitution, to payment of fair and reasonable compensation provided that the possessor neither knew nor ought reasonably to have known that the object was stolen and can prove that it exercised due diligence when acquiring the object.

(2) Without prejudice to the right of the possessor to compensation referred to in the preceding paragraph, reasonable efforts shall be made to have the person who transferred the cultural object to the possessor, or any prior transferor, pay the compensation where to do so would be consistent with the law of the State in which the claim is brought.

(3) Payment of compensation to the possessor by the claimant, when this is required, shall be without prejudice to the right of the claimant to recover it from any other person.

(4) In determining whether the possessor exercised due diligence, regard shall be had to all the circumstances of the acquisition, including the character of the parties, the price paid, whether the possessor consulted any reasonably accessible register of stolen cultural objects, and any other relevant information and documentation which it could reasonably have obtained, and whether the possessor consulted accessible agencies or took any other step that a reasonable person would have taken in the circumstances.

(5) The possessor shall not be in a more favourable position than the person from whom it acquired the cultural object by inheritance or otherwise gratuitously.

Chapter III - Return of Illegally Exported Cultural Objects

Article 5

(1) A Contracting State may request the court or other competent authority of another Contracting State to order the return of a cultural object illegally exported from the territory of the requesting State.

(2) A cultural object which has been temporarily exported from the territory of the requesting State, for purposes such as exhibition, research or restoration under a permit issued according to its law regulating its export for the purpose of protecting its cultural heritage and not returned in accordance with the terms of that permit shall be deemed to have been illegally exported.

(3) The court or other competent authority of the State addressed shall order the

return of an illegally exported cultural object if the requesting State establishes that the removal of the object from its territory significantly impairs one or more of the following interests:

- a. the physical preservation of the object or of its context;
- b. the integrity of a complex object;
- c. the preservation of information of, for example, a scientific or historical character
- d. the traditional or ritual use of the object by a tribal or indigenous community,

or establishes that the object is of significant cultural importance for the requesting State.

(4) Any request made under paragraph I of this article shall contain or be accompanied by such information of a factual or legal nature as may assist the court or other competent authority of the State addressed in determining whether the requirements of paragraphs 1 to 3 have been met.

(5) Any request for return shall be brought within a period of three years from the time when the requesting State knew the location of the cultural object and the identity of its possessor, and any case within a period of fifty years from the date of the export or from the date on which the object should have been returned under a permit referred to in paragraph 2 of this article.

Article 6

(1) The possessor of a cultural object who acquired the object after it was illegally exported shall be entitled, at the time of its return, to payment by the requesting State of fair and reasonable compensation, provided that the possessor neither knew nor ought reasonably to have known at the time of acquisition that the object had been illegally exported.

(2) In determining whether the possessor knew or ought reasonably to have known that cultural object had been illegally exported, regard shall be had to the circumstances of the acquisition, including the absence of an export certificate required under the law of the requesting State.

(3) Instead of compensation, and in agreement with the requesting State, the possessor required to return the cultural object to that State may decide:

- a. to retain ownership of the object; or
- b. to transfer ownership against payment or gratuitously to a person of its choice residing in the requesting State who provides the necessary Guarantees

(4) The cost of returning the cultural object in accordance with this article shall be borne by the requesting State, without prejudice to the right of that State to recover costs from any other person.

(5) The possessor shall not be in a more favourable position than the person from whom it acquired the cultural object by inheritance or otherwise gratuitously.

Article 7

(1) The provisions of this Chapter shall not apply where:

- a. the export of a cultural object is no longer illegal at the time at which the

- return is requested; or
- b. the object was exported during the lifetime of the person who created it or within a period of fifty years following the death of that person.

(2) Notwithstanding the provisions of sub-paragraph (b) of the preceding paragraph, the provisions of this Chapter shall apply where a cultural object was made by a member or members of a tribal or indigenous community for traditional or ritual use by that community and the object will be returned to that community.

Chapter IV - General Provisions

Article 8

(1) A claim under Chapter II and a request under Chapter III may be brought before the courts or other competent authorities of the Contracting State where the cultural object is located, in addition to the courts or other competent authorities otherwise having jurisdiction under the rules in force in Contracting States.

(2) The parties may agree to submit the dispute to any court or to other competent authority or arbitration.

(3) Resort may be had to the provisional, including protective, measures available under the law of the Contracting State where the object is located even when the claim for restitution or request for return of the object is brought before the courts or other competent authorities of another Contracting State.

Article 9

(1) Nothing in this Convention shall prevent a Contracting State from applying any rules more favourable to the restitution or the return of stolen or illegally exported cultural objects than provided for by this Convention.

(2) This article shall not be interpreted as creating an obligation to recognise or enforce a decision of a court or other competent authority of another Contracting State that departs from the provisions of this Convention.

Article 10

(1) The provisions of Chapter II shall apply only in respect of a cultural object that is stole after this Convention enters into force in respect of the State where the claim is brought, provided that:

- a. the object was stolen from the territory of a Contracting State after the entry into force of this Convention for that State; or
- b. the object is located in a Contracting State after the entry into force of the Convention for that State.

(2) The provisions of Chapter III shall apply only in respect of a cultural object that is illegally exported after this Convention enters into force for the requesting State as well as the State where the request is brought.

(3) This Convention does not in any way legitimise any illegal transaction of whatever nature which has taken place before the entry into force of this Convention or which is excluded under paragraphs (1) or (2) of this article, nor limit any right of a State or other person to make a claim under remedies available

outside the framework of this Convention for the restitution or return of a cultural object stolen or illegally exported before the entry into force of this Convention.

Chapter V - Final Provisions

Article 11

(1) This Convention is open for signature at the concluding meeting of the Diplomatic Conference for the adoption of the draft Unidroit Convention on the International Return of Stolen or Illegally Exported Cultural Objects and will remain open for signature by all States at Rome until 30 June 1996.

(2) This Convention is subject to ratification, acceptance or approval by States which have signed it.

(3) This Convention is open for accession by all States which are not signatory States as from the date it is open for signature.

(4) Ratification, acceptance, approval or accession is subject to the deposit of a formal instrument to that effect with the depositary.

Article 12

(1) This Convention shall enter into force on the first day of the sixth month following the date of deposit of the fifth instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

(2) For each State that ratifies, accepts, approves or accedes to this Convention after the deposit of the fifth instrument of ratification, acceptance, approval or accession, this Convention shall enter into force in respect of that State on the first day of the sixth month following the date of deposit of its instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

Article 13

(1) This Convention does not affect any international instrument by which any Contracting State is legally bound and which contains provisions on matters governed by this Convention, unless a contrary declaration is made by the States bound by such instrument.

(2) Any Contracting State may enter into agreements with one or more Contracting States, with a view to improving the application of this Convention in their mutual relations. The States which have concluded such an agreement shall transmit a copy to the depositary.

(3) In their relations with each other, Contracting States which are Members of organizations of economic integration or regional bodies may declare that they will apply the internal rules of these organizations or bodies and will not therefore apply as between these States the provisions of this Convention the scope of application of which coincides with that of those rules.

Article 14

(1) If a Contracting State has two or more territorial units, whether or not possessing different systems of law applicable in relation to the matters dealt with in this Convention, it may, at the time of signature or of the deposit of its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, declare that this Convention is to extend to all its territorial units or only to one or more of them, and may substitute for its declaration another declaration at any time.

- (2) These declarations are to be notified to the depositary and are to state expressly the territorial units to which the Convention extends.
- (3) If, by virtue of a declaration under this article, this Convention extends to one or more but not all of the territorial units of a Contracting State, the reference to:
- a. the territory of a Contracting State in Article 1 shall be construed as referring to the territory of a territorial unit of that State;
 - b. a court or other competent authority of the Contracting State or of the State addressed shall be construed as referring to the court or other competent authority of a territorial unit of that State;
 - c. the Contracting State where the cultural object is located in Article 8 (1) shall be construed as referring to the territorial unit of that State where the object is located;
 - d. the law of the Contracting State where the object is located in Article 8 (3) shall be construed as referring to the law of the territorial unit of that State where the object is located; and
 - e. a Contracting State in Article 9 shall be construed as referring to a territorial unit of that State.

(4) If a Contracting State makes no declaration under paragraph 1 of this article, this Convention is to extend to all territorial units of that State.

Article 15

- (1) Declarations made under this Convention at the time of signature are subject confirmation upon ratification, acceptance or approval.
- (2) Declarations and confirmations of declarations are to be in writing and to be formally notified to the depositary.
- (3) A declaration shall take effect simultaneously with the entry into force of this Convention in respect of the State concerned. However, a declaration of which the depositary receives formal notification after such entry into force shall take effect on the first day of the sixth month following the date of its deposit with the depositary.
- (4) Any State which makes a declaration under this Convention may withdraw it at any time by a formal notification in writing addressed to the depositary. Such withdrawal shall take effect on the first day of the sixth month following the date of the deposit of the notification.

Article 16

- (1) Each Contracting State shall at the time of signature, ratification, acceptance, approval or accession, declare that claims for the restitution, or requests for the return, of cultural objects brought by a State under Article 8 may be submitted to it under one or more of the following procedures:
- a. directly to the courts or other competent authorities of the declaring State;
 - b. through an authority or authorities designated by that State to receive such claims or requests and to forward them to the courts or other competent authorities of that State;
 - c. through diplomatic or consular channels.
- (2) Each Contracting State may also designate the courts or other authorities competent to order the restitution or return of cultural objects under the provisions

of Chapters II and III.

(3) Declarations made under paragraphs 1 and 2 of this article may be modified at any time by a new declaration.

(4) The provisions of paragraphs 1 to 3 of this article do not affect bilateral or multilateral agreements on judicial assistance in respect of civil and commercial matters that may exist between Contracting States.

Article 17

Each Contracting State shall, no later than six months following the date of deposit of its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, provide the depositary with written information in one of the official languages of the Convention concerning the legislation regulating the export of its cultural objects. This information shall be updated from time to time as appropriate.

Article 18

No reservations are permitted except those expressly authorised in this Convention.

Article 19

(1) This Convention may be denounced by any State Party, at any time after the date on which it enters into force for that State, by the deposit of an instrument to that effect with the depositary.

(2) A denunciation shall take effect on the first day of the sixth month following the deposit of the instrument of denunciation with the depositary. Where a longer period for the denunciation to take effect is specified in the instrument of denunciation it shall take effect upon the expiration of such longer period after its deposit with the depositary.

(3) Notwithstanding such a denunciation, this Convention shall nevertheless apply to a claim for restitution or a request for return of a cultural object submitted prior to the date on which the denunciation takes effect.

Article 20

The President of the International Institute for the Unification of Private Law (Unidroit) may at regular intervals, or at any time at the request of five Contracting States, convene a special committee in order to review the practical operation of this Convention.

Article 21

(1) This Convention shall be deposited with the Government of the Italian Republic.

(2) The Government of the Italian Republic shall:

- a. inform all States which have signed or acceded to this Convention and the President of the International Institute for the Unification of Private Law (Unidroit) of:
 - i. each new signature or deposit of an instrument of ratification, acceptance approval or accession, together with the date thereof;
 - ii. each declaration made in accordance with this Convention;

- iii. the withdrawal of any declaration;
 - iv. the date of entry into force of this Convention;
 - v. the agreements referred to in Article 13;
 - vi. the deposit of an instrument of denunciation of this Convention together with the date of its deposit and the date on which it takes effect;
- b. transmit certified true copies of this Convention to all signatory States, to all States acceding to the Convention and to the President of the International Institute for the Unification of Private Law (Unidroit).
 - c. perform such other functions customary for depositaries.

IN WITNESS WHEREOF the undersigned plenipotentiaries, being duly authorised, have signed this Convention.

DONE at Rome, this twenty-fourth day of June, one thousand nine hundred and ninety-five, in a single original, in the English and French languages, both texts being equally authentic.

Annex

- a. Rare collections and specimens of fauna, flora, minerals and anatomy, and objects of palaeontological interest;
- b. property relating to history, including the history of science and technology and military and social history, to the life of national leaders, thinkers, scientists and artists and to events of national importance;
- c. products of archaeological excavations (Including regular and clandestine) or of archaeological discoveries;
- d. elements of artistic or historical monuments or archaeological sites which have been dismembered;
- e. antiquities more than one hundred years old, such as inscriptions, coins and engraved seals;
- f. objects of ethnological interest;
- g. property of artistic interest, such as:
 - i. pictures, paintings and drawings produced entirely by hand on any support and in any material (excluding industrial designs and manufactured articles decorated by hand);
 - ii. original works of statuary art and sculpture in any material;
 - iii. original engravings, prints and lithographs;
 - iv. original artistic assemblages and montages in any material;
- h. rare manuscripts and incunabula, old books, documents and publications of special interest (historical, artistic, scientific, literary, etc.) singly or in collections;
- i. postage stamps, revenue and similar stamps, singly or in collections;
- j. archives, including sound, photographic and cinematographic archives; articles of furniture more than one hundred years old and old musical instruments.

Her çeşit hayvan ve bitki fosilleri, insan iskeletleri, çakmak taşları (sleks), volkan camları (obsidyen), kemik veya madeni her türlü aletler, çini, seramik, benzeri kab ve kacaklar, heykeller, figürinler, tabletler, kesici, koruyucu ve vurucu silahlar, putlar (ikon), cam eşyalar, süs eşyaları (hülliyyat), yüzük taşları, küpeler, iğneler, askılar, mühürler, bilezik ve benzerleri, maskeler, taşlar (diadem), deri, bez, papirus, parşümen veya maden üzerine yazılı veya tasvirli belgeler, tartı araçları, sikkeler, damgalı veya yazılı levhalar, yazma veya tezhipli kitaplar, minyatürler, sanat değerine haiz gravür, yağlıboya veya suluboya tablolar, muhallefat (relique'ler), nişanlar, madalyalar, çini, toprak, cam, ağaç, kumaş ve benzeri taşınır eşyalar ve bunların parçaları,

Halkın sosyal hayatını yansıtan, insan yapısı araç ve gereçler dahil, bilim, din ve mihaniki sanatlarla ilgili etnografik nicelikteldi kültür varlıkları.

Osmanlı Padişahlarından Abdülmecit, Abdülaziz, V. Murat, II. Abdülhamit, V. Mehmet Reşat ve Vahidettin'e ait ve aynı çağdaki sikkeler, bu Kanuna göre tescile tabi olmaksızın yurt içinde alınıp satılabilirler.

Bu madde kapsamına girmeyen sikkeler bu Kanunun genel hükümlerine tabidir.

b) Milli tarihimizdeki önemleri sebebiyle, Milli Mücadele ve Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşuna ait tarihi değer taşıyan belge ve eşyalar, Mustafa Kemal ATATÜRK'e ait zati eşya, evrak, kitap, yazı ve benzeri taşınırlar.

Madde 24- (17.6.1987 tarih ve 3386 sayılı Kanun ile değişik) Devlet malı niteliğini taşıyan korunması gerekli taşınır kültür ve tabiat varlıklarının Devlet elinde ve müzelerde bulundurulması ve bunların korunup değerlendirilmeleri Devlete aittir. Bu gibi varlıklardan gerçek ve tüzel kişilerin ellerinde bulunanlar, değeri ödenerek Bakanlık tarafından satın alınabilir.

23 üncü maddenin (a) bendinde belirtilen etnografik mahiyetteki kültür varlıklarının yurt içinde alımı, satımı ve devri serbesttir. Alımı, satımı serbest bırakılacak etnografik eserlerin hangi devirlere ait olacağı ve diğer nitelikleri ile kayıt ve tescil şartları bir yönetmelikle belirlenir.

Milli Mücadele ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi ve Atatürk'e ait korunması gerekli taşınır kültür varlıkları, Bakanlık, Milli Savunma Bakanlığı veya Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu'na satın alınabilir.

Ancak, bu tip eserlerden her ne suretle olursa olsun yurt dışına çıkarılacaklarının kontrolü, Bakanlığa bağlı müzelerce yapılabileceği gibi bazı gümrük çıkış kapılarında bulundurulacak ihtisas elemanlarınca da yapılabilir. Hangi kapılarda ihtisas elemanı bulundurulacağı bir yönetmelikte belirlenir.

Yapılan kontrol sonunda bu tip eserlerden yurt dışına çıkmasında sakınca görülenler tespit edilerek değerlendirilmeleri yurt içinde yapılmak şartıyla, sahiplerine iade edilirler.

Bu maddede belirtilen ve alım, satımı serbest bırakılan eserlerde Devletin rüçhan hakkı mahfuzdur.

Müzelere alınma

Madde 25- Dördüncü maddeye göre Kültür ve Turizm Bakanlığına bildirilen taşınır kültür ve tabiat varlıkları ile 23 üncü maddede belirlenen korunması gerekli taşınır kültür ve tabiat varlıkları, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından bilimsel esaslara göre tasnif ve tescile tabi tutulurlar. Bunlardan Devlet müzelerinde bulunması gerekli görülenler, usulüne uygun olarak müzelere alınırlar.

Korunması gerekli taşınır kültür ve tabiat varlıklarının tasnifi, tescili ve müzelere alınmaları ile ilgili kısıtlar, usuller ve esaslar yönetmelikte belirlenir.

Türk askeri tarihini ilgilendiren her türlü silah ve malzemenin buldukları veya ihbar edildikleri yerde, tarihi niteliklerinin araştırılması, incelenmesi ve değerlendirilmesi Genelkurmay Başkanlığınca yapılır.

Tasnif ve tescil dışı bırakılan ve müzelerine alınması gerekli görülmeyenler, sahiplerine bir belge ile iade olunurlar. Belge ile iade olunan kültür varlıkları üzerinde, sahipleri her türlü tasarrufla bulunabilirler. Bir yıl içinde sahipleri tarafından alınmayanlar, müzelerde saklanabilir veya usulüne uygun olarak Devletçe satılabilir.

Müze, özel müze ve koleksiyonculuk

Madde 26- Bu Kanunun kapsamına giren kültür ve tabiat varlıklarına ait müzelerin kurulması, geliştirilmesi Kültür ve Turizm Bakanlığının görevlerindedir.

Bakanlıklar, kamu kurum ve kuruluşları, gerçek ve tüzelkişilerle vakıflar, Kültür ve Turizm Bakanlığından izin almak şartıyla, kendi hizmet konularının veya amaçlarının gerçekleştirilmesi için herçeşit kültür varlığından oluşan koleksiyonlar meydana getirebilir ve müzeler kurabilirler. Ancak, gerçek ve tüzelkişilerle vakıflar tarafından kurulacak müzelerin faaliyet konuları ve alanları, yapılacak başvuruda beyan olunan istekleri değerlendirerek, Kültür ve Turizm Bakanlığınca verilecek izin belgesinde belirlenir.

Gerçek ve tüzelkişilerce kurulacak müzeler, Kültür ve Turizm Bakanlığının izin belgesinde belirlenen konu alanlarına inhisar etmek şartı ile, taşınır kültür varlığı bulundurabilir ve teşhir edebilirler. Bu müzeler de, taşınır kültür varlıklarının korunması hususunda Devlet müzeleri statüsündedirler.

Anılan müzelerin kuruluş amacı, görevi ve yönetim şekil ve şartları ile gözetim ve denetimi yönetmelikle belirlenir.

Devlet müzeleri içerisinde özel bir ihtisas ve araştırma müzeleri olan askeri müzelerin kurulması, yaşatılması, malzemenin ve uğraş konularının tayin ve tespiti Genelkurmay Başkanlığına aittir. Bu müzelerin görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma düzenleri, Milli Savunma Bakanlığının, Kültür ve Turizm Bakanlığıyla birlikte hazırlayacağı bir yönetmelikte belirtilir.

Gerçek ve tüzelkişiler, Kültür ve Turizm Bakanlığınca verilecek izin belgesiyle korunması gerekli taşınır kültür varlıklarından oluşan koleksiyonlar meydana getirebilirler.

Koleksiyoncular faaliyetlerini, Kültür ve Turizm Bakanlığına bildirmek ve yönetmelik gereğince, taşınır kültür varlıklarını envanter defterine kaydetmek zorundadırlar.

Koleksiyoncular, ilgili müzeye tescil ettirerek, koleksiyonlarındaki her türlü eseri on beş gün önce Kültür ve Turizm Bakanlığına haber vermek şartı ile kendi aralarında değiştirebilir veya satabilirler. Satın almada öncelik Kültür ve Turizm Bakanlığına aittir.

Kültür varlığı ticareti

Madde 27- Yirmi beşinci madde gereğince tasnif ve tescil dışı bırakılan ve Devlet müzelerine alınması gerekli görülmeyen taşınır kültür varlıklarının ticareti, Kültür ve Turizm Bakanlığının izni ile yapılır.

Bu ticareti yapmak isteyenler, Kültür ve Turizm Bakanlığından ruhsatname almak zorundadırlar. Bu ruhsatnameler üç yıl için geçerlidir. Bu sürenin bitiminden bir ay önce ruhsatname yenilenebilir. Bu Kanun hükümlerine aykırı hareket edenlerin ruhsatnameleri, süresine bakılmaksızın iptal edilir.

İkametgâhını ticarethane olarak gösterme yasağı

Madde 28- Kültür varlığı ticareti yapanlar belli bir ticaret yeri göstermek mecburiyetindedir. Ancak, ikametgâhlarını hiçbir zaman, ticarethane veya depo olarak gösteremezler.

Ticarethane ve depoların kontrolü

Madde 29- Kültür varlığı ticareti yapanların işyerleri ve depoları yönetmelikte belirlenen

esaslar dahilinde Kültür ve Turizm Bakanlığı yetkililerince denetlenir.

Haber verme zorunluluğu

Madde 30- Kamu kurumu ve kuruluşları (Belediyeler ve il özel idareleri dahil), vakıflar, gerçek ve tüzelkişiler satacakları eşya ve terekeler arasında bulunan veya yapacakları müzayedelerdeki satışlara konu olan taşınır kültür ve tabiat varlıkları ile koleksiyonları, önce devlet müzelerine haber vermeye ve göstermeye mecburdurlar. Kültür ve Turizm Bakanlığı, kültür ve tabiat varlıklarından meydana getirilen koleksiyonları kuracağı komisyonun takdir edeceği bedel üzerinden satın alabilir. Bunlardan hazineye intikal etmiş olupda müze koleksiyonlarına girmesi lüzumlu görülenler, Devlet Ayniyat Yönetmeliği hükümlerine göre, Kültür ve Turizm Bakanlığına devrolunurlar.

Birinci fıkrada sözü edilen, kamu kurumu ve kuruluşları, vakıflar, gerçek ve tüzelkişiler satacakları eşya ve terekeler arasında bulunan veya yapacakları müzayedelerdeki satışlara konu olan askerî tarihimize ait kültür varlıkları ile silah ve askerî malzeme koleksiyonlarını Genelkurmay-Başkanlığına haber vermeye ve göstermeye mecburdurlar. Bu kültür varlıklarından hazineye intikal etmiş olup, askerî müzelerin koleksiyonlarına girmesi lüzumlu görülenler Devlet Ayniyat Yönetmeliği hükümlerine göre Milli Savunma Bakanlığına devrolunurlar.

Sikkeler

Madde 31- (17.6.1987 tarihli ve 3386 sayılı Kanun ile yürürlükten kaldırılmıştır.)

Yurt dışına çıkarma yasağı

Madde 32- Yurt içinde korunması gerekli taşınır kültür ve tabiat varlıkları yurt dışına çıkarılamaz. Ancak, milli çıkarlarımız dikkate alınarak, bunların her türlü hasar, zarar, tehdit veya tecavüz ihtimaline karşı, gideceği ülke makamlarından teminat almak ve sigortalanmak şartı ile yurt dışında geçici olarak sergiledikten sonra geri getirilmelerine; Kültür ve Turizm Bakanlığınca teşkil edilecek yükseköğretim kurumlarının Arkeoloji ve Sanat Tarihi bilim dallarının başkanlarından oluşan bilim kurulunun kararı ve Kültür ve Turizm Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca karar verilir.

Türkiye'deki kordiplomatik mensupları, Türkiye'ye girişlerinde beyan ederek beraberlerinde getirdikleri yabancı kökenli kültür varlıklarını, çıkışlarında beraberlerinde götürebilirler.

Yurt dışına geçici olarak sergilenmek üzere kültür ve tabiat varlıkları gönderilmesi esasları ile, Türkiye'deki kordiplomatik mensuplarının beraberlerinde getirdikleri bu tür varlıkların giriş ve çıkışlarında yapılacak işlemler, istenecek belgeler ile ilgili diğer hususlar Kültür ve Turizm Bakanlığı, Milli Savunma Bakanlığı ve Dışişleri Bakanlığının birlikte düzenleyecekleri yönetmelikte belirtilir.

Yurt dışından getirme

Madde 33- Yurt dışından kültür varlığı getirmek serbesttir.

Kopya çıkarma

Madde 34- Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı ören yerleri ve müzelerdeki taşınır ve taşınmaz kültür varlıklarının öğretim, eğitim, bilimsel araştırma ve tanıtma amacı ile fotoğraflarının ve filmlerinin çekilmesi, mulaj ve kopyalarının çıkartılması Kültür ve Turizm Bakanlığının iznine bağlıdır.

Bu hususlarla ilgili esaslar, yönetmelikte tespit olunur.

**Korunması Gerekli Taşınır Kültür ve Tabiat Varlıklarının Yurt
Dışına Çıkarılması ve Yurda Sokulması Hakkında Yönetmelik**

Resmî Gazete 16 Şubat 1984 - Sayı : 18314

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak

Amaç

Madde 1 - Bu yönetmeliğin amacı, korunması gerekli taşınır kültür ve tabiat varlıklarının geçici olarak sergilenmek üzere, yurt dışına gönderilmesi esaslarıyla Türkiye'de görevli Elçilikler ve Uluslararası kuruluşlar ile konsolosluklar mensubu diplomatik statüye sahip kişilerin beraberinde getirecekleri ve götürülecekleri bu tür varlıkların giriş ve çıkışlarında yapılacak işlemleri belirlemektir.

Kapsam

Madde 2 - Bu yönetmelik yurt dışına götürülecek ve yurda getirilecek korunması gerekli taşınır kültür ve tabiat varlıkları ile ilgili kuruluş ve kişilerle sergilenme ve müracaat esaslarını kapsar.

Dayanak

Madde 3 - Bu yönetmelik 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun 32 nci maddesi gereğince hazırlanmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

Sergiler

İzin

Madde 4 - Millî çıkarılarımızın gerektirdiği durumlarda, korunması gerekli taşınır kültür ve tabiat varlıklarının sergilenmek amacıyla yurt dışına çıkarılması, yükseköğretim kurumlarının arkeoloji ve sanat tarihi bölümlerinin başkanları arasında Kültür ve Turizm Bakanlığınca teşkil edilecek

"Bilim Kurulu" kararı ve anılan Bakanlığın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu kararıyla mümkündür.

Bilim Kurulu; Kültür ve Turizm Bakanlığınca yüksek öğretim kurumlarının arkeoloji ve sanat tarihi öğrenimi yapan fakültelerinden beş tanesinin bölüm başkanlarından seçilir.

Seçilen bölüm başkanları, Kültür ve Turizm Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğünün başkanlığında toplanır. Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlü bulunmadığı zamanlarda toplantıya konu ile ilgili Genel Müdür Yardımcısı başkanlık eder.

Kurul üyesi bölüm başkanlarından birisi mazereti nedeniyle toplantıya katılmadığı takdirde, konu ile ilgili bölüm başkan yardımcısı katılır. Kararlar oy çokluğu ile alınır. Eşitlik halinde Başkanın bulunduğu tarafın oyları esas alınır.

Bilim Kurulu, Kültür ve Turizm Bakanlığın Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğünce sergi için yurt dışına gönderilmesi düşünülen taşınır kültür ve tabiat varlıklarını sadece bilimsel esaslar çerçevesinde inceleyerek karar verir.

Bakanlıkça ihtiyaç duyulduğunda kurul üyeleri toplantıya çağırılır. Kurul üyelerinin yüksek öğretim kurumlarındaki bölüm başkanlığı görevi devam ettiği sürece Bilim Kurulundaki görevleri de devam eder.

Müracaat

Madde 5 - Bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının, gerçek ve tüzel kişilerin mülkiyetinde bulunan taşınır kültür ve tabiat varlıklarının yurt içinden veya yurt dışından gelen teklifler üzerine sergilenmesi amacıyla yurt dışına çıkarılabilmesi için:

a) Sergi düzenlemek isteginde bulunan kuruluş sergiye dahil etmek istediği taşınır kültür ve tabiat varlıklarının envanter listesini hazırlayabilmek için, Dışişleri Bakanlığın kanalıyla Kültür ve Turizm Bakanlığına müracaat ederek ön izin talep eder.

- c) Varlıkların sergi sonunda geri gönderileceği teminata bağlanır,
- d) Varlıkların sağlığı, yapısal özelliği gibi hususlar açısından gönderilmesi sakıncalı olanlar yerine mümkünse kopyaları gönderilir,
- e) Yayın hakkı saklı olanlar da bu durumu dikkate alınır,
- f) Nakil ve ambalajlamanın varlıkların özelliklerine göre yapılması sağlanır,
- g) Varlıkların sigortalımasına esas olacak değeri envanter kayıtları ile birlikte önceden tesbit edilir,
- h) Varlıklar sigorta poliçeleri alınmadan bulunduğu yerden çıkarılamaz
- 1- Sergi süresi eserlerin ülkelerde çıkış tarihinden itibaren bir ülke için bir yılı, sergi birkaç ülkeyi kapsayacaksa iki yılı geçemez. Bu sürelerin, serginin yer değiştirilmesi dolayısıyla uzatılması için yeniden izin alınması gerekir.

Görevliler

Madde 7 - Yurt dışına götürülecek sergilerde serginin niteliği ve niceliğine göre yeteri sayıda uzman Kültür ve Turizm Bakanlığınca görevlendirilir. Görevlendirilecek uzman Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü merkez ve taşra örgütünde en az üç yıl görev yapmış ihtisas elemanlarının arasından tercihen yabancı dil bilenlerden seçilir. Görevliler birden fazla işe bunlardan biri başkan olarak belirlenir. Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı müzeler dışındaki kuruluşlardan eser gönderildiği takdirde, ilgili kuruluşlardan gerektiğinde ayrıca yeteri kadar eleman gönderilebilir.

Alınacak Tedbirler

Madde 8 - Sergi sırasında taşınır kültür ve tabiat varlıklarının sağlığının bozulması, emniyetinin yeterli olmaması, çevre koşullarının uyumsuzluğu taahhütlere uyulmaması gibi durumlarda görevli veya görevliler gerekli önlemlerin alınmasının mahallindeki sorumlu makamlardan istenebilecekleri önlemlerin derhal alınmaması durumunda, gereğinin sağlanmasını

b) Envanter listesini hazırlanmasından sonra bu kuruluş, serginin amacı, yeri, tarihi, süresi, taşınır kültür ve tabiat varlıklarının envanter listesi gideceği ülke makamlarından sağlamış olduğu teminat ve diğer koşullarla ilgili bilgi ve belgeleri içeren dosyası ile Dışişleri Bakanlığına yeniden başvurur.

c) Dışişleri Bakanlığı bu yoldaki müracaatların milli çıkarlarımız açısından ve diğer yönlerden değerlendirilerek görüşü ile birlikte Kültür ve Turizm Bakanlığına iletir. Ancak askeri müzeler ile ilgili talepler için Genelkurmay Bakanlığının görüşünü de alır.

d) Durum Kültür ve Turizm Bakanlığınca bu yönetmelik çerçevesinde incelenir. Uygun görüldüğü takdirde, Bilim Kurulunun kararı da alınarak aşağıdaki belgeler ile birlikte dosya, Bakanlar Kurulu kararı alınmak üzere Başbakanlığa arz edilir.

1- Taşınır kültür ve tabiat varlıklarının değerlerini de gösterir fotoğraflı envanter fişleri,

2- Sigorta edileceğine dair garanti belgeleri,

3- Yurt içinde ve yurt dışında nakil ve genel emniyet ile ilgili garanti belgeleri

e) Kültür ve Turizm Bakanlığınca korunması gerekli taşınır kültür ve tabiat varlıklarının sergilenmesi amacıyla, yurt dışına çıkarılması istendiği takdirde de Dışişleri Bakanlığının görüşü alınır.

Şartlar

Madde 6 - Taşınır kültür ve tabiat varlıklarının yurt dışına çıkarılmasında aşağıdaki şartlar arasında :

a) Bu varlıkların mühürlü hasar , zarar, tecavuz, değişiklik ve kaybolma ihtimaline karşı sergilenceği ülke makamlarından teminat alınır,

b) Varlıklar sigortalandır,

veya serginin tamamının veya bir kısmının geri getirilmesini o ülkedeki diplomatik temsilcilüğümüz veya konsoloslüğümüz kanalıyla talep edebilir.

Elçilikler ve Uluslararası Kuruluşlar ile Konsolosluklar Mensubu Diplomatik statüye Sahip Kişilere İlişkin Hususlar

Madde 9 - Türkiye'de görevli yabancı elçilikler ve uluslararası kuruluşlar ile konsolosluklar mensubu diplomatik statüye sahip kişiler, ülkemize gelişlerinde ev eşyalarının ithali için Dışişleri Bakanlığına verecekleri takrire ekli listeye, beraberlerinde getirdikleri yabancı kökenli kültür varlıklarının (Koleksiyonlar dahil), her birinin niteliklerini belirten fotoğraflı envanter listesini eklemek zorundadırlar. Bu listenin bir örneği Dışişleri Bakanlığı tarafından Kültür ve Turizm Bakanlığına ulaştırılır. Bahsi geçen kişiler, Türkiye'yi terk edişlerinde beraberlerinde getirdikleri kültür varlıklarını bu listeye uygun olarak ülke dışına çıkarabilirler.

Devlet Müzelerine Bağışlama

Madde 10 - Bu yönetmeliğin 9 uncu maddesine göre yurda getirilen taşınır kültür ve tabiat varlıkları ülke içinde satılamaz, başkalarına devredilemez. Ülke dışına çıkarılamaz çıkarılmak istenmediği takdirde ancak devlet müzelerine bağışlanabilir.

Yurt İçinde Kültür Varlığı Edinme

Madde 11 - 2863 sayılı kanun ve ilgili yönetmelik hükümlerine göre yurt içinde korunması gerekli kültür ve tabiat varlığı edinen elçilikler ve uluslararası kuruluşlar ile konsolosluklar mensubu diplomatik statüye sahip kişiler yurt dışına çıkışlarında bunları beraberinde götüremezler. Bunların yurt içinde değerlendirilmesi 10 ncu maddede hükümlerine tabidir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yürürlük ve Yürütme

Madde 12 - Bu yönetmelik yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer.

Madde 13 - Bu yönetmeliği Kültür ve Turizm Bakanı, Dışişleri Bakanı ve Milli Savunma Bakanı yürütür.

Korunması Gerekli Taşınır Kültür ve Tabiat Varlıkları Koleksiyonculuğu ve Denetimi Hakkında Yönetmelik

Resmî Gazete 15 Mart 1984 - Sayı : 18342

Amaç

Madde 1 - Bu Yönetmeliğin amacı, korunması gerekli taşınır kültür ve tabiat varlıklarına sahip olanlar ile koleksiyoncuların uymaları zorunlu esasları ve bunların gözetim ve denetim ilkelerini belirlemektir.

Kapsam

Madde 2 - Bu yönetmelik, korunması gerekli taşınır kültür ve tabiat varlıklarına sahip olanlar ile koleksiyoncuların uyması gerekli işlemlerin esaslarını ve bunların hak ve sorumluluklarını kapsar.

Dayanak

Madde 3 - Bu yönetmelik 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Korunma Kanununun 24, 26, 30 ve 33 üncü maddeleri ile geçici 2 nci maddesi gereğince hazırlanmıştır.

Tanımlar ve Kısaltmalar

Madde 4 - Bu yönetmelikte geçen:

"Bakanlık"; Kültür ve Turizm Bakanlığını,

"Müze" Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğüne bağlı müzeleri,

"Koleksiyon"; belirli bir sistem içinde sınıflandırılarak belirli şartlarda, belirli bir yerde saklanan korunması gerekli taşınır kültür ve tabiat varlıklarından oluşan grubu,

"Koleksiyoncu"; koruma, değerlendirme, yarar sağlama ve merakı tatmin amacıyla korunması gerekli taşınır kültür ve tabiat varlıklarının koleksiyonunu yapan veya yapacak olan kişi veya kuruluşları, ifade eder.

- (2) "Koruma Yüksek Kurulu"; Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulunu,
 (3) "Koruma Kurulu"; Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunu, ifade eder.
Haber verme zorunluluğu

Madde 4- Taşınır ve taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarını bulanlar, malik oldukları veya kullandıkları arazinin içinde kültür ve tabiat varlığını bulunduğunu bilenler veya yeni haberdar olan malik ve zilyetler, bunu en geç üç gün içinde, en yakın müze müdürlüğüne veya köyde muhtara veya diğer yerlerde mülki idare amirlerine bildirmeye mecburdurlar.

Bu gibi varlıklar, askeri garnizonlar ve yasak bölgeler içinde bulunursa, usulüne uygun olarak üst komutanlıklara bildirilir.

Böyle bir ihbarı alan muhtar, mülki amir veya bu gibi varlıklardan doğrudan doğruya haberdar olan ilgili makamlar, bunların muhafaza ve güvenlikleri için gerekli tedbirleri alırlar. Muhtar, aynı gün alınan tedbirlerle birlikte durumu en yakın mülki amire; mülki amir ve diğer makamlar ise on gün içinde, yazı ile Kültür ve Turizm Bakanlığına ve en yakın müze müdürlüğüne bildirir.

Ihbarı alan Bakanlık ve müze müdürü bu Kanun hükümlerine göre, en kısa zamanda gerekli işlemleri yapar.

Devlet malı niteliği

Madde 5- Devlete, kamu kurum ve kuruluşlarına ait taşınmazlar ile özel hukuk hükümlerine tabi gerçek ve tüzelkişilerin mülkiyetinde bulunan taşınmazlarda varlığı bilinen veya ileride meydana çıkacak olan korunması gerekli taşınır ve taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları Devlet malı niteliğindedir.

Özel nitelikleri dolayısıyla ayrı statüye tabi tutulan mazbut ve mülhak vakıf malları bu hükmün dışındadır.

İKİNCİ BÖLÜM

Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları

Korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları

Madde 6- Korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları şunlardır:

- Korunması gerekli tabiat varlıkları ile 19 uncu yüzyıl sonuna kadar yapılmış taşınmazlar,
- Belirlenen tarihten sonra yapılmış olup, önem ve özellikleri bakımından Kültür ve Turizm Bakanlığınca korunmalarında gerek görülen taşınmazlar,
- Sit alanı içinde bulunan taşınmaz kültür varlıkları,
- Milli tarihimizdeki önemleri sebebiyle zaman kavramı ve tescil söz konusu olmaksızın Milli Mücadele ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunda büyük tarihi olaylara sahne olmuş binalar ve tespit edilecek alanlar ile Mustafa Kemal ATATÜRK tarafından kullanılmış evler.

Ancak, Yüksek Kurulca mimari, tarihi, estetik, arkeolojik ve diğer önem ve özellikleri bakımından korunması gerekli bulunmadığı karar altına alınan taşınmazlar, korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı sayılmazlar.

Kaya mezarlıkları, yazılı, resimli ve kabartmalı kayalar, resimli mağaralar, höyükler, tümülüsler, ören yerleri, akropol ve nekropoller; kale, hisar, burç, sur, tarihi kışla, tabya ve istihkamlar ile bunlarda bulunan sabit silahlar; harabeler, kervansaraylar, han, hamam ve medreseler; kümbet, türbe ve kitabeler; köprüler, su kemerleri, su yolları, sarnıç ve kuyular; tarihi yol kalıntıları, mesafe taşları, eski sınırları belirten delikli taşlar, dikili taşlar; sunaklar, tersaneler, ritümler; tarihi saraylar, köşkler, evler, yalılar ve konaklar; camiler, mescitler, musallalar, na-

mazgâhlar; çeşme ve sebiller; imarethane, darphane, şifahane, muvakkıthane, simkeşhane, tekke ve zaviyeler; mezarlıklar, hazireler, arastalar, bedestenler, kapalı çarşılar, sandukalar, sîteller, sinagoglar, bazilikalar, kiliseler, manastırlar; külliyeler, eski anıt ve duvar kalıntıları; freskler, kabartmalar, mozaikler ve benzeri taşınmazlar; taşınmaz kültür varlığı örneklerindedir.

Tarihi mağaralar, kaya sığınaklar; özellik gösteren ağaç ve ağaç toplulukları ile benzerleri; taşınmaz tabiat varlığı örneklerindedir.

Tespit ve tescil

Madde 7- (17.6.1987 tarih ve 3386 sayılı Kanun ile değişik) Korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının tespiti Bakanlıkça doğrudan doğruya veya diğer ilgili kurum ve kuruluşların uzmanlarının yardımlarından faydalanılarak yapılır.

Yapılacak tespitlerde, kültür ve tabiat varlıklarının tarih, sanat, bölge ve diğer özellikleri dikkate alınır. Devletin imkanları gözönünde tutularak, örnek durumda olan ve ait olduğu devrin özelliklerini yansıtan yeteri kadar eser, korunması gerekli kültür varlığı olarak belirlenir.

Korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları ile ilgili yapılan tespitler Koruma Kurulu kararı ile tescil olunur.

Tespit ve tescil ile ilgili usuller, esaslar ve kstaslar yönetmelikte belirtilir.

Vakıflar Genel Müdürlüğünün idaresinde veya denetiminde bulunan mazbut ve mühlak vakıflara ait taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları, gerçek ve tüzelkişilerin mülkiyetinde bulunan cami, türbe, kervansaray, medrese, han, hamam, mescit, zaviye, sebil, mevlevihane, çeşme ve benzeri korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının tespiti, envanterlenmesi Vakıflar Genel Müdürlüğünce yapılır.

Tescil kararlarının ilanı, tebliği ve tapu kütüğüne işlenmesi ile ilgili hususlar yönetmelikle düzenlenir.

Korunma alanı ile ilgili karar alma yetkisi

Madde 8- Yedinci maddeye göre tescil edilen korunması gerekli kültür ve tabiat varlıklarının korunma alanlarının tespiti ve bu alanlar içinde inşaat ve tesisat yapılıp yapılamayacağı konusunda karar alma yetkisi Bölge Kurullarına aittir. Bölge Kurullarının kararına 61 inci maddenin ikinci fıkrasına göre itiraz edilebilir.

Korunma alanlarının tespitinde, korunması gerekli kültür ve tabiat varlıklarının korunması, görüntülerinin ve çevreleri ile uyumlarının muhafazası için yeteri kadar korunma alanına sahip olmaları dikkate alınır. Bu hususlarla ilgili esaslar, Kültür ve Turizm Bakanlığı'nca hazırlanacak yönetmelikte belirtilir.

İzinsiz Müdahale ve Kullanma Yasağı

Madde 9- (17.6.1987 tarih ve 3386 sayılı Kanun ile değişik) Koruma Yüksek Kurulunun ilke kararları çerçevesinde Koruma Kurullarınca alınan kararlara aykırı olarak, korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarında, her çeşit inşai ve fiziki müdahalede bulunmak, bunları yeniden kullanıma açmak veya kullanımlarını değiştirmek yasaktır. Onarım, inşaat, tesisat, sondaj, kısmen veya tamamen yıkma, kazı veya benzeri işler inşai ve fiziki müdahale sayılır.

Yetki ve yöntem

Madde 10- (17.6.1987 tarih ve 3386 sayılı Kanun ile değişik) Her kimin mülkiyetinde veya idaresinde olursa olsun, taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının korunmasını sağlamak için gerekli tedbirleri almak, aldırma ve bunların her türlü denetimini yapmak, Kültür ve Turizm Bakanlığına aittir.

Madde 15 - 15 Mart 1974 gün ve 14828 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan "Müzeler ve Müzelerle Bağlı Kuruluşlarda Kopya Alınması, Fotoğraf ve Film Çekilmesi ile İlgili Yönetmelik" yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

Madde 16 - Bu yönetmelik yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 17 - Bu yönetmeliği Kültür ve Turizm Bakanı yürütür.

Define Arama Yönetmeliği

Resmî Gazete 27 Ocak 1984 - Sayı : 18294

Amaç

Madde 1 - Bu yönetmeliğin amacı; 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nda belirtilen yerler dışında define aramalarında kullanılacak esasları belirlemektir.

Kapsam

Madde 2 - Bu yönetmelik, define arama ruhsatının verilmesine, define arayıcıdan istenecek belgelere, aramanın nasıl yapılacağına ve çıkan define-den arayıcıya tanınacak haklara ilişkin hükümleri kapsar.

Dayanak

Madde 3 - Bu Yönetmelik 2863 sayılı Kanun'un 6 ve 50 nci maddeleriyle, Medeni Kanun'un 696 ve 697 nci maddeleri uyarınca hazırlanmıştır.

Kısaltmalar

Madde 4 - Bu yönetmelikte geçen:

"Bakanlık"; Kültür ve Turizm Bakanlığını,

"Müze"; Eski eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğüne bağlı Müzeleri, ifade eder.

Müracaat

Madde 5 - Define aramak isteyenler, define arayacakları yerin bağlı olduğu mülki amire bir dilekçe ile müracaat ederler.

Madde 6 - Dilekçede arama maksadı açıkça belirtilir ve define aranacak yerin il, ilçe, bucak, köy, mahalle, sokak ve ev numarası bildirilir. Ayrıca bu yerin ekili, dikili, meskün, gayrimeskün, tapulu ve tapusuz olup olmadığı ve kime ait bulunduğu açıklanır.

Madde 7 - Müracaat Dilekçesine

- a) Define aranacak sahanın yetkil teknik elamana çizdirilmiş, 11 Bayındırlık Müdürlüğüne tasdikli, 1/500 ölçekli tesviye münhanili haritası veya krokisi,
 - b) Krokisi çıkarılmayacak ev ve bunun gibi yerler için ise ada, parsel ve çap numarasını belirten vaziyet planı,
 - c) Uzaktan ve yakından olmak üzere çeşitli yönlerden çekilmiş net fotoğrafları,
 - d) Define aranacak yer sahipli ise; gerçek kişilerden noterden tasdikli muvafakatname, tüzel kişilerden de yetkili organlarından alınacak muvafakat yazısı, eklenir.
- Madde 8 -** Define aranacak yer 100 m² yi geçemez. Bu yer verilecek fotoğraflarla harita veya krokiler üzerinde işaretlenir.
- Madde 9 -** Mülki amir, define aranacak yerin 2863 sayılı Kanun'un 6 nci maddesinde belirtilen yerler ile tesbit ve teseil edilen sit alanları ve menzarlıklar içinde olup olmadığını, define aranmasından sakınca bulunup bulunmadığını, en yakın müze müdürlüğüne tesbit ettirir.
- Madde 10 -** Müze Müdürlüğüne, müracaat uygun bulunduğu takdirde define arama ruhsatı verilir. Ruhsatname bir yıl sürelidir. Define araması aralıksız en çok bir ay devam eder. Hava muhalefeti veya tabii afetlerden dolayı bu süre içinde bitirilemezse bir defaya mahsus olmak üzere mülki amirce en çok bir ay daha uzatılabilir.
- Madde 11 -** Define araması, define aranacak yere en yakın müzeden görevlendirilecek ihtisas elamanı başkanlığında, Maliye ve Gümrük ve İçişleri Bakanlıklarının mahalli birer temsilcisi gözetiminde yapılır.

Diğer Hükümler

- Madde 12 -** Define aranacak yeri incelemeye gidecek müze ihtisas elamanı ile, aramada bulunacak ihtisas elamanı, Maliye ve Gümrük ve İçişleri Bakanlıkları temsilcilerinin yol masrafı ve birinci derece devlet memuru harcaharı üzerinden yevmiyeleri define arayıcısı tarafından ödenir. Bu yevmiyeler günlük zorunlu giderleri karşılamadığı takdirde, aradaki fark yevmiyelerin % 50'sini geçmemek şartıyla define arayıcısı tarafından ayrıca ödenir.
- Madde 13 -** Define aramasından doğacak zarar ziyan ve kazı yapılan yerin eski haline getirilmesi ile ilgili masraflar define arayıcısına aittir. Bu masrafların tahmini tutarı ilgili müze müdürlüğüne tesbit edilir,
- Madde 14 -** Define arama yerini incelemeye gidicek müze ihtisas elamanının harcaharı önceden 12. ve 13. maddelerde yazılı diğer harcamalar ise arama başlamadan önce arayıcı tarafından bir devlet bankasına müze müdürlüğü adına yatırılır.
- Müze Müdürlüğü aramadan önce görevlilere avans öder.
- Hizmetin yerine getirilmesinden sonra görevlileri verecekleri hakediş belgelerine göre kesin hesap yapılır. Artan para aracıya iade edilir.
- Madde 15 -** Çalışmalar, görevliler ile arayıcının imzasını taşıyan tutanaklarla günü gününe tesbit edilir. Bu tutanaklar ve arama sonunda tanzim edilecek nihai tutanak Bakanlığa gönderilir.
- Madde 16 -** Define aramasının mevzuat hükümlerine göre ilgililerce durdurulması halinde arayıcı hiçbir hak, zarar ve ziyan tabelinde bulunamaz.
- Define aramalarında kültür ve tabiat varlığı bulunduğu takdirde arama derhal durdurulur ve durum Bakanlığa bildirilir.
- Arayıcı bulunan kültür ve tabiat varlıkları üzerinde hiç bir hak iddia edemez.

Madde 17 - Define aramasında çıkan buluntular Bakanlıkça tayin edilecek en az üç kişilik bir uzman heyetine inceletirilir. Elde edilecek buluntular kültür ve tabiat varlığı ise müzelerle, define ise Maliye ve Gümrük Bakanlığına teslim edilir.

Madde 18 - Bulunan definenin Maliye ve Gümrük Bakanlığınca geçer akçe olarak değeri tesbit edilir. Define Hazineye ait arazide bulunmuşsa %50'si aracıya, özel veya tüzel kişilere ait arazide bulunmuşsa, %40'ı aracıya, %10'u ise mülk sahibine verilir.

Kaldırılan Hükümler

Madde 19 - 14 Eylül 1973 gün ve 14855 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan "Define Araştırılması İle İlgili Yönetmelik" yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

Madde 20 - Bu Yönetmelik Resmî Gazete'de yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 21 - Bu Yönetmeliği Kültür ve Turizm Bakanı ve Maliye ve Gümrük Bakanı yürütür.

**Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu
İle Koruma Kurulları Yönetmeliği
Resmî Gazete 30.1.1989 - Sayı: 20065**

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Yasal Dayanak ve Kısaltmalar

Amaç

Madde 1 - Amaç, yurt içinde bulunan korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlılarıyla ilgili hizmetlerin, bilimsel esaslara göre yürütülmesini sağlamak üzere kurulmuş olan Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu ile koruma kurullarının çalışma kurallarını belirlemektir.

Yasal Dayanak

Madde 2 - Bu yönetmelik 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun 3386 sayılı Kanun ile değişik 51 inci ve 57 inci maddeleri uyarınca düzenlenmiştir.

Kısaltmalar

Madde 3 - (8.2.1996 gün ve 22548 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan yönetmelik ile değişik) Bu yönetmelikte geçen;

"Bakanlık"; Kültür Bakanlığı"nı,

"Genel Müdürlük"; "Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü"nü,

"Koruma Yüksek Kurulu"; "Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu"nu,

"Koruma Kurulu"; "Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulları"nı ifade eder.

CARTA DEL RESTAURO (1931)

İtalya'da ulusal bir sorun derecesine yükselen anıt restorasyonu konusunda uyulması zorunlu kurallar üzerine eğilen Eski Eserler ve Güzel Sanatlar Yüksek Kurulu, bilim, sanat ve tekniği birleştiren bu tür çalışmalarda ülkenin tartışılmaz üstünlüğünü korumak ve mükemmelleştirmek gereğinin bilincinde olarak;

Kazıyla birlikte yürütülsün, yürütülmesin her restorasyon işleminin hasarlı parçaları sağlamlaştırmak; müzelerde ve arşivlerde korunanlardan daha az değerli olmayan, taşta işlenmiş sanat ve tarih belgelerinin tümünü incelemek, sonuçları sanat ve yapıım tarihine yeni, beklenmedik bulgular kazandırabilecek titiz araştırmalara olanak sağlamak gibi çok yönlü ve ciddi sorumlulukları içerdiğine; ve bu nedenle acelecilik, uygulama kolaylığı ve duygusallık nedenlerinden hiçbirinin, eksikleri olan, sürekli ve yeterli denetimi yapılmayan, belirlenen ölçütlere uymayan uygulamalara yol açmamasına ve bu ilkelerin başta anıtların incelenmesi ve korunmasıyla görevli genel müdürlük (Soprintendenza) olmak üzere hem özel sektör, hem kamu kuruluşlarınca uygulanması gereğine inanmaktadır.

Restorasyon işleminde, farklı kurumların görüşleri, kısmen de olsa, birleştirilmeli, bir görüş diğerini etkisiz kılmamalıdır. Başka bir deyişle, tarihinin anıtı oluşturan farklı dönemlerin hiçbirinin yok edilmemesi, bilim adamlarını yanıltacak eklemelerin yapılmaması ve analitik araştırmalar sırasında günışığına çıkan malzemenin dağıtılmaması istekleri, mimarın anıtı bir sanatsal işlemlerle ilişkilendirmek ve mümkün olduğunda (bu üslup birliğiyle karıştırılmamalıdır) bir anlatım birliğine getirme yaklaşımı, kentlilerin kendi görüş, anı ve özelemleriyle kent ruhundan kaynaklanan arzuları ve son olarak yönetim kurulları ile kullanıma ilişkin kaçınılmaz taleplerin dikate alınması gerekir.

Bu alandaki otuz seneyi aşkın bir süredir yapılan çalışmaların başarılı sonuçlarından bir restorasyon kuramını geçerli kılacak ve netleştirecek somut öğretiler bütününün çıkarılabileceğini ve bundan böyle bu kuramın Yüksek Kurul'un görüşmelerinde ve antikite-ortaçağ- çağdaş sanat yapıtlarından sorumlu yetkililerin (Soprinten-

denze) çoğunluğunun kararlarında esas alınması gerektiğini ortaya çıkarmıştır. Uygulamalarla onaylanan bu kuramın temel kuralları şöyle sıralanabilir:

Madde 1- Herşeyden önce, anıta, çökmeye ve aşınmalardan ötürü kaybettiği dayanıklılığı ve zamana karşı direnme gücünü yeniden kazandırmaya yönelik sürekli bakım ve sağlamlaştırma çabalarına önem verilmesi gerekir. .

Madde 2- Sanatsal nedenler veya mimari bütünlük sağlama kaygısından kaynaklanan restorasyon sorunları tarihi ilke ve ölçütlerle sıkı sıkıya bağlıdır; bir anıtın bütünlüğüne birtakım varsayımlara değil, anıtın sağladığı kesin verilere ve büyük ölçüde anıtın özgün öğelerine dayandığı takdirde gündeme gelebilir.

Madde 3- Artık kullanılmayan ve geçmiş uygarlıklara ait anıtlarda, örneğin antik dönem eserlerinde, her tür bütünlümeden kaçınılmalıdır. Böyle yapılarda ancak anastilosis, yani kalıntının genel çizgilerini ortaya çıkarmak ve korunmasını sağlamak amacıyla, mümkün olan en az ek ve nötr malzeme ile dağılmış parçaların birleştirilmesi işlemi söz konusu olabilir.

Madde 4- Yaşayan, yani ayakta duran anıtlara, yalnızca özgün işlevinden çok uzak olmayan ve binada gerekli uyarlamaların önemli hasara neden olmayacak şekilde yapılabileceği yeni kullanımlar verilmesi kabul edilebilir.

Madde 5- Hangi döneme ait olursa olsun, sanat değeri ve tarihi anısı olan tüm öğeler korunmalıdır; üslup birliği veya yapıyı ilk tasarımına döndürme kaygılarıyla bu öğelerden bazılarının dışlanmasına yönelik bir tutum kabul edilemez. Ancak pencere ve kolonatlara sonradan yapılmış dolgular gibi, önemsiz ve anlamı olmayan, gereksiz değişikliklere neden olan kısımlar ortadan kaldırılabilir. Bunlarla ilgili değerlendirme ve ortadan kaldırma kararları sağlıklı temellere dayanmalı; yalnız restorasyon projesi müellifinin kişisel görüşüne bırakılmamalıdır.

Madde 6- Anıta ve geçirdiği dönemlere olduğu kadar çevresine de saygılı olunmalıdır. Anıtın çevresindeki yapılar yıkılarak uygunsuz bir biçimde yalnız bırakılmasına veya çevresinin niteliği, kütlesi, rengi, üslubu ile rahatsız edici yapılarla sarılmasına engel olunmalıdır.

Madde 7- Eğer bir anıtı sağlamlaştırmak, kısmi veya tam olarak bütünlük sağlamak amacıyla, ya da ye-

niden kullanım nedeniyle ekler yapılması gerekirse, uyulması gereken temel koşul yeni öğelerin en azda tutulmaları, yalın ve yapısal düzeni yansıtır karakterde olmalarıdır; benzer üslupta bir ek ancak yapının mevcut çizgilerini devam ettirmek ve bezemeden anılmış geometrik anlatımlar söz konusu olduğunda kabul edilebilir.

Madde 8- Ekler kesin ve açık olmalı ve özgünden farklı malzeme kullanılarak veya bezemesiz bir çerçeveye sınırlanarak, ya da damga veya yazıtla belirtilmelidir. Bir restorasyon asla onu inceleyenleri yanıltacak veya tarihi bir belgeyi değiştirecek şekilde yapılmamalıdır.

Madde 9- Bir anıtın taşıyıcı sistemini güçlendirmek veya kütlelerini bütünlemek için eski yapı yöntemleriyle amaca ulaşılamazsa, çağdaş tekniklerin kullanılması uygun olabilir. Aynı biçimde, basit ya da karmaşık tüm yıpranmış yapı türleri ayakta tutabilmek için çeşitli bilimlerin katkıda bulunmaya çağırılmaları gerekir. Böylece bilime dayanmayan yöntemler yerlerini bilimsel olanlara bırakmak zorunda kalmalıdır.

Madde 10- Antik eserlerin gün ışığına çıkarıldığı kazı ve araştırmalarda, topraktan çıkan kalıntıların düzenlenmesi ve in-situ bırakılacak olan sanat eserlerinin sürekli olarak korunması çabalarını kapsayan "kurtarma" çalışması derhal ve sistemli bir şekilde gerçekleştirilmelidir.

Madde 11- Kazılarda olduğu gibi, anıtların restorasyonunda da önemli koşullardan biri, çalışmalar sırasında bir günlük tutularak çizim ve fotoğ-

raflarla sağlıklı bir belgeleme yapılmasıdır. Böylece anıtın biçim ve strüktürüne ilişkin bütün ayrıntılar, bütünleme, temizleme ve yenilemenin bütün aşamaları kalıcı ve güvenli olarak kaydedilmiş olur.

Eski Eserler ve Güzel Sanatlar Yüksek Kurulu her anıtın ve her restorasyonun aşamalarının kendine özgü sorunlar ortaya koyduğu çok güç ve karmaşık durumlarda, genel kuralların gözden geçirilip, tartışılarak tamamlanmasını ve zenginleştirilmesini gerekli görmekte, bu nedenle aşağıdaki istekleri dile getirmektedir:

a. İster özel kişiler, ister resmi makamlar, ister Soprintendenza tarafından yürütülüyor olsun, sıradan onarım işlerinin dışında kalan tüm restorasyon çalışmalarından önce, ilke olarak Yüksek Kurul'un görüşü alınmalıdır.

b. Her yıl Roma'da yetkililerin karşılaştıkları sorunları meslektaşlarının ilgisine sunmalarına ve çözüm önerilerini açıklamalarına olanak veren dostça bir toplantı düzenlenmelidir (Bu toplantıların tutanakları Milli Eğitim Bakanlığı'nın Bollettino d'Arte dergisinde yayınlanabilir).

c. Yukarıda sözü edildiği gibi, restorasyon sırasında düzenli olarak günlük tutulması ve bunların korunması zorunlu olmalı ve mümkün olursa bunlardan elde edilecek analitik veri ve bilgilerin tıpkı kazılar için yapıldığı gibi bilimsel yayına dönüştürülmesine özen gösterilmelidir.

VENEDİK TÜZÜĞÜ (MAYIS 1964)

Tanımlar:

Madde 1 - Tarihi anıt kavramı sadece bir mimari eseri içine almaz, bunun yanında belli bir uygarlığın, önemli bir gelişmenin, tarihi bir olayın tanıklığını yapan kentsel ya da kırsal bir yerleşmeyi de kapsar. Bu kavram yalnız büyük sanat eserlerini değil, ayrıca zamanla kültürel anlam kazanmış daha basit eserleri de kapsar.

Madde 2- Anıtların korunması ve onarımı için, mimari mirasın incelenmesine ve korunmasına yardımcı olabilecek bütün bilim ve tekniklerden yararlanılmalıdır.

Amaç:

Madde 3- Anıtların korunmasında ve onarımındaki amaç, onları bir sanat eseri olduğu kadar, bir tarihi belge olarak da korumaktır.

Koruma:

Madde 4- Anıtların korunmasındaki temel tutum korumanın kalıcı olması, sürekliliğinin sağlanmasıdır.

Madde 5- Anıtların korunması, her zaman onları herhangi bir yararlı toplumsal amaç için kullanmakla kolaylaştırılabilir. Bunun için bu tür bir kullanma arzu edilir, fakat bu nedenle yapının planı, ya da bezemeleri değiştirilmemelidir. Ancak bu sınırlar içinde yeni işlevin gerektirdiği değişiklikler tasarlanabilir ve buna izin verilebilir.

Madde 6- Anıtın korunması, ölçüğü dışına taşmamak koşuluyla çevresinin de bakımını içine almalıdır. Eğer geleneksel ortam varsa, olduğu gibi bırakılmalıdır. Kütle ve renk ilişkilerini değiştirecek hiçbir yeni eklentiye, yok etmeye, ya da değiştirmeye izin verilmemelidir.

Madde 7- Bir anıt tanıklık ettiği tarihin ve içinde bulunduğu ortamın ayrılmaz bir parçasıdır. Anıtın tümünün, ya da bir parçasının başka bir yere taşınmasına anıtın korunması bunu gerektirdiği, ya da çok önemli ulusal veya uluslararası çıkarların bulunduğu durumlar dışında izin verilmemelidir.

Madde 8- Anıtın tamamlayıcı öğeleri sayılan heykel, resim gibi süslemeler, ancak bunları koru-

manın başka çaresi yoksa yerlerinden kaldırılabilir.

Onarım:

Madde 9- Onarım uzmanlık gerektiren bir işdir. Amacı, anıtın estetik ve tarihi değerini korumak ve ortaya çıkarmaktır. Onarım kendine temel olarak aldığı özgün malzeme ile güvenilir belgelere saygıyla bağlıdır. Faraziyenin başladığı yerde onarım durmalıdır; yapılması gerekli herhangi bir eklemenin mimari kompozisyondan farkı anlaşılabilir ve gününün damgasını taşımalıdır. Herhangi bir onarım işine başlamadan önce ve bittikten sonra, anıtın arkeolojik ve tarihi bir incelemesi yapılmalıdır.

Madde 10- Geleneksel tekniklerin yetersiz kaldığı yerlerde, koruma ve inşaa için bilimsel verilerle ve deneylerle geçerliliği saptanmış herhangi çağdaş bir teknik kullanılarak anıt sağlamaştırılabilir.

Madde 11- Anıta mal edilmiş farklı dönemlerin geçerli katkıları saygı görmelidir; zira onarımın amacı üslup birliği değildir. Bir anıt üst üste çeşitli dönemlerin izlerini taşıyorsa, alttaki dönemleri açığa çıkarmak ancak bazı özel durumlarda yok edilen malzemenin önemi azsa, açığa çıkarılan malzeme büyük tarihi, arkeolojik, ya da estetik değer taşıyorsa ve korunma durumu böyle bir davranışı gerekli gösterecek kadar iyi ise haklı çıkarılabilir. İlgili unsurların öneminin değerlendirilmesi ile ilgili yargıyı ve neyin yok edilceği üzerinde karar vermek, sadece bu işi üzerine almış kimseye bırakılamaz.

Madde 12- Eksik kısımlar tamamlanırken, bütünle uyumlu bir şekilde bağdaştırılmalıdır; fakat bu onarımın, aynı zamanda sanatsal ve tarihi tanıklığı yanlış bir biçimde yansıtmaması için, özgünden avırdedilebilecek bir şekilde yapılması gereklidir.

Madde 13- Eklemelelere, ancak yapının ilgi çekici bölümlerine, geleneksel konumuna, kompozisyonuna, dengesine ve çevresiyle olan bağlantısına zarar gelmediği durumlarda izin verilebilir.

Tarihi yerler:

Madde 14- Anıtların buldukları yerler, bütünlüğü korunması, sağlıklı kılınıp, yaşanır şekilde ortaya konması için özel bir dikkat gerektirir. Böyle yerlerde yapılacak koruma ve onarım ça-

İşmalarında, daha önceki maddelerde açıklanan ilkelerden esinlenmelidir.

Kazılar

Madde 15- Kazılar 1956 yılında UNESCO tarafından kabul edilmiş arkeolojik kazılarda uygulanması istenilen uluslararası ilkelerle tanımlanan kararlara ve bilimsel standartlara uygun olarak yapılmalıdır.

Yıkıntılar korunmalı, mimari unsurların ve buluntuların sürekli olarak korunması için gerekli önlemler alınmalıdır. Bundan başka, anıtın anlaşılmasını kolaylaştıracak ve anlamını hiç bozmadan açığa çıkartacak her çareye başvurulmalıdır.

Bütün yeniden inşa işlemlerinden peşinen (a priori) vazgeçilmelidir. Yalnız *anastylosis*'e, yani mevcut fakat birbirinden ayrılmış parçaların bir araya getirilmesine izin verilebilir. Birleştirmede kullanılan madde her zaman ayırdedilebilecek

bir nitelikte olmalı ve bu, anıtın korunmasını sağlamak ve eski haline getirmek için mümkün olduğunca az kullanılmalıdır.

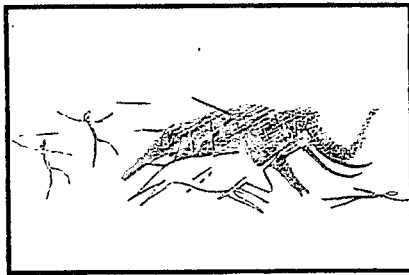
Yayın

Madde 16- Bütün koruma, onarım ve kazı işlemlerinde her zaman çizim ve fotoğraflarla açıklık kazanmış çözüm getirici ve eleştirici raporlar halinde kesin belgeler hazırlanmalıdır.

Temizlemenin, sağlamaştırmanın, yeniden düzenlemenin ve birleştirmenin her safhası çalışma sırasında ortaya çıkan, tanımlanmış biçimsel ve teknik özellikler gözönünde tutularak raporda gösterilmelidir. Bu belgeler bir resmi kurumun arşivine konmalı ve araştırmacılar bundan yararlanabilmelidir. Bu raporların yayınlanması tavsiye edilir.

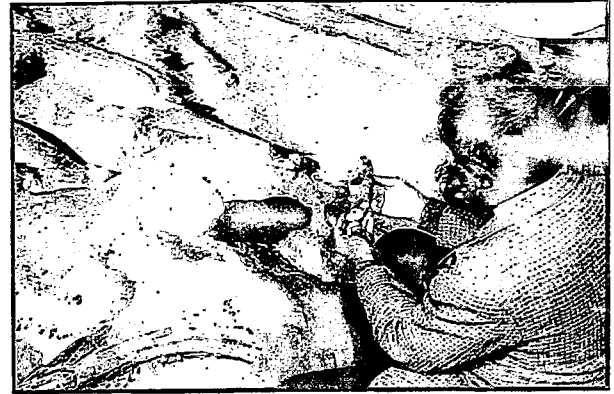
Welcome to the Blackwater Draw Site and Museum

**Blackwater Draw
Archaeological Site
and
Museum**

Open 10-5, Mon. - Sat.,
12-5, Sundays
(Memorial Day through Labor Day)
Please see inside for complete
schedule of operations

Eastern New Mexico University
Portales, New Mexico 88130

The above photo shows a stone tool discovered in association with mammoth bones at the Blackwater Draw Site that helped establish the antiquity of humans in North America.

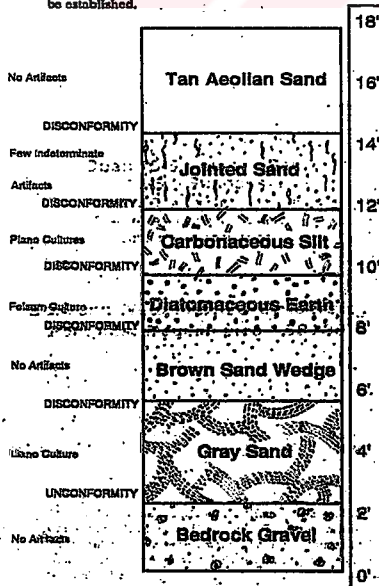
The Blackwater Draw Museum was first opened to the public in 1969 primarily to display artifacts discovered at the Blackwater Draw Site. The state owned museum is under the direction of Dr. John Montgomery of Eastern New Mexico University of Portales.

Since its discovery, the Blackwater Draw Site has been a focal point for scientific investigations by academic institutions and organizations from across the nation. The Carnegie Institute, Smithsonian Institution, Academy of Natural Sciences, National Science Foundation, United States National Museum, National Geographic Society, and more than seven major universities either have funded or participated in research at Blackwater Draw. Additionally, due to the site's tremendous long term potential for additional research and its public interest, the site was incorporated into the National Register of Historic Places in 1982.

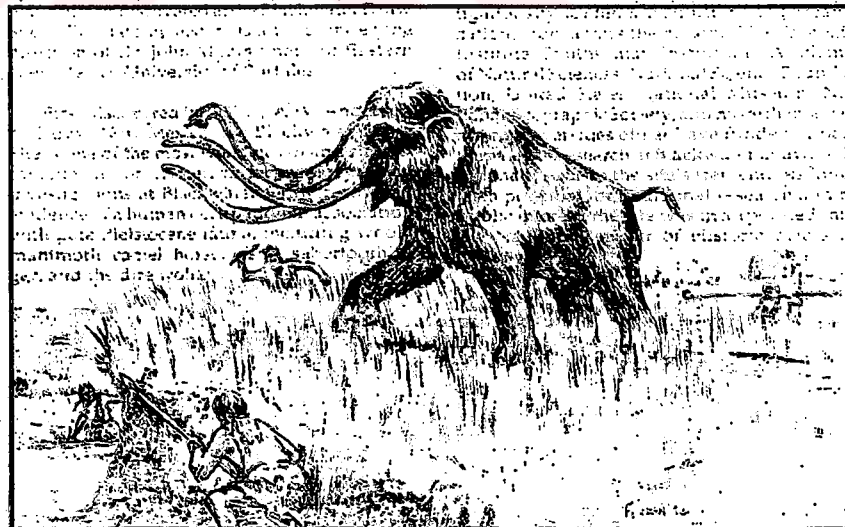
First discovered in 1932 by A.W. Anderson of Clovis, New Mexico, the Blackwater Draw Site is one of the most well known and significant sites in North American archaeology. Early investigations at Blackwater Draw recovered evidence of a human occupation in association with Late Pleistocene fauna, including woolly mammoth, camel, horse, bison, sabertooth tiger, and the dire wolf.

For further information call,
505-356-3235, Site or 505-562-2202, Museum

Archaeologists have excavated artifacts buried in some strata at the Blackwater Draw Site. The strata are also important because time frames for living things and what the environment was like at the time they lived can be established.

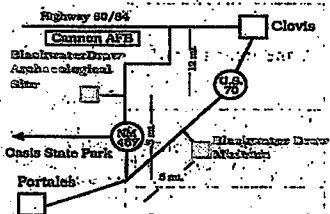

A Brief Look at Blackwater Draw Site

The site is known to have been occupied by man first around 11,000 years ago. At that time the site was near a large pond fed by the headwaters of the Brazos River. The pond is believed to have served as a watering hole for large animals and an ideal location for early hunters and gatherers to trap and butcher game. Geological evidence indicates that the pond dried up around 7000 years ago, due to a widespread change in climate known as the Altithermal. Human occupation of the area, however, continued throughout this period as indicated by the discoveries of camps associated with bison hunting and butchering and wells excavated to reach a steadily dwindling water supply.

As the water supply decreased throughout the area, people were forced to spread out more extensively over the countryside in order to obtain food and water. As this shift in subsistence strategies occurred, occupations at the site became more sporadic until the site finally was abandoned.

Museo de l'ancien Evêché is situated in the centre of Grenoble, in the oldest part of the town. Visitors will start by exploring an area below the surface of the square outside, where they will see the remains of the town wall and Grenoble's first baptistery. The visit continues with the old bishop's palace. The museum houses a fine collection that tells the story of the Isère department and the people who have lived here, from the dawn of history to the present day. It offers frequent retrospectives of interest, historical monuments and museums in the area.

The museum is open every day, from 10.00 to 19.00 (except Tuesdays, 1 January, 1 May and 25 December). Open for groups from 09.00 by prior arrangement.

Museum entrance fee
Full rate: 20 F (3.05 euros)
Reduced rate: 10 F (1.52 euro)
With the Pass' musées card (50 F - 7.62 euros) - unlimited free entrance all year round!

Guided visits
- by appointment for groups.
Audiotape in English and French

Situato nel centro storico di Grenoble, nel cuore della città vecchia, il Museo de l'ancien Evêché propone un itinerario che, sotto il segno di Piazza Notre-Dame, guida il visitatore alla scoperta della vestigia della muro fortificata della città e del primo battistero di Grenoble.

Il Museo è aperto tutti i giorni dalle ore 10 alle 19 (eccetto il martedì, il 1° gennaio, il 1° maggio e il 25 dicembre). Per i gruppi apertura dalle ore 9 su prenotazione.

Ingresso
Tariffa normale: 20 F (3,05 euro)
Tariffa ridotta: 10 F (1,52 euro)
Con la carta Pass' musées (50 F - 7,62 euro) ingresso gratuito tutto l'anno, senza limiti!

Visita guidata
- su appuntamento per i gruppi.
Guida audio in inglese, francese

Das im Zentrum von Grenoble in der historischen Altstadt gelegene Musée de l'ancien Evêché bietet dem Besucher einen Rundgang, der unter den Vorplatz der Kathedrale Notre-Dame führt, wo die Reste des Stadtfestungswalls und der ersten Taufkirche zu entdecken sind. Die Besichtigung wird anschließend im alten bischöflichen Palais fortgesetzt. Hier zeichnet das Museum anhand seiner hervorragenden Sammlungen die Geschichte der Menschen und des Gebietes der Isère von der Vorgeschichte bis heute nach, und lädt dabei ständig zur Entdeckung der Sehenswürdigkeiten, Denkmäler und Museen des Departements ein.

Alle Tage außer Dienstag von 10 Uhr bis 19 Uhr (geschlossen am 1. Januar, 1. Mai und 25. Dezember). Öffnung ab 9 Uhr für Gruppen mit Reservierung.

Eintrittspreise für das Museum
Voller Preis: 20 F (3,05 euro)
Ermäßigter Preis: 10 F (1,52 euro)

Mit der Karte Pass' musées (50 F - 7,62 euro) das ganze Jahr freier Eintritt ohne Einschränkung!

Museo de l'ancien Evêché
2, rue Très-Cloîtres
38000 Grenoble
téléphone 04 76 03 23 23
téléscopia 04 76 03 34 93

The musée est ouvert tous les jours de 10h à 19h (sauf le mardi, le 1er janvier, le 1er mai et le 25 décembre).
Nocturnes le mercredi jusqu'à 21h
Ouverture à partir de 9h, sur réservation pour les groupes.

Accès au musée
Plein tarif: 20 F (3,05 euros)
Tarif réduit: 10 F (1,52 euro)
Avec la carte Pass'musées (50 F - 7,62 euros) entrée gratuite toute l'année, sans modération!

Visites guidées
Le musée et ses collections: le dimanche à 11h30.
Le baptistère: le jeudi à 12h15 et le dimanche à 10h30.

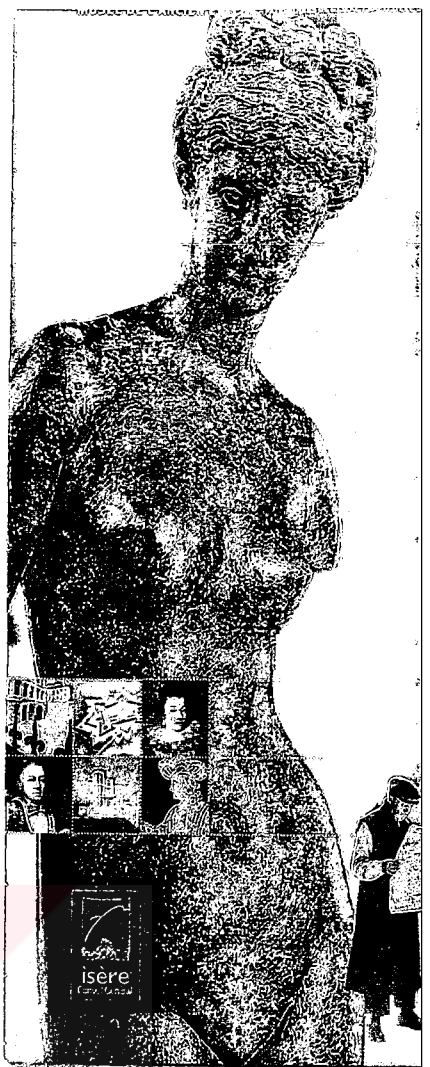
Grenoble aux premiers temps chrétiens
(Baptistère / site archéologique de Saint-Laurent: le 1er dimanche du mois à 15h30.
Le groupe évêché-cathédrale (palais épiscopal, cathédrale Notre-Dame, église Saint-Hugues): les 2e, 3e et 4e dimanches du mois à 15h30.
Sur rendez-vous pour les groupes.

Audioguidage: anglais, français
Accueil des scolaires
Visites commentées, espace multimédia.
Sur rendez-vous.

Accès
Dans Grenoble, par le tramway, ligne B, arrêt Notre-Dame.
Autourtores Lyon-Grenoble (A48), sortie Grenoble Bastille, suivre les quais Créqui et Stéphane-Yve (rive droite de l'Isère), puis prendre place Lavalotte.
Chambéry-Grenoble (A49), sortie Grenoble centre.

Poursuivre sa visite en Isère
A la boutique du musée
Documentation sur l'histoire et le patrimoine régional: carte, atlas, éditions et publications à vocation touristique.

Des visites guidées
Sites, monuments, circuits et musées: plus de 40 visites dans le département.
Le patrimoine de l'Isère sur Internet
<http://www.musee-dauphinois.fr>

Musée de l'ancien Evêché
Patrimoines de l'Isère / Baptistère de Grenoble

Situé en plein centre de Grenoble, au cœur de la ville ancienne, le Musée de l'ancien Evêché invite à la découverte de l'histoire et des patrimoines de l'Isère.

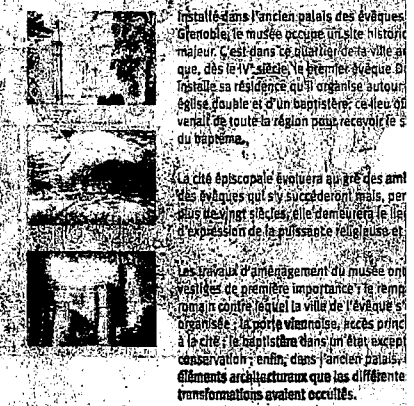
Depuis les derniers chasseurs de rennes qui ont occupé les hauteurs du Vercors à la Préhistoire, aux chevaliers-paysans qui, en l'an Mil, se sont installés sur les bords du lac de Paladru, jusqu'aux pionniers de la houille blanche qui ont conquis les vallées alpines, le Musée retrace l'histoire d'un territoire, l'Isère, et des hommes qui l'ont occupé, façonné, modelé, aimé.

Cette histoire est présente à travers ces collections prestigieuses. Ainsi ce croisant de jade, premier bijou préhistorique découvert en Isère au XIXe siècle, ce casque d'apparat ayant appartenu à un prince franc tué à la bataille de Vézeronce en 524, ou encore cette mosaïque aux perles trouvée près de Vienne qui devait orner le sol d'une riche villa romaine.

Tous ces objets trouvent leur sens profond lorsqu'on les imagine dans l'environnement dont ils proviennent. Aussi la visite du Musée doit-elle se poursuivre par la découverte, sur le territoire, des sites où les vestiges et le patrimoine sont encore présents et visibles. Comment imaginer la puissance de la cité de Vienne dans l'empire romain sans descendre les marches du théâtre antique? Comment apprécier les traces de l'art roman sans faire la visite de l'abbaye de Saint-Chef ou des ravissantes peintes églises du Trévas? Comment comprendre l'industrialisation et ses conséquences sans parcourir la vallée de la Romanche ou celle du Grésivaudan?

Organisé autour des grandes périodes historiques d'occupation du territoire, le parcours de l'exposition est rythmé de boîtes interactives qui, par simple écran tactile, invitent à parcourir les chemins du département, à la découverte des châteaux et belles demeures, parcs et jardins, églises, forts, sites industriels et archéologiques, etc.

A la sortie du musée, la visite ne fait donc que commencer...

Installé dans l'ancien palais des évêques de Grenoble, le musée occupe un site historique majeur. C'est dans ce quartier de la ville antique, dès le IVe siècle, le premier évêque Di. Installé sa résidence où il organise autour d'église double et d'un baptistère: ce lieu où venait de toute la région pour recevoir le sacrement.

La cité épiscopale évoluera au gré des années. Les évêques qui s'y succéderont mais, perdue au vingt siècle, elle demeurera le lieu d'expression de la puissance religieuse et politique.

Les travaux d'aménagement du musée ont vu le jour en 1988. Ils ont permis de remettre en valeur de première importance le patrimoine romain contre lequel la ville de l'évêque s'organise: la porte viennoise, accès principal à la cité; le baptistère dans un état exceptionnel de conservation; enfin, dans l'ancien palais, éléments architecturaux que les différentes transformations avaient occultés.

Solennement préservés et mis en valeur vestiges permettant aujourd'hui une lecture de l'histoire de Grenoble.

La visite du musée démarre depuis le sous-palais des évêques. Après avoir longé l'ancien rempart de la ville, emprunté la porte viennoise, on accède sous la place Notre-Dame au baptistère. La restauration et la restitution permet d'évoquer la cérémonie du baptême, telle, pratiquée au début de l'ère chrétienne.

La visite se poursuit dans l'ancien palais des évêques où les vestiges du bâtiment ont été restaurés (décor peints, fenêtres romanes, escalier) avant de s'ouvrir sur la tour d'horloge des jardins de l'évêché.

Enfin, deux salles en rez-de-chaussée du p. retracent, autour de trois maquettes montées d'objets liturgiques, l'histoire des hommes qui ont occupé ces lieux sept siècles durant: les évêques de Grenoble.

Museo de l'ancien Evêché is situated in the centre of Grenoble, in the oldest part of the town. Visitors will start by exploring an area below the surface of the square outside, where they will see the remains of the town wall and Grenoble's first baptistery. The visit continues with the old bishop's palace. The museum houses a fine collection that tells the story of the Isère department and the people who have lived here, from the dawn of history to the present day. It offers frequent rentals of the numerous pieces of intricate, historical monuments and museums to the area.

The museum is open every day, from 10.00 to 19.00 (except Tuesdays, 1 January, 1 May and 25 December). Open for groups from 09.00 by prior arrangement.

Museum entrance fee Full rate: 20 F (3.05 euros) Reduced rate: 10 F (1.52 euro) With the Pass' musées card (50 F - 7.62 euros) - unlimited free entrance all year round!

Guided visits - by appointment for groups. - su appuntamento per i gruppi. Guide available in English and French.

Situato nel centro storico di Grenoble, nel cuore della città vecchia, il Museo de l'ancien Evêché propone un itinerario che, sotto il segno di Piazza Notre-Dame, guida il visitatore alla scoperta della vestigia della muro fortificata della città e del primo battistero di Grenoble. La visita prosegue nell'antico Palazzo Vescovile ora, arricchito dalla prestigiosa collezione. Il Museo opera la storia degli uomini e di un territorio, l'Isère, dalla preistoria al nostro giorno, offrendo costantemente il visitatore alla scoperta dei luoghi, dei monumenti e dei musei dell'area.

Il Museo è aperto Tutti i giorni dalle ore 10 alle 19 (eccetto il martedì, il 1° gennaio, il 1° maggio e il 25 dicembre). Per i gruppi apertura dalle ore 9 su prenotazione.

Ingresso Tariffa normale: 20 F (3,05 euro) Tariffa ridotta: 10 F (1,52 euro) Con la carta Pass' musées (50 F - 7,62 euro) ingresso gratuito tutto l'anno, senza limiti!

Visita guidata - su appuntamento per i gruppi. Guida available in English, French.

Das im Zentrum von Grenoble in der historischen Altstadt gelegene Musée de l'ancien Evêché bietet dem Besucher einen Rundgang, der unter den Vorplatz der Kathedrale Notre-Dame führt, wo die Reste des Stadtfestungswalls und der ersten Taufkirche zu entdecken sind. Die Besichtigung wird anschließend im alten bischöflichen Palais fortgesetzt. Hier zeichnet das Museum anhand seiner hervorragenden Sammlungen die Geschichte der Menschen und des Gebietes der Isère von der Vorgeschichte bis heute nach, und lädt dabei ständig zur Entdeckung der Sehenswürdigkeiten, Denkmäler und Museen des Departements ein.

Öffnungszeiten des Museums Alle Tage außer Dienstag von 10 Uhr bis 19 Uhr (geschlossen am 1. Januar, 1. Mai und 25. Dezember). Öffnung ab 9 Uhr für Gruppen mit Reservierung.

Eintrittspreis für das Museum Voller Preis: 20 F (3,05 Euro) Ermäßigter Preis: 10 F (1,52 Euro) Mit der Karte Pass' musées (50 F - 7,62 Euro) das ganze Jahr über Eintritt ohne Einschränkung!

Führungsgel - für Gruppen nach Vereinbarung. Audio-Führung: englisch, französisch.

Musée de l'ancien Evêché 2, rue Très-Cloîtres 38000 Grenoble téléphone 04 76 03 23 23 télécopie 04 76 03 34 93

Le musée est ouvert. Tous les jours de 10h à 19h (sauf le mardi, le 1er janvier, le 1er mai et le 25 décembre). Nocturnes le mercredi jusqu'à 21h. Ouverture à partir de 9h, sur réservation pour les groupes.

Accès au musée Plein tarif: 20 F (3,05 euros) Tarif réduit: 10 F (1,52 euro) Avec la carte Pass'musées (50 F - 7,62 euros) entrée gratuite toute l'année, sans limitation!

Visites guidées Le musée et ses collections: le dimanche à 11h30. Le baptistère: le jeudi à 12h15 et le dimanche à 10h30.

Grenoble aux premiers temps chrétiens (baptistère / site archéologique de Saint-Laurent: le 1er dimanche du mois à 15h30. Le groupe évêché-cathédrale (palais épiscopal, cathédrale Notre-Dame, église Saint-Hugues): les 2e, 3e et 4e dimanches du mois à 15h30. Sur rendez-vous pour les groupes.

Audioguidage: anglais, français Accueil des scolaires Visites commentées, espace multimédia. Sur rendez-vous.

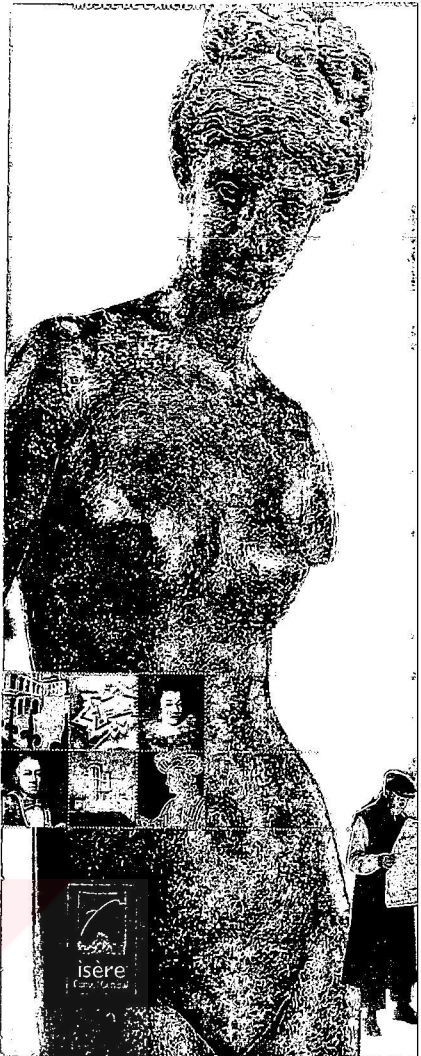
Accès Dans Grenoble, par le tramway, ligne B, arrêt Notre-Dame.

Autouroutes Lyon-Grenoble (A48), sortie Grenoble Bastille, suivre les quais Créqui et Stéphane-Jay (rive droite de l'Isère), puis prendre place Lavalotte. Chambéry-Grenoble (A49), sortie Grenoble centre.

Poursuivre sa visite en Isère A la boutique du musée Documentation sur l'histoire et le patrimoine régional: carte, atlas, éditions et publications à vocation touristique.

Des visites guidées Sites, monuments, circuits et musées: plus de 40 visites dans le département.

Le patrimoine de l'Isère sur Internet <http://www.musee-dauphinois.fr>

Musée de l'ancien Evêché Patrimoines de l'Isère / Baptistère de Grenoble

Situé en plein centre de Grenoble, au cœur de la ville ancienne, le Musée de l'ancien Evêché invite à la découverte de l'histoire et des patrimoines de l'Isère.

Depuis les derniers chasseurs de rennes qui ont occupé les hauteurs du Vercors à la Préhistoire, aux chevaliers-paysans qui, en l'An Mil, se sont installés sur les bords du lac de Paladru, jusqu'aux pionniers de la houille blanche qui ont conquis les vallées alpines, le Musée retrace l'histoire d'un territoire, l'Isère, et des hommes qui l'ont occupé, façonné, modelé, aménagé.

Cette histoire est présente à travers ces collections prestigieuses. Ainsi ce croisant de jade, premier bijou préhistorique découvert en Isère au XIXe siècle, ce casque d'apparat ayant appartenu à un prince franc tué à la bataille de Vézeronce en 524, ou encore cette mosaïque aux peruches trouvée près de Vienne qui devait orner le sol d'une riche villa romaine.

Tous ces objets trouvent leur sens profond lorsqu'on les imagine dans l'environnement dont ils proviennent. Aussi la visite du Musée doit-elle se poursuivre par la découverte, sur le territoire, des sites où les vestiges et le patrimoine sont encore présents et visibles. Comment imaginer la puissance de la cité de Vienne dans l'empire romain sans descendre les marches du théâtre antique? Comment apprécier les traces de l'art roman sans faire la visite de l'abbaye de Saint-Chef ou des ravissantes peithes églises de Tréves? Comment comprendre l'industrialisation et ses conséquences sans parcourir la vallée de la Romanche ou celle du Grésivaudan?

Organisé autour des grandes périodes historiques d'occupation du territoire, le parcours de l'exposition est rythmé de boîtes interactives qui, par simple écran tactile, invitent à parcourir les chemins du département, à la découverte des châteaux et belles demeures, parcs et jardins, églises, forts, sites industriels et archéologiques, etc. A la sortie du musée, la visite ne fait donc que commencer...

Installé dans l'ancien palais des évêques de Grenoble, le musée occupe un site historique majeur. C'est dans ce quartier de la ville que, dès le IVe siècle, le premier évêque Di. Installé sa résidence où il organise autour d'église double et d'un baptistère, ce lieu où venait de toute la région pour recevoir le 5e du baptême.

La cité épiscopale évoluera au gré des années évêques qui s'y succéderont mais, per plus de vingt siècles, elle demeurera le lieu d'expression de la puissance religieuse et

Les travaux d'aménagement du musée ont vestiges de première importance: le rempart romain contre lequel la ville de l'évêque s'organise; la porte viennoise, accès principal à la cité; le baptistère dans un état exceptionnel de conservation; enfin, dans l'ancien palais, éléments architecturaux que les différentes transformations avaient occultés.

Solennement préservés et mis en valeur vestiges permettant aujourd'hui une lecture de l'histoire de Grenoble.

La visite du musée démarre depuis le sous-palais des évêques. Après avoir longé l'ancien rempart de la ville, emprunté la porte viennoise, on accède sous la place Notre-Dame au baptistère. La restauration et la restitution permet d'évoquer la cérémonie du baptême, telle, pratiquée au début de l'ère chrétienne.

La visite se poursuit dans l'ancien palais des évêques où les vestiges du bâtiment ont été valeur (décor peints, fenêtres romanes, escalier) avant de s'ouvrir sur la tour d'horloge des jardins de l'évêché.

Enfin, deux salles en rez-de-chaussée du p. retracent, autour de trois maquettes montées d'objets liturgiques, l'histoire des hommes occupés ces lieux sept siècles durant: les évêques de Grenoble.

Museo de l'ancien Evêché is situated in the centre of Grenoble, in the oldest part of the town. Visitors will start by exploring an area below the surface of the square outside, where they will see the remains of the town wall and Grenoble's first baptistery. The visit continues with the old bishop's palace. The museum houses a fine collection that tells the story of the Isère department and the people who have lived here, from the dawn of history to the present day. It offers frequent rentals of the numerous pieces of intricate, historical monuments and museums to the area.

The museum is open every day, from 10.00 to 19.00 (except Tuesdays, 1 January, 1 May and 25 December). Open for groups from 09.00 by prior arrangement.

Museum entrance fee Full rate: 20 F (3.05 euros) Reduced rate: 10 F (1.52 euro) With the Pass' musées card (50 F - 7.62 euros) - unlimited free entrance all year round!

Guided visits - by appointment for groups. - su appuntamento per i gruppi. Guida anche inglese, francese

Situato nel centro storico di Grenoble, nel cuore della città vecchia, il Museo de l'ancien Evêché propone un itinerario che, sotto il segno di Piazza Notre-Dame, guida il visitatore alla scoperta della vestigia della muro fortificata della città e del primo battistero di Grenoble.

Il Museo è aperto Tutti i giorni dalle ore 10 alle 19 (eccetto il martedì, il 1° gennaio, il 1° maggio e il 25 dicembre). Per i gruppi apertura dalle ore 9 su prenotazione.

Ingresso Tariffa normale: 20 F (3,05 euro) Tariffa ridotta: 10 F (1,52 euro) Con la carta Pass' musées (50 F - 7,62 euro) ingresso gratuito tutto l'anno, senza limiti!

Visita guidata - su appuntamento per i gruppi. Guida anche inglese, francese

Das im Zentrum von Grenoble liegende historische Altstadt gelegene Musée de l'ancien Evêché bietet dem Besucher einen Rundgang, der unter den Vorplatz der Kathedrale Notre-Dame führt, wo die Reste des Stadtfestungswalls und der ersten Taufkirche zu entdecken sind. Die Besichtigung wird anschließend im alten bischöflichen Palais fortgesetzt. Hier zeichnet das Museum anhand seiner hervorragenden Sammlungen die Geschichte der Menschen und des Gebietes der Isère von der Vorgeschichte bis heute nach, und lädt dabei ständig zur Entdeckung der Sehenswürdigkeiten, Denkmäler und Museen des Departements ein.

Alle Tage außer Dienstag von 10 Uhr bis 19 Uhr (geschlossen am 1. Januar, 1. Mai und 25. Dezember). Öffnung ab 9 Uhr für Gruppen mit Reservierung.

Eintrittspreis für das Museum Voller Preis: 20 F (3,05 Euro) Ermäßigter Preis: 10 F (1,52 Euro) Mit der Karte Pass' musées (50 F - 7,62 Euro) das ganze Jahr über Eintritt ohne Einschränkung!

Führungsgel - für Gruppen nach Vereinbarung. Audio-Führung: englisch, französisch

Musée de l'ancien Evêché 2, rue Très-Cloîtres 38000 Grenoble téléphone 04 76 03 23 23 télécopie 04 76 03 34 93

Le musée est ouvert. Tous les jours de 10h à 19h (sauf le mardi, le 1er janvier, le 1er mai et le 25 décembre). Nocturnes le mercredi jusqu'à 21h. Ouverture à partir de 9h, sur réservation pour les groupes.

Accès au musée Plein tarif: 20 F (3,05 euros) Tarif réduit: 10 F (1,52 euro) Avec la carte Pass'musées (50 F - 7,62 euros) entrée gratuite toute l'année, sans limitation!

Visites guidées Le musée et ses collections: le dimanche à 11h30. Le baptistère: le jeudi à 12h15 et le dimanche à 10h30.

Grenoble aux premiers temps chrétiens (baptistère / site archéologique de Saint-Laurent: le 1er dimanche du mois à 15h30. Le groupe évêché-cathédrale (palais épiscopal, cathédrale Notre-Dame, église Saint-Hugues): les 2e, 3e et 4e dimanches du mois à 15h30. Sur rendez-vous pour les groupes.

Accueil des scolaires Visites commentées, espace multimédia. Sur rendez-vous.

Accès Dans Grenoble, par le tramway, ligne B, arrêt Notre-Dame.

Autouroutes Lyon-Grenoble (A48), sortie Grenoble Bastille, suivre les quais Créqui et Stéphane-Jay (rive droite de l'Isère), puis prendre place Lavalotte. Chambéry-Grenoble (A49), sortie Grenoble centre.

Poursuivre sa visite en Isère A la boutique du musée Documentation sur l'histoire et le patrimoine régional: carte, atlas, éditions et publications à vocation touristique.

Des visites guidées Sites, monuments, circuits et musées: plus de 40 visites dans le département. Le patrimoine de l'Isère sur Internet <http://www.musee-dauphinois.fr>

Musée de l'ancien Evêché Patrimoines de l'Isère / Baptistère de Grenoble

Situé en plein centre de Grenoble, au cœur de la ville ancienne, le Musée de l'ancien Evêché invite à la découverte de l'histoire et des patrimoines de l'Isère.

Depuis les derniers chasseurs de rennes qui ont occupé les hauteurs du Vercors à la Préhistoire, aux chevaliers-paysans qui, en l'an Mil, se sont installés sur les bords du lac de Paladru, jusqu'aux pionniers de la houille blanche qui ont conquis les vallées alpines, le Musée retrace l'histoire d'un territoire, l'Isère, et des hommes qui l'ont occupé, façonné, modelé, aménagé.

Cette histoire est présente à travers ces collections prestigieuses. Ainsi ce croissant de jade, premier bijou préhistorique découvert en Isère au XIXe siècle, ce casque d'apparat ayant appartenu à un prince franc tué à la bataille de Vézeronce en 524, ou encore cette mosaïque aux perles trouvée près de Vienne qui devait orner le sol d'une riche villa romaine.

Tous ces objets trouvent leur sens profond lorsqu'on les imagine dans l'environnement dont ils proviennent. Aussi la visite du Musée doit-elle se poursuivre par la découverte, sur le territoire, des sites où les vestiges et le patrimoine sont encore présents et visibles. Comment imaginer la puissance de la cité de Vienne dans l'empire romain sans descendre les marches du théâtre antique? Comment apprécier les traces de l'art roman sans faire la visite de l'abbaye de Saint-Chef ou des ravissantes peintes églises du Tréveas? Comment comprendre l'industrialisation et ses conséquences sans parcourir la vallée de la Romanche ou celle du Grésivaudan?

Organisé autour des grandes périodes historiques d'occupation du territoire, le parcours de l'exposition est rythmé de bonnes interactions qui, par simple écran tactile, invitent à parcourir les chemins du département, à la découverte des châteaux et belles demeures, parcs et jardins, églises, forts, sites industriels et archéologiques, etc. A la sortie du musée, la visite ne fait donc que commencer...

Installé dans l'ancien palais des évêques de Grenoble, le musée occupe un site historique majeur. C'est dans ce quartier de la ville que, dès le IVe siècle, le premier évêque Di. Installe sa résidence où il organise autour d'église double et d'un baptistère, ce lieu où venait de toute la région pour recevoir le sacrement.

La cité épiscopale évoluera au gré des années évêques qui y succéderont mais, perdue au vingtième siècle, elle demeurera le lieu d'expression de la puissance religieuse et

Les travaux d'aménagement du musée ont une importance de première importance: le roman contre lequel la ville de l'évêque s'organise: la porte viennoise, accès principal à la cité; le baptistère dans un état exceptionnel de conservation; enfin, dans l'ancien palais, éléments architecturaux que les différentes transformations avaient occultés.

Solennement préservés et mis en valeur, les vestiges permettent aujourd'hui une lecture de l'histoire de Grenoble.

La visite du musée démarre depuis le sous-palais des évêques. Après avoir longé l'ancien rempart de la ville, emprunté la porte viennoise, on accède sous la place Notre-Dame au baptistère. La restauration et la restitution permettent d'évoquer la cérémonie du baptême, telle, pratiquée au début de l'ère chrétienne.

La visite se poursuit dans l'ancien palais des évêques où les vestiges du bâtiment ont été restaurés (décor peints, fenêtres romanes, escalier) avant de s'ouvrir sur la tour d'horloge et les jardins de l'évêché.

Enfin, deux salles en rez-de-chaussée du palais retracent, autour de trois maquettes montées d'objets liturgiques, l'histoire des hommes qui ont occupé ces lieux sept siècles durant: les évêques de Grenoble.

Museo de l'Antien Evêché is situated in the centre of Grenoble, in the oldest part of the town. Visitors will start by exploring an area below the surface of the square outside, where they will see the remains of the town wall and Grenoble's first baptistery. The visit continues with the old bishop's palace. The museum houses a fine collection that tells the story of the Isère department and the people who have lived here, from the dawn of history to the present day. It offers frequent rentals of the numerous pieces of intricate, historical monuments and museums to the area.

The museum is open every day, from 10.00 to 19.00 (except Tuesdays, 1 January, 1 May and 25 December). Open for groups from 09.00 by prior arrangement.

Museum entrance fee Full rate: 20 F (3.05 euros) Reduced rate: 10 F (1.52 euro) With the Pass' musées card (50 F - 7.62 euros) - unlimited free entrance all year round!

Guided visits - by appointment for groups. Audioguide in English and French

Situato nel centro storico di Grenoble, nel cuore della città vecchia, il Museo de l'Antien Evêché propone un itinerario che, sotto il segno di Piazza Notre-Dame, guida il visitatore alla scoperta della vestigia della mura (fortificata della città e del primo battistero di Grenoble). La visita prosegue nell'antico Palazzo Vescovile ora, arricchito dalla prestigiosa collezione. Il Museo opera la storia degli usanti e di un territorio, l'Isère, dalla preistoria al nostro giorni, attraverso costantemente il visitatore alla scoperta dei luoghi, dei monumenti e dei musei del dipartimento.

Il Museo è aperto Tutti i giorni dalle ore 10 alle 19 (eccetto il martedì, il 1° gennaio, il 1° maggio e il 25 dicembre). Per i gruppi apertura dalle ore 9 su prenotazione.

Ingresso Tariffa normale: 20 F (3,05 euro) Tariffa ridotta: 10 F (1,52 euro) Con la carta Pass' musées (50 F - 7,62 euro) ingresso gratuito tutto l'anno, senza limiti!

Visita guidata - su appuntamento per i gruppi. Guida audio in inglese, francese

Das im Zentrum von Grenoble in der historischen Altstadt gelegene Musée de l'Antien Evêché bietet dem Besucher einen Rundgang, der unter den Vorplatz der Kathedrale Notre-Dame führt, wo die Reste des Stadtfestungsbereichs und der ersten Taufkirche zu entdecken sind. Die Besichtigung wird anschließend im alten bischöflichen Palais fortgesetzt. Hier zeichnet das Museum anhand seiner hervorragenden Sammlungen die Geschichte der Menschen und des Gebietes der Isère von der Vorgeschichte bis heute nach, und lädt dabei ständig zur Entdeckung der Sehenswürdigkeiten, Denkmäler und Museen des Departements ein.

Öffnungszeiten des Museums Alle Tage außer Dienstag von 10 Uhr bis 19 Uhr (geschlossen am 1. Januar, 1. Mai und 25. Dezember). Öffnung ab 9 Uhr für Gruppen mit Reservierung.

Eintrittspreis für das Museum Voller Preis: 20 F (3,05 euro) Ermäßigter Preis: 10 F (1,52 euro) Mit der Karte Pass' musées (50 F - 7,62 euro) das ganze Jahr freier Eintritt ohne Einschränkung!

Führungsgel - für Gruppen nach Vereinbarung. Audio-Führung in englisch, französisch

Musée de l'Antien Evêché 2, rue Très-Cloîtres 38000 Grenoble téléphone 04 76 03 23 23 télécopie 04 76 03 34 93

Le musée est ouvert. Tous les jours de 10h à 19h (sauf le mardi, le 1er janvier, le 1er mai et le 25 décembre). Nocturnes le mercredi jusqu'à 21h. Ouverture à partir de 9h, sur réservation pour les groupes.

Accès au musée Plein tarif: 20 F (3,05 euros) Tarif réduit: 10 F (1,52 euro) Avec la carte Pass'musées (50 F - 7,62 euros) entrée gratuite toute l'année, sans limitation!

Visites guidées Le musée et ses collections: le dimanche à 11h30. Le baptistère: le jeudi à 12h15 et le dimanche à 10h30.

Grenoble aux premiers temps chrétiens (baptistère / site archéologique de Saint-Laurent: le 1er dimanche du mois à 15h30. Le groupe évêché-cathédrale (palais épiscopal, cathédrale Notre-Dame, église Saint-Hugues): les 2e, 3e et 4e dimanches du mois à 15h30. Sur rendez-vous pour les groupes.

Accueil des scolaires Visites commentées, espace multimédia. Sur rendez-vous.

Accès Dans Grenoble, par le tramway, ligne B, arrêt Notre-Dame.

Autouroutes Lyon-Grenoble (A48), sortie Grenoble Bastille, suivre les quais Créqui et Stéphane-ivy (rive droite de l'Isère), puis prendre place Lavalotte. Chambéry-Grenoble (A49), sortie Grenoble centre.

Poursuivre sa visite en Isère A la boutique du musée Documentation sur l'histoire et le patrimoine régional: carte, atlas, éditions et publications à vocation touristique.

Des visites guidées Sites, monuments, circuits et musées: plus de 40 visites dans le département.

Le patrimoine de l'Isère sur Internet <http://www.musee-dauphinois.fr>

Musée de l'Antien Evêché Patrimoines de l'Isère / Baptistère de Grenoble

Situé en plein centre de Grenoble, au cœur de la ville ancienne, le Musée de l'Antien Evêché invite à la découverte de l'histoire et des patrimoines de l'Isère.

- Depuis les derniers chasseurs de rennes qui ont occupé les hauteurs du Vercors à la Préhistoire, aux chevaliers-paysans qui, en l'An Mil, se sont installés sur les bords du lac de Paladru, jusqu'aux pionniers de la houille blanche qui ont conquis les vallées alpines, le Musée retrace l'histoire d'un territoire, l'Isère, et des hommes qui l'ont occupé, façonné, modelé, aménagé.

Cette histoire est présente à travers ces collections prestigieuses. Ainsi ce croisant de jade, premier bijou préhistorique découvert en Isère au XIXe siècle, ce casque d'apparat ayant appartenu à un prince franc tué à la bataille de Vézeronce en 524, ou encore cette mosaïque aux peruches trouvée près de Vienne qui devait orner le sol d'une riche villa romaine.

Tous ces objets trouvent leur sens profond lorsqu'on les imagine dans l'environnement dont ils proviennent. Aussi la visite du Musée doit-elle se poursuivre par la découverte, sur le territoire, des sites où les vestiges et le patrimoine sont encore présents et visibles. Comment imaginer la puissance de la cité de Vienne dans l'empire romain sans descendre les marches du théâtre antique? Comment apprécier les traces de l'art roman sans faire la visite de l'abbaye de Saint-Chef ou des ravissantes peithes églises de Tréveas? Comment comprendre l'industrialisation et ses conséquences sans parcourir la vallée de la Romanche ou celle du Grésivaudan?

Organisé autour des grandes périodes historiques d'occupation du territoire, le parcours de l'exposition est rythmé de boîtes interactives qui, par simple écran tactile, invitent à parcourir les chemins du département, à la découverte des châteaux et belles demeures, parcs et jardins, églises, forts, sites industriels et archéologiques, etc. A la sortie du musée, la visite ne fait donc que commencer...

Installé dans l'ancien palais des évêques de Grenoble, le musée occupe un site historique majeur. C'est dans ce quartier de la ville que, dès le IVe siècle, le premier évêque Di. Installe sa résidence où il organise autour d'église double et d'un baptistère, ce lieu où venait de toute la région pour recevoir le sacrement.

La cité épiscopale évoluera au gré des années évêques qui y succéderont mais, per plus de vingt siècles, elle demeurera le lieu d'expression de la puissance religieuse et

Les travaux d'aménagement du musée ont une importance de première importance: le roman contre lequel la ville de l'évêque s'organise: la porte viennoise, accès principal à la cité; le baptistère dans un état exceptionnel de conservation; enfin, dans l'ancien palais, éléments architecturaux que les différentes transformations avaient occultés.

Solennement préservés et mis en valeur vestiges permettant aujourd'hui une lecture de l'histoire de Grenoble.

La visite du musée démarre depuis le sous-palais des évêques. Après avoir longé l'ancien rempart de la ville, emprunté la porte viennoise, on accède sous la place Notre-Dame au baptistère. La restauration et la restitution permettent d'évoquer la cérémonie du baptême, telle, pratiquée au début de l'ère chrétienne.

La visite se poursuit dans l'ancien palais des évêques où les vestiges du bâtiment ont été restaurés (décor peints, fenêtres romanes, escalier) avant de s'ouvrir sur la tour d'horloge des jardins de l'évêché.

Enfin, deux salles en rez-de-chaussée du palais retracent, autour de trois maquettes montées d'objets liturgiques, l'histoire des hommes qui ont occupé ces lieux sept siècles durant: les évêques de Grenoble.

Museo de l'ancien Evêché is situated in the centre of Grenoble, in the oldest part of the town. Visitors will start by exploring an area below the surface of the square outside, where they will see the remains of the town wall and Grenoble's first baptistery. The visit continues with the old bishop's palace. The museum houses a fine collection that tells the story of the Isère department and the people who have lived here, from the dawn of history to the present day. It offers frequent rentals of the numerous pieces of intricate, historical monuments and museums to the area.

The museum is open every day, from 10.00 to 19.00 (except Tuesdays, 1 January, 1 May and 25 December). Open for groups from 09.00 by prior arrangement.

Museum entrance fee Full rate: 20 F (3.05 euros) Reduced rate: 10 F (1.52 euro) With the Pass' musées card (50 F - 7.62 euros) - unlimited free entrance all year round!

Guided visits - by appointment for groups. - su appuntamento per i gruppi. Guide available in English and French.

Situato nel centro storico di Grenoble, nel cuore della città vecchia, il Museo de l'ancien Evêché propone un itinerario che, sotto il segno di Piazza Notre-Dame, guida il visitatore alla scoperta della vestigia della muro fortificata della città e del primo battistero di Grenoble. La visita prosegue nell'antico Palazzo Vescovile ora, arricchito dalla prestigiosa collezione. Il Museo opera la storia degli uomini e di un territorio, l'Isère, dalla preistoria al nostro giorni, attraverso costantemente il visitatore alla scoperta dei luoghi, dei monumenti e dei musei dell'area.

Il Museo è aperto Tutti i giorni dalle ore 10 alle 19 (eccetto il martedì, il 1° gennaio, il 1° maggio e il 25 dicembre). Per i gruppi apertura dalle ore 9 su prenotazione.

Ingresso Tariffa normale: 20 F (3,05 euro) Tariffa ridotta: 10 F (1,52 euro) Con la carta Pass' musées (50 F - 7,62 euro) ingresso gratuito tutto l'anno, senza limiti!

Visita guidata - su appuntamento per i gruppi. Guida available in English, French.

Das im Zentrum von Grenoble in der historischen Altstadt gelegene Musée de l'ancien Evêché bietet dem Besucher einen Rundgang, der unter den Vorplatz der Kathedrale Notre-Dame führt, wo die Reste des Stadtfestungswalls und der ersten Taufkirche zu entdecken sind. Die Besichtigung wird anschließend im alten bischöflichen Palais fortgesetzt. Hier zeichnet das Museum anhand seiner hervorragenden Sammlungen die Geschichte der Menschen und des Gebietes der Isère von der Vorgeschichte bis heute nach, und lädt dabei ständig zur Entdeckung der Sehenswürdigkeiten, Denkmäler und Museen des Departements ein.

Öffnungszeiten des Museums Alle Tage außer Dienstag von 10 Uhr bis 19 Uhr (geschlossen am 1. Januar, 1. Mai und 25. Dezember). Öffnung ab 9 Uhr für Gruppen mit Reservierung.

Eintrittspreis für das Museum Voller Preis: 20 F (3,05 Euro) Ermäßigter Preis: 10 F (1,52 Euro) Mit der Karte Pass' musées (50 F - 7,62 Euro) das ganze Jahr über Eintritt ohne Einschränkung!

Führungsgel - für Gruppen nach Vereinbarung. Audio-Führung: englisch, französisch.

Musée de l'ancien Evêché 2, rue Très-Cloîtres 38000 Grenoble téléphone 04 76 03 23 23 télécopie 04 76 03 34 93

Le musée est ouvert. Tous les jours de 10h à 19h (sauf le mardi, le 1er janvier, le 1er mai et le 25 décembre). Nocturnes le mercredi jusqu'à 21h. Ouverture à partir de 9h, sur réservation pour les groupes.

Accès au musée Plein tarif: 20 F (3,05 euros) Tarif réduit: 10 F (1,52 euro) Avec la carte Pass'musées (50 F - 7,62 euros) entrée gratuite toute l'année, sans limitation!

Visites guidées Le musée et ses collections: le dimanche à 11h30. Le baptistère: le jeudi à 12h15 et le dimanche à 10h30.

Grenoble aux premiers temps chrétiens (baptistère / site archéologique de Saint-Laurent: le 1er dimanche du mois à 15h30. Le groupe évêché-cathédrale (palais épiscopal, cathédrale Notre-Dame, église Saint-Hugues): les 2e, 3e et 4e dimanches du mois à 15h30. Sur rendez-vous pour les groupes.

Audioguidage: anglais, français. Accueil des scolaires. Visites commentées, espace multimédia. Sur rendez-vous.

Accès Dans Grenoble, par le tramway, ligne B, arrêt Notre-Dame.

Autouroutes Lyon-Grenoble (A48), sortie Grenoble Bastille, suivre les quais Créqui et Stéphane-Jay (rive droite de l'Isère), puis prendre place Lavalotte. Chambéry-Grenoble (A49), sortie Grenoble centre.

Poursuivre sa visite en Isère A la boutique du musée Documentation sur l'histoire et le patrimoine régional: carte, atlas, éditions et publications à vocation touristique.

Des visites guidées Sites, monuments, circuits et musées: plus de 40 visites dans le département.

Le patrimoine de l'Isère sur Internet <http://www.musee-dauphinois.fr>

Musée de l'ancien Evêché Patrimoines de l'Isère / Baptistère de Grenoble

Situé en plein centre de Grenoble, au cœur de la ville ancienne, le Musée de l'ancien Evêché invite à la découverte de l'histoire et des patrimoines de l'Isère.

Depuis les derniers chasseurs de rennes qui ont occupé les hauteurs du Vercors à la Préhistoire, aux chevaliers-paysans qui, en l'an Mil, se sont installés sur les bords du lac de Paladru, jusqu'aux pionniers de la houille blanche qui ont conquis les vallées alpines, le Musée retrace l'histoire d'un territoire, l'Isère, et des hommes qui l'ont occupé, façonné, modelé, aimé.

Cette histoire est présente à travers ces collections prestigieuses. Ainsi ce croisant de jade, premier bijou préhistorique découvert en Isère au XIXe siècle, ce casque d'apparat ayant appartenu à un prince franc tué à la bataille de Vézeronce en 524, ou encore cette mosaïque aux perles trouvée près de Vienne qui devait orner le sol d'une riche villa romaine.

Tous ces objets trouvent leur sens profond lorsqu'on les imagine dans l'environnement dont ils proviennent. Aussi la visite du Musée doit-elle se poursuivre par la découverte, sur le territoire, des sites où les vestiges et le patrimoine sont encore présents et visibles. Comment imaginer la puissance de la cité de Vienne dans l'empire romain sans descendre les marches du théâtre antique? Comment apprécier les traces de l'art roman sans faire la visite de l'abbaye de Saint-Chef ou des ravissantes peintes églises de Tréveas? Comment comprendre l'industrialisation et ses conséquences sans parcourir la vallée de la Romanche ou celle du Grésivaudan?

Organisé autour des grandes périodes historiques d'occupation du territoire, le parcours de l'exposition est rythmé de boîtes interactives qui, par simple écran tactile, invitent à parcourir les chemins du département, à la découverte des châteaux et belles demeures, parcs et jardins, églises, forts, sites industriels et archéologiques, etc. A la sortie du musée, la visite ne fait donc que commencer...

Installé dans l'ancien palais des évêques de Grenoble, le musée occupe un site historique majeur. C'est dans ce quartier de la ville que, dès le IVe siècle, le premier évêque Di. Installé sa résidence où il organise autour d'église double et d'un baptistère, ce lieu où venait de toute la région pour recevoir le 5 du baptême.

La cité épiscopale évoluera au gré des années évêques qui y succéderont mais, per plus de vingt siècles, elle demeurera le lieu d'expression de la puissance religieuse et

Les travaux d'aménagement du musée ont une importance de première importance: le roman contre lequel la ville de l'évêque s'organise: la porte viennoise, accès principal à la cité; le baptistère dans un état exceptionnel de conservation; enfin, dans l'ancien palais, éléments architecturaux que les différentes transformations avaient occultés.

Solennement préservés et mis en valeur, les vestiges permettent aujourd'hui une lecture de l'histoire de Grenoble.

La visite du musée démarre depuis le sous-palais des évêques. Après avoir longé l'ancien rempart de la ville, emprunté la porte viennoise, on accède sous la place Notre-Dame au baptistère. La restauration et la restitution permettent d'évoquer la cérémonie du baptême, telle, pratiquée au début de l'ère chrétienne.

La visite se poursuit dans l'ancien palais des évêques où les vestiges du bâtiment ont été restaurés (décor peints, fenêtres romanes, escalier) avant de s'ouvrir sur la tour d'horloge des jardins de l'évêché.

Enfin, deux salles en rez-de-chaussée du palais retracent, autour de trois maquettes montées d'objets liturgiques, l'histoire des hommes qui ont occupé ces lieux sept siècles durant: les évêques de Grenoble.

Museo de l'ancien Evêché is situated in the centre of Grenoble, in the oldest part of the town. Visitors will start by exploring an area below the surface of the square outside, where they will see the remains of the town wall and Grenoble's first baptistery. The visit continues with the old bishop's palace. The museum houses a fine collection that tells the story of the Isère department and the people who have lived here, from the dawn of history to the present day. It offers frequent rentals of the numerous pieces of interesting, historical monuments and museums in the area.

The museum is open every day, from 10.00 to 19.00 (except Tuesdays, 1 January, 1 May and 25 December). Open for groups from 09.00 by prior arrangement.

Museum entrance fee
Full rate: 20 F (3.05 euros)
Reduced rate: 10 F (1.52 euro)
With the Pass' musées card (50 F - 7.62 euros) - unlimited free entrance all year round!

Guided visits
- by appointment for groups
- su appuntamento per i gruppi.
Guida available in English and French

Situato nel centro storico di Grenoble, nel cuore della città vecchia, il Museo de l'ancien Evêché propone un itinerario che, sotto il segno di Piazza Notre-Dame, guida il visitatore alla scoperta della vestigia della muro fortificata della città e del primo battistero di Grenoble.

Il Museo è aperto tutti i giorni dalle ore 10 alle 19 (eccetto il martedì, il 1° gennaio, il 1° maggio e il 25 dicembre).

Prezzo d'ingresso
Tariffa normale: 20 F (3,05 euro)
Tariffa ridotta: 10 F (1,52 euro)
Con la carta Pass' musées (50 F - 7,62 euro) ingresso gratuito tutto l'anno, senza limiti!

Visite guidate
- su appuntamento per i gruppi.
Guida available in English, French

Das im Zentrum von Grenoble in der historischen Altstadt gelegene Musée de l'ancien Evêché bietet dem Besucher einen Rundgang, der unter den Vorplatz der Kathedrale Notre-Dame führt, wo die Reste des Stadtfestungswalls und der ersten Taufkirche zu entdecken sind. Die Besichtigung wird anschließend im alten bischöflichen Palais fortgesetzt. Hier zeichnet das Museum anhand seiner hervorragenden Sammlungen die Geschichte der Menschen und des Gebietes der Isère von der Vorgeschichte bis heute nach, und lädt dabei ständig zur Entdeckung der Sehenswürdigkeiten, Denkmäler und Museen des Departements ein.

Alle Tage außer Dienstag von 10 Uhr bis 19 Uhr (geschlossen am 1. Januar, 1. Mai und 25. Dezember). Öffnung ab 9 Uhr für Gruppen mit Reservierung.

Eintrittspreise für das Museum
Voller Preis: 20 F (3,05 euro)
Ermäßigter Preis: 10 F (1,52 euro)

Alle der Karte Pass' musées (50 F - 7,62 euro) des ganzen Jahres freier Eintritt ohne Einschränkung!

Musée de l'ancien Evêché
2, rue Très-Cloîtres
38000 Grenoble
téléphone 04 76 03 23 23
télécopie 04 76 03 34 93

Le musée est ouvert tous les jours de 10h à 19h (sauf le mardi, le 1er janvier, le 1er mai et le 25 décembre).
Nocturnes le mercredi jusqu'à 21h
Ouverture à partir de 9h, sur réservation pour les groupes.

Accès au musée
Plein tarif: 20 F (3,05 euros)
Tarif réduit: 10 F (1,52 euro)
Avec la carte Pass' musées (50 F - 7,62 euros) entrée gratuite toute l'année, sans limitation!

Visites guidées
Le musée et ses collections: le dimanche à 11h30.
Le baptistère: le jeudi à 12h15 et le dimanche à 10h30.

Grenoble aux premiers temps chrétiens
(Baptistère / site archéologique de Saint-Laurent: le 1er dimanche du mois à 15h30.
Le groupe évêché-cathédrale (palais épiscopal, cathédrale Notre-Dame, église Saint-Hugues): les 2e, 3e et 4e dimanches du mois à 15h30.
Sur rendez-vous pour les groupes.

Accueil des scolaires
Visites commentées, espace multimédia. Sur rendez-vous.
Dans Grenoble, par le tramway, ligne B, arrêt Notre-Dame.

Autour des Lyon-Grenoble (A48), sortie Grenoble Bastille, suivre les quais Créqui et Stéphane-Jay (rive droite de l'Isère), puis prendre place Lavalotte. Chambéry-Grenoble (A49), sortie Grenoble centre.

Poursuivre sa visite en Isère
A la boutique du musée Documentation sur l'histoire et le patrimoine régional: carte, atlas, éditions et publications à vocation touristique.
Des visites guidées Sites, monuments, circuits et musées: plus de 40 visites dans le département.

Le patrimoine de l'Isère sur Internet <http://www.musee-dauphinois.fr>

Musée de l'ancien Evêché
Patrimoines de l'Isère / Baptistère de Grenoble

Situé en plein centre de Grenoble, au cœur de la ville ancienne, le Musée de l'ancien Evêché invite à la découverte de l'histoire et des patrimoines de l'Isère.

Depuis les derniers chasseurs de rennes qui ont occupé les hauteurs du Vercors à la Préhistoire, aux chevaliers-paysans qui, en l'an Mil, se sont installés sur les bords du lac de Paladru, jusqu'aux pionniers de la houille blanche qui ont conquis les vallées alpines, le Musée retrace l'histoire d'un territoire, l'Isère, et des hommes qui l'ont occupé, façonné, modelé, aménagé.

Cette histoire est présente à travers ces collections prestigieuses. Ainsi ce croisant de jade, premier bijou préhistorique découvert en Isère au XIXe siècle, ce casque d'apparat ayant appartenu à un prince franc tué à la bataille de Vézeronce en 524, ou encore cette mosaïque aux peruches trouvée près de Vienne qui devait orner le sol d'une riche villa romaine.

Tous ces objets trouvent leur sens profond lorsqu'on les imagine dans l'environnement dont ils proviennent. Aussi la visite du Musée doit-elle se poursuivre par la découverte, sur le territoire, des sites où les vestiges et le patrimoine sont encore présents et visibles. Comment imaginer la puissance de la cité de Vienne dans l'empire romain sans descendre les marches du théâtre antique? Comment apprécier les traces de l'art roman sans faire la visite de l'abbaye de Saint-Chef ou des ravissantes peintes églises de Tréves? Comment comprendre l'industrialisation et ses conséquences sans parcourir la vallée de la Romanche ou celle du Grésivaudan?

Organisé autour des grandes périodes historiques d'occupation du territoire, le parcours de l'exposition est rythmé de bonnes interactions qui, par simple écran tactile, invitent à parcourir les chemins du département, à la découverte des châteaux et belles demeures, parcs et jardins, églises, forts, sites industriels et archéologiques, etc.

A la sortie du musée, la visite ne fait donc que commencer...

Installé dans l'ancien palais des évêques de Grenoble, le musée occupe un site historique majeur. C'est dans ce quartier de la ville que, dès le IVe siècle, le premier évêque Di. Installé sa résidence où il organise autour d'église double et d'un baptistère, ce lieu où venait de toute la région pour recevoir le 5 du baptême.

La cité épiscopale évoluera au gré des années évêques qui y succéderont mais, per plus de vingt siècles, elle demeurera le lieu d'expression de la puissance religieuse et

Les travaux d'aménagement du musée ont vestiges de première importance: le rempart romain contre lequel la ville de l'évêque s'organise; la porte viennoise, accès principal à la cité; le baptistère dans un état exceptionnel de conservation; enfin, dans l'ancien palais, éléments architecturaux que les différentes transformations avaient occultés.

Solennement préservés et mis en valeur vestiges permettant aujourd'hui une lecture de l'histoire de Grenoble.

La visite du musée démarre depuis le sous-palais des évêques. Après avoir longé l'ancien rempart de la ville, emprunté la porte viennoise, on accède sous la place Notre-Dame au baptistère. La restauration et la restitution permet d'évoquer la cérémonie du baptême, telle, pratiquée au début de l'ère chrétienne.

La visite se poursuit dans l'ancien palais des évêques où les vestiges du bâtiment ont été restaurés (décor peints, fenêtres romanes, escalier) avant de s'ouvrir sur la tour d'horloge et les jardins de l'évêché.

Enfin, deux salles en rez-de-chaussée du palais retracent, autour de trois maquettes montées d'objets liturgiques, l'histoire des hommes qui ont occupé ces lieux sept siècles durant: les évêques de Grenoble.

Museo de l'ancien Evêché is situated in the centre of Grenoble, in the oldest part of the town. Visitors will start by exploring an area below the surface of the square outside, where they will see the remains of the town wall and Grenoble's first baptistery. The visit continues with the old bishop's palace. The museum houses a fine collection that tells the story of the Isère department and the people who have lived here, from the dawn of history to the present day. It offers frequent rentals of the numerous pieces of interesting, historical monuments and museums in the area.

The museum is open every day, from 10.00 to 19.00 (except Tuesdays, 1 January, 1 May and 25 December). Open for groups from 09.00 by prior arrangement.

Museum entrance fee Full rate: 20 F (3.05 euros) Reduced rate: 10 F (1.52 euro) With the Pass' musées card (50 F - 7.62 euros) - unlimited free entrance all year round!

Guided visits - by appointment for groups. - su appuntamento per i gruppi. Guide available in English and French.

Situato nel centro storico di Grenoble, nel cuore della città vecchia, il Museo de l'ancien Evêché propone un itinerario che, sotto il segno di Piazza Notre-Dame, guida il visitatore alla scoperta della vestigia della muro fortificata della città e del primo battistero di Grenoble. La visita prosegue nell'antico Palazzo Vescovile ora, arricchito dalla prestigiosa collezione. Il Museo opera la storia degli uomini e di un territorio, l'Isère, dalla preistoria al nostro giorno, offrendo costantemente il visitatore alla scoperta dei luoghi, dei monumenti e dei musei del dipartimento.

Il Museo è aperto Tutti i giorni dalle ore 10 alle 19 (eccetto il martedì, il 1° gennaio, il 1° maggio e il 25 dicembre). Per i gruppi apertura dalle ore 9 su prenotazione.

Ingresso Tariffa normale: 20 F (3,05 euro) Tariffa ridotta: 10 F (1,52 euro) Con la carta Pass' musées (50 F - 7,62 euro) ingresso gratuito tutto l'anno, senza limiti!

Visita guidata - su appuntamento per i gruppi. Guida available in English, French.

Das im Zentrum von Grenoble in der historischen Altstadt gelegene Musée de l'ancien Evêché bietet dem Besucher einen Rundgang, der unter den Vorplatz der Kathedrale Notre-Dame führt, wo die Reste des Stadtfestungswalls und der ersten Taufkirche zu entdecken sind. Die Besichtigung wird anschließend im alten bischöflichen Palais fortgesetzt. Hier zeichnet das Museum anhand seiner hervorragenden Sammlungen die Geschichte der Menschen und des Gebietes der Isère von der Vorgeschichte bis heute nach, und lädt dabei ständig zur Entdeckung der Sehenswürdigkeiten, Denkmäler und Museen des Departements ein.

Öffnungszeiten des Museums Alle Tage außer Dienstag von 10 Uhr bis 19 Uhr (geschlossen am 1. Januar, 1. Mai und 25. Dezember). Öffnung ab 9 Uhr für Gruppen mit Reservierung.

Eintrittspreis für das Museum Voller Preis: 20 F (3,05 Euro) Ermäßigter Preis: 10 F (1,52 Euro) Mit der Karte Pass' musées (50 F - 7,62 Euro) das ganze Jahr freier Eintritt ohne Einschränkung!

Führungsgel - für Gruppen nach Vereinbarung. Audio-Führung: englisch, französisch.

Musée de l'ancien Evêché 2, rue Très-Cloîtres 38000 Grenoble téléphone 04 76 03 23 23 télécopie 04 76 03 34 93

Le musée est ouvert. Tous les jours de 10h à 19h (sauf le mardi, le 1er janvier, le 1er mai et le 25 décembre). Nocturnes le mercredi jusqu'à 21h. Ouverture à partir de 9h, sur réservation pour les groupes.

Accès au musée Plein tarif: 20 F (3,05 euros) Tarif réduit: 10 F (1,52 euro) Avec la carte Pass'musées (50 F - 7,62 euros) entrée gratuite toute l'année, sans limitation!

Visites guidées Le musée et ses collections: le dimanche à 11h30. Le baptistère: le jeudi à 12h15 et le dimanche à 10h30.

Grenoble aux premiers temps chrétiens (baptistère / site archéologique de Saint-Laurent: le 1er dimanche du mois à 15h30. Le groupe évêché-cathédrale (palais épiscopal, cathédrale Notre-Dame, église Saint-Hugues): les 2e, 3e et 4e dimanches du mois à 15h30. Sur rendez-vous pour les groupes.

Audioguidage: anglais, français Accueil des scolaires Visites commentées, espace multimédia. Sur rendez-vous.

Accès Dans Grenoble, par le tramway, ligne B, arrêt Notre-Dame.

Autouroutes Lyon-Grenoble (A48), sortie Grenoble Bastille, suivre les quais Créqui et Stéphane-Jay (rive droite de l'Isère), puis prendre place Lavalotte. Chambéry-Grenoble (A49), sortie Grenoble centre.

Poursuivre sa visite en Isère A la boutique du musée Documentation sur l'histoire et le patrimoine régional: carte, atlas, éditions et publications à vocation touristique.

Des visites guidées Sites, monuments, circuits et musées: plus de 40 visites dans le département.

Le patrimoine de l'Isère sur Internet <http://www.musee-dauphinois.fr>

Musée de l'ancien Evêché Patrimoines de l'Isère / Baptistère de Grenoble

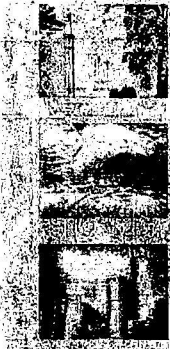
Situé en plein centre de Grenoble, au cœur de la ville ancienne, le Musée de l'ancien Evêché invite à la découverte de l'histoire et des patrimoines de l'Isère.

Depuis les derniers chasseurs de rennes qui ont occupé les hauteurs du Vercors à la Préhistoire, aux chevaliers-paysans qui, en l'An Mil, se sont installés sur les bords du lac de Paladru, jusqu'aux pionniers de la houille blanche qui ont conquis les vallées alpines, le Musée retrace l'histoire d'un territoire, l'Isère, et des hommes qui l'ont occupé, façonné, modelé, aimé.

Cette histoire est présente à travers ces collections prestigieuses. Ainsi ce croisant de jade, premier bijou préhistorique découvert en Isère au XIXe siècle, ce casque d'apparat ayant appartenu à un prince franc tué à la bataille de Vézeronce en 524, ou encore cette mosaïque aux perles trouvée près de Vienne qui devait orner le sol d'une riche villa romaine.

Tous ces objets trouvent leur sens profond lorsqu'on les imagine dans l'environnement dont ils proviennent. Aussi la visite du Musée doit-elle se poursuivre par la découverte, sur le territoire, des sites où les vestiges et le patrimoine sont encore présents et visibles. Comment imaginer la puissance de la cité de Vienne dans l'empire romain sans descendre les marches du théâtre antique? Comment apprécier les traces de l'art roman sans faire la visite de l'abbaye de Saint-Chef ou des ravissantes peites églises de Tréveas? Comment comprendre l'industrialisation et ses conséquences sans parcourir la vallée de la Romanche ou celle du Grésivaudan?

Organisé autour des grandes périodes historiques d'occupation du territoire, le parcours de l'exposition est rythmé de bonnes interactions qui, par simple écran tactile, invitent à parcourir les chemins du département, à la découverte des châteaux et belles demeures, parcs et jardins, églises, forts, sites industriels et archéologiques, etc. A la sortie du musée, la visite ne fait donc que commencer...

Installé dans l'ancien palais des évêques de Grenoble, le musée occupe un site historique majeur. C'est dans ce quartier de la ville que, dès le IVe siècle, le premier évêque Di. Installé sa résidence où il organise autour d'église double et d'un baptistère, ce lieu où venait de toute la région pour recevoir le 8 du baptême.

La cité épiscopale évoluera au gré des années évêques qui y succéderont mais, per plus de vingt siècles, elle demeurera le lieu d'expression de la puissance religieuse et

Les travaux d'aménagement du musée ont vestiges de première importance: le rempart romain contre lequel la ville de l'évêque s'organise; la porte viennoise, accès principal à la cité; le baptistère dans un état exceptionnel de conservation; enfin, dans l'ancien palais, éléments architecturaux que les différentes transformations avaient occultés.

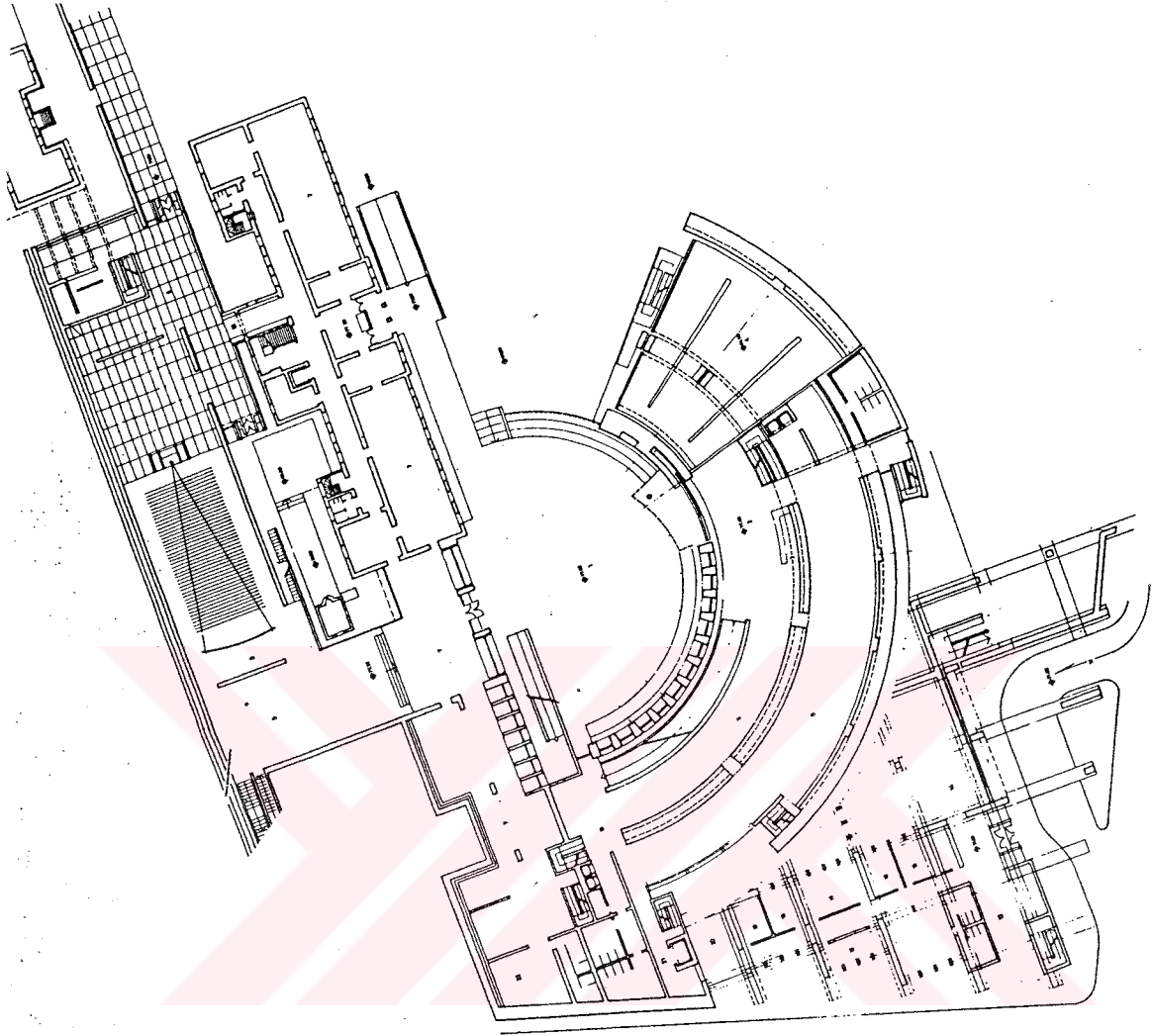
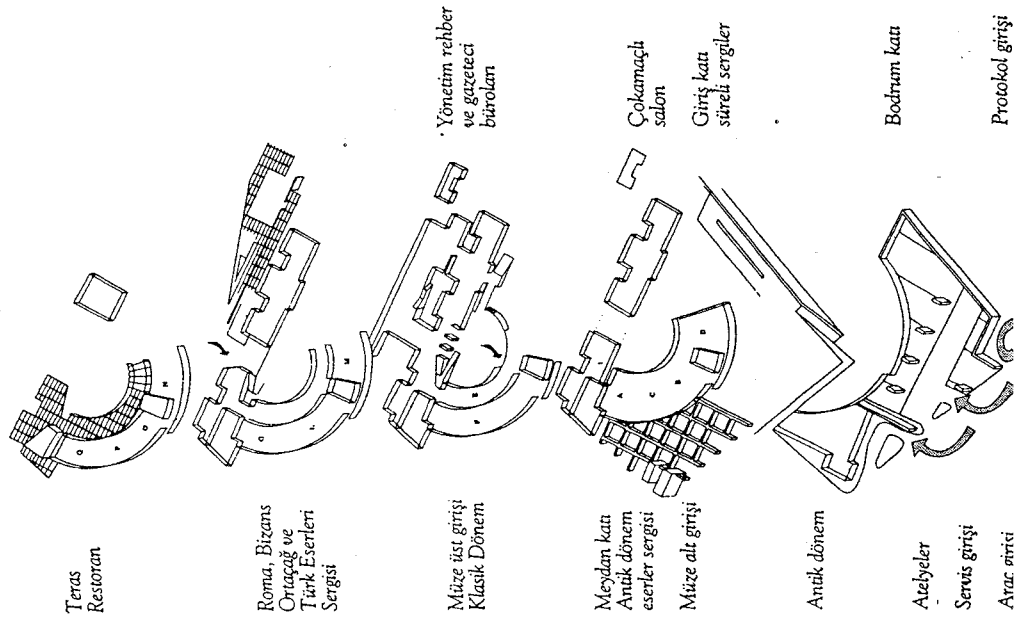
Solennement préservés et mis en valeur vestiges permettant aujourd'hui une lecture de l'histoire de Grenoble.

La visite du musée démarre depuis le sous-palais des évêques. Après avoir longé l'ancien rempart de la ville, emprunté la porte viennoise, on accède sous la place Notre-Dame au baptistère. La restauration et la restitution permettent d'évoquer la cérémonie du baptême, telle, pratiquée au début de l'ère chrétienne.

La visite se poursuit dans l'ancien palais des évêques où les vestiges du bâtiment ont été restaurés (décor peints, fenêtres romanes, escalier) avant de s'ouvrir sur la tour d'horloge et les jardins de l'évêché.

Enfin, deux salles en rez-de-chaussée du palais retracent, autour de trois maquettes montées d'objets liturgiques, l'histoire des hommes qui ont occupé ces lieux sept siècles durant: les évêques de Grenoble.

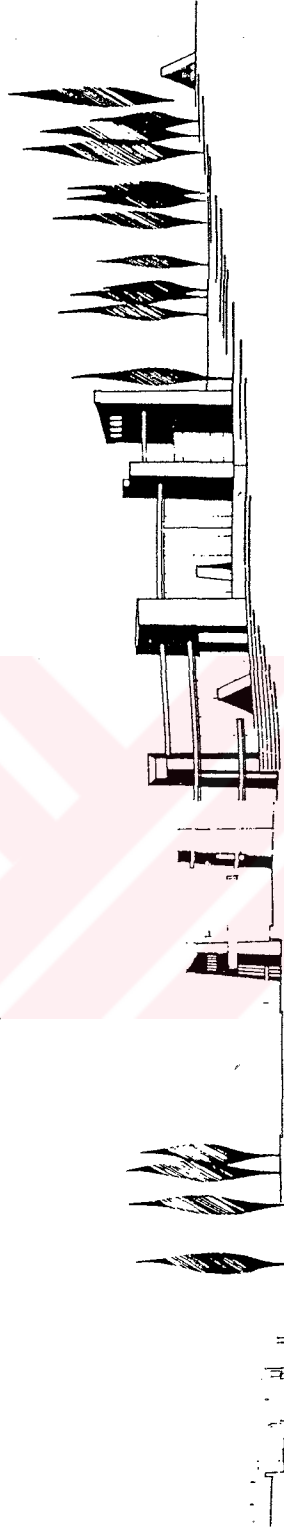
Makryianni Alanı'nda Akropol Uygartıkları Müzesi

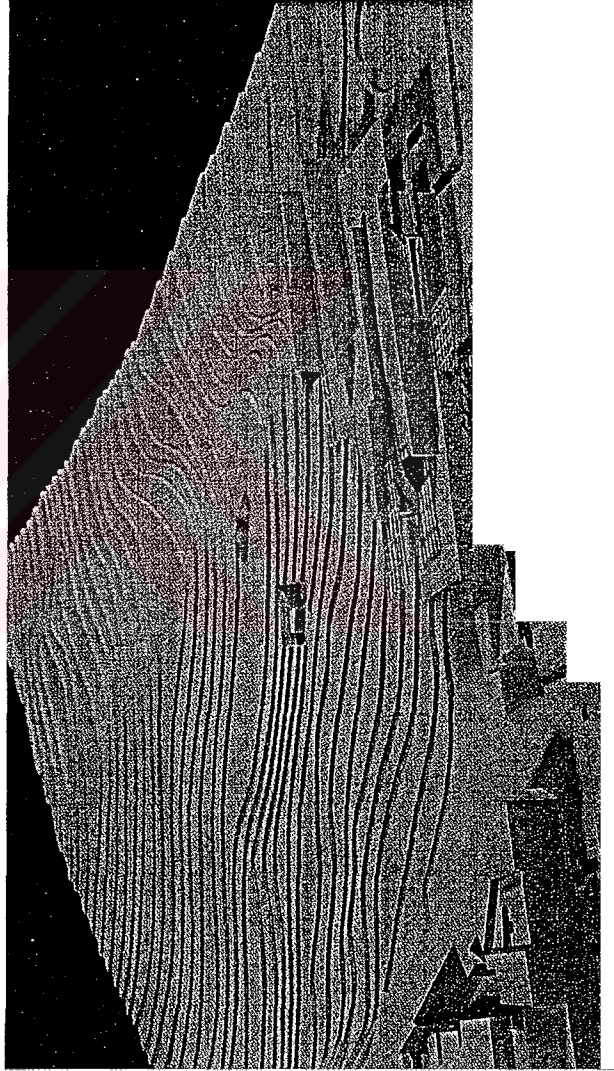
1. Piazza
2. Lobi
3. Danışma
4. Galeri
5. Kordalar ve anıtsal heykel
8. Fuar
9. Çok amaçlı salon
10. Geçit
11. Restorasyon atelyelerine servis girişi
15. Seramik restorasyonu
16. Metal restorasyonu
17. Kimya lab.
18. Fotoğraf lab.
19. X-ışını odası

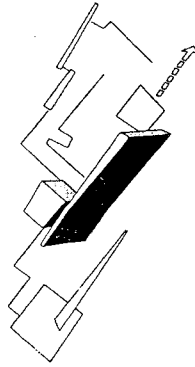
Kuzeydoğu cephesi

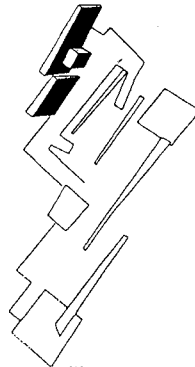
Kuzeybatı cephesi

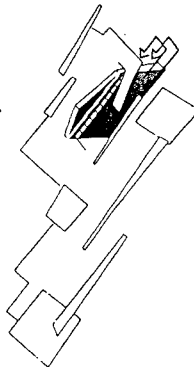
Dionysos Alanı'nda Klasik Orjinaller Müzesi

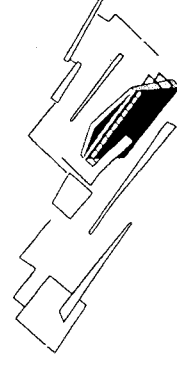
Athina Nike
Sergisi
Restorasyon
Projeleri Sergisi
Çıkış

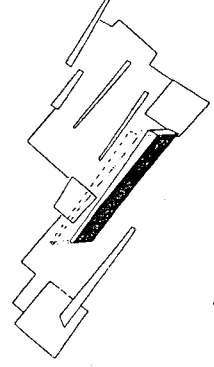
Erechtheion Sergisi
Güney duvarları
rekonstrüksiyonu

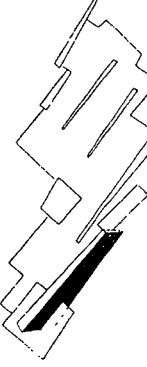
Parthenon batı
pedimentü
metoplar sergisi

Parthenon doğu
pedimentü frizler
sergisi

Propylea sergisi

Giriş,
damışma+lobi

1. Giriş rampası

2. Lobi

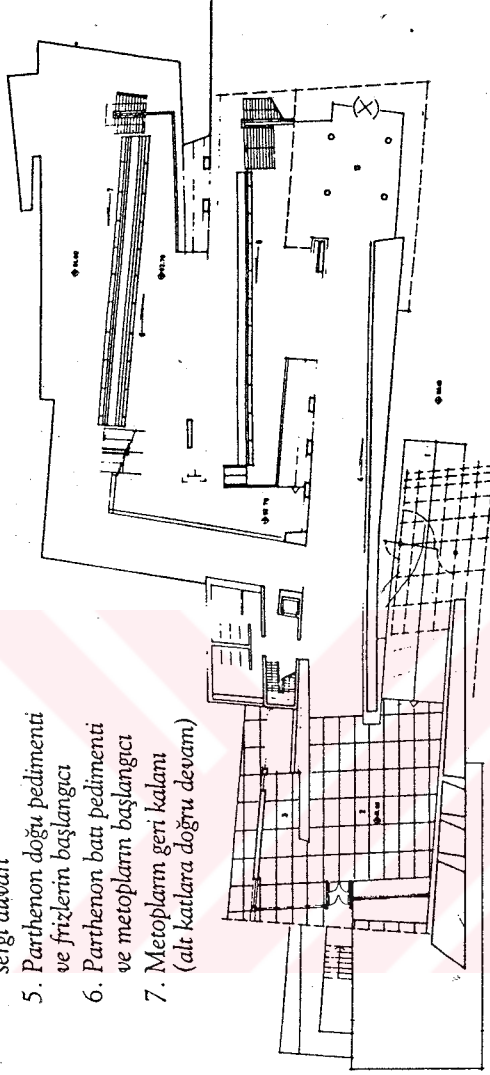
3. Damışma ve bilet satış

4. Propylea kalıntıları için
sergi duvarı

5. Parthenon doğu pedimentü
ve frizlerin başlangıcı

6. Parthenon batı pedimentü
ve metopların başlangıcı

7. Metopların geri kalanı
(alt katlara doğru devam)

8. Erechtheion kalıntıları
sergisi

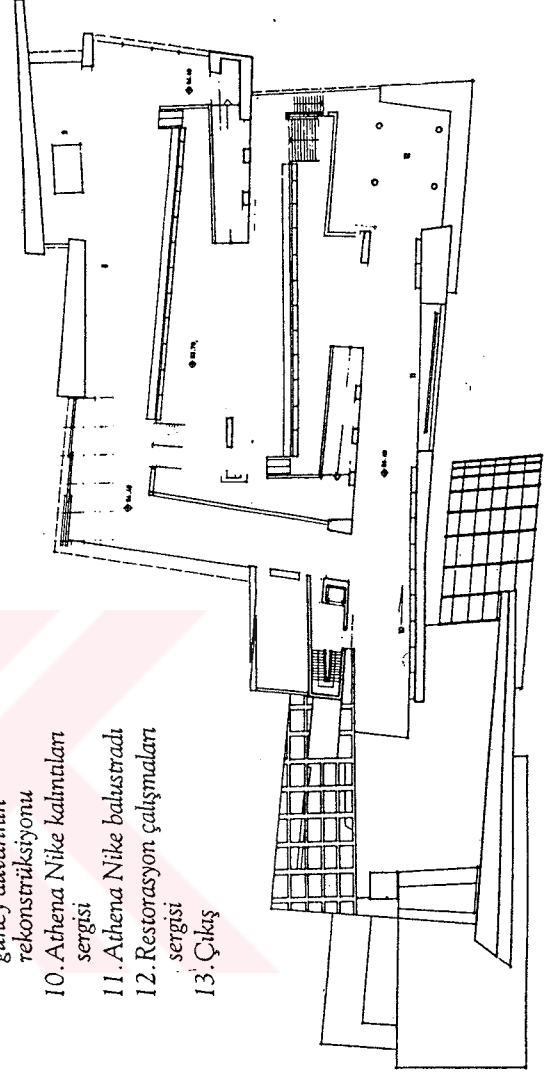
9. Karyatidler ve Erechtheion
güney duvarının
rekonstrüksiyonu

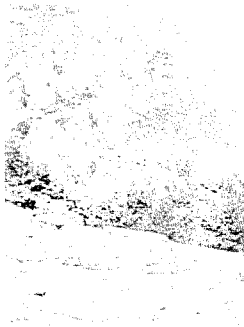
10. Athina Nike kalıntıları
sergisi

11. Athina Nike bahıstradı

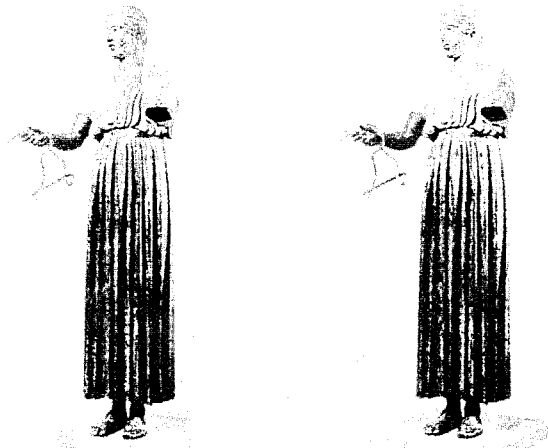
12. Restorasyon çalışmaları
sergisi

13. Çıkış

The temple of Apollo at Delphi stands on a rocky outcrop in the middle of Mount Parnassus between the two rivers Enipeus and the Phokian. For many centuries this was the religious and episcopal centre of the region. Hence, according to tradition, Delphi was the geographical centre of the world. The prophetess "travelled" the midway point of the universe, reached by Zeus from the ends of the universe and that of the world.

Delphi is the most important site of the ancient world. It was the centre of the Hellenic world and the seat of the Oracle of Apollo. The temple of Apollo at Delphi was the most important temple of the ancient world. It was the centre of the Hellenic world and the seat of the Oracle of Apollo. The temple of Apollo at Delphi was the most important temple of the ancient world.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΔΕΛΦΩΝ
ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

DELPHI

ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

Στο Μουσείο των Δελφών (1901) υπάρχουν 107 έργα, από το 1780 ως το 1901, σε 12 δωμάτια, από τους οποίους 11 είναι για την αρχαιολογία και 1 για την ιστορία. Τα έργα είναι τα ακόλουθα:

ΠΡΟΣΑΡΜΟΤΕΣ
Μουσείο των Δελφών (1901) - 107 έργα
11 δωμάτια για την αρχαιολογία
1 δωμάτιο για την ιστορία

1. Δωμάτιο των Εργαλείων (1901) - 107 έργα
2. Δωμάτιο των Εργαλείων (1901) - 107 έργα
3. Δωμάτιο των Εργαλείων (1901) - 107 έργα

4. Δωμάτιο των Εργαλείων (1901) - 107 έργα
5. Δωμάτιο των Εργαλείων (1901) - 107 έργα
6. Δωμάτιο των Εργαλείων (1901) - 107 έργα

7. Δωμάτιο των Εργαλείων (1901) - 107 έργα
8. Δωμάτιο των Εργαλείων (1901) - 107 έργα
9. Δωμάτιο των Εργαλείων (1901) - 107 έργα

10. Δωμάτιο των Εργαλείων (1901) - 107 έργα
11. Δωμάτιο των Εργαλείων (1901) - 107 έργα
12. Δωμάτιο των Εργαλείων (1901) - 107 έργα

13. Δωμάτιο των Εργαλείων (1901) - 107 έργα
14. Δωμάτιο των Εργαλείων (1901) - 107 έργα
15. Δωμάτιο των Εργαλείων (1901) - 107 έργα

16. Δωμάτιο των Εργαλείων (1901) - 107 έργα
17. Δωμάτιο των Εργαλείων (1901) - 107 έργα
18. Δωμάτιο των Εργαλείων (1901) - 107 έργα

19. Δωμάτιο των Εργαλείων (1901) - 107 έργα
20. Δωμάτιο των Εργαλείων (1901) - 107 έργα
21. Δωμάτιο των Εργαλείων (1901) - 107 έργα

22. Δωμάτιο των Εργαλείων (1901) - 107 έργα
23. Δωμάτιο των Εργαλείων (1901) - 107 έργα
24. Δωμάτιο των Εργαλείων (1901) - 107 έργα

ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

Α. ΑΙΘΥΣΙΑ ΕΝΤΥΣΜΙΩΝ
Α. Αιθυσία εντύσεων (1901) - 107 έργα
1. Αιθυσία εντύσεων (1901) - 107 έργα
2. Αιθυσία εντύσεων (1901) - 107 έργα

3. Αιθυσία εντύσεων (1901) - 107 έργα
4. Αιθυσία εντύσεων (1901) - 107 έργα
5. Αιθυσία εντύσεων (1901) - 107 έργα

6. Αιθυσία εντύσεων (1901) - 107 έργα
7. Αιθυσία εντύσεων (1901) - 107 έργα
8. Αιθυσία εντύσεων (1901) - 107 έργα

9. Αιθυσία εντύσεων (1901) - 107 έργα
10. Αιθυσία εντύσεων (1901) - 107 έργα
11. Αιθυσία εντύσεων (1901) - 107 έργα

12. Αιθυσία εντύσεων (1901) - 107 έργα
13. Αιθυσία εντύσεων (1901) - 107 έργα
14. Αιθυσία εντύσεων (1901) - 107 έργα

15. Αιθυσία εντύσεων (1901) - 107 έργα
16. Αιθυσία εντύσεων (1901) - 107 έργα
17. Αιθυσία εντύσεων (1901) - 107 έργα

18. Αιθυσία εντύσεων (1901) - 107 έργα
19. Αιθυσία εντύσεων (1901) - 107 έργα
20. Αιθυσία εντύσεων (1901) - 107 έργα

21. Αιθυσία εντύσεων (1901) - 107 έργα
22. Αιθυσία εντύσεων (1901) - 107 έργα
23. Αιθυσία εντύσεων (1901) - 107 έργα

24. Αιθυσία εντύσεων (1901) - 107 έργα
25. Αιθυσία εντύσεων (1901) - 107 έργα
26. Αιθυσία εντύσεων (1901) - 107 έργα

Το Δελφικό Μουσείο houses over 100 of the best number of ancient Greek art, including a large number of other works of ancient Greek art, including a large number of other works of ancient Greek art.

VI. ROOM OF THE ATHENIAN TREASURY
Room of the Athenian Treasury (1901) - 107 works
1. Room of the Athenian Treasury (1901) - 107 works
2. Room of the Athenian Treasury (1901) - 107 works

3. Room of the Athenian Treasury (1901) - 107 works
4. Room of the Athenian Treasury (1901) - 107 works
5. Room of the Athenian Treasury (1901) - 107 works

6. Room of the Athenian Treasury (1901) - 107 works
7. Room of the Athenian Treasury (1901) - 107 works
8. Room of the Athenian Treasury (1901) - 107 works

9. Room of the Athenian Treasury (1901) - 107 works
10. Room of the Athenian Treasury (1901) - 107 works
11. Room of the Athenian Treasury (1901) - 107 works

12. Room of the Athenian Treasury (1901) - 107 works
13. Room of the Athenian Treasury (1901) - 107 works
14. Room of the Athenian Treasury (1901) - 107 works

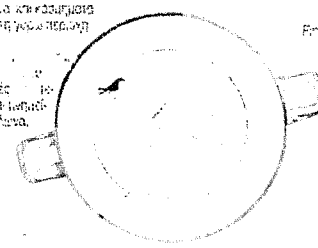
15. Room of the Athenian Treasury (1901) - 107 works
16. Room of the Athenian Treasury (1901) - 107 works
17. Room of the Athenian Treasury (1901) - 107 works

18. Room of the Athenian Treasury (1901) - 107 works
19. Room of the Athenian Treasury (1901) - 107 works
20. Room of the Athenian Treasury (1901) - 107 works

21. Room of the Athenian Treasury (1901) - 107 works
22. Room of the Athenian Treasury (1901) - 107 works
23. Room of the Athenian Treasury (1901) - 107 works

24. Room of the Athenian Treasury (1901) - 107 works
25. Room of the Athenian Treasury (1901) - 107 works
26. Room of the Athenian Treasury (1901) - 107 works

ΧΙΙ. ΑΙΘΥΣΙΑ ΑΝΘΡΩΠΩΝ
Αιθυσία ανθρώπων (1901) - 107 έργα
1. Αιθυσία ανθρώπων (1901) - 107 έργα
2. Αιθυσία ανθρώπων (1901) - 107 έργα

3. Αιθυσία ανθρώπων (1901) - 107 έργα
4. Αιθυσία ανθρώπων (1901) - 107 έργα
5. Αιθυσία ανθρώπων (1901) - 107 έργα

6. Αιθυσία ανθρώπων (1901) - 107 έργα
7. Αιθυσία ανθρώπων (1901) - 107 έργα
8. Αιθυσία ανθρώπων (1901) - 107 έργα

Α. ROOM OF THE BULL
Room of the Bull (1901) - 107 works
1. Room of the Bull (1901) - 107 works
2. Room of the Bull (1901) - 107 works

3. Room of the Bull (1901) - 107 works
4. Room of the Bull (1901) - 107 works
5. Room of the Bull (1901) - 107 works

6. Room of the Bull (1901) - 107 works
7. Room of the Bull (1901) - 107 works
8. Room of the Bull (1901) - 107 works

9. Room of the Bull (1901) - 107 works
10. Room of the Bull (1901) - 107 works
11. Room of the Bull (1901) - 107 works

12. Room of the Bull (1901) - 107 works
13. Room of the Bull (1901) - 107 works
14. Room of the Bull (1901) - 107 works

ΧΙΙ. ΑΙΘΥΣΙΑ ΑΝΘΡΩΠΩΝ
Αιθυσία ανθρώπων (1901) - 107 έργα
1. Αιθυσία ανθρώπων (1901) - 107 έργα
2. Αιθυσία ανθρώπων (1901) - 107 έργα

3. Αιθυσία ανθρώπων (1901) - 107 έργα
4. Αιθυσία ανθρώπων (1901) - 107 έργα
5. Αιθυσία ανθρώπων (1901) - 107 έργα

6. Αιθυσία ανθρώπων (1901) - 107 έργα
7. Αιθυσία ανθρώπων (1901) - 107 έργα
8. Αιθυσία ανθρώπων (1901) - 107 έργα

9. Αιθυσία ανθρώπων (1901) - 107 έργα
10. Αιθυσία ανθρώπων (1901) - 107 έργα
11. Αιθυσία ανθρώπων (1901) - 107 έργα

12. Αιθυσία ανθρώπων (1901) - 107 έργα
13. Αιθυσία ανθρώπων (1901) - 107 έργα
14. Αιθυσία ανθρώπων (1901) - 107 έργα

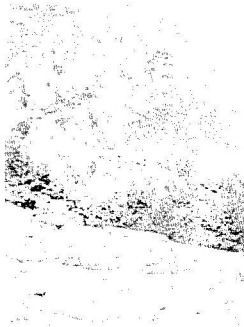
15. Αιθυσία ανθρώπων (1901) - 107 έργα
16. Αιθυσία ανθρώπων (1901) - 107 έργα
17. Αιθυσία ανθρώπων (1901) - 107 έργα

18. Αιθυσία ανθρώπων (1901) - 107 έργα
19. Αιθυσία ανθρώπων (1901) - 107 έργα
20. Αιθυσία ανθρώπων (1901) - 107 έργα

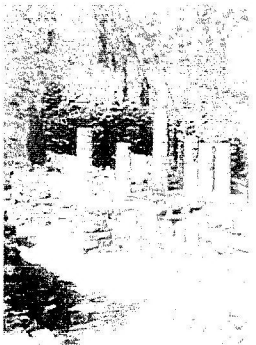
21. Αιθυσία ανθρώπων (1901) - 107 έργα
22. Αιθυσία ανθρώπων (1901) - 107 έργα
23. Αιθυσία ανθρώπων (1901) - 107 έργα

24. Αιθυσία ανθρώπων (1901) - 107 έργα
25. Αιθυσία ανθρώπων (1901) - 107 έργα
26. Αιθυσία ανθρώπων (1901) - 107 έργα

27. Αιθυσία ανθρώπων (1901) - 107 έργα
28. Αιθυσία ανθρώπων (1901) - 107 έργα
29. Αιθυσία ανθρώπων (1901) - 107 έργα

The Acropolis of Delphi is the religious and political center of the ancient Greek world. According to tradition, Delphi was the geographical center of the world, and legends traveled to the meeting point of the paths of wind and rain from the north.

The Delphi Museum houses the largest number of ancient Greek and Roman artifacts, including the famous Delphic Tripod, the Delphic Oracle, and other objects of great historical and artistic value.

Επιγραφή... (Ancient inscription text in Greek)

Επιγραφή... (Ancient inscription text in Greek)

Επιγραφή... (Ancient inscription text in Greek)

Επιγραφή... (Ancient inscription text in Greek)

VI. ROOM OF THE ATHENIAN TREASURY

Room of the Athenian Treasury, containing various ancient Greek artifacts, including the famous Delphic Tripod.

VII. ROOM OF THE TEMPLE OF APOLLO

Room of the Temple of Apollo, containing the famous Delphic Tripod and other ancient Greek artifacts.

VIII. ROOM OF THE FUNERARY MONUMENTS

Room of the Funerary Monuments, containing various ancient Greek funerary monuments and artifacts.

IX. ROOM OF THE BULL

Room of the Bull, containing the famous Bull of Delphi and other ancient Greek artifacts.

X. ROOM OF THE FUNERARY MONUMENTS

Room of the Funerary Monuments, containing various ancient Greek funerary monuments and artifacts.

XI. ROOM OF THE BULL

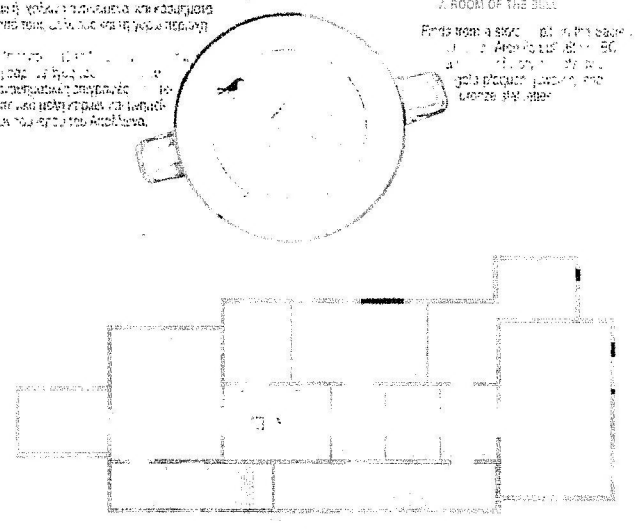
Room of the Bull, containing the famous Bull of Delphi and other ancient Greek artifacts.

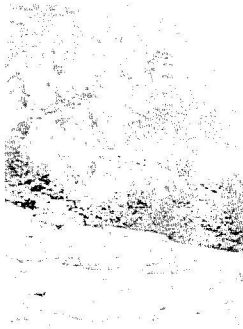
XII. ROOM OF THE ATHENIAN TREASURY

Room of the Athenian Treasury, containing various ancient Greek artifacts, including the famous Delphic Tripod.

XIII. ROOM OF THE TEMPLE OF APOLLO

Room of the Temple of Apollo, containing the famous Delphic Tripod and other ancient Greek artifacts.

The temple of Apollo at Delphi, which was the center of the oracle of the Pythia. It was dedicated to Apollo, the god of the sun, music, and poetry. The temple was destroyed by the Persians in 480 BC.

The temple of Apollo at Delphi, which was the center of the oracle of the Pythia. It was dedicated to Apollo, the god of the sun, music, and poetry. The temple was destroyed by the Persians in 480 BC.

Επιγραφή: ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΝ ΤΕΜΠΛΟΝ... (Inscription: Temple of Apollo...)

Επιγραφή: ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΝ ΤΕΜΠΛΟΝ... (Inscription: Temple of Apollo...)

Επιγραφή: ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΝ ΤΕΜΠΛΟΝ... (Inscription: Temple of Apollo...)

Επιγραφή: ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΝ ΤΕΜΠΛΟΝ... (Inscription: Temple of Apollo...)

Επιγραφή: ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΝ ΤΕΜΠΛΟΝ... (Inscription: Temple of Apollo...)

Επιγραφή: ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΝ ΤΕΜΠΛΟΝ... (Inscription: Temple of Apollo...)

Επιγραφή: ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΝ ΤΕΜΠΛΟΝ... (Inscription: Temple of Apollo...)

Επιγραφή: ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΝ ΤΕΜΠΛΟΝ... (Inscription: Temple of Apollo...)

Επιγραφή: ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΝ ΤΕΜΠΛΟΝ... (Inscription: Temple of Apollo...)

Επιγραφή: ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΝ ΤΕΜΠΛΟΝ... (Inscription: Temple of Apollo...)

Επιγραφή: ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΝ ΤΕΜΠΛΟΝ... (Inscription: Temple of Apollo...)

Επιγραφή: ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΝ ΤΕΜΠΛΟΝ... (Inscription: Temple of Apollo...)

Επιγραφή: ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΝ ΤΕΜΠΛΟΝ... (Inscription: Temple of Apollo...)

Επιγραφή: ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΝ ΤΕΜΠΛΟΝ... (Inscription: Temple of Apollo...)

Επιγραφή: ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΝ ΤΕΜΠΛΟΝ... (Inscription: Temple of Apollo...)

Επιγραφή: ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΝ ΤΕΜΠΛΟΝ... (Inscription: Temple of Apollo...)

Επιγραφή: ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΝ ΤΕΜΠΛΟΝ... (Inscription: Temple of Apollo...)

Επιγραφή: ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΝ ΤΕΜΠΛΟΝ... (Inscription: Temple of Apollo...)

Επιγραφή: ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΝ ΤΕΜΠΛΟΝ... (Inscription: Temple of Apollo...)

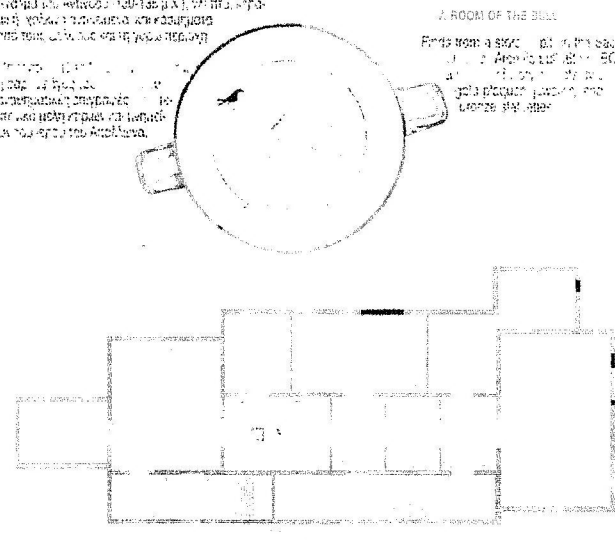
Επιγραφή: ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΝ ΤΕΜΠΛΟΝ... (Inscription: Temple of Apollo...)

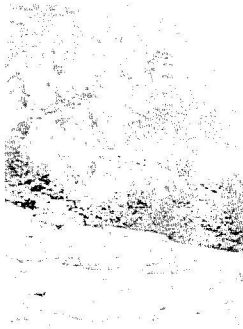
Επιγραφή: ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΝ ΤΕΜΠΛΟΝ... (Inscription: Temple of Apollo...)

Επιγραφή: ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΝ ΤΕΜΠΛΟΝ... (Inscription: Temple of Apollo...)

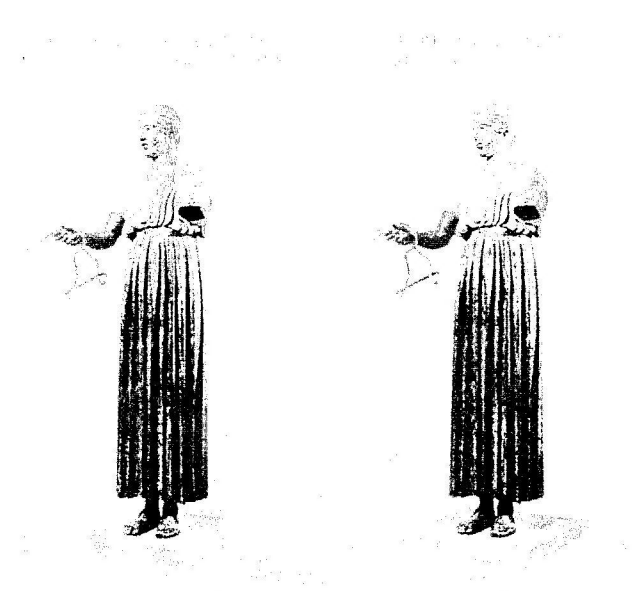
Επιγραφή: ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΝ ΤΕΜΠΛΟΝ... (Inscription: Temple of Apollo...)

Επιγραφή: ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΝ ΤΕΜΠΛΟΝ... (Inscription: Temple of Apollo...)

The temple of Apollo at Delphi... The temple of Apollo at Delphi... The temple of Apollo at Delphi...

The Delphi Museum houses... The Delphi Museum houses... The Delphi Museum houses...

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΔΕΛΦΩΝ... ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΔΕΛΦΩΝ... ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΔΕΛΦΩΝ...

DELPHI MUSEUM

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΔΕΛΦΩΝ... ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΔΕΛΦΩΝ... ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΔΕΛΦΩΝ...

Επιμνημόσυνη δέηση... Η δέηση έγινε στο χώρο του Αρχαίου Θεάτρου... Η δέηση έγινε στο χώρο του Αρχαίου Θεάτρου...

Α. ΑΙΘΡΟΣΑ ΤΟΥ ΔΕΛΦΟΥ... Η Αιθροσά του Δελφού... Η Αιθροσά του Δελφού...

Η Δελφική Μουσείο... Η Δελφική Μουσείο... Η Δελφική Μουσείο...

VI. ROOM OF THE ATHENIAN TREASURY... Ρωμαϊκή σκαλισμένη... Ρωμαϊκή σκαλισμένη...

Β. ΑΙΘΡΟΣΑ ΤΟΥ ΔΕΛΦΟΥ... Η Αιθροσά του Δελφού... Η Αιθροσά του Δελφού...

Γ. ΑΙΘΡΟΣΑ ΤΟΥ ΔΕΛΦΟΥ... Η Αιθροσά του Δελφού... Η Αιθροσά του Δελφού...

Δ. ROOM OF THE BULL... Βρέθηκε ένα σκεύος... Βρέθηκε ένα σκεύος...

Ε. ROOM OF THE FUNERARY MONUMENTS... Ομάδα κτιστή... Ομάδα κτιστή...

nu'nun 3386 sayılı Kanunla değişik 24 üncü maddesine dayalı olarak çıkarılan bu yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütmeye

Madde 8 - Bu yönetmelik hükümlerini Kültür ve Turizm Bakanı yürütür.

MÜZELER İÇ HİZMETLER YÖNETMELİĞİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç - Kapsam, Dayanak

Amaç ve Kapsam

Madde 1 - Bu Yönetmeliğin amacı, Kültür Bakanlığının Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğüne bağlı müzelerin görevlerini, işleyişini, personelin nitelikleri ile görevlerini belirtmektir.

Dayanak

Madde 2 - Bu Yönetmelik Bakanlıkların Kuruluş ve Görev Esasları Hakkındaki 3046 sayılı Kanunun 37 nci maddesi ile Kültür Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 354 sayılı KHK'nin 379 sayılı KHK ile değişik 10. maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar ve Kısaltmalar

Madde 3 - Bu Yönetmelikte geçen;

a) "Bakanlık"; Kültür Bakanlığını,

b) "Genel Müdürlük"; Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğünü,
c) "Müze" Kültür Bakanlığının Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğüne bağlı müzelerini,

ç) "Müdür"; Müze Müdürlerini,

d) "Müze Uzmanı"; müzede görevli arkeolog ve müze araştırmacıları,

e) "Kültür Varlığı"; 2863 sayılı "Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu" kapsamına giren varlıkları,

f) "Eser"; kültür varlığını ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

Müzenin Tanımı

Madde 4 - Müze: Kültür varlıklarını tespit eden, ilmi metotlarla açığa çıkaran, inceleyen, değerlendiren, koruyan, tanıtan, sürekli ve geçici olarak sergileyen, halkın kültür ve tabiat varlıkları konusundaki eğitimini, bedii zevkini yükselten, dünya görüşünü geliştirmede tesiri olan daimi kuruluşur.

Müzenin Faaliyetleri

Madde 5 - Her müzede, 4 üncü maddedeki müze tanımı kapsamında, kendi alanı ile ilgili ilmi, eğitim, teknik ve yönetim hizmetlerini başarı ile uygulamak, yürütmek ve yurt kalkınmasına yardımcı olmak amacıyla;

a) Mevcut eserlerle, mümkün olduğu ölçüde kronolojik bir sistem içinde ilmi teşhir yapılır.

b) Depolardaki eserler sağlıklı bir şekilde korunur, depolar ilmi çalışmalara imkan verecek şekilde düzenlenir.

c) Kadrosunda bulunan uzman elemanları ile taşınır ve taşınmaz kültür varlıkları üzerinde ilmi araştırmalar yapılır, tanıtılması sağlanır.

ç) Müzede ve müze dışında eğitici kurslar, konferanslar, geziler düzenlenir. Çevrenin kültür hayatının geliştirilmesine, kültürel ve turistik değerlerimizin halka tanıtılmasına, eski eser sevgisinin uyandırılmasına, eski eser kaçakçılığı, tahrip ve gizli kazılarla yurdun milli değerlerini yok edici faaliyetlerin önlenmesine çalışılır.

d) 2863 sayılı Kanun kapsamına giren korunması gerekli taşınır kültür varlıklarının müzelere kazandırılması için gerekli tedbirler alınır.

e) 2863 sayılı Kanun kapsamına giren taşınır ve taşınmaz kültür varlıklarının korunması ve değerlendirilmesi sağlanır.

f) Görev verildiği takdirde, 2863 sayılı Kanun kapsamına giren taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları ile ilgili tespit çalışmaları yapılır, tescil ile ilgili belgeler hazırlanır.

Aylık Toplantılar ve İşbölümü

Madde 6 - Müzede, çalışmaların düzenli bir şekilde ve personelin görevleri de tespit edilerek işbirliği içinde yapılması için, her ayın birinci haftası içinde, müdürün başkanlığında bir toplantı yapılır. Geçen bir ay içindeki çalışmalar gözden geçirilerek, gerçekleştirilen ve gerçekleştirilemeyen faaliyetler sebepleri ile değerlendirilir. Gelecek ayın çalışma programı ve işbölümü yapılır. Buna göre;

a) Müzede personel yeterliliği olsa bile her görevin mutlaka bir sorumlusu bulunur. müze personelinin her biri bu yönetmelikle ve müze idaresinin

ce yazılı olarak yapılan iş bölümüne göre kendisine verilen görevleri eksiksiz yapmaya mecbur olup, yapmadığı takdirde sorumludur.

b) Aylık toplantı sonuçları bir tutanakla tespit edilir. Üçer aylık uygulama ve izleme sonuçları Genel Müdürlüğe bildirilir.

Güvenlik Önlemleri

Madde 7 - Müzedeeki eserlerin ve diğer ayniyatın güvenliği için aşağıda belirtilen tedbirler alınır:

a) Müze teşhir salonları ile vitrin ve depo anahtarları müdürün veya müdür yardımcısının, yoksa müdürün belirleyeceği bir uzmanın sorumluluk ve muhafazası altında mühürlü bir dolapta veya kasada bulundurulur. Vitrinler ve depo kapıları; bu vitrin ve depolardan sorumlu uzmanın başkanlığında, müdür tarafından görevlendirilecek bir eleman ile birlikte mühürlenerek tutanakla kapatılır ve açılır. Zorunlu hallerde teşhir salonları, depo ve vitrinler bir komisyon marifetiyle açılır ve kapatılır. Bu işlem bir tutanakla tespit olunur.

Büroların anahtarları da müdür tarafından belirlenecek bir eleman sorumluluğunda ayrı bir dolapta muhafaza edilir.

b) Bakanlığın izni olmadan eser, Valliğin izni olmadan başka bir ayniyat müzeden dışarı çıkarılamaz.

c) Müzenin kapanışından sonra müzede, yalnız nöbet görevi bulunan müze personeli bulunur. Bunların dışında müdürün izni olmadan hiç kimse müzeye giremez.

ç) Müze ziyaretçilerinin müzeyi ziyaretlerinden önce, yandaki çanta ve benzeri eşyalar, müze girişindeki görevli personel tarafından bagaj numarası verilerek teslim alınır.

e) Yıllık istatistik bilgilerin sağlıklı tespitini ve Ocak ayı içinde Bakanlığa gönderilmesini sağlar.

f) Bölüm sorumluları ile birlikte salonları, depoları ve bağlı birimleri incelemeler ve kontrol eder, görülen noksanların giderilmesini sağlar.

g) Personelin göreve devamını, çalışmalarının verimli olmasını, işbirliğini ve disiplini sağlar.

h) Geçici olarak görev yerinde bulunmadığı zamanlarda görevini yardımcı, yardımcısı bulunmayan müzelerde bu görevin müdürün belirlediği bir uzman eleman tarafından vekâleten yürütülmesi için teklifte bulunur.

ı) Çevredeki gizli kazılara ve eski eser kaçakçılığına karşı, amirleri ile işbirliği yaparak, mümkün olan önlemlerin alınmasını ve kontrol edilmesini sağlar.

i) Müze bağlı birimlerde hırsızlığa, yangına sabotajlara karşı gerekli önlemleri alır ve aldırılmasını sağlar.

j) Gerekliğinde, define arama isteklerinde yer tetkiki yapar, izin verilen define kazılarında Bakanlığa temsil ve kazıya başkanlık eder, ekspertiz komisyonlarına katılır.

k) Bakanlıkça verilecek diğer görevleri yapar.

Müze Müdür Yardımcısı

Madde 9 - Müdür için aranan nitelikler Yardımcısı içinde aranır.

Müdür Yardımcısının Görev ve Yetkileri:

a) Müdüre bütün görevlerinde yardımcı olur.

b) Müdürtün bulunmadığı zamanlarda, görevleri müdür adına yürütür. Özel bir talimat verilmedikçe vekâlet ettiği sürede müdürün, personelin nakil ve ataması dışındaki, bütün yetkilerini kullanır.

d) Adaylığı kaldırılmış olanlar ile yardımcı hizmetler sınıfına mensup personele zimmetle müzeliğe eser teslim edilemez. Zorunlu hallerde Bakanlığın izni ve görüşüne göre işlem yapılır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Görevler ve Görevleri

Müze Müdürü

Madde 8 - Müdür, üniversitelerin arkeoloji, prehistorya, sanat tarihi, etnoloji, antropoloji, sümeroloji, hititoloji, klasik filoloji, klasik şark-dilleri, tarih ve müzecilik çalışmalarında bunlara yardımcı bilim dallarından mezun olup, en az 8 yıl (1. ve 2. derece Müze Müdürlüğü için 10 yıl) devlet memurluğu yapmış olan, başarılı emelanlar arasından seçilir.

Müdürtün görev ve yetkileri:

a) Müzede mevzuata göre, planlı bir çalışma ve işbölümü yapar; personelin eğitilmesini ve hizmet içinde yetişmesini sağlar. Çalışmaların uzman personelin yardımı ile yürütür ve işin sağlıklı yapılması için takip ve kontrol eder.

b) 5 inci maddede belirtilen müzecilik faaliyetlerini, birim içi ve dışı imkânlardan azami derecede yararlanarak gerçekleştirir.

c) Her yıl Mayıs ayın sonuna kadar bir yıl sonraki çalışma programını ve müze bütçesini hazırlar ve Bakanlığa gönderir.

ç) Taşınır ve taşınmaz kültür varlıklarının korunmasından birinci derecede sorumludur.

d) Bakanlıkça yetki verildiği takdirde, yardımcısı bulunan müzelerde ita amirliği, bulunmayanlarda ise, tahakkuk memurluğu görevini yürütür.

- ması, mekanik temizliği, tanıtımı, yayımı, güvenlik tedbirlerinin alınması-
nı sağlar.
- b) Müdürün görevlendirmesi ile ilmi araştırma yapanlara, Devlet misafirlerine, gruplara, özel ziyaretçilere müzede ve bağlı birimlerde rehberlik, özel izne tabi film ve fotoğraf çekenlere refakat eder.
- c) Define arama isteklerinde yer tetkiki yapar, izin verilen define kazılarında Bakanlığı temsil ve kazıya başkanlık eder.
- ç) Mevzuatına göre ve müdürün görevlendirmesiyle; ruhsatlı eski eser ticarethanelerini, kültür varlığı koleksiyonlarını, Bakanlıkça görevlendirildiklerinde özel müzeleri denetler. Ekspertiz komisyonlarında görev alır.
- d) Müzenin sergi, kurs, seminer, konferans gibi kültürel ve eğitim faaliyetlerinde yer alır.
- e) Mesleki, ilmi yayınları izler, müzeye kazandırılmasına ve inceleme-leri yayınların diğer uzman personele tanıtılmasını sağlar.
- f) Müdürün belirlemesi ile sayım, devir-teslim, değerlendirme gibi komisyonlarda görev alır.
- g) Eserlerin sağlık durumunu sürekli izler ve laboratuvarında müdahale edilmesi gerekenler idareye rapor eder.
- h) Müzenin kütüphanecisi ve fotoğrafçısı yoksa, müdürün görevlendirilmesi halinde bu görevleri yürütür.
- ı) Resmi tatil günlerinde ve mesai saatleri dışında müze idaresince verilecek nöbet ve fazla mesai görevlerini yürütür.
- ii) GİH sınıfı personelinin yeterli bulunmadığı müzelerde uzman personel idarece verilecek bu sınıf personelin görevlerini de yüklenir.
- j) Kendisine teslim edilen eserlerin bakım ve muhafazasını sağlar.

- c) Müdür tarafından verilen işleri, verilen yetkilere göre yürütür.
- ç) Personelin nöbet ve fazla mesai cetvellerini düzenler, ilgililere tebliğ eder, bir nüshasını ilan tahtasına astırır.
- d) Yazışma, evrak kayıt dosyalama ve arşiv işlerinin düzenli yürütülmesini sağlar.
- e) İstatistik bilgilerin sağlıklı tespit edilmesini sağlar, kontrol eder.
- f) Harcamaları ve tahakkuk evrakını kontrol eder, ödemelerin tasarruf ilkelerine göre ve zamanında yapılmasını sağlar. Yetki verilmesi halinde tahakkuk memurluğu görevini yapar.
- g) Personelin göreve devamlarını, imza cetvellerini kontrol ederek devamsızlık gösterenler hakkında önlem alınmasını sağlar.
- h) İstatistikler, sicil raporları, çalışma raporları, izinler, diğer özlük işleri ve ayniyatın sayımı gibi periyodik faaliyetlerin evrakının zamanında hazırlanmasını ilgili yerlere gönderilmesini sağlar.
- ı) Ayniyatın (eser, kitap, esya tüketim malzemesi) zamanında kaydı, depolanması, iyi korunup kullanılması için gerekli tedbirleri alır.
- ii) Gerektiğinde, define arama isteklerinde yer tetkiki yapar, izin verilen define kazılarında Bakanlığı temsil ve kazıya başkanlık eder, ekspertiz komisyonlarına katılır.
- Müze Uzmanı**
- Madde 10 - Uzmanın Görevleri:**
- a) Taşınmaz kültür varlıklarının korunmasını, tanıtılmasını, yayınlamasını, kontrolünü sağlar; kazı ve araştırmalarda heyet üyeliği veya temsilciliği yapar.
- Taşınır kültür varlıklarının müzelere kazandırılması, tasnifi, tescili, envanteri, katalog fişlerinin düzenlenmesi, sergilenmesi, depolanması, korun-

Fotoğrafçının görevleri:

- a) Kazı, araştırma ve tespit-tescil çalışmaları için görevli ekibe fotoğrafçı olarak katılır.
- b) Fotoğrafhanedeki tüketim malzemelerini ve sarflarını gösterir defter ve evrak kayıtlarını tutar.
- c) Fotoğrafhaneyi ve malzemesini düzenli ve bakımlı bulundurur.
- ç) Fotoğrafhaneden film alımı ve fotoğraf tabı, müdür veya yardımcısının imzalayacağı istek formu ile yapılır. Müzenin işleri dışında fotoğrafhaneden ve malzemesinden başkalarını yararlanırmaz.
- d) Müzede negatif ve slayt arşivi yapar, kullanılan her filmi yıkandıktan sonra arşiv defterine sıra numarası verilerek, yer zaman ve kimlik belirtilerek kaydedilir.
- e) Fotoğrafçı, makina, alet ve malzemede görülecek arıza ve ihtiyaçları zamanında idareye bildirir. Bunların bakımı ve korunmasını sağlar.

Yıl sonunda fotoğrafhanede bir komisyonca sayım yapılır. Kaydedilen, sarf edilen ve arşive giren malzemenin, fire nisbeti de dikkate alınarak, sağlanması yapılır ve durum tutanakla belirtilir.

Fotoğrafhaneden fotoğraf makinası, müdür veya yardımcısının izni ile resmi işler için senet karşılığı verilir. Fotoğraf makinası verilirken ve teslim alınırken muayene edilir, zarar görmüşse sorumlusuna tazmin ettirilir.

İç Hizmetler Şefinin Görevleri:

Madde 13 - Müzede şef, iç hizmetlerin düzenli yürütülmesi için memur ve Yardımcı Hizmetler Sınıfı personelin amiri durumundadır. Müzenin güvenliği, bakımı, temizliği, yangından korunması, sabotajları önleme, sivil savunma hizmetleri, sağlık tesislerinin ve sıhhi tesisatın çalışır durumda bulundurulması, sosyal tesislerin işlerliği, amiri bulunduğu personelin nöbet ve mesai hizmetinin aksamasını yerine getirilmesi ile görevlidir.

k) Görev verildiği itakdirde 2863sayılı Kanun kapsamına giren taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları ile ilgili tespit çalışmaları yapar, tescille ilgili belgeleri hazırlar.

l) İmkanlar dahilinde, kendi branşı ile ilgili eserler üzerinde ilmi çalışmalar yapar.

İhtisas Kütüphanesi

Madde 11 - Müzede imkan dahilinde ihtisas kütüphanesi kurulur. Kütüphaneci kadrosu bulunmayan müzede, bu görev müdürün görevlendireceği bir uzman ve memur tarafından yürütülür.

Kütüphanecinin görevleri:

- a) Kütüphaneyi düzenli, temiz ve bakımlı tutar.
- b) Kitapların kaydı, tasnifi, ciltlenmesi, kitap ve makalelerin katalog fişlerini hazırlar.
- c) İdarenin belirleyeceği şartlarla kitapların personele ödünç verme işlemlerini ve iadelerini takip eder.
- ç) Süreli yayınları fişlerine kaydederek izler, noksanlarını tamamlar ve cilt birliği sağlanmaları ciltleterek kaydeder.
- d) Okuyucu ve araştırmacıların kütüphaneden yararlanmasına yardımcı olur.
- e) Gerekli neşriyatın takibi ve temini ile yeni gelen kitapların sergilenerek tanıtılmasını sağlar.
- f) Kitapların yıllık sayımı ile sayım ve icmal cetvellerini düzenler.
- g) Kütüphanedeki kitapların bakım ve muhafazasını sağlar.

Fotoğraf Arşivi

Madde 12 - Müzede imkan dahilinde, fotoğraf arşivi kurulur. Müzenin kadrolu fotoğrafçısı yoksa müdür tarafından fotoğraftan fotoğrafçı olarak bir personel görevlendirilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Diğer hükümler

Ayniyat İşleri

Madde 14 - Müzenin ayniyat işleri, Ayniyat Talimatnamesi ve ilgili diğer mevzuat doğrultusunda ayniyat/ambar memuru tarafından yürütülür.

Hangi yolla müzeye mal edilirse edilsin, ayniyata (eşya, eser, kitap) teslim makbuzu kesilir. Makbuzu kesen ayniyat memuru, müze idaresinin tasvibi ile sözkonusu ayniyatı ilgisine teslim eder, belgelerini dosyasında muhafaza eder. Ayniyat Tesellüm Makbuzlarına mütessesil olarak cilt numarası verilerek muhafaza edilir.

Ayniyatın zimmeti ayniyat/ambar memuruna ait olup Sayıştay'a hesap vermek üzere bağlı olduğu ayniyat saymanına karşı sorumlu olmakla birlikte müdürün emri ve yönetimi altındadır.

Emanete Alma

Madde 15 - Değerlendirilmek üzere müzeye teslim edilen kültür varlıklarının emanete alındığına dair mütessesil numaralı tesellüm belgesi düzenlenir. Bu belgede, teslim alınan objelerin kısa tanımı yapılır.

Evrak Arşivi

Madde 16 - Müzenin evrak arivi dosyalama sistemine göre düzenli ve bakımlı bulundurulur. Açıkta evrak bulundurulmaz. Evrak kayıt defterinde cevap haneleri kapatılmış olan evrak listesi 15 günde bir çıkarılarak müze idaresine verilir.

Müzedeki Bulundurulması Gereken Defterler

Madde 17 - Müzede;

- a) Demirbaş eşya esas defteri,

- b) Eser envanter defterleri (Arkeolojik ve Etnografik Eserler ile Sikkeler için ayrı ayrı),

- c) Kitap kayıt defteri,

- ç) Teftiş defteri,

- d) Gelen evrak kayıt defteri,

- e) Giden evrak kayıt defteri,

- f) Evrak zimmet defteri,

- g) Posta zimmet defteri,

- h) Bütçe giderleri ve ödeme emirleri defteri,

- ı) Mutemet avans defteri,

- j) Kadro ve maaş defteri,

- k) Tüketim maddeleri için ambar defteri, bulundurulur.

Tatil Günleri Ziyarete Açık Bulundurma

Madde 18 - Tatil günlerinde, müzeler ve bağlı birimleri ziyarete açık bulundurulur. Bu durumda yeteri kadar personele fazla mesai yaptırılır.

Dini bayramların ilk günü, müzeler öğleye kadar ziyarete kapalı tutulur.

Pazartesi günleri, genel temizlik için teşhir salonları ziyarete kapatılır (Topkapı Sarayı Müzesi Salı günü). Ziyaretçinin yoğun olduğu turizm mevzisinde bazı müzeler ve bağlı birimleri Genel Müdürlük izni ile temizlik günlerinde de ziyarete açılabilir veya ziyarete kapatılma günleri değiştirilebilir.

Fazla mesai gün ve saatleri ile personelini gösteren cetveller müze idare-

Bu Yönetmelikte Yer Almayan Hususlar

Madde 22 - Bu Yönetmelikte yer almayan hususlarda genel hükümlere göre işlem yapılır.

BESİNCİ BÖLÜM

Kaldırılan Hükümler, Yürürlük ve Yürütme

Kaldırılan Hükümler

Madde 23 - 24.10.1989 gün ve 6335 sayılı onayla yürürlüğe giren "Müzeler İç Hizmetler Yönetmeliği" yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

Madde 24 - Bu Yönetmelik Bakanın onayı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 25 - Bu Yönetmelik hükümlerini Kültür Bakanlığı yürütür.

since aylık olarak önceden düzenlenir ve personele duyurulur. Tatil günü mesaisindeki amirnin kim olduğu da bu cetvellerde gösterilir.

Eser Envanteri, Katalog Fiş ve Teşhir Planı

Madde 19 - Müzelik değerdeki taşınır kültür varlıklarını Ayniyat Talimatnamesi uyarınca Eser Envanter Defteri'ne kaydedilir. Kayıt işleri geciktirilmez. Müzeye giren eserin envanter işlemi en geç bir ay içerisinde yapılır.

İlmi çalışmalar için eserlerin ikişer nüsha ve fotoğraflı katalog fişleri düzenlenir. Fiş standardı Bakanlıkça tespit edilir.

Teşhirdeki eserlerin yerlerini ve envanter numaralarını gösterir bir teşhir planı hazırlanır.

Eser Depoları ve Etütlük Eserler

Madde 20 - Eser depoları, bulma kolaylığı sağlayacak şekilde düzenli ve tasnifli olur. Yapılan tasnife göre eserlerin listeleri düzenlenir veya depo yardımcısı defteri tutulur.

Müzelik değerde olmadıgından envanter edilmemiş, etütlük olarak korunmaya alınmış eserler de, müzeye geliş şekli, yeri ve zamanını gösteren etiketleriyle tasnif edilmiş olarak depolanır.

Görev ve Sorumluluk

Madde 21 - 3 üncü bölümde ünvanları belirtilenler ile şef, memur, ambar memuru, daktilograf, teknisyen, teknisyen yardımcısı, şoför, güvenlik görevlisi, bekçi, itfaiyeci, bahçıvan, aşçı, hizmetli ve benzeri ünvanlarda görevli personel; mevzuatına ve idarece yapılan işbölümüne göre verilen görevleri ve memuriyet sınıfının gerektirdiği bütün işleri yapmakla görevli ve görevlerini yerine getirmekte sicil ve disiplin amirlerine karşı sorumludurlar.

name ve izin süresinin sonunda heyet başkanı kazıya, sondaj ve araştırmaya devam edildiğini, yazılı olarak bildirdiği takdirde, bu hak her yıl müracaat şartı ile gelecek yıllarda da müracaatçı için saklı tutulur.

Kazıdan çıkan eserlerin müzelere nakli

Madde 41- Kazılarda meydana çıkan bütün taşınır kültür ve tabiat varlıkları, kazı yapan heyet ve kurumlar tarafından her yıl yapılan kazı sonunda Kültür ve Turizm Bakanlığının göstereceği Devlet müzesine naklolunur. Kazı ve sondaj araştırmalarında elde edilen insan ve hayvan iskeletleri ile bütün fosiller, Kültür ve Turizm Bakanlığınca uygun görüldüğü takdirde, tabiat tarihi müzeleri ile üniversitelere veya ilgili diğer Türk bilim kurumlarına verilebilir. Ayrıca, kazı ve sondaj araştırmalarında elde edilen askerî tarihle ilgili her türlü taşınır kültür varlığı, Genelkurmay Başkanlığının uygun görüşü ile, Kültür ve Turizm Bakanlığınca askerî müzelere devredilir.

Zarar vermede tazminat yükümlülüğü

Madde 42- Kazı ve sondaj izni alanlar, bu çalışmayı sahipli arazide yaptıkları takdirde, kazı, sondaj ve araştırma bölgesindeki arazi sahiplerinin zararlarını tazmin ile yükümlüdürler. Arazi sahipleri Kültür ve Turizm Bakanlığının oluşturacağı komisyonca takdir edilecek tazminat karşılığında, kazı ve sondaj veya araştırmaya izin vermeye mecburdurlar.

Bu gibi yerler, gerektiğinde Kültür ve Turizm Bakanlığınca kamulaştırılabilir. Yabancı bilim kurumlarınca yapılan kazılarda, bu kamulaştırmanın bedeli kazı sahipleri tarafından ödenir. Hazine adına tescil edilecek yerin kamulaştırma bedelinin takdirinde genel kamulaştırma hükümleri uygulanır. Bu madde gereğince ödenecek tazminat ve kamulaştırma bedellerinin taktirine, kazı, sondaj ve araştırma faaliyetlerinden önce, mevcut kültür ve tabiat varlıklarının eskilik, enderlik ve sanat değeri ile bu faaliyetler sonucu bulunan kültür varlıklarının değeri dikkate alınmaz.

Yayım hakkı

Madde 43- Kazı, sondaj ve araştırmalarda, meydana çıkacak olan varlıkların yayım hakkı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu hükümleri gereğince, kazı, sondaj ve araştırma izin alan heyet ve kurumlar adına, kazı, sondaj ve araştırmayı fiilen idare edenlere aittir. Kazı başkanları, her kazı dönemi sonunda, Kültür ve Turizm Bakanlığınca bilimsel bir rapor vermekle yükümlüdürler. Kazının bitiminden itibaren, kazı dönemi çalışmalarına ait bilimsel raporlarını en geç iki yıl, nihai bilimsel raporlarını ise beş yıl içinde yayımlamayan kazı heyetlerinin kazı, sondaj ve araştırmalarda buldukları kültür ve tabiat varlıkları üzerindeki her türlü yayım hakkı Kültür ve Turizm Bakanlığınca geçer.

Kültür ve Turizm Bakanlığı adına yapılan kazı, sondaj ve araştırmalara ait bilimsel raporlar, kazı başkanlığınca, yayımlanacak şekilde hazırlanır. Kültür ve Turizm Bakanlığı bunlardan gerekli görülenleri yayımlar.

Kültür ve Turizm Bakanlığınca uygun görülecek mazeretler dışında, yukarıda açıklanan süre içinde son raporlarını yayımlamamış bulunan heyet ve kişilere yeni bir kazı için ruhsatname verilmez.

Giderler

Madde 44- Kazı, sondaj ve araştırma yapılan saha ile, kazı, sondaj ve araştırmadan çıkan kültür varlıklarının yerinde korunmasını sağlamak maksadıyla, kazı yerinde geçici olarak çalıştırılacak bekçilerin ücret ve masrafları ile kazı yerinin eski haline getirilmesinin gerektirdiği giderleri karşılamak, kazı sırasında meydana gelebilecek zararları tazmin ve bunlarla ilgili bütün giderler, düzenlenecek yönetmeliğe göre, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından ruhsat verme veya

Geçici Madde 2 - 2863 sayılı Kanun'un Geçici 2 nci maddesinde anılan üç aylık süre, bu yönetmeliğin yürürlük tarihinden itibaren itibaren başlar.

Yürürlük Yürütme

Madde 16 - Bu yönetmelik yayınlandığı tarihte yürürlüğe girer.

Madde 17 - Bu yönetmeliği Kültür ve Turizm Bakanı yürütür.

**Kültür ve Tabiat Varlıklarıyla İlgili Olarak Yapılacak Araştırma,
Sondaj ve Kazılar Hakkında Yönetmelik**

EK 34

Resmî Gazete 10 Ağustos 1984 - Sayı : 18485

Amaç ve Kapsam

Madde 1 - Bu yönetmeliğin amacı 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'na tabi taşınır ve taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarını meydana çıkarmak üzere araştırma, sondaj ve kazı yapılması için izin verilmesine, elde edilecek varlıkların muhafaza şartlarına, eserler üzerinde araştırma yapılmasına, ilgililerin görev, yetki, sorumluluk ve hakları ile giderlerine ait esasları belirlemektir.

Dayanak

Madde 2 - Bu yönetmelik 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 35 -49 uncu maddelerinin amir hükümleri doğrultusunda hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 3 - Bu yönetmelikte geçen:

"Sondaj ve Kazı"; taşınır ve taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının ortaya çıkarılması için bilimsel metodlarla toprak ve su altındaki tabii, tarihi ve arkeolojik alanlarda yapılan çalışmaları,

"araştırma"; kültür ve tabiatla ilgili herhangi bir meseleyi tahkik, tahlil ve teşhis etmek için müzelerde veya kazı yapılmaksızın toprak üstünde, su altında yapılan çalışmaları,
ifade eder.

Kısaltmalar

Madde 4 - Bu yönetmelikte geçen:

"Bakanlık"; Kültür ve Turizm Bakanlığını,

"Müze"; Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğüne bağlı müzeleri, ifade eder.

Sondaj ve Kazı Yapacaklarda Aranılan Nitelikler

Madde 5 - Sondaj ve kazı yapmak isteyen Türk ve yabancılar da,

- Sondaj ve kazı yapılmak istenen yerin oluşumu ve kültürleriyle ilgili bilim dallarında uzman olduklarının belgelendirilmesi,
- Bu dallarda, bir üniversite veya yüksek okulun öğretim üyesi ya da bu konu ile ilgili bir bilimsel kuruluşün yetkili elemanı olmaları,
- Bilimsel sondaj ve kazıda yeterli tecrübeye sahip bulunmaları,
- Çalıştıkları bilim dallarında yayınlanmış eserlerinin bulunması,
- Sondaj ve kazı yapmada sakıncalı durumlarının bulunmaması,
- Bağlı buldukları kurumlarınca resmen tavsiye edilmeleri,
- Yapacakları sondaj ve kazı çalışmalarını için bağı buldukları kurumlarınca yeterli ödenğin sağlandığının yazıyla taahhüt edilmesi, şartları aranır.

İzin İçin Müracaat

Madde 6 - Sondaj veya kazı yapmak isteyenler, kazının yapacağı yeri, kazı programını ve çalışmaya katılacak üyelerin kimliklerini kapsayan bir yazıyla Bakanlığa başvururlar.

Yabancı heyetler müracaatlarını dış temsilciliklerimiz aracılığıyla yaparlar. Dışişleri Bakanlığı kendi görüşü ile birlikte başvuruyu Bakanlığa iletir.

Araştırmacılar da müracaatlarını bu maddede belirtilen esaslara göre yaparlar.

İzin

Madde 7 - Müracaatı alan Bakanlık, sondaj kazı ve araştırma yapılması istenen yerin Bakanlık adına saklı tutulan yerlerden olup olmadığını, izin verilmesinde yarar görülüp görülmediğini inceler.

Sondaj ve kazı izni verilmesi uygun görüldüğü takdirde gereken işlemler tamamlanarak dosya Bakanlar Kurulu Kararı alınmak üzere Başbakanlığa gönderilir.

Bakanlık elemanları veya Bakanlıkça görevlendirilecek Türk bilim adamları tarafından yapılacak sondaj ve kazıları Bakanlıkça karara bağlanır.

Türk ve yabancı kişi, heyet veya kurumlarca yapılacak araştırmalara Bakanlıkça izin verilir.

Kazı ve sondaj ruhsatnameleri ile araştırma izni bir yıl için geçerlidir.

Madde 8- Her sondaj ve kazı bir başkanın sorumluluğu altında yürütülür. Birden fazla kişinin katıldığı araştırmalar da aynı şekilde bir başkanın sorumluluğu altında yapılır.

Sondaj ve Kazının Yapılması

Madde 9- Sondaj veya kazıda aşağıdaki esaslara uyulması zorunludur.

- Sondaj ve kazı bilimsel metodlara göre yapılır.
- Kazı heyetleri, izin verilen saha dışında bilimsel çalışma yapamazlar.
- Kazı çukurları Bakanlığın izni olmadan kapatılıp, doldurulamaz.
- Kazı sırasında çıkan önemli mimari yapı kalıntılarının kaldırılması Bakanlığın iznine bağlıdır.
- Bakanlıkça, kazı heyetinden gerektiğinde kazı alanını tabii varlığını koruyacak şekilde bir kazı sistemi uygulanması istenir.

e) Kazılarda ortaya çıkan kültür varlıklarının bakım ve onarımları için gerekli eleman ile araç gereçler kazı heyetleri tarafından sağlanır.

f) Kazı başkanı, kazıda çıkan taşınır ve taşınmaz her türlü kültür varlığı hakkında Bakanlık temsilcisi veya uzmanına gerekli bilgileri verir.

g) Kazı başkanı, kazıda çıkan her türlü buluntuyu, bu buluntuların toplandığı eski eser deposunu, Bakanlık temsilcisi veya uzmanın, Bakanlık Müfettişi ve Bakanlık yetkililerinin teklifine ve denetimine müsaade etmek zorundadır.

h) Kazı sonunda, kazıda meydana çıkarılan taşınır kültür varlıklarının Bakanlıkça gösterilecek müzeye nakil masrafları kazı başkanlığınca karşılanır.

ı) Kazıda çıkan buluntular, ilgili müzeye teslim edilirken kazı envanteri esas alınır. Envanter ve eşitlik buluntu listesi, teslim tutanakları, Bakanlık temsilcisi veya uzmanı, kazı başkanı ve müze yetkililerince birlikte imzalanır. Bu belgelerin birer örneği son rapor ekinde, temsilci veya uzman tarafından Bakanlığa gönderilir.

ii) Kazı evlerinde çalışma mevsimi sonunda müzelik değerlerde kültür varlığı bırakılmaz. Kazıda çıkarılan kültür varlıkları, her ne surette olursa olsun, Bakanlığın izni olmadan Devlet Müzeleri dışında bir yerde bulundurulamaz.

k) Her kazı mevsimi sonunda en geç üç ay içinde kazı başkanı kazıda çıkan envanterlik buluntuların birer fotoğrafını, mimari eserlerin birer planını kazı sonuçlarını belirten bilimsel raporuna ekleyerek Bakanlığa gönderir.

l) Kazıda kullanılmak üzere gümrük vergisinden muaf olarak geçici bir süre için Türkiye'ye ithal edilen malzemeler süresi içinde yurt dışına çıkarılmadığı takdirde bundan doğacak her türlü vergi, resim ceza ve gecikme zamları kazı başkanı tarafından ödenir.

m) Bakanlığın tahsis ettiği ödenek ile alınan kazı malzemesinin tasdikli bir listesi kazı başkanlığınca Bakanlığa verilir. Bu malzeme için ayrı bir demirbaş eşya esas kayıt defteri tutulur.

n) Bakanlık elemanları dışında kazı yapan Türk ve yabancı heyetlerin çalışmalarını ile ilgili her türlü prim vergi ve harçların ödenmesinden kazı başkanları sorumludur.

o) Kazı sondaj ve araştırma izinlerinin 2863 sayılı Kanunun 40 ncu maddesine göre yenilenmesi için gerekli müracaat her yıl en geç Aralık ayı sonuna kadar yapılır.

ö) Bakanlıkça kazı için verilen ödeneklerin harcama belgeleri ile diğer kaynaklardan temin edilen ödenek miktarları kazının bitiş tarihinden en geç bir ay içinde kazı başkanı tarafından Bakanlığa gönderilir.

Araştırmanın Yapılması

Madde 10 - Yüzeysel araştırmalarında araştırma heyetleri izin verilen sahada dışında araştırma yapamazlar.

Araştırma sırasında yüzeysel bulunan taşınır kültür varlıkları, envanter listesi ile bölgedeki müzeye teslim edilir.

Müzelerde yapılacak araştırmalarda, müzenin belirleyeceği şartlara uyulur. Bu şartlar belirlenirken zaman tespiti, yayınlama hakkı, müzenin ziyaret düzeni, varlıkların emniyeti ve sağlığı gibi hususlar dikkate alınır.

Araştırma sonuçlarını kapsayan yayından iki nüshası ilgili müzeye ve envanter listesi ile Bakanlığa gönderilir.

Sondaj, Kazı ve Araştırma Yapanlara Tanınan Haklar

Madde 11 - Sondaj, kazı ve araştırma ile ilgili her türlü bilimsel yayım hakkı 2863 sayılı kanun'un 43 üncü maddesinde belirtilen süreler içerisinde olmak şartıyla 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu hükümleri gerektiren kazı ve araştırma başkanlarına aittir.

Madde 12 - Kazı ve araştırma başkanları Kültür Varlıklarına zarar vermemek ve ticari amaçlarda kullanmamak şartı ile kazı ve araştırmada bulunan Kültür Varlıkları üzerinde mülay, diapositif, fotoğraf ve film almak gibi her türlü bilimsel çalışma hakkına sahiptir.

Madde 13 - Kazı başkanlarının veya başkanların yetki verdiği şahısların kazıda bulunan ve müzeye teslim edilen Kültür Varlıkları üzerinde yapacakları bilimsel çalışmalarda müze idarelerince gerekli kolaylıklar sağlanmaktadır.

Madde 14 - Kazı heyetleri kazı yeri ve kazı yerindeki sabit tesisler ile bunlar içindeki her türlü malzemelerin korunması için yeteri kadar beklere görevlendirilirler.

Bu beklilerin tayini ilgili Müze Müdürlüğünün uygun görüşü ile kazı başkanı tarafından yapılır.

Görevlendirilecek beklere kazı mevsimi dışında İl İdaresi Kanununa tabi olmak üzere o yerin bağı olduğu müze idaresine karşı sorumludur.

Madde 15 - Bakanlıkça finanse edilen kazılar dışında, beklilerin ücret ve masraflarını, kazı yerinin eski haline getirilmesinin gerektirdiği giderleri karşılamak, kazı sırasında meydana gelebilecek zararları tazmin ve bunlarla ilgili giderler için, ruhsat verme veya süre uzatma sırasında, miktarı her yıl Bakanlıkça belirlenecek meblağ kazı sahiplerinden tahsil edilerek kazı yerine en yakın müze adına emenaten mal sandığına yatırılır.

Madde 16 - Kazı başkanınca bu yönetmelikteki görev ve sorumluluklarının yerine getirilmemesi halinde, sonraki yıllara ait ruhsat veya süre uzatımını isteği kabul olunamaz.

Araştırma Sondaj ve Kazılarda Görevlendirilenler

Madde 17 - 2863 sayılı Kanunun 48 inci maddesi gereğince yabancı heyet ve kurumlar tarafından yapılan araştırma, kazı ve sondajlarda Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü uzmanlarından bir veya birkaç temsil-

ci görevlendirilir. Türk Heyet ve kurumlarınca yapılan araştırma kazı ve sondajlara Bakanlık adına yetkili bir uzman görevlendirilir.

Birden fazla temsilci görevlendirildiği hallerde, Bakanlıkça seçilecek bir temsilci, diğeri veya diğerleri temsilci yardımcılığı görevini yaparlar.

Temsilcilerin Nitelikleri

Madde 18 - Temsilcilerin seçiminde;

- Görevlendirilecekleri kazı veya araştırma ile ilgili bilim dalında uzman olmaları,
- Yabancı bilim heyetlerinin yaptıkları kazı veya araştırmalarda görevlendirilen temsilcilerin yaşayan batı dillerinden birini bilmeleri,
- Bakanlıkça yapılan "Hizmet İçi Eğitim Semineri"ni başarı ile tamamlamış olmaları,

dikkate alınır.

Uzmanların Nitelikleri

Madde 19 - Uzmanların seçiminde;

- Görevlendirilecekleri kazı veya araştırma ile ilgili bilim dalında uzman olmaları,
- Bakanlıkça yapılan "Meslek İçi Eğitim Semineri"ni başarı ile tamamlamış olmaları dikkate alınır.

Madde 20 - Temsilcilerin veya uzmanların kazıdaki görev ve yetkileri:

- Araştırmaya veya kazıya birden fazla temsilci verildiği takdirde temsilci yardımcıları temsilcinin hazırlayacağı iş bölümüne göre görev yaparlar. Görevde sorumluluk eşittir.
- Temsilci ya da uzman kazının başlangıcında ve ondan sonra gelen her onbeş günde bir hazırlayacağı raporü Bakanlığa gönderir. Kazı başlan-

giç raporunda kazı yerinin bağlı olduğu il, ilçe, bucak ve köy, kazı yerinin açık posta adresi, kazı yerine en kolay hangi yol ve vasıta ile gidilebileceği, kazının başlama tarihi, heyet üyeleri ve işçi sayısı belirtilir. 15 günlük raporlarda kazıda elde edilen bilimsel sonuçlar kazı heyetine yeniden katılan veya heyetten ayrılan üyeler, değişen işçi sayıları bildirilir.

c) Son raporlarda, o mevsim yapılan kazının sonuçları, envantere geçen eserlerle etütülük eserlerin sayısı, kazının kapanış tarihi, kazı yerinde çıkan ve korunması gerekli mimarî kalıntıları hakkında etraflı bilgi verilir ve hazırlanan rapora eserlerin ilgili müzelerle teslim tutanağının bir örneği ile bir nüsha eski eser envanteri ve etütülük eser kstesi eklenir.

d) Bakanlık temsilcisi veya uzman, kazıda çıkan taşınabilir müzeliik de-ğerdaki varlıkları Bakanlıkça verilen envanter fişlerine iki nüsha olarak kaydeder.

e) Kazıda çıkan eserlerin müzeye tesliminde kazı envanter kayıtları esas alınır. Envanter ve teslim tutanağı kazı başkanı, temsilci veya uzman ve müze yetkililerince birlikte imzalanır. İki nüsha olarak düzenlenen envanter ve etütülük eser listelerinin birer nüshası ilgili müzeye teslim edilir.

f) Temsilci veya uzman gerektiğinde Bakanlıkça verilecek diğer görevleri de yerine getirir.

g) Temsilci veya uzman Bakanlığın izni olmadan kazı alanından ayrılmaz. Kazı heyeti bilimsel bir geziye çıktığı zaman bu geziye temsilci de katılır. Ancak kazı heyetinin bir kısmı kazı yerinde kalırsa temsilci geziye katılamaz. Birden fazla temsilci bulunan yerlerde, içlerinden biri kazı yerinde kalır. Diğerleri geziye katılır.

h) Temsilci ya da uzman gerekli gördüğü ve sakıncalı bulduğu hallerde bazı işçilerin çalışmamasına kazı başkanından isteyebilirler.

Madde 21 - Yabancı kurum ve heyetlerce yapılan araştırma, kazı ve sondajlarda görevlendirilen Bakanlık temsilcilerinin yevmiye, yol masrafı,

temsil ödeneği ve sualtı dalış tazminatı kazı başkanlarından peşinen tahsil edilip bir Devlet Bankasına yatırılan paradan ödenir. Temsil ödeneğinin miktarı her yıl Bakanlıkça tayin edilir.

Kaldırılan Hükümler

Madde 22 - 19 Ağustos 1973 gün ve 14630 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Eski Eserler Sondaj ve Kazı Yönetmeliği" ile 13 Haziran 1979 gün ve 16665 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan "Eski Eserler Sondaj ve Kazı Yönetmeliğinin 5 nci maddesine bir fıkra eklenmesine ilişkin Yönetmelik" yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

Madde 23 - 832 sayılı Kanunun 105 nci maddesi uyarınca hakkında Sa-yıştayın olumlu görüşü alınmış bulunan bu yönetmelik yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 24 - Bu yönetmeliği Kültür ve Turizm Bakanı yürütür.

**Korunması Gerekli Taşınır Kültür ve Tabiat Varlıklarının Tasnifi,
Tescilli ve Müzelerle Alınmaları Hakkında Yönetmelik**

Resmi Gazete 13 Ağustos 1984 - Sayı : 18488

Amaç

Madde 1 - Bu yönetmeliğin amacı, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun kapsamına giren korunması gerekli taşınır kültür ve tabiat varlıklarının tasnif, tescil, müzelerle alınması ve değer takdirini esaslarını tesbit etmektir.

Kapsam

Madde 2 - Bu yönetmelik, korunması gerekli taşınır kültür ve tabiat varlıklarının tasnif, tescil, müzelerle alınması ve değer takdirini yapacak komisyonların çalışma esasları ile ilgililerin görev ve sorumluluklarını ihtiva eder.

Kısaltmalar

Madde 3 - Bu yönetmelikten geçen:

"Bakanlık" : Kültür ve Turizm Bakanlığını,

"Müze"; Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğüne bağlı müzeleri,

ifade eder.

Tabirler

Madde 4 - Bu yönetmelikte geçen tabirler:

Tasnif : 2863 sayılı Kanununun 23 üncü maddesinde belirtilen taşınır kültür ve tabiat varlıklarından; korunması gerekli olanlarla olmayanların, müzelerle alınacaklarla alınmayacakların ayrımıdır.

Tescil : Korunması gerekli taşınır kültür ve tabiat varlıklarından, müzelerle alınmayan müze envanter defterine kaydı ile müzelerle alınmayanların belge ve envanter listelerinin birer nüshasının müze dosyalarında muhafaza edilmesidir.

Arkeolojik Eser : Jeolojik devirlerden itibaren zamanımıza kadar intikal eden ve genellikle kazi ve benzeri çalışmalarla bulunan, sanat ve estetik değerleri veya eskilik ölçüleri bakımından korunması gerekli olan insan yapısı taşınırlardır.

Etnografik Eser : Halkın hayat-tarzını, kültürünü temsil eden araç ve gereçler dahil bilim, kültür, din ve mihaniki sanatlarla ilgili, belge değeri bakımından korunması gerekli insan yapısı taşınırlardır.

Güzel Sanat Eserleri : Bediî vasfı haiz olan; yağlı ve sulu boya tablolar, resimler, desenler, pasteller, gravürler, güzel yazılar ve tezhipler, kazıma, oyma kakma eserler, heykeler, kabartmalar, mimarlık eserleri, elişleri ve küçük sanat eserleri ve fotoğraf eserleridir.

Emanete Alma

Madde 5 - Müze idarelerine getirilen varlıkların, öncelikle kültür ve tabiat varlığı olup olmadığna müze yetkililerince kara verilir. Bu karar derhal ilgisine bildirilir; kültür ve tabiat varlığı olmayanlar iade edilir.

Müze yetkililerince kültür ve tabiat varlığı olduğuna karar verilen varlıklar karşılığında, müze idaresince getirenlere emanete alma begesi verilir.

Değerlendirme Komisyonları

Madde 6 - Varlıkların tasnifi, tescili, müzelerle alınmalarını bilimsel esaslara göre yapmak ve müzelerle alınacak kültür ve tabiat varlıklarının değerlerini takdir etmek üzere Değerlendirme Komisyonları kurulur.

Komisyonların Teşkili

Madde 7 - Değerlendirme Komisyonları; müze müdürünün veya müdür yardımcısının başkanlığında üç kişiden az olmamak üzere ihtisas elemanlarından teşekkül eder.

Komisyon teşkiline yeterli elemanı bulunmayan müzeler çevre müzelerden eleman ister.

Komisyon Kararları

Madde 8 - Komisyonlarda kararlar çoğunlukla alınır, eşitlik halinde başkanın bulunduğu tarafın oyu esas alınır.

Yetkili Komisyon

Madde 9 - Varlıkların tasnif veya değerlerinin takdirinde komisyon kendini yeterli görmezse, durum Bakanlığa bildirir. Bakanlıkca yeni bir komisyon teşkil edilir.

Değer Takdirine İtiraz

Madde 10 - Takdir edilen değere itiraz edildiğinde, her türlü masrafı itiraz edene ait olmak üzere, Bakanlıkca teşkil edilecek üst komisyon tarafından yeniden değerlendirme yapılır. Bu komisyonun kararı kesindir.

Tasnif ve Tescil Dışı Bırakılan Kültür Varlıkları

Madde 11 - Komisyonca tasnif ve tescil dışı bırakılarak korunması gerekli olmadığına karar verilen kültür ve tabiat varlıkları sahiplerine bir belge ile iade edilir. Belgede varlıkların tarifi yapılır ve sahibinin kimliği belirtilir.

Bir yıl içinde sahiplerince geri alınmayan varlıklar müzelerde saklanabilir veya usulüne uygun olarak Devletçe satınabilir.

Kaldırılan Hüükümler

Madde 12 - 8 Kasım 1976 gün ve 15757 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan "Müzelerdeki Kıymet Takdir Komisyonları Hakkında Yönetmelik", 19 Mart 1978 gün ve 16233 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan "Müzelerdeki Kıymet Takdir Komisyonları Hakkındaki Yönetmeliğin 7 nci Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Yönetmelik" ile 16 Haziran 1979 gün ve

16668 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan "Müzelerdeki Kıymet Takdir Komisyonları Hakkında Yönetmeliğin 7 nci Maddesine 1 Fıkra Eklenmesine İlişkin Yönetmelik" yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

Madde 13 - 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 4, 23, 24, 25 ve 30 uncu maddelerine göre hazırlanan ve 832 sayılı Kanunun 105'inci maddesi hükmüne göre Sayıştay'ın olumlu görüşü alınmış bulunan bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 14 - Bu Yönetmeliği Kültür ve Turizm Bakanı yürütür.

ÖZGEÇMİŞ

Doğum tarihi	23.08.1976	
Doğum yeri	İstanbul	
Lise	1987-1991 1991-1994	Özel Kadıköy Kız Lisesi Özel Ahmet Şimşek Lisesi
Lisans	1994-1998	İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arkeoloji ve Sanat Tarihi Bölümü, Klasik Arkeoloji Anabilim Dalı
Yüksek lisans	1998-2002	Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Müzecilik Anabilim Dalı
Çalıştığı kurum (lar)	1996	İstanbul Arkeoloji Müzeleri Kitaplığı
	2000-	Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Araştırma Görevlisi

Makaleler

“Bodrum Sulatı Arkeoloji Müzesi”, **Sualtı Dünyası**. İstanbul: Marine Yayınları, Mayıs-Haziran 2001, s.48-55.

“Açık Hava Müzelerinden Farklı Bir Müze Tipi Olan Ören Yeri Müzeleri”, **Arkitekt.** İstanbul: Nokta Basın A.Ş. Yayınları, Mayıs-Haziran 2001, s.63-68.

“Antik Roma Hamamından Müzeye: Side Müzesi ve Pamukkale (Hierapolis) Arkeoloji Müzesi, **Arkitekt.** İstanbul: Nokta Basın A.Ş. Yayınları, Ekim-Kasım 2001, s.66-71.

Projeler

Yerel Balıkçılık Müzesi Projesi, Marmara Adası, Haziran-Ağustos 2000.

TÜBA TÜKSEK Projesi için hazırlanan “Açık Hava Müzeleri ve Ören Yeri Müzeleri” konulu madde, Haziran 2001.

Katıldığı Kazılar

Enez Kazısı, Edirne, 1995.

Çamaltı Burnu I Batık Kazısı, Marmara Adası, 2000.